

JAARSTUKKEN

2019

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE.....	3
VOORWOORD	5
FINANCIËLE SAMENVATTING	10
PROGRAMMA 1 BEREIKBAARHEID	22
PROGRAMMA 2 ECONOMISCHE ONTWIKKELING	33
PROGRAMMA 3 RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	48
PROGRAMMA 4 MILIEU.....	60
PROGRAMMA 6 MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING	76
PROGRAMMA 7 ONDERWIJS & EDUCATIE	104
PROGRAMMA 8 WONEN	116
PROGRAMMA 9 SPORT EN CULTUUR	126
PROGRAMMA 10 VEILIGHEID	138
PROGRAMMA 11 TRANSPARANTE OVERHEID	152
PROGRAMMA 12 ALGEMENE DEKKING EN ONVOORZIEN	165
PARAGRAFEN	173
PARAGRAAF 1 WEERSTANDSVERMOGEN & RISICOBEBEERSING	173
PARAGRAAF 2 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	180
PARAGRAAF 3 BEDRIJFSVOERING	183
PARAGRAAF 4 VERBONDEN PARTIJEN	187
PARAGRAAF 5 GRONDBELEID	197
PARAGRAAF 6 LOKALE HEFFINGEN.....	201
PARAGRAAF 7 FINANCIERING.....	207
PARAGRAAF 8 GEVOLGEN VOOR DE MINIMA	215
JAARREKENING.....	217
BALANS	217
OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	223
GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING	226
TOELICHTING OP DE BALANS	230
TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	248
BIJLAGEN	295
STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN	295
VERLOOP RESERVES	297
OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD.....	301
OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA PER TAAKVELD	304
GROTE PROJECTEN	309
SISA BIJLAGE.....	316

MONITOR WELSAAM 2019.....	324
SUBSIDIEREGISTER 2019	338
BEGRIPPENLIJST.....	344

Voorwoord

Voorwoord

De jaarstukken maken deel uit van de Wageningse budgetcyclus. Deze cyclus omvat drie documenten: de kadernota, de programmabegroting en de jaarstukken (de programmarekening). De programma-begroting en de jaarstukken zijn wettelijk verplichte documenten. Dit is geregeld in de Gemeentewet. De kadernota is niet wettelijk verplicht, maar in de Financiële verordening van Wageningen is geregeld dat het college jaarlijks ook dit document uitbrengt.

Werken aan ambities en eerste resultaat besparingen zichtbaar

Voor u liggen de Jaarstukken 2019 waarin we terugblikken op de resultaten over 2019. In dit jaar stonden we als college voor de grote uitdaging om nog scherpere en meer ingrijpende keuzes ten aanzien van onze financiën te maken. Dit om een oplossing te vinden voor de steeds stijgende tekorten. Geconfronteerd met een miljoentekort als gevolg van dalende inkomsten van het Rijk en tegelijkertijd hogere kosten in het sociaal domein, besloten wij samen met u als raad om niet plat te bezuinigen, maar echt "om te buigen" op basis van een aantal voor onze stad belangrijke kernwaarden. De opdracht die we onszelf daarom gaven, was om geld beter en anders uit te geven met behoud van dat wat onze stad uniek maakt. We hebben als college besloten vast te houden aan de dingen die het hart van onze stad vormen, de dingen waar een kleine stad als Wageningen groot en eigen in is. We zijn een sociale en creatieve stad, de Stad der Bevrijding, en dat willen we ook blijven. Het is ons gelukt om de sociale en culturele voorzieningen zoveel mogelijk op peil te houden. Ook onze ambities op groen, het klimaatbeleid en inzet op de fiets- en voedselprojecten zijn zoveel mogelijk in stand gebleven. Over het bereikte ombuigingspakket dat we met uw raad afspraken, komen we verderop in het voorwoord terug.

We willen als college benadrukken dat we er vertrouwen in hebben dat we met de gemaakte ombuigingskeuzes financieel beter in balans komen. Maar we zijn er nog niet. Ook brengt de huidige coronacrisis waarin we ons ten tijde van het schrijven van deze tekst bevinden veel (financiële) onzekerheid met zich mee. Deze crisis vraagt om flexibiliteit en creativiteit, waarbij we in de eerste plaats inzetten op de gezondheid en kwaliteit van zorg voor iedereen in Wageningen. Maar zeker ook de economie, sport en cultuur hebben nu onze steun extra hard nodig. Dat proberen we te doen door samen met andere overheden, bedrijven en instellingen keuzes te maken die de nieuwe economie en onze stad versterken. We kunnen niet in de toekomst kijken, maar we geloven dat als **we allemaal het verschil maken**, we deze coronacrisis als stad het hoofd kunnen bieden.

Sociale stad

Door zorg te hebben voor elkaar, blijven we een solidaire en sociale stad. Specifiek voor het sociaal domein geldt, dat we de trend van stijgende uitgaven moeten zien te keren, met behoud van kwaliteit van leven. Onze bestuurlijke overtuiging is dat dat door te (blijven) investeren in het voorkomen van problemen en/of (zware) ondersteuning, we ervoor kunnen zorgen dat de kosten op een verantwoorde manier dalen. Innovatief handelen, maatwerk en integrale oplossingen zijn daarbij van groot belang. Met de ontwikkelde meetlat 'Kwaliteit van Leven' en het bijbehorende toetsingskader, toetsen we alle maatregelen in het sociaal domein op bijdrage aan kwaliteit van leven in relatie tot meer financiële balans binnen de begroting.

Passende woonruimte en het hebben van (vrijwilligers)werk dragen bij aan positieve gezondheid. Onze nieuwe woningmarktstrategie vertaalt deze overtuiging door in te zetten op betaalbare (sociale) woningen voor o.a. jongeren en senioren, in gemengde wijken. Eind 2019 hebben we ook het project 'Vertrouwen Werkt' afgerond. Samen met een aantal andere vooroplopende gemeenten hebben we onderzocht of een positieve aanpak gebaseerd op vertrouwen en meer ruimte om eigen keuzes te maken beter werkt om mensen uit de bijstand mee te laten doen. De definitieve resultaten van het project zijn in mei 2020 bekendgemaakt. Duidelijk is dat de Wageningse aanpak een positief effect heeft gehad. Er zijn meer mensen uit de bijstand uitgestroomd naar werk en ook geven deelnemers aan het contact met de gemeente meer dan voorheen te waarderen.

Tot slot hebben we in 2019 belangrijke stappen gezet om sociale ongelijkheid en gezondheidsverschillen te verkleinen via voedsel. Via de pilot 'Spelenderwijs Gezond' leerden

kinderen gezonde, duurzame keuzes te maken in combinatie met voldoende lichamelijke beweging: drie dubbele winst! Ook neemt de gemeente deel in Alliantie Voeding in de Zorg. Deze alliantie stimuleert inwoners met gezondheidsproblemen gezonder te leven. Daarnaast ondersteunden we in 2019 kleinschalige initiatieven in de stad om gezond voedsel toegankelijk te maken voor mensen met een kleine portemonnee.

Duurzaam en groen

Wageningen heeft de ambitie om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Samen met de stad zetten we stevig in om dit te bereiken. Want ook voor het klimaat geldt immers dat we alleen samen het verschil kunnen maken.

Op allerlei manieren ondersteunen we inwoners die energie willen besparen. Dit doen we bijvoorbeeld via ons Energieloket en de Toekomstbestendig Wonen Lening. Om volledig klimaatneutraal te worden, moeten we naast energiebesparing ook op grote schaal zon- en windenergie gaan opwekken. Duurzame energieopwekking en de voorwaarden hiervoor zijn daarom een belangrijk thema binnen het proces nieuwe visie buitengebied. Na een intensief gehouden participatieproces wordt deze visie 'Toekomst Wageningen' naar verwachting voor de zomer van 2020 door uw raad vastgesteld. Deze visie vormt voor Wageningen vervolgens de leidraad voor de Regionale Energiestrategie waar we in 2019 binnen de Regio Foodvalley een start mee hebben gemaakt. In deze visie komt te staan hoeveel en op welke plekken er duurzame energie opgewekt kan worden in de regio en daarmee ook in Wageningen. Ook kleinschalige opwek van zonne-energie levert een belangrijke bijdrage aan onze klimaatdoelstellingen. Daarom stimuleren we bedrijven en inwoners om zonnepanelen op hun daken te plaatsen, bijvoorbeeld via collectieve inkoopacties. In 2019 hebben 20 bedrijven en 300 inwoners zich aangesloten bij al deze acties.

In de toekomst moet heel Nederland duurzaam verward worden en van het aardgas af. Onze Benedenbuurt is een landelijke voorbeeldwijk als het gaat om volledig gasloos worden via een warmtenet (stadsverwarming). Na een evaluatie van verschillende technieken werken buurtbewoners, Woningstichting en gemeente vanaf 2019 aan een scenario waarin warmte-koude opslag de buurt verwarmt. We verwachten dat de Benedenbuurt in 2021 kan starten met het aanleggen van het warmtenet en daarmee voorbeeld en inspiratie is voor andere wijken in Wageningen en in Nederland. Inmiddels kijken we ook heel Wageningen breed naar mogelijkheden voor stadsverwarming. In een 'warmteplan' komt te staan wat per wijk of buurt de meest kansrijke scenario's zijn om van het gas af te gaan.

Ook duurzame mobiliteit levert een bijdrage aan onze klimaatdoelen. Om de keuze voor de fiets aantrekkelijker te maken, zetten we in op vlotte en veilige fietsroutes. Een voorbeeld is de toekomstige Snelle Fietsroute Ede-Wageningen. De financiering voor dit hele project is in 2019 rondgekomen. In 2020 wordt een eerste deel van de route al zichtbaar met de komst van een nieuw fietspad aan de zuidzijde van de Kierkamperweg. Ook werken we hard aan fietsveiligheid rond scholen. Op een belangrijke schoolfietsroute (Nobelweg) hebben we al veel maatregelen uitgevoerd.

Daarnaast ondertekenden we in 2019 samen met zo'n 26 werkgevers uit de regio (onderwijs, overheid en bedrijfsleven) een mobiliteitsconvenant. Via dit convenant levert de regio gezamenlijk een bijdrage aan het stimuleren van duurzaam vervoer. Op dit moment bevindt het convenant zich in de fase van uitvoering. Alle partijen zijn bezig met het uitwerken van allerlei maatregelen voor de eigen organisaties. Het convenant is vooral gericht op het ontwikkelen van ontwikkelen en delen van kennis. De gemeente ontwikkelt op dit moment uitvoeringsvoorstellen.

Tot slot is een letterlijk groene stad goed voor de kwaliteit van leven van onze inwoners. Ons buitengebied is van groot belang voor de groene uitstraling van onze stad. Samen met de stad hebben we in 2019 grote stappen gezet binnen het hierboven al genoemde proces nieuwe visie buitengebied. Zowel deze visie als de visie voor de Eng zijn inmiddels zo goed als klaar voor besluitvorming door uw raad. Daarnaast zijn vorig jaar belangrijke uitvoeringsstappen gezet binnen het project 'Groen in de Tarthorst', zoals de aanplant van nieuwe bomen en struiken.

Creatieve, ondernemende en democratische stad

Cultuur is zuurstof voor de geest en draagt daarmee bij aan een betere kwaliteit van leven. Daarom willen we onze stad bruisend houden. Samen met het culturele veld zijn we in 2019 gestart met de maak van een cultuuractieplan waarbinnen we kijken wat goed gaat en wat beter

kan in Wageningen. Daarnaast werken we aan een bruisender uitgaansleven door grote popnamen naar onze stad te halen via het initiatief popupop. Samen met de initiatiefnemers, bestaande podiumlocaties en onafhankelijke organisatoren is hiervoor in 2019 een businesscase uitgewerkt.

Ook kreeg in 2019 het Plan voor de Binnenstad weer verder vorm. Samen met ondernemers, creatievelingen, onderwijs en burgerinitiatieven is gewerkt aan een aantrekkelijke binnenstad. In regioverband zijn er flinke stappen gezet in de ontwikkeling van vernieuwde Strategische Agenda, waarbinnen overheden samen met het bedrijfsleven en het onderwijsleven optrekken om verdere invullingen te geven aan de gezamenlijke regiodoelen. Zo bevorderen we de eiwittransitie, stimuleren we ontwikkelingen op gezonde voeding, versterken we de kringlooplandbouw en het kennisecosysteem en hebben we oog voor de ontwikkeling van talent in Wageningen.

Ook hebben we de nodige stappen gezet die moeten leiden tot democratische vernieuwing. We hebben in 2019 denktankbijeenkomsten over dit onderwerp georganiseerd en daarmee ook nieuwe doelgroepen (inwoners) kunnen bereiken. Dit is precies wat we met dit project voor ogen hebben. Samen met inwoners, raadsleden en ambtenaren van onze stad is een 6-tal experimenten bedacht zoals een participatieplatform, een burgerberaad, uitbreiding van Right to Challenge en Klare Taal ofwel heldere begrijpelijke taal voor alle inwoners. Met al deze experimenten gaan we toetsen of we ons doel bereiken: meer en directer inwoners bij ons beleid betrekken.

Stad der Bevrijding

In 2019 hebben we samen met de stad nagedacht over een passende en mooie lokale invulling van de 75 dagen voorafgaand aan 5 mei 2020. Dit in verband met het jubileumjaar '75 jaar vrijheid'. We hopen dat al deze i.v.m. het coronavirus afgelaste activiteiten later alsnog doorgang kunnen vinden. Ook het nadenken over de toekomst van 4 en 5 mei Wageningen vindt later dan gepland plaats. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we samen blijven vernieuwen en Wageningen op de kaart blijft staan als het gaan over bevrijding, vrijheid en veiligheid? Want hoewel de huidige coronacrisis natuurlijk op geen enkele manier vergelijkbaar is met een oorlogssituatie, onderstreept het treffend het belang van blijven stilstaan bij de betekenis van vrijheid. Het motto van het jubileumjaar 2020 'Jij maakt het verschil' blijkt ook erg toepasselijk. Juist nu heeft iedereen wel de keuze om het verschil te maken voor een ander.

Ombuigingen

Op 13 november 2018 heeft uw raad bij de begrotingsbehandeling een motie aangenomen om de inventarisatie van ombuigingsmogelijkheden op te stellen. Begin 2019 heeft BDO en onderzoek uitgevoerd naar de varianten en naar de ombuigingsopgave. Op 10 april 2019 kreeg uw raad een presentatie over de eventuele ombuigingsmogelijkheden. Op 15 april 2019 heeft de raad hierover een opiniegesprek gevoerd. Gekozen is voor een aantal uitgangspunten die met name gebaseerd zijn op het coalitieakkoord. Kort samengevat luiden deze uitgangspunten als volgt:

- We willen geen voorzieningen afbreken.
- Kwetsbare inwoners worden zoveel mogelijk ontzien.
- De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten.
- Er moet een goede balans zijn tussen bezuinigingen en lastenverzwaring.
- Het pakket met maatregelen is ruim, zodat keuzes en consequenties inzichtelijk worden.
- Primair is de focus gericht op de staande begroting, daarna op de ambities buiten het coalitieakkoord en als laatste op de ambities uit coalitieakkoord.

Op basis van deze uitgangspunten is een opdracht door uw raad geformuleerd om een ombuigingspakket te presenteren binnen een bandbreedte van afgerond € 3,2 tot € 5,2 miljoen.

Ombuigingen 2019

Bij de vaststelling van de Kadernota 2019 is besloten om reeds in 2019 ombuigingen tot een bedrag van bijna 1,13 miljoen te realiseren. Hieronder treft u een overzicht aan van de afgesproken ombuigingen en het daadwerkelijke resultaat daarvan. Onder de tabel geven we voor enkele maatregelen een nadere toelichting.

De totale besparing voor 2019 was begroot op € 1.127.000 hiervan is € 1.333.039 (118,3%) gerealiseerd.

Progr.	Onderwerp (bedragen in €)	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Verschil
1	Mobiliteitsconvenant	50.000	50.000	-
3	KennisAs	200.000	200.000	-
3	Verlichting	30.000	11.190	-18.810
6	Restantbudget raad Sociaal Domein	99.000	99.000	-
6	Lagere uitgaven beschermd wonen	200.000	350.000	150.000
9	Cultuurmakelaar	10.000	10.000	-
9	t Venster	150.000	150.000	-
11	College en Raad	30.000	30.000	-
12	Dividend BNG	83.000	83.384	384
12	Aanvullende arbeidsvoorwaarden	25.000	25.000	-
12	Onderuitputting kapitaallasten	150.000	224.465	74.465
12	Facilitaire zaken	75.000	75.000	-
	Totale besparingen 2019	1.102.000	1.308.039	206.039

Hieronder geven we voor enkele maatregelen een nadere toelichting.

KennisAs

De € 200.000 betreft een vermindering van een krediet. Het totale krediet KennisAs wordt zoals afgesproken afgeboekt met € 200.000. Abusievelijk is dit investeringsbedrag opgenomen als ombuiging in plaats van de exploitatielasten.

Lagere uitgaven beschermd wonen

Hierop is een grotere ombuiging gerealiseerd dan ingeschat. Door het zelf uitvoeren van beschermd-wonen-taken en het aanbieden van meer maatwerk zoals wmo-arrangementen, zijn uitgaven 350.000 lager dan geraamd. Dit is 150.000 meer dan we hadden geraamd.

Dividend BNG

Dit is een incidenteel voordeel voor 2019.

Onderuitputting kapitaallasten

Deze ombuiging is hoger dan verwacht, doordat enkele investeringen nog niet zijn afgerond/begonnen.

Doorkijk 2020

In november 2019 stelde uw raad de begroting 2020–2023 vast. Alle in 2019 afgesproken ombuigingen krijgen in deze begroting in meerjarenperspectief een plek. Inmiddels beoordeelde de Provincie deze begroting en stelde vast dat deze in de meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht is.

In deze jaarstukken wordt de realisatie verantwoord van de begroting 2019. In 2020 zullen wij op een later moment de Raad informeren over de tussenstand van de beleidsvoornemens van het coalitieakkoord.

Analyse jaarrekeningresultaat

In de begroting 2019 gingen we uit van een negatief resultaat van € 2,4 miljoen. Aangezien er geen dekking is benoemd komt dit ten laste van de Algemene Reserve. Het gerealiseerde resultaat is € 457.000. In bijbehorend raadsvoorstel wordt nader ingegaan op de stortingen in bestemmingsreserves en nadere voorstellen voor budgetoverhevelingen.

Over de ontwikkeling van ons weerstandsvermogen kunt u lezen in de financiële samenvatting als ook de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen.

Financiële samenvatting

Financiële samenvatting

De Jaarstukken zijn qua aard en omvang een complex document. Om het inzicht te vergroten hebben wij deze financieel-technische samenvatting op hoofdlijnen voor u toegevoegd.

Toelichting opbouw

De Jaarstukken bestaan uit het Jaarverslag en de Jaarrekening en zijn opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). In dit besluit zijn bepalingen opgenomen over het opstellen en presenteren van de Jaarstukken van een gemeente. Deze financiële samenvatting is een financieel technische beschouwing op hoofdlijnen.

In het **Jaarverslag** geven we per programma aan in hoeverre we de maatschappelijke effecten die we wilden realiseren ook gerealiseerd hebben. Bij elk programma zijn programmakaarten opgenomen, waarin concrete activiteiten en bereikte doelstellingen zijn vermeld. Daarnaast geeft het Jaarverslag inzicht in het begrote en werkelijke financiële saldo. In het Jaarverslag zijn ook de volgens het BBV verplichte paragrafen opgenomen. Deze paragrafen geven inzicht in gemeentebrede aspecten.

De **Jaarrekening** geeft inzicht in de balans per 31 december 2019 en de programmarekening over 2019 en een toelichting op beide. In de programmarekening is voor elk programma per product een financiële analyse opgenomen, waarbij het verschil tussen de *begroting na wijziging* en de werkelijkheid is verklaard. De begroting na wijziging bestaat uit de oorspronkelijke begroting voor 2019 en alle begrotingswijzigingen in 2019, waaronder de wijzigingen die betrekking hebben op de kadernota. Tevens vindt u in de bijlagen toelichtingen met betrekking tot de doorbelasting van overhead en organisatiekosten, de grote projecten en de wet normering topinkomens. De duiding wat de structurele voordelen en nadelen zijn vanuit de analyse van de jaarrekening wordt meegenomen in de Kadernota 2020 en niet in deze jaarstukken. Reden is dat de structurele uitwerking effect heeft op 2020 en verder en die discussie met de behandeling van de Kadernota wordt gevoerd.

De jaarrekening is ook voorzien van een set bijlagen : de staat van reserves en voorzieningen, het verloop van de reserves, de lasten en baten per taakveld, een overzicht van de grote projecten, de SISA-bijlage, de monitor Welsaam 2019 en de begrippenlijst.

Op de volgende pagina's van deze financiële samenvatting treft u de volgende informatie aan:

- samenvatting van de programmarekening 2019 in tabelvorm met korte toelichting
- gecombineerde balans per 31 december 2019 met toelichting op hoofdlijnen
- toelichting op de financiële positie per 31 december 2019

De bedragen in de verschillende tabellen zijn opgenomen in duizenden euro's. De bedragen in de tekst luiden, tenzij anders aangegeven, in euro's. In de bijlagen kunt u een begrippenlijst vinden met de definities van een aantal financiële begrippen in deze jaarstukken.

Middelen per hoofddoel

Vanaf dit document zijn de salarislasten en apparaatskosten ook meegenomen in de financiële tabel over de middelen per hoofddoel. Op deze manier wordt meer inzicht gegeven in de baten en lasten per hoofddoel.

Het saldo van de tabel met de middelen per hoofddoel sluit niet overal aan bij het saldo van de tabel met de baten en lasten van een programma. Dit komt doordat er voor bepaalde onderdelen middelen binnen een product van het ene programma vallen, die bijdragen aan een doelstelling binnen het andere programma.

Bevindingen accountant over rechtmatigheid

In het rapport van bevindingen zal de accountant ingaan op eventuele onrechtmatigheden in de jaarrekening.

Overzicht baten en lasten 2019

In de volgende onderdelen wordt een toelichting gegeven op de grootste afwijkingen per programma.

Het begrote resultaat voor bestemming is € -2.403.000; het gerealiseerde resultaat is € 457.000; Daarmee is het verschil tussen de begroting en realisatie € 2.860.000 voordelig. In het Raadsvoorstel bij deze jaarstukken stellen wij u voor hoe dit resultaat te bestemmen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
01 BEREIKBAARHEID	-2.478	-2.625	-147
02 ECONOMISCHE ONTWIKKELING	-454	464	918
03 RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	-5.425	-4.717	708
04 MILIEU	-303	-498	-195
06 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	-32.856	-33.747	-891
07 ONDERWIJS & EDUCATIE	-3.494	-3.439	55
08 WONEN	7	194	186
09 SPORT EN CULTUUR	-5.593	-5.343	250
10 VEILIGHEID	-1.780	-1.777	3
11 TRANSPARANTE OVERHEID	-2.502	-3.044	-543
12 ALGEMENE DEKKING & ONVOORZIEN	51.715	55.577	3.862
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-3.162	1.046	4.207
01 BEREIKBAARHEID	84	43	-41
02 ECONOMISCHE ONTWIKKELING	9	-840	-849
03 RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	-207	-795	-588
04 MILIEU	223	316	93
06 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	416	172	-244
07 ONDERWIJS & EDUCATIE	112	112	0
08 WONEN	-664	-694	-30
09 SPORT EN CULTUUR	453	642	189
11 TRANSPARANTE OVERHEID	-49	161	210
12 ALGEMENE DEKKING & ONVOORZIEN	381	295	-86
Mutaties reserves	759	-588	-1.347
Gerealiseerd resultaat	-2.403	457	2.860

Financieel overzicht programma 1 Bereikbaarheid

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote baten en lasten à € 147.000 (N) is voornamelijk veroorzaakt door de kosten van mobiliteitsmanagement à € 142.000 (N), welke worden gedekt uit het voorbereidingskrediet Beter bereikbaar Wageningen conform raadsbesluit 18-12-2017. De provincie heeft aangeboden de kosten voor het projectleiderschap te betalen; voor de gemeente blijven dan beperkte kosten over voor bijvoorbeeld bijeenkomsten en communicatiemiddelen. Om deze provinciale gelden daadwerkelijk te verkrijgen, wordt er in 2020 een formele subsidieaanvraag ingediend bij de provincie. Daarnaast was door noodzakelijke werkzaamheden voor uitvoering van verkeersbeleid extra inzet van capaciteit nodig € 102.000 (N). Ook hadden wij een voordeel à € 72.000 (V) doordat meer parkeervergunningen zijn verleend en hogere opbrengsten zijn gegenereerd uit de parkeerautomaten. Door het later invullen van formatie voor handhaving is een voordeel ontstaan van € 35.000 (V). In 2017 zijn we overgestapt op groene

brandstof van het Lexkesveer waarmee we de CO2 uitstoot met 120.000 kilo per jaar reduceren. Deze brandstof is duurder dan 'niet-groene' brandstof waardoor we een overschrijding zien van € 26.000 (N). Ten slotte zijn er binnen dit programma per saldo nog voordelen van € 16.000 (V).

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote reserveringen à € 41.000 (N) wordt voornamelijk veroorzaakt doordat het voordeel in de exploitatie is gestort in de reserve verhardingen vanwege lagere kosten bij het product wegen (€ 51.000 - N). Daarnaast zijn de kosten van mobiliteitsmanagement ad € 142.000 (V) voorlopig gedekt door een onttrekking uit de reserve Bovenwijkse voorzieningen. Ten slotte hebben wij door onder andere hogere opbrengsten € 133.000 (N) meer gestort in de reserve parkeergelden.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
01 BEREIKBAARHEID	-2.478	-2.625	-147
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-2.478	-2.625	-147
01 BEREIKBAARHEID	84	43	-41
Mutaties reserves	84	43	-41
Gerealiseerd resultaat	-2.394	-2.582	-188

Financieel overzicht programma 2 Economische ontwikkeling

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote baten en lasten à € 918.000 (V) is voornamelijk veroorzaakt door de winstneming project DMP van € 864.000 (V). Daarnaast is in 2019 minder gebruik gemaakt van gas, water en elektra voor de Rijnhaven en hiermee het onderhoudsbudget niet volledig is uitgegeven. (€ 22.000 V). De geplande actualisatie van de Economische Visie Detailhandel en horeca heeft nog niet plaatsgevonden, omdat dit gaat gebeuren in samenhang met de ontwikkeling van de visie bebouwde kom. Dit levert een voordeel op van € 23.000 (V). Aan de Stichting Ondernemersfonds is een bedrag van € 10.000 minder doorbetaald aan reclamebelasting, omdat er voor hetzelfde bedrag minder is geïnd (V).

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote reserveringen à € 849.000 (N) wordt veroorzaakt door de winstneming project DMP van € 864.000 (N) en doordat de niet binnengekomen bijdrage BoVo van € 53.000 (V) in project 'DMP' niet is gestort in de reserve, terwijl deze wel was geraamd. Verder bedraagt de exploitatie van de Rijnhaven € 14.000 (N), die is gestort in de reserve onderhoud haven. Geraamd was een negatief resultaat en een onttrekking aan de reserve van € 22.000 (N).

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
02 ECONOMISCHE ONTWIKKELING	-454	464	918
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-454	464	918
02 ECONOMISCHE ONTWIKKELING	9	-840	-849
Mutaties reserves	9	-840	-849
Gerealiseerd resultaat	-445	-376	69

Financieel overzicht programma 3 Ruimtelijke ontwikkeling

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote baten en lasten à € 708.000 (V) is voornamelijk veroorzaakt doordat in 2019 het Gewest RO een voordeel laat zien van onder andere € 133.000 (V) in verband met de opbrengst uit aandelenverkoop bij de ARN (afvalverbrander in Weurt). De post Plantsoenen kent een voordeel van € 29.000 onderuitputting kapitaallasten. Dit ontstaat doordat een deel van de investeringen van het Uitvoeringsprogramma Groenbeleidsplan hoofdstructuur nog niet zijn gedaan. Het voordeel op de post speelvoorzieningen bedraagt € 101.000 (V) en is gestort in de Egalisatiereserve beheer openbare ruimte en facilitaire zaken ter dekking van toekomstige kosten van onderhoud en vervanging. Voor de kostenverhaalallocaties ontstaat een resultaat van € 138.000 (V) voornamelijk als gevolg van bijdragen aan de bovenwijkse voorziening (die wordt

doorgestort in de reserve). Deze bijdragen zijn gebaseerd op de bestaande afspraken. Voor de Haven zijn € 7.200 (V) aan kosten nog niet gerealiseerd en met betrekking tot het buitengebied zijn werkzaamheden nog niet uitgevoerd als gevolg van de stikstofcrisis (€ 33.000 V). Bij nutsbedrijven en derden zijn € 34.000 (V) lagere kosten voor herstel van straatwerk en € 7.000 (V) meeropbrengst uit leges voor het uitgeven van vergunningen voor kabels en leidingen. Op de post Uitkoop en verkabeling is een voordeel € 100.000 ontstaan omdat Liander de werkzaamheden met betrekking tot de hoogspanningsverbindingen in de wijk De Nude nog niet heeft afgerond. Voor het project Grebbedijk is € 50.000 (V) nog niet besteed.

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote reserveringen à € 588.000 (N) ontstaat door lagere kosten in verband met herstel straatwerk product nutsbedrijven (€ 34.000 - N); In de toekomst benodigde middelen voor onderhoud en vervanging van speelvoorzieningen (€ 101.000 - N); Het niet onttrekken uit een reserve door nog niet afgeronde werkzaamheden Liander met betrekking tot de hoogspanningsverbindingen in de wijk De Nude (€95.000 - N); een nadeel van € 29.000 bij het product bestemmingsplannen is ontstaan bij de Haven, de Wageningse Eng en het Buitengebied, alwaar werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2020; niet verhaalbare plankosten voor particuliere projecten zijn flink opgelopen, wat leidt naar verwachting tot een groter nadelig resultaat van deze projecten, waardoor de voorziening is verhoogd (€ 138.000 - N); ontvangen leges bouwvergunningen en zonnevelden worden gestort in de Reserve egalisatie bouwvergunningen (€ 192.000 - N).

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
03 RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	-5.425	-4.717	708
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.425	-4.717	708
03 RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	-207	-795	-588
Mutaties reserves	-207	-795	-588
Gerealiseerd resultaat	-5.632	-5.513	119

Financieel overzicht programma 4 Milieu

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote baten en lasten à € 195.000 (N) is voornamelijk veroorzaakt door hogere verwerkingskosten van huishoudelijk afval in 2019: € 282.000 (N). Mede door de bestrijding van de eikenprocessierups is er bij de Plaagdierbestrijding een resultaat van € 38.000 (N). Voor het Uitvoeringsprogramma coalitieakkoord resteert € 113.000 (V) van het beschikbaar gestelde budget voor: van het gas af, de Combinatie duurzame opwekkingsvormen en voor Sociaal klimaatneutraal. Voor het product milieubeheer is een voordelig resultaat van € 14.000 (V).

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote reserveringen à € 93.000 (V) is voornamelijk veroorzaakt doordat € 73.000 is onttrokken uit de Reserve proeftuin aardgasvrije wijken Benedenbuurt. Hiermee worden de voorbereidingskosten aanleg warmtenet Benedenbuurt gedekt. Daarnaast is in plaats van de begrote onttrekking van € 156.000, € 176.000 onttrokken uit de egalisereserve afval. Op het product afvalverwijdering en verwerking zou een onttrekking uit die reserve nodig zijn van € 558.000. Echter de stand van deze reserve bedraagt eind 2019 € 176.000, waardoor een bedrag van € 382.000 ten laste van het rekeningsaldo komt. Met name de hogere inzamel- en verwerkingskosten van huishoudelijk afval (€ 314.000) en de hogere kwijtscheldingskosten (€ 128.000 meer dan begroot), zijn de oorzaak van de hogere onttrekking. De € 382.000 is als het ware een lening vanuit de Algemene Reserve aan het gesloten systeem van de afvalstoffenheffing. Dit bedrag dient uiterlijk in 2021 terug te vloeien naar de Algemene Reserve, door de aanpassing van de afvalstoffenheffing 2021.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil 2019
04 MILIEU	-303	-498	-195
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-303	-498	-195
04 MILIEU	223	316	93
Mutaties reserves	223	316	93
Gerealiseerd resultaat	-80	-182	-102

Financieel overzicht programma 6 Maatschappelijke ontwikkeling

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote baten en lasten à € 891.000 (N) is voornamelijk veroorzaakt - net als in 2018 - door meer dan geraamde uitgaven voor de Jeugdhulp (€ 1.261.000 - N). Voor werkgelegenheid is dat € 327.000 (N). In de halfjaarrapportage die wij in september aan de Raad hebben gepresenteerd, gingen wij voor werkgelegenheid al uit van dit resultaat. Voor Jeugdhulp zagen wij al een nadeel van € 500.000 over het eerste half jaar. Deze trend heeft zich deels doorgezet. Daarnaast zien wij een resultaat bij de WMO van € 317.000 (N). Voordelen waren er in 2019 in dit domein bij de Sociale Zekerheid (€ 319.000 - V), de WSW (€ 425.000 - V) en voor het project Innovatief handelen (€ 108.000 - V). Op de overige producten van dit programma hebben wij een voordeel van € 162.000 (V).

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote reserveringen à € 244.000 (N) is veroorzaakt doordat de benodigde onttrekking uit de reserve precariobelasting € 156.000 (N) lager is dan geraamd. De onttrekking betreft een eenmalige compensatie van het 'Vitensgeld' voor de minima. Daarnaast is € 88.000 (N) van het uit 2018 overgehevelde budget voor het project Innovatief handelen in 2019 nog niet ingezet en heeft de geraamde onttrekking niet plaatsgevonden.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil 2019
06 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	-32.856	-33.747	-891
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-32.856	-33.747	-891
06 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	416	172	-244
Mutaties reserves	416	172	-244
Gerealiseerd resultaat	-32.439	-33.575	-1.135

Financieel overzicht programma 7 Onderwijs & educatie

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote baten en lasten à € 55.000 (V) is voornamelijk veroorzaakt bij de vroeg- en voorschoolse educatie, door een hogere rijksuitkering a.g.v. de verhoging wettelijk minimale aantal uren. (€ 106.000 - V) Daarnaast kent het Leerlingenvervoer in 2019 een resultaat van € 102.000 (N). Het resterend deel van in totaal € 51.000 (V) valt buiten de rapportagetollerantie bij de producten Bijzonder onderwijs, Onderwijs Algemeen en Onderwijshuisvesting.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil 2019
07 ONDERWIJS & EDUCATIE	-3.494	-3.439	55
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-3.494	-3.439	55
07 ONDERWIJS & EDUCATIE	112	112	0
Mutaties reserves	112	112	0
Gerealiseerd resultaat	-3.382	-3.327	55

Financieel overzicht programma 8 Wonen

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote baten en lasten à € 186.000 (V) is voornamelijk veroorzaakt bij de exploitatie vastgoed. Het resultaat op de verkoop van Olympiaplein 1, ten opzichte van de begroting, bedraagt € 139.000 (V). Het voordeel is voornamelijk te verklaren doordat in de begroting rekening was gehouden met af te dragen vennootschapsbelasting. Het stadskantoor aan het Olympiaplein 1 is in september 2019 verkocht. De koopsom van € 1.625.000,- k.k. ligt ruimschoots boven de in 2017 door uw raad vastgestelde en daarna bijgestelde bodemprijs van € 808.520,- vanwege het stopzetten van de verkoopprocedure. Na aftrek van alle kosten is de meeropbrengst van € 706.000,- gestort in de reserve Kapitaal zonder bestemming. Door onderhoud, restauratie en verkoop van overig gemeentelijk vastgoed ontstaat een voordeel van € 166.000 (V). Verder zijn de verduurzaming van sportzaal Tarthorst en 't Palet aan de Rooseveltweg niet gegund (€ 30.000 - N). In 2019 is tenslotte het onderzoek naar het verduurzamen van de overige gemeentelijke panden in fase 2 afgerond. De onderzoekskosten bedragen € 60.000 (N).

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote reserveringen á € 30.000 (N) is veroorzaakt doordat er € 706.000 is gestort in de reserve Kapitaal zonder bestemming voor de verkoop van Olympiaplein 1. Dit is € 59.000 meer dan geraamd doordat geen vennootschapsbelasting verschuldigd is en de exploitatielasten in 2019 hoger zijn uitgevallen dan begroot. Daarnaast is er nog een voordeel van per saldo 29.000 wat buiten de rapportagetolerantie valt.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
08 WONEN	7	194	186
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	7	194	186
08 WONEN	-664	-694	-30
Mutaties reserves	-664	-694	-30
Gerealiseerd resultaat	-657	-501	156

Financieel overzicht programma 9 Sport en cultuur

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote baten en lasten à € 250.000 (V) is voornamelijk veroorzaakt binnen het product Sport, waar een aantal van de reguliere vervangingsinvesteringen en investeringen in de verduurzaming van sportaccommodaties pas later in het jaar heeft plaatsgevonden. Daardoor ontstaat een voordeel op de kapitaallasten van € 319.000 (V). Zoals bekend is eind 2018 de nieuwe sporthal 'Het Binnenveld' na enige vertraging opgeleverd. In 2019 zien we nog enkele financiële consequenties van de vertraagde oplevering en de afronding van de realisatie van de accommodatie zelf. Doordat het Cultuur Actieplan nog moet worden vastgesteld en er nog geen uitgaven zijn geweest buiten de bestaande afspraken over binnenschoolse educatie, houden we in 2019 € 141.000 (V) van dit budget over. Vanuit het coalitieakkoord, en vanuit budget uit 2018, is geld beschikbaar gesteld voor het realiseren van een poppodium. De kosten voor de uitwerking van het concept en de opstart van het initiatief blijven vooralsnog beperkt tot enkele proceskosten en een opstartsubsidie. (€ 94.000 - V). Verder is de Olympiahall afgewaardeerd voor € 330.000 (N). Ten slotte zit per saldo € 19.000 (V) in producten, wat buiten de rapportagetolerantie valt.

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote reserveringen à € 189.000 (V) is veroorzaakt doordat een deel van de investeringen binnen het product Sport niet zijn gerealiseerd (€ 72.000 - N). Verder zijn voor de sloop van de Olympiahall nog niet alle kosten gemaakt, waardoor € 47.000 (N) minder is onttrokken aan de reserve. Ook is € 330.000 toegevoegd aan de reserve dekking kapitaallasten als gevolg van de afwaardering van de Olympiahall. Ten slotte zit per saldo € 22.000 (N) in producten, wat buiten de rapportagetolerantie valt.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
09 SPORT EN CULTUUR	-5.593	-5.343	250
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.593	-5.343	250
09 SPORT EN CULTUUR	453	642	189
Mutaties reserves	453	642	189
Gerealiseerd resultaat	-5.140	-4.701	439

Financieel overzicht programma 10 Veiligheid

In dit programma zijn geen noemenswaardige afwijkingen ten opzicht van de begroting.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
10 VEILIGHEID	-1.780	-1.777	3
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.780	-1.777	3
Gerealiseerd resultaat	-1.780	-1.777	3

Financieel overzicht programma 11 Transparante overheid

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote baten en lasten à € 543.000 (N) is voornamelijk veroorzaakt door de verlaging van de rekenrente door de pensioenuitvoerder. Daardoor diende de voorziening (voormalige) bestuurders aangevuld te worden met € 162.000 (N). Daarnaast is door het vertrek van een wethouder € 260.000 (N) in een voorziening bijgestort voor de maximale duur van de wachtgeldregeling. Het door de raad beschikbaar gestelde budget voor de uitvoering van het coalitieprogramma 2018-2022 is nagenoeg niet gebruikt € 48.000 (V). De niet begrote kosten voor de Quick scan BDO: € 131.000 (N) worden in dit programma verantwoord. Verder waren de accountantskosten hoger voor de jaarrekening controle 2018: € 37.000 (N). Tenslotte is er per saldo buiten de rapportagetolerantie € 7.000 (N).

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote reserveringen à € 210.000 (V) is veroorzaakt door dekking uit de reserve voormalige bestuurders voor het risico volledige wachtgeldverplichting bij het vertrek van een wethouder.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
11 TRANSPARANTE OVERHEID	-2.502	-3.044	-543
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-2.502	-3.044	-543
11 TRANSPARANTE OVERHEID	-49	161	210
Mutaties reserves	-49	161	210
Gerealiseerd resultaat	-2.550	-2.883	-333

Financieel overzicht programma 12 Algemene dekking en onvoorzien

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote baten en lasten à € 3.862.000 (V) is voornamelijk veroorzaakt door voordelen vanuit de september- en decembercirculaires € 2.618.000 (V). Dit betreft de tweede tranche Aardgasvrije wijken € 1.438.000 (V), doorberekening van onderuitputting Rijksuitgaven € 397.000 (N), het onbenutte gedeelte BTW compensatiefonds € 165.000 (V), Middelen voor klimaat € 637.000 (V), verlaging suppletie uitkering Sociaal Domein € 272.000 (N), extra middelen voor statushouders € 182.000 (V) en een restant inclusief voor- en nadelen in de verdeelmaatstaven van het Gemeentefonds € 865.000 (V).

Ook kenden wij in 2019 hogere opbrengsten OZB mede als gevolg van inhaalacties uit voorgaande jaren (€ 473.000 – V).

Bij het product algemene baten en lasten ontstaat een resultaat van € 297.000 (N) voornamelijk door de stelpost van de onderuitputting kapitaallasten € 400.000 (N) als tegenhanger op de verwachte onderuitputting op de overige programma's, de werkelijk betaalde rente € 287.000 (V) en de toegerekende rente € 178.000 (N).

De bedrijfsvoering kende in 2019 een incidenteel resultaat van € 1.087.000 (V). Dit ontstond voornamelijk door lagere uitvoeringskosten (€ 469.000 - V), voordelen op aanvullende arbeidsvoorwaarden € 239.000 (V) en als gevolg van het doorschuiven van investeringen in storage (opslag) systemen naar 2020, ontstond een onderschrijding van € 335.000 (V).

Ten slotte kent dit programma voor- en nadelen buiten de rapportagetolerantie van per saldo € 19.000 (N)

Het verschil tussen de gerealiseerde en begrote reserveringen à € 86.000 (N) is voornamelijk veroorzaakt door het niet inzetten van een budgetoverheveling uit 2018 voor het inzetten van knelpunten in de uitvoering.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
12 ALGEMENE DEKKING & ONVOORZIEN	51.715	55.577	3.862
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	51.715	55.577	3.862
12 ALGEMENE DEKKING & ONVOORZIEN	381	295	-86
Mutaties reserves	381	295	-86
Gerealiseerd resultaat	52.096	55.872	3.776

Gecomprimeerde balans

(Bedragen x €
1.000)

Activa	2019	2018	Passiva	2019	2018
Immateriële vaste activa	15.298	15.877	Algemene reserves	6.158	6.288
Materiële vaste activa	67.884	73.983	Bestemmingsreserves	32.265	27.945
Financiële vaste activa	6.218	5.065	Gerealiseerd resultaat	457	3.602
Vorraden	1.817	635	Voorzieningen	5.830	5.811
Uitzettingen < 1 jaar	10.342	8.134	Vaste schulden > 1 jaar	39.244	41.996
Liquide middelen	530	453	Vlottende schulden < 1 jaar	14.519	21.686
Overlopende activa	2.995	6.859	Overlopende passiva	6.611	3.678
	105.085	111.006		105.085	111.006
			12. Gewaarborgde geldleningen	3.234	1.847
			13. Borgstellingen woongroepen	45	62
			14. Bedrag waarvan het recht op verliescompensatie krachtens de Wet op vennootschapsbelasting 1969 bestaat	68	114

Toelichting gecomprimeerde balans

Hieronder is per post op hoofdlijnen een toelichting opgenomen. Voor de uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de jaarrekening en de toelichting daarop.

Immateriële vaste activa

Onder de immateriële vaste activa zijn de bijdragen aan activa in eigendom van derden opgenomen.

Materiële vaste activa

Onder de materiële vaste activa zijn de investeringen in gebouwen, gronden, wegen, machines en dergelijke opgenomen. In 2019 is voor zo'n € 2,0 miljoen geïnvesteerd (2018: € 9,8 miljoen), waaronder Fietsoversteek Kortenoord (€ 0,3 miljoen). De afschrijvingen op de materiële vaste activa bedroegen over 2019 circa € 4,3 miljoen en zijn hiermee ca. € 0,3 miljoen lager dan de afschrijvingslasten in 2018. De desinvestering in de materiële vaste activa betreffen met name de gebouwen, waarvan in de begroting 2020 besloten is om deze in de toekomst te gaan verkopen. De notitie BBV MVA Hoofdstuk 4.3 schrijft voor dat deze panden overgebracht dienen te worden naar de balanspost Voorraden (Handelsgoederen). Tevens heeft er in 2019 een afwaardering ad € 0,3 miljoen plaatsgevonden van de Sporthal Olympiahall, aangezien de sloopwerkzaamheden in 2019 gestart zijn.

Financiële vaste activa

Onder deze post vallen de uitgezette gelden (leningen, aandelen). De mutaties volgen uit verstrekkingen, reguliere aflossingen en herrubricering.

Vorraden

De voorraden bevatten de bouwgronden in exploitatie. Met ingang van 2016 worden de gronden die nog niet in exploitatie zijn genomen (NIEGG en strategische voorraden) opgenomen onder de materiële vaste activa. De grondexploitaties ultimo 2019 betreffen Lawickse Allee, DMP terreinen, Costerweg en Buurtseweg/Ireneschool. In 2019 is de voorraad gereed product en handelsgoederen fors toegenomen. Deze stijging heeft te maken met de gebouwen waarvan in de begroting 2020 besloten is om deze in de toekomst te gaan verkopen. De notitie BBV MVA Hoofdstuk 4.3 schrijft

voor dat deze panden overgebracht dienen te worden van de balanspost materiële vaste activa naar de balanspost voorraden (Gereed product en handelsgoederen).

Uitzettingen < 1 jaar

Onder de uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar zijn onder andere de belastingvorderingen en vorderingen op debiteuren sociale zaken opgenomen, alsmede de vordering op de belastingdienst inzake compensabele btw.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn het afgelopen jaar toegenomen van € 0,453 miljoen ultimo 2018 naar € 0,530 miljoen ultimo 2019.

Overlopende activa

Deze post bevat diverse nog op derden te verhalen kosten of andere nog te ontvangen bedragen.

Algemene reserves

De algemene reserves bestaan uit het Kapitaal zonder bestemming en de Onbestemde reserve. De mutaties in 2019 hebben onder andere betrekking op een onttrekking van het negatieve begrotingssaldo uit de kadernota 2019 en de onttrekking van het resterend resultaat 2018 € 952.000 .

Bestemmingsreserves

Onder de post bestemmingsreserves vallen een groot aantal verschillende reserves, die in de bijlage Staat van Reserves en Voorzieningen nader zijn gespecificeerd. Belangrijke mutaties betreffen: de storting in de Reserve Proeftuin aardgasvrije wijken Benedenbuurt € 3.862.000 vanuit het rekeningresultaat 2018 en onttrekking uit reserve dekking kapitaallasten investeringen (€ 0,6 miljoen). De reserves staan in principe ter vrije beschikking van de gemeenteraad. Hierbij dient wel rekening te worden gehouden met eventuele claims. De reserves zijn belangrijk voor de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Rentetoerekening

Met ingang van 2019 is de bespaarde rente afgeschaft. Hierdoor wordt er geen rente meer toegevoegd aan de reserves.

Resultaat 2019

Het jaar 2019 is afgesloten met een resultaat voor bestemming van € 457.037 (V).

In het raadsvoorstel bij de Jaarstukken is een voorstel voor de bestemming van het resultaat opgenomen.

Voorzieningen

Op grond van het BBV mogen onder specifieke voorwaarden voorzieningen gevormd worden voor verplichtingen en risico's, ter egalisatie van kosten en voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is. Kenmerkend voor voorzieningen is dat ze niet ter vrije beschikking van de gemeenteraad staan. De stand van de voorzieningen is toegenomen door de significante storting in voorziening riolering

Vaste schulden > 1 jaar

De langlopende schulden zijn wederom afgenomen in 2019 als gevolg van reguliere aflossingen.

Vlottende schulden en overlopende passiva

De kortlopende schulden bestaan uit diverse crediteuren, andere schulden, de te betalen loonheffing en premies sociale verzekeringen over december en diverse andere posten. Onder de vlottende schulden zijn ook de nog te verwachten kosten van zorgleveranciers binnen het sociaal domein opgenomen.

Garant- en borgstellingen

De garantstellingen zijn toegenomen als gevolg van nieuwe leningen waar de gemeente garant voor staat.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het Coronavirus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu niet te bepalen. Wij verwachten door de Rijksoverheid volledig voor de incidentele financiële consequenties te worden gecompenseerd. De rijksoverheid hanteert tenslotte het uitgangspunt dat mede-overheden er als gevolg van de corona-aanpak niet slechter voor komen te staan dan daarvoor. (kenmerk brief 2020-0000233674)

Financiële positie

Weerstandscapaciteit

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van deze jaarstukken is weergegeven dat de werkelijke weerstandscapaciteit uitkomt op 7,8%. Dat ligt onder de door de Gemeenteraad bepaalde ondergrens van de benodigde weerstandscapaciteit van 8,5%. Door de in de begroting 2020 opgenomen ombuigingen zal naar verwachting de weerstandscapaciteit oplopen van 9,5% in 2020 naar 9,8% in 2022. Daarin is het resultaat 2019 incidenteel opgenomen. De structurele nadelen uit deze jaarrekening worden meegenomen in de Kadernota 2020. Voor een nadere uiteenzetting verwijzen wij u naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Overige kengetallen

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van een aantal belangrijke financiële kengetallen. De wettelijk verplichte kengetallen zijn: netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen), solvabiliteitsratio, structurele exploitatieruimte, grondexploitatie en belastingcapaciteit. De kapitaallastenratio is een kengetal van gemeente Wageningen zelf.

(Alle getallen zijn percentages)	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019
Netto schuldquote	50,73	57,00	43,20
Netto schuldquote gecorrigeerd	46,81	52,89	38,32
Solvabiliteitsratio	34,08	30,64	37,00
Structurele exploitatieruimte	-2,04	-1,00	-0,09
Grondexploitatie	0,62	0,92	0,72
Belastingcapaciteit	106,09	105,09	105,09
Kapitaallastenratio	8,31	7,58	5,79

Toelichting bij de kengetallen

Per kengetal geven we hieronder aan hoe het zich verhoudt tot de (streef)norm. Om de inzichtelijkheid te vergroten, begint ieder kengetal met een korte uitleg.

Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Om duidelijk te maken wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast, wordt de netto schuldquote berekend zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Voor het kengetal Netto schuldquote, zonder en met correctie, geldt de norm: Wageningen valt altijd in de categorie < 90%. Het gemiddelde van de Gelderse gemeenten was 62,8% in 2019. Wageningen zit daar ruim onder.

De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal.

Voor het kengetal Solvabiliteitsratio wordt uitgegaan van de volgende norm: Wageningen scoort niet lager dan 30%.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor het kengetal Grondexploitatie wordt uitgegaan van de volgende norm: Wageningen valt altijd in de categorie < 20%.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten.

Bij een jaarrekening is er geen sprake van een raming na het rekeningjaar, dus kan de beoordeling alleen goed zijn (als het rekeningjaar boven de 0 uitkomt), of onvoldoende (als het rekeningjaar onder de 0 uitkomt). Bij de jaarrekening geldt deze beoordeling overigens enkel voor de cijfermatige uitkomst van het kengetal.

Voor de structurele exploitatieruimte geldt de streefnorm: de structurele exploitatieruimte van Wageningen is minimaal 0%.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van belastingcapaciteit is hier: woonlasten van een meerpersoons-huishouden, opgebouwd uit OZB, afvalstoffen- en rioolheffing. Voor het kengetal Belastingcapaciteit geldt de streefnorm: de Wageningse belastingcapaciteit is niet meer dan 105%.

De kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio is de verhouding van de kapitaallasten ten opzichte van de totale exploitatielasten. Dit is een eigen kengetal van Wageningen. Voor het kengetal kapitaallastenratio geldt een voorlopige ratio van maximaal 12%.

Programma 1 Bereikbaarheid

Waarom dit programma?

Voor de economische ontwikkeling van een stad is bereikbaarheid een voorwaarde. Mobiliteit voor burgers heeft vaak een groot effect op welzijn en betrokkenheid.

De andere kant van mobiliteit is dat het veel ruimte kost. Automobilititeit in het bijzonder betekent gebruik van (fossiele) energie, wat zorgt voor uitstoot van schadelijke stoffen en broeikasgassen. Ook kan mobiliteit voor geluidsoverlast en verkeersonveiligheid zorgen.

Dit programma beoogt de bereikbaarheid en mobiliteit te verbeteren en de nadelige effecten daarvan terug te dringen.

Beoogd maatschappelijk effect

Wageningen streeft ernaar dat mobiliteit op een duurzame wijze bijdraagt aan een goed functionerende economie, gezondheid, verkeersveiligheid en sociale participatie.

Om dit maatschappelijk effect te bereiken zijn de volgende thema's actueel:

- Bereikbaarheid van belangrijke locaties
- CO2-uitstoot
- Bijdragen aan de verbetering van het leefmilieu voor inwoners
- Verkeersveiligheid langzaam verkeer
- Mobiliteit van minder mobiele inwoners

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat wilden we bereiken? (doelen en subdoelen)
- Wat hebben we bereikt? (per subdoel)

1.1 Bereikbaarheid economisch belangrijke locaties

Wat wilden we bereiken?

1.1 De bereikbaarheid van en naar economisch belangrijke locaties in Wageningen is verbeterd

De gemeente Wageningen wil de bereikbaarheid van de campus, het stadscentrum, de haven, het Business and Science Park Wageningen en het Nudepark verbeteren door een focus op vier doelen:

- De samenhang en het comfort van het fietsverkeer en het fietsparkeren zijn verbeterd en het oponthoud verminderd.
- Het busvervoer is toegankelijker, beter beschikbaar en aantrekkelijker.
- De bestaande parkeercapaciteit rondom deze economisch belangrijke locaties wordt beter benut.
- De bestaande wegencapaciteit wordt beter benut.

Dit doel betreft overwegend niet-wettelijke taken. Hoe bereikbaar we willen zijn hangt erg af van het budget. Onderhoud van bebording en verkeerslichten zijn wettelijke taken van de gemeente.

Subdoelen

1.1.1 Fietsverkeer en fietsparkeren

Samenhang, comfort en fietsverkeer en het fietsparkeren is verbeterd, het oponthoud is verminderd (ten opzichte van 2008).

Wat hebben we bereikt?

In 2019 zijn de inhoudelijke voorbereidingen voor de snelfietsroute Ede-Wageningen gestart. Er zijn schetsontwerpen gemaakt die we nu verder uitwerken samen met omwonenden. Ook is de totale financiering van het Wageningse deel van de route rondgekomen.

Vooruitlopend op de verdere voorbereiding van de snelfietsroute is besloten om de aftakking naar de Wageningen Campus via de Kierkamperweg eerder uit te gaan voeren. Samen met de gemeente Ede zijn de voorbereidingen voor een tweerichtingenfietspad aan de zuidkant van de bomenrij gestart.

Ook zijn op diverse rotondes binnen Wageningen richtingspijlen op de fietspaden aangebracht waardoor de kans op spookfietsers vermindert. Daarnaast zijn op de fietsstroken extra fietsvriendelijke en duurzame fietssymbolen aangebracht.

Tot slot is er een veilige fietsoversteek over de Kortenoord Allee gemaakt bij rotonde Nijlantsingel. De fietsroute over de Binnenhaven gaat nu grotendeels over fietspaden en het fietsverkeer heeft nu overal voorrang.

1.1.2 Busvervoer

Het busvervoer is toegankelijker, beter beschikbaar en aantrekkelijker ten opzichte van alternatieven.

Wat hebben we bereikt?

Om Wageningen goed bereikbaar te houden zijn in 2019 de volgende belangrijke punten bereikt als het gaat om openbaar vervoer:

- Er rijden nu extra spitsbussen tussen station Ede-Wageningen en de Wageningen Campus.
- De bussen naar Tiel sluiten nu goed aan op de trein in Rhenen en omgekeerd.

De bereikbaarheid van Wageningen per openbaar vervoer staat nog steeds onder druk. Daarom is in 2019 volop ingezet op een verdere optimalisatie en intensivering van de busverbinding tussen de stations Arnhem- Centraal en Ede-Wageningen via de Wageningen Campus. Dit wordt de Rijnlijn genoemd. Groot voordelen van deze verbinding zijn de snelheid (minder bushaltes en kortere verbinding) en de aanliggende locaties (NS-stations, busstations en Wageningen Campus).

1.1.3 Parkeercapaciteit

De bestaande parkeercapaciteit wordt beter benut.

Wat hebben we bereikt?

Op parkeergebied zijn in Wageningen op veel verschillende onderdelen activiteiten uitgevoerd. Hieronder een overzicht van de meest belangrijke hiervan:

Uniformering:

- De betaald parkeren tijden op parkeerlocatie P8 Costerweg De Arc zijn hetzelfde geworden als op de overige parkeerlocaties in Wageningen (met 1^e uur gratis).
- Het gebruik van de parkeerschijf bij de bezoekersparkeervergunning is vervallen.

Situaties en gebieden:

- Zone 2 vergunningparkeren (24/7) is ingevoerd in gebied Olympiaplein en omgeving en zone 3 vergunningparkeren (ma-vr 12.00 - 17.00 uur) in gebied Wilhelminaweg en Veerstraat.
- De gebieden Stadsbrink en Olympiaplein zijn betaald parkeren geworden (kentekensparkeren, met 1^e uur gratis).
- De periode van betaald parkeren op het Raadhuisplein en Salverdaplein is verlengd tot 23.00 uur.
- Met een aanpassing van de APV is het nachtelijke vrachtwagenparkeren op Agro Businesspark verboden.
- Met de eigenaar van Duivendaal zijn gesprekken gevoerd over (tijdelijk) gebruik van de parkeerplaatsen in dit gebied door bezoekers van de binnenstad.

Communicatie:

- Alle aanpassingen m.b.t. betaald parkeren incl. zonecodes voor mobiel parkeren zijn doorgevoerd op de centrum parkeren kaart die te bereiken is via de website van de gemeente Wageningen.
- Op de website van de gemeente Wageningen zijn alle pagina's over de parkeervergunningen up-to-date gemaakt.

Beleid:

- Om te komen tot een juiste hoeveelheid parkeerplaatsen (voor auto en fiets) is de Nota Parkeernormen Wageningen 2015 toegepast bij alle ruimtelijke ontwikkelingen evenals dat toetsing van de omgevingsvergunningen door Omgevingsdienst de Vallei (Oddv) heeft plaatsgevonden.
- Een parkeerdrukmeting in en rond de binnenstad is uitgevoerd. Er is een relatief hoge parkeerdruk rond het Plantsoen, maar ook veel restcapaciteit.
- De maatregelen met betrekking tot betaald parkeren en vergunningparkeren in het kader van de (bezuinigingen in de) Begroting 2020-2023 zijn uitgewerkt.
- In 2019 is voor Wageningen een koopstromenonderzoek uitgevoerd. Het feit dat in Wageningen steeds moeilijker gratis geparkeerd kan worden, lijkt bij Wageningers een rol te spelen in de waardering voor de binnenstad. Voor bezoekers van buiten de stad scoort Wageningen nog steeds goed.

1.1.4 Wegencapaciteit

De bestaande wegencapaciteit is verbeterd tot de nomo-norm zoals beschreven in GMP.

Wat hebben we bereikt?

De noordzijde van Wageningen kampt met de grootste problemen rondom bereikbaarheid. Hiervoor loopt al jaren het project Beter Bereikbaar Wageningen. Dit project wordt getrokken door de provincie Gelderland. De provincie heeft in 2019 samen met de gemeente Wageningen aan het verkeersmodel gewerkt. Dit verkeersmodel levert input voor de milieueffectrapportage (MER). In verband met een update van de benodigde modelinput (sociaal economische gegevens) voor het verkeersmodel is de MER niet in 2019 verschenen en is er vertraging in de besluitvorming van de provincie opgetreden.

Onder druk van de genoemde vertraging en op verzoek van meerdere partijen uit Wageningen is er eind 2019 een onderzoek gestart naar no-regret maatregelen. Dit zijn infrastructurele maatregelen die de huidige bereikbaarheid en doorstroming ten goede komen, maar niet in conflict zijn (technisch en financieel) met het onderzoek van Beter Bereikbaar Wageningen.

Voor de overige wegen binnen Wageningen blijft er functioneel onderhoud en scenario management uitgevoerd worden aan de verkeersregelininstallaties. Daarnaast moet ook de inzet van het mobiliteitsconvenant tot minder autokilometers en een betere wegecapaciteit leiden.

1.2 Reductie CO2 uitstoot gemotoriseerd wegverkeer

Wat wilden we bereiken?

1.2 De CO2-uitstoot van gemotoriseerd wegverkeer is gereduceerd

De gemeente wil de CO2-uitstoot van het gemotoriseerd wegverkeer verminderen door het aantal vervuilende autokilometers te verminderen en het gebruik van 'langzaam verkeer' en het openbaar vervoer te stimuleren. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het gebruik van deelauto's en elektrisch vervoer aan te moedigen, door het parkeren van groengas-auto's te faciliteren en door fietsroutes te verbeteren.

Ook hier geldt dat het verminderen van de CO2-uitstoot geen wettelijke taak is van de gemeente. Het verminderen van de uitstoot, en de mate waarin, is een keuze vanuit de gemeente zelf.

Subdoelen

1.2.1 Langzaam verkeer en OV

Het aandeel langzaam verkeer en OV is toegenomen.

Wat hebben we bereikt?

Binnen de Regio Foodvalley zijn diverse maatregelen voor zowel het langzame verkeer als fietsers in voorbereiding of uitvoering, die allemaal voortvloeien uit het regionaal mobiliteitsmanagement (Foodvalley). Zo is er in 2019 een onderzoek gestart naar de fietsbewegingen in het Binnenveld en zijn er mobiliteitsscans en -plannen opgesteld. Voor de gemeente Wageningen zijn deze scans en plannen nog in voorbereiding.

Voor fietsers is een oversteek op de Kortenoord Allee gemaakt, inclusief een fietsvriendelijkere Binnenhaven. Daarnaast is er een extra oversteek op de Hollandseweg gemaakt om spookfietsers te voorkomen.

Voor overige maatregelen die horen bij deze doelstelling zie 1.1.1 en 1.1.2.

1.2.2 Vermindering vervuilende auto-km's

Het aantal vervuilende auto-km's is verminderd.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 is volop en met groot succes ingezet op het benaderen, stimuleren en samenbrengen van bedrijven binnen Wageningen en de Regio Foodvalley. Met als resultaat de ondertekening van een mobiliteitsconvenant waarin 26 partijen zich niet alleen uitspreken te committeren aan het verminderen van het aantal autokilometers, maar zich ook hebben ingeschreven voor de uitvoering van concrete projecten. Het gaat hier om grote bedrijven, de provincies Utrecht en Gelderland en ook alle regiogemeenten. Een prachtig resultaat waarmee op initiatief van de gemeente Wageningen aangetoond is dat duurzame mobiliteit en dus het verminderen van vervuilende auto kilometers, zowel stads- als regio-brede aandacht heeft. Daarnaast blijft Wageningen ook zelf actief in het stimuleren van deelauto's en duurzame mobiliteit. Dit gebeurt zowel conform het uitvoeringsprogramma Gemeentelijk Mobiliteitsplan (GMP) als door het uitvoeren van het regionaal mobiliteitsmanagement (Foodvalley).

1.3 Bijdrage mobiliteit aan gezondheid en kwaliteit van leven

Wat wilden we bereiken?

1.3 Mobiliteit heeft bijgedragen aan de gezondheidsbevordering en kwaliteit van leven van inwoners

De gemeente Wageningen voldoet aan de normen van geluidsoverlast en luchtkwaliteit en beperkt daarmee de negatieve effecten van mobiliteit. Bovendien wordt de verkeersoverlast in de gemeente verminderd door meer 30km/u-zones in te stellen. Waar die komen, wordt bepaald in overleg met burgers, ondernemers en andere belangengroepen.

Uiteraard heeft de gemeente een verantwoordelijkheid voor haar inwoners. De gemeente moet voldoen aan bepaalde eisen rond luchtkwaliteit en geluidsoverlast.

Subdoelen

1.3.1 Luchtkwaliteit

Wageningen voldoet aan de normen voor luchtkwaliteit.

Wat hebben we bereikt?

Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) berekent jaarlijks aan de hand van verkeersgegevens of Wageningen aan de luchtkwaliteitsnormen voldoet. Uit de berekeningen blijkt dat in 2019 Wageningen binnen deze normen is gebleven. Ook vindt er een luchtkwaliteitstoets bij ruimtelijke plannen. In 2019 voldeed Wageningen ook hieraan.

1.3.2 Geluidsoverlast

Wageningen voldoet aan de normen voor geluidsoverlast.

Wat hebben we bereikt?

Ruimtelijke plannen worden getoetst aan de Wet geluidhinder (Wgh) en, conform een motie van de gemeenteraad, aan de WHO-normen. Voor een aantal projecten is een hogere geluidswaarde vastgesteld. Met de maatregelen die voortvloeien uit de procedure hogere grenswaarde borgen we een goed leefklimaat voor onze inwoners.

1.3.3 Verkeersoverlast

De verkeersoverlast in Wageningen is verminderd.

Wat hebben we bereikt?

Vooruitlopend op de resultaten van het project Beter Bereikbaar Wageningen is er in 2019 een onderzoek gestart naar toekomstbestendige maatregelen die nu al uitgevoerd kunnen worden, zogenoemde no-regret maatregelen. Hieronder vallen onder meer het versneld aanpakken van de oostelijke en westelijke toegang tot de Wageningen Campus. Ook wordt onderzocht hoe de fietsoversteek nabij restaurant 't Gesprek verbeterd kan worden evenals de verkeersafwikkeling op de rotonde Droevendaalsesteeg.

Verder zijn er maatregelen genomen voor het instellen en verbeteren van 30km/h-zones. Deze werkzaamheden gebeuren hoofdzakelijk bij het uitvoeren van onderhoud of herinrichting aan wegen; werk-met-werk dus. Ook met het zorgen voor de juiste, wettelijk vereiste verkeersborden en wegmarkeringen op de Wageningen Campus is de verkeersoverlast hier verminderd.

1.4 De verkeersveiligheid voor langzaam verkeer is verbeterd

Wat wilden we bereiken?

1.4 De verkeersveiligheid voor langzaam verkeer is verbeterd

De gemeente voldoet aan de eisen voor de kwaliteit van verhardingen en de inrichting van wegen, paden en andere verhardingen. We werken aan de verkeersveiligheid voor het langzaam verkeer. Daarnaast krijgen inwoners voorlichting en onderwijs (basisscholen) over verkeersveiligheid. We verbeteren de fysieke toegankelijkheid in de stad en openbare gebouwen rekening houdend met Rechten mensen met beperking (VN verdrag), verwijderen van obstakels voor rollators, scootmobielen e.d. en verwijderen van overbodige betonnen paaltjes.

Zorg voor de verkeersveiligheid op de gemeentelijke wegen is een wettelijke taak van de gemeente. Daar zijn verschillende manieren voor en die zijn afhankelijk van de keuzes van de gemeente.

Subdoelen

1.4.1 Verhardingen

De kwaliteit van verhardingen en de inrichting van wegen, paden en andere verhardingen voldoet aan vastgestelde normen.

Wat hebben we bereikt?

Uit inspectiegegevens blijkt dat het beeld van onze wegen voldoet aan de vastgestelde normen. De technische kwaliteit van asfaltwegen is onder niveau.

1.4.2 Verkeersveiligheid

Inwoners zijn voorgelicht en onderwezen over verkeersveiligheid.

Wat hebben we bereikt?

Ten behoeve van de verkeersveiligheid zijn meerdere maatregelen uitgevoerd. De verkeersveiligheid rond schoolomgevingen heeft veel aandacht gehad. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- In de Buurtseweg bij basisschool de Bijenkorf is éénrichtingsverkeer ingesteld waardoor de overzichtelijkheid van de omgeving is verbeterd.
- Er worden regelmatig snelheidsdisplays (smileys) in 30 km/h-zones geplaatst. De resultaten hiervan worden teruggekoppeld aan inwoners/scholen en mogelijke vervolmaatregelen worden vervolgens met elkaar besproken.
- Aan de Nobelweg, Hartenseweg en in de omgeving van de St Jozefschool zijn verkeersmaatregelen gerealiseerd.

Verder doet Wageningen mee aan de landelijke verkeersveiligheidscampagnes, zoals 'Wij gaan weer naar school'.

Tot slot is de veerstoep bij het Lexkesveer nu duidelijker aangegeven zodat de plek en daarmee de veiligheid van de voetganger beter geborgd is.

1.4.3 Toegankelijkheid wijken

Wijken zijn toegankelijk voor rollators, scootmobielen en kinderwagens, voetpaden kennen geen overbodige obstakels.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 is vooral ingezet op het verbeteren van de oversteekbaarheid voor voetgangers en fietsers op de gemeentelijke verkeershoofdstructuur en de verdere veiligheid voor fietsers in de stad (zie ook 1.4.2).

De fysieke toegankelijkheid van de stad en openbare gebouwen hebben we verbeterd met extra gehandicaptenparkeerplaatsen op de Celebesstraat en een looproute op de Celebesstraat. Ook in het project Nobelweg zijn afritten voor rolstoelen en noppentegels voor blinden en slechtzienden gerealiseerd.

1.4.4 Veilige, logische en aantrekkelijke fietsroutes

Veilige, logische en aantrekkelijke fietsroutes van verkeer naar bestemmingen zoals scholen en Campus en daarbij zoveel mogelijk de hoofdroutes volgend. Vanuit kinderperspectief, verkeerveiligheid en sociale veiligheid

Wat hebben we bereikt?

Er zijn in 2019 diverse maatregelen getroffen of in voorbereiding genomen als het gaat om veilige, logische en aantrekkelijke fietsroutes. Hieronder enkele belangrijke voorbeelden:

- De Haagsteeg is nu voorzien van voorrangskruispunten; hiermee is vooral de veiligheid en doorstroming van fietsers bevorderd. Ook is een parkeerverbod ingesteld bij café Onder de Linden aan de Haagsteeg.
- Zowel de voorbereidingen, communicatie als de uitvoering van en over de snelfietsroute Ede-Wageningen zijn in volle gang. De financiering is geheel rond inclusief subsidie van het Rijk. Tevens wordt er vooruitlopend al gewerkt aan een veilige fietsoplossing nabij de Kierkamperweg.
- De fietsstraat op de Van Uvenweg is in voorbereiding en gedeeld met omwonenden. In 2020 zal de realisatie plaatsvinden. Dit is een belangrijke verbinding van en naar de Campus.
- De fietsoversteek nabij Hoevestein wordt als onveilig ervaren. Samen met de WUR en Fietsersbond is een nieuw ontwerp gemaakt en gaan de uitvoeringsvoorbereidingen starten.
- Er loopt een onderzoek naar een mogelijk snelle fietsverbinding vanuit Wageningen naar Veenendaal en Rhenen.

1.4.5 Meer ruimte voor de fiets

Meer ruimte voor de fiets in relatie tot gebruik e-bikes / speed pedelecs en gewone fietsen

Wat hebben we bereikt?

Met de ondertekening van het mobiliteitsconvenant zijn er met bedrijven en overheden afspraken gemaakt om het gebruik van de fiets onder hun werknemers te bevorderen. Enkele partijen hebben hierin al de nodige ervaringen opgedaan en zij delen die kennis met andere partijen. Ook zijn er gesprekken geweest met aanbieders zoals Swapfiets. En heeft de gemeente Wageningen in 2019 meegedaan aan een project waarbij werknemers konden kennis maken met de e-bike en speed pedelec. Het betreft hier allen maatregelen die niet in de fysieke openbare ruimte zelf liggen, maar maatschappelijke prikkels omvatten met of zonder financiële bijdragen.

Als het wel gaat om maatregelen in de fysieke openbare ruimte zelf, dan wordt onderzoek gedaan naar een verdere inrichting hiervan voor alle soorten fietsers. Dit zijn hoofdzakelijk onderzoeken naar snelle fietsverbindingen in combinatie met fietsstraten. De snelfietsroute Ede-Wageningen, de Van Uvenweg en het fietspad van de toekomst (van en naar Utrecht) zijn hier voorbeelden van.

In 2019 is Wageningen aangesloten op het KeoBike netwerk met een locatie op het busstation. KeoBike is een deelfietsstelsel die voorziet in de reisbehoefte van de reiziger. In 2019 hebben 187 personen 351 maal een fiets gehuurd via dit systeem.

1.5 Bijdrage mobiliteit participatie minder mobiele inwoners

Wat wilden we bereiken?

5. Mobiliteit heeft bijgedragen aan de mogelijkheid voor minder mobiele inwoners om zo lang mogelijk mee te kunnen doen in de samenleving

De gemeente bevordert de mogelijkheden voor minder mobiele inwoners, onder andere door het gehandicaptenparkeerbeleid en betere toegankelijkheid van het openbaar vervoer.

Zorgen voor minder mobiele inwoners is een wettelijke taak van de gemeente. Daaronder valt het gehandicaptenparkeerbeleid en de toegankelijkheid van het openbaar vervoer.

Subdoelen

1.5.1 Bijdrage mobiliteit aan participatie minder mobiele inwoners

Mobiliteit heeft bijgedragen aan de mogelijkheid voor minder mobiele inwoners om zo lang mogelijk mee te kunnen doen in de samenleving.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 zijn er 21 gehandicaptenparkeerplaatsen bijgemaakt, dat zijn er 4 meer dan in 2018.

In 2019 kende het vraagafhankelijk vervoer 473 reizende pashouders met een mobiliteitsbeperking en 108 reizende pashouders 65+. In totaal zijn er in 2019 24.000 ritten vraagafhankelijk vervoer uitgevoerd met bij elkaar een totaal aan 176.000 afgelegde kilometers.

Het vraagafhankelijk vervoer is in 2019 opnieuw aanbesteed. Het nieuwe contract is per 1-1-2020 ingegaan. Dit vervoerscontract voorziet in volledig duurzaam vervoer binnen een jaar en in diverse vormen van contactloos betalen voor de reizigers.

Beleidsindicatoren

Er zijn geen beleidsindicatoren binnen dit programma.

Beleidskader

Het beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Beleid uitgifteregels parkeervergunningen Wageningen (2017)
- Beleidsregels gehandicaptenparkeerplaatsen (2014)
- Nota Parkeernormen Wageningen (2015)
- Verordening Parkeerbelastingen (2017)
- APV (2014)
- Veergeldverordening (2013)
- Parkeerverordening (2012)
- Wegsleefverordening (2007)

Beleidsnota's

- Netwerkvisie (2016)
- Parkeernota (2015)
- Structuurvisie Wageningen (2014)
- Uitvoeringsprogramma GMP (2013)
- GMP visiedocument (2012)
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2011)
- Beleidsvisie wegen (2008)
- Kwaliteitshandboek (2003)
- Planwet Verkeer en Vervoer (1998)
- Verkeersveiligheidsnota

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zijn betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Regio FoodValley

De Regio Foodvalley treedt op als opdrachtgever voor het programma 'De Bereikbare Vallei', dat bijdraagt aan het beïnvloeden van de vraag naar mobiliteit. Dit is van belang voor de doelstelling om de bereikbaarheid optimaal te houden en om vergroening van mobiliteit te bewerkstelligen. Daarnaast vervult de regio de regisserende rol voor basismobiliteit. De bereikbaarheidsagenda voor Regio Foodvalley geeft een richtinggevend kader voor 2030 waarmee de ambities van de regio zijn vertaald in een duidelijke koers voor de ontwikkeling en de uitvoering van het regionale mobiliteitsbeleid.

Opheusdens Veer

Het Opheusdens Veer voert de veerdiensten uit tussen Wageningen en Opheusden. Dit is eveneens van belang voor de bereikbaarheid van Wageningen.

Wat heeft het gekost?

Hieronder zijn drie financiële tabellen opgenomen die inzicht geven in de kosten van dit programma.

Overzicht baten en lasten

In de onderstaande tabel zijn de jaarlijkse baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn. De lasten en baten zijn inclusief de kapitaallasten van de investeringen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
Lasten	-4.576	-4.305	-4.490	-186
Baten	1.642	1.827	1.866	39
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-2.934	-2.478	-2.625	-147
Onttrekkingen	399	372	507	135
Storting	-256	-288	-464	-177
Mutaties reserves	143	84	43	-41
Gerealiseerd resultaat	-2.791	-2.394	-2.582	-188

Begrote en werkelijke resultaat per product

Het programma bestaat uit de onderstaande producten. Per product wordt het begrote en het werkelijke resultaat voor reservemutaties vermeld.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019
210.00 WEGEN, STRATEN EN PLEINEN	-2.393	-2.594
211.00 VERKEERSMAATREGELEN	-781	-763
214.00 PARKEERVOORZIENINGEN	608	720
223.00 VEERDIENSTEN	88	13
Resultaat	-2.478	-2.625

Overzicht baten en lasten per hoofddoel

In onderstaande tabel zijn de werkelijke baten en lasten na reservemutaties per hoofddoel van dit programma weergegeven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019				
	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
1.1 Bereikbaarheid economisch belangrijke locaties	1.866	-1.896	-180	56	-154
1.4 De verkeersveiligheid voor langzaam verkeer is verbeterd	0	-2.594	-284	451	-2.428
Gerealiseerd resultaat	1.866	-4.490	-464	507	-2.582

Programma 2 Economische ontwikkeling

Waarom dit programma?

Met dit programma willen we de economische positie van Wageningen versterken en de bedrijvigheid in zowel het kenniscluster, gericht op 'agrofood' en 'life sciences', als de reguliere bedrijvigheid uitbreiden. Maar ook de groene economie wordt versterkt. Onze klimaatambities zorgen voor nieuwe banen, lokale ondernemers worden gestimuleerd om een omslag te maken naar nieuwe economische kansen. De economie dient te worden omgevormd van een lineaire economie naar een circulaire en sociaal ondernemende economie. We willen werken aan een sterke lokale economie waarin iedereen mee kan doen en we participatiekansen vergroten. Wageningen wil hierin een voorloper en voortrekker zijn en heeft daarmee een voorbeeldfunctie.

Een onderdeel van de ontwikkeling van het kenniscluster is de samenwerking met de gemeente Ede en Provincie Gelderland in het programma KennisAs, dat loopt tot en met 2019. Daarnaast werken we met dezelfde partners en Wageningen University & Research (WUR) aan de ontwikkeling van een Kennispark. In ruimer regionaal verband werken we samen in de Uitvoeringsagenda van de Regio Foodvalley. Hierbij zijn ook de andere partnergemeenten in de Regio Foodvalley en de provincie betrokken. Hierbij werken we samen aan bijvoorbeeld de Regiodeal en het Provinciaal Investeringsprogramma 2030.

We maken de binnenstad vitaler en aantrekkelijker als voorzieningencentrum voor de Wageningers en het kenniscluster. We werken vanuit het Uitvoeringsprogramma Binnenstad ook aan het profiel van Wageningen in relatie tot de marketing van de binnenstad. De gemeente wil de kansen voor het toerisme identificeren en omzetten in activiteiten.

Al deze thema's in dit programma zijn van essentieel belang voor de ontwikkeling van Wageningen als kenniscentrum, bedrijventrum, woonstad, winkel- en uitgaanscentrum.

Beoogd maatschappelijk effect

De gemeente Wageningen wil een aantrekkelijk economisch klimaat aanbieden met behoud en groei van werkgelegenheid.

Om dit maatschappelijk effect te realiseren zijn de volgende thema's actueel:

- Behoud van bestaande bedrijven
- Aantrekken van nieuwe bedrijven
- Een levendige binnenstad
- Kennispropositie binnen de Regio Foodvalley en de KennisAs
- Toerisme en recreatie
- Circulaire economie
- Sociale economie

Hierbij werken we ook aan het vergroten van de bijdrage van het bedrijfsleven aan de doelstelling van duurzaamheid en klimaat.

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat wilden we bereiken? (doelen en subdoelen)
- Wat hebben we bereikt? (per subdoel)

2.1 Het behouden van bestaande bedrijven

Wat wilden we bereiken?

2.1 Het behouden van bestaande bedrijven

De gemeente creëert een aantrekkelijk vestigingsklimaat om de huidige bedrijven en instellingen voor Wageningen te behouden. De bereikbaarheid en infrastructuur worden afgestemd op de bedrijven. We verbeteren de dienstverlening aan en de relatie met bedrijven. Er dient niet alleen aandacht te zijn voor kennis gerelateerde bedrijvigheid maar ook het reguliere bedrijfsleven (handel, ambacht, productie en logistiek). Daarnaast stemmen we het aanbod van bedrijventerreinen af op de wensen en behoeften.

Samen met de andere FoodValley gemeenten en de provincie maken we in het kader van het RPW (Regionaal Programma Werklocaties) afspraken over de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, en over de herstructurering en revitalisering van bestaande bedrijventerreinen.

In het plan van aanpak ligt een wettelijke taak: het actief toepassen van de 'ladder voor de duurzame verstedelijking'. Dit wil zeggen dat we bij de ontwikkeling van nieuwe gebouwen/terreinen het duurzaamheidsaspect nadrukkelijk bezien.

Subdoelen

2.1.1 Bedrijventerreinen

Het aanbod van bedrijventerreinen is afgestemd op de diverse behoeften van kennisintensieve bedrijven en reguliere bedrijven en in evenwicht met het regionale aanbod.

Wat hebben we bereikt?

- De pilot Parkmanagement Business & Science Park Wageningen 2018-2019 wordt door ondernemers financieel zelfstandig voortgezet.
- Door het Parkmanagement BSPW en de gemeente is gezamenlijk gewerkt aan een Plan van Aanpak voor de revitalisatie van het BSPW. Dit houdt in de herinrichting, opwaardering en verduurzaming van de openbare én particuliere ruimte.
- Het parkmanagement op het BSPW en de samenwerking hierin met de Wageningen UR Campus maakt een betere functionele samenwerking tussen beide locaties mogelijk en zal leiden tot een sterkere gezamenlijke propositie als één Wageningen Campus.
- De gerevitaliseerde terreinen voor de reguliere bedrijvigheid (productie, ambacht, handel etc) hebben een kwaliteitsverbetering van openbare en ook particuliere ruimte ondergaan. Het gaat hier om de Nudeparken, Industrieweg e.o en Haven.
- De ontsluiting voor het uitbreidingsterrein reguliere bedrijvigheid, Nudepark 2, fase 1, is gereed. Het terrein is nu uitgeefbaar.
- In het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) vindt binnen de Regio Foodvalley afstemming plaats over kwantiteit en kwaliteit van bedrijventerreinen.

2.1.2 Relatie tussen gemeenten en bedrijven

De relatie tussen gemeente en bedrijven is verbeterd.

Wat hebben we bereikt?

- De gemeente heeft een beter contact met de ondernemers door (het inzetten van) bedrijfsbezoeken. In 2019 zijn er 20 bedrijven en instellingen in Wageningen bezocht, zowel kennisintensieve als reguliere bedrijven (productie, ambacht, handel etc.) als winkels en horeca in de binnenstad. Dit gebeurt vanuit verschillende invalshoeken: economie, participatie en duurzaamheid. Tijdens deze gesprekken zijn wensen, initiatieven en knelpunten besproken. Dit heeft o.m. geleid tot het oplossen van een aantal knelpunten voor ondernemers (o.a. bereikbaarheid Business & Science Park Wageningen). Ook zijn ondernemers bevraagd over de zichtbaarheid en dienstverlening van de gemeente Wageningen. De i.s.m. de ondernemersvereniging opgestarte pilot Parkmanagement BSPW (2018-2019) was een succes en wordt door ondernemers financieel zelfstandig voortgezet.
- De gemeente zorgt voor (het behoud van) de relatie met bedrijven door ondernemersverenigingen en bedrijven en instellingen goed te betrekken bij planvorming (o.a. bestemmingsplannen) en realisatie van revitalisatie van bedrijventerreinen.

2.1.3 Dienstverlening aan bedrijven

De dienstverlening van de gemeente aan bedrijven (met name gericht op MKB) is verbeterd.

Wat hebben we bereikt?

- Het Ondernemersloket voorziet ondernemers op een adequate wijze van informatie bij bedrijfsoprichting en vergunningverlening.
- In het Wagenings Integraal Overleg vindt een adequate en integrale afhandeling van ondernemersvragen plaats. Hier worden initiatieven vroegtijdig en interdisciplinair opgepakt.
- Met Wagenings Ondernemers Contact (WOC) en Stichting Ondernemersfonds Wageningen (SOW) wordt samengewerkt op onderwerpen als participatie en duurzaamheid.
- Op basis van daadwerkelijk klantcontact heeft de gemeente enquêtes ondernemersdienstverlening uitgevoerd. Uitkomsten van de enquête worden meegenomen in de verbetering van de brede dienstverlening.
- De pilot omgevingstafel is gestart, vooruitlopend op de nieuwe Omgevingswet. Typierend is dat in een vroeg stadium alle ketenpartners en belanghebbenden met elkaar in gesprek gaan. Het resultaat is een transparant proces en gelijke informatiepositie voor iedereen om samen te kijken naar een aanvaardbare oplossing.

2.1.4 Haven

De haven is functioneel, toekomstbestendig en aantrekkelijk.

Wat hebben we bereikt?

Het Programma voor Aanpak Stikstof (PAS) als basis voor vergunningverlening voor activiteiten waarbij stikstof wordt uitgestoten, bleek na een uitspraak van de Raad van State (mei 2019) juridisch niet houdbaar. Hierdoor is de Visievorming Haven Wageningen opgeschort. Ook het opstellen van het Bestemmingsplan Haven om nieuwe ontwikkelingen in de haven mogelijk te maken, heeft vertraging opgelopen. Gewacht moet worden op nieuw beleidsregels die medio 2020 worden verwacht.

2.1.5 Afstemming bereikbaarheid op bedrijven

De bereikbaarheid en infrastructuur is afgestemd op de wensen en behoeften van bedrijven en instellingen.

Wat hebben we bereikt?

Zie programma 1 en 3.

2.2 Het aantrekken van nieuwe kennisintensieve bedrijven

Wat wilden we bereiken?

2.2 Het aantrekken van nieuwe (met name) kennisintensieve bedrijven (nationaal en internationaal)

De gemeente wil de randvoorwaarden versterken die ervoor zorgen dat nieuwe bedrijven en instellingen zich in de gemeente vestigen. Hierbij speelt het vestigingsklimaat een belangrijke rol. We werken nauw samen met de Regio FoodValley. Daarnaast werken we samen met gemeente Ede, de provincie en Wageningen UR in het programma KennisAs/KennisPark om dit gebied als aantrekkelijk kenniscluster te positioneren. Daarnaast wil Wageningen het ondernemerschap stimuleren, startersinitiatieven belonen en informatievoorzieningen goed inrichten.

Subdoelen

2.2.1 Proactieve acquisitie van kennisintensieve bedrijven

Er vindt proactieve acquisitie plaats in samenwerking met Regio FoodValley, zoals binnen de KennisAs Ede-Wageningen voor kennisintensieve bedrijven.

Wat hebben we bereikt?

- Ter versterking van het kennisintensieve ecosysteem wordt samengewerkt om een gezamenlijke acquisitiestrategie op te stellen om zo de pro-actieve werving van kennisintensieve bedrijven in het KennisAs gebied in de toekomst vorm te geven. Er vindt samenwerking plaats tussen de Wageningen UR, FoodValleyNL, OostNL en de gemeenten Ede en Wageningen.
- Foodvalley kennisboegbeelden Wageningen Campus/BSPW en het World Food Center zijn complementair en hebben elk een duidelijk en onderscheidend profiel. Waar Wageningen Campus vooral sciences/kennis-technologisch en R&D-georiënteerd is, richt het WFC zich op consument (B2C), kennisontwikkeling Food door en voor de consument en zakelijke dienstverlening.

2.2.2 Stimulering ondernemerschap

Het ondernemerschap (start-ups) wordt gestimuleerd.

Wat hebben we bereikt?

- Startende bedrijven worden geïnformeerd door het Ondernemersloket. We ondersteunen kennisintensieve start-ups actief met het startersprogramma Back2Business, dat niet zo zeer financiën ter beschikking stelt, maar startende kennisintensieve bedrijven begeleiding, coaching, training en een netwerk van interessante contacten biedt. Het afgelopen jaar zijn er in het kader van dit programma geen Wageningse bedrijven gevonden om te ondersteunen.
- Planvorming heeft plaatsgevonden om op de Wageningen Campus de huidige incubator/verzamelgebouw Plus Ultra uit te breiden.
- Het samen met FoodValleyNL, WUR, gemeente Ede en provincie Gelderland opgestarte project World Food Accelerator richt zich op scale-ups in de agrifoodsector. Daarmee krijgen nu ook bedrijven ná de start-up-fase ondersteuning.
- Niet-kennisintensieve starters kunnen gebruik maken van de Startversneller, een initiatief van de provincie en de Kamer van Koophandel. Via het project Zomerondernemer zijn jongeren in Regio Foodvalley gestimuleerd en geholpen bij het opzetten van een eigen bedrijf. Van de 21 deelnemers waren er een aantal afkomstig uit Wageningen.

2.2.3 Aantrekkelijk aanbod detailhandel, horeca en ambulante handel

Er zijn randvoorwaarden gecreëerd voor een aantrekkelijk gedifferentieerd aanbod aan detailhandel, horeca en ambulante handel.

Wat hebben we bereikt?

Zie 2.4.2.

2.2.4 Duurzaamheid bedrijfsleven

Vergroten van de bijdrage van het bedrijfsleven aan de doelstelling van duurzaamheid en klimaat.

Wat hebben we bereikt?

- De Stichting Wageningen Werkt Duurzaam – opgericht door het Wageningse Ondernemers Contact -is een netwerk voor bedrijven in Wageningen die duurzamer willen ondernemen. De gemeente subsidieert, ondersteunt en werkt samen met Wageningen Werkt Duurzaam. Gezamenlijk zijn projecten voor en met bedrijven en instellingen uitgevoerd en in uitvoering, o.a. met subsidie van het Rijk en de provincie. Dit betreft o.a. verduurzaming van het Business & Science Park Wageningen, realisatie van energiebesparingen bij bedrijven, het toekomstbestendig maken van bedrijven door duurzaam ondernemen en het creëren van lokale werkgelegenheid en bedrijvigheid m.b.t. het verduurzamen van o.a. vastgoed. Kortom: het zetten van concrete stappen naar een duurzamer Wageningen.
- Het Energiefonds Wageningen verstrekt leningen die bedrijven kunnen helpen om te investeren in energiebesparing en duurzame energie en maakt zo de uitvoering van energiemaatregelen mogelijk.

2.2.5 Flexibiliteit regelgeving

Er is flexibiliteit in de regelgeving richting ondernemers en initiatiefnemers

Wat hebben we bereikt?

- Binnen het uitvoeringsprogramma Binnenstad wordt flexibiliteit geboden in regelgeving voor initiatiefnemers.

2.3 Versterken kennispropositie binnen Regio Foodvalley en KennisAs

Wat wilden we bereiken?

2.3 Wageningen vervult/versterkt haar kennispropositie binnen de Regio Foodvalley en de KennisAs

Naast samenwerking in de regio Food Valley en de KennisAs/Kennispark organiseert en stimuleert Wageningen food-gerelateerde events, zowel zakelijk (o.a. congressen) als toeristisch-recreatief (o.a. festivals). Dit met als doel om de positie binnen beide samenwerkingsverbanden te versterken.

Subdoelen

2.3.1 Programmeren en afstemmen met partners

Programmeren en afstemmen met partners.

Wat hebben we bereikt?

- Wageningen participeert in AgriFood 2030, een meerjarig integraal ontwikkel- en financieringsprogramma gericht op het versterken van het kennisintensieve ecosysteem rond AgriFood. Met de Investeringsagenda Vestigingsklimaat AgriFood 2030 heeft de gemeente Wageningen jaarlijks de mogelijkheid om projecten uit Wageningen die het vestigingsklimaat versterken op te voeren voor co-financiering van bijvoorbeeld de provincie. Integrale besluitvorming over op te voeren projecten en de benodigde co-financiering vindt plaats via de P&C-cyclus. Doelstellingen zijn o.a. verhoogde valorisatie, verbetering vestigingsklimaat en onderzoek op prioritaire thema's als eiwittransitie, circulaire landbouw en gezonde voeding. Samenwerking vindt plaats met diverse Triple Helix partners waaronder gemeente Ede, WUR, de topsector Agri & Food, de Regio Foodvalley en het bedrijfsleven (o.a. FrieslandCampina en Unilever).
- De Regio Foodvalley neemt samen met het Rijk (Ministeries EZ, LNV, VWS, I&W) deel aan de Regio Deal. Door de deelnemende partijen in Foodvalley wordt, via een gebiedsgerichte aanpak, excellent onderzoek en concrete toepassing in de praktijk (onder meer duurzame circulaire, landbouw en voeding & gezondheid) met elkaar verbonden om zo de transitie naar een duurzaam en gezond voedselsysteem te versnellen met de ambitie om hier een (inter)nationaal leidende rol in te spelen. Wageningen beschouwt de Regio Deal als een impuls om deze ambitie verder vorm en inhoud te geven. Tevens is gewerkt aan een Samenwerkingsovereenkomst met meerjarig Uitvoeringsprogramma.
- In het KennisAs gebied vindt samenwerking plaats tussen gemeente Ede, gemeente Wageningen, WUR en provincie Gelderland om het vestigingsklimaat van de huidige locaties voor kennisgerelateerde activiteiten (Wageningen Campus/Business & Science Park Wageningen) en Food Innovation District/World FoodCentre) als complementaire locaties te positioneren en te optimaliseren.

2.3.2 Stimulering foodgerelateerde events

Wageningen stimuleert actief foodgerelateerde events, zowel zakelijk (congressen) als toeristisch-recreatief (festivals).

Wat hebben we bereikt?

- Wageningen ondersteunt en neemt deel aan de events van NEON (Netwerk voor Ondernemers). Tijdens deze bijeenkomsten in het gebied KennisAs worden kennis en ervaring van foodondernemers gedeeld en staan vragen rondom het samenwerken aan een duurzame voedseltoekomst centraal.
- In 2019 heeft Wageningen incidenteel Foodsharing en een aantal ontbijtsessies van Foodvalley.nl ondersteund evenals meerdere lokale markten door middel van een Wageningen Eet Duurzaam-kraam. De ontbijtsessies hadden als doel de kennis (op het gebied van voeding, voedselproductie en sport) en expertise in het netwerk van Foodvalley te delen en laagdrempelig met elkaar (bedrijven, overheid en onderzoeksinstituten) te netwerken.

2.4 Levendige en aantrekkelijke binnenstad

Wat wilden we bereiken?

2.4 Wageningen heeft een levendige en aantrekkelijke binnenstad

Om de leefbaarheid van de binnenstad te optimaliseren wil de gemeente zichtbare leegstand zoveel mogelijk voorkomen. Daarnaast wil de gemeente flexibel zijn in regelgeving richting ondernemers en initiatiefnemers. De Wageningen Campus speelt een belangrijke rol voor de gemeente, dus studenten en werknemers moeten de binnenstad gemakkelijk kunnen vinden. Het uitvoeringsprogramma 'Binnenstad' richt zich op het verbeteren van de aantrekkelijkheid van de Binnenstad waarbij de gemeente een faciliterende en stimulerende rol heeft. De acties worden door anderen opgepakt en uitgevoerd. Tot slot vinden we het van belang dat er randvoorwaarden zijn voor een gedifferentieerd aanbod aan horeca, ambulante handel en detailhandel in combinatie met evenementen, cultuur, wonen en werken. Samenwerken met ondernemers levert daar een bijdrage aan.

Ontwikkelingen

A-dossier visie op de bebouwde kom

Op 16 juli 2019 heeft de gemeenteraad twee amendementen aangenomen, gericht op ontwikkeling van een visie op de bebouwde kom met bijzondere aandacht voor de binnenstad. De gemeenteraad heeft de ontwikkeling van de visie op de bebouwde kom aangewezen als A-dossier. Ten behoeve van een efficiënte afstemming over de voortgang van het proces is vanuit alle raadsfracties een Procesgroep omgevingsvisie samengesteld. Er is een werkbezoek gebracht aan Den Bosch, aan welk bezoek diverse raads- en fractieleden hebben deelgenomen. In afstemming met de procesgroep is een procesplan voorbereid, waarvan de uitvoering in 2020 is gestart.

Subdoelen

2.4.1 *Verbintenis binnenstad met universiteit*

De Binnenstad is vindbaar vanaf de Campus en de universiteit is merkbaar aanwezig in de binnenstad.

Wat hebben we bereikt?

Binnen het uitvoeringsprogramma Binnenstad wordt nadrukkelijk verbinding gezocht met de Wageningen Campus. Het resultaat is dat een studentenvertegenwoordiging deelneemt aan de werkgroep binnenstad en dat Enactus de binnenstadswinkel gebruikt heeft voor een dialoog met consumenten over uniplastic tijdens de Impact Days. Ook hebben studenten een onderzoek gedaan naar de 'Groei van Wageningen', een onderzoek met betrekking tot de aansluiting tussen de WUR en stad.

2.4.2 Aantrekkelijk aanbod aan detailhandel, horeca en ambulante handel

Er zijn randvoorwaarden gecreëerd voor een aantrekkelijk gedifferentieerd aanbod aan detailhandel, horeca en ambulante handel.

Wat hebben we bereikt?

- Actieve samenwerking vindt plaats met het binnenstadsmanagement/SOW en de Markt Adviescommissie.
- Met inwoners, WOC, SOW en overige (culturele) partijen wordt participatief gewerkt aan een aantrekkelijke en vitale binnenstad, onder andere conform het uitvoeringsprogramma Binnenstad. De hierin beschreven samenwerking, activiteiten en projecten zijn randvoorwaarden die in belangrijke mate bijdragen aan een aantrekkelijk en gedifferentieerd winkel-, horeca- en handelsaanbod. In 2019 heeft bovengenoemde samenwerking geresulteerd in o.a. de vergroening van het busstation, de aankleding van Wageningse (zij)straatjes, een bank met regenboogkleuren en het in kaart brengen van de looproutes vanaf het busstation.
- In Foodvalley verband is een koopstromenonderzoek uitgevoerd. Daarbij zijn de lokale en regionale koopstromen in kaart gebracht en het onderzoek biedt daarnaast inzicht in het functioneren van de winkellocaties.

2.4.3 Leegstand winkelpanden onder kritisch niveau

De zichtbare leegstand van winkelpanden blijft onder een kritisch niveau (in vergelijking met landelijk en regionaal gemiddelde).

Wat hebben we bereikt?

De winkelleegstand van Wageningen, uitgedrukt in m² winkelvloeroppervlak, bedraagt 4,9% en is lager dan in de meeste Gelderse gemeenten. De winkelleegstand van Wageningen, uitgedrukt in totaal aantal verkooppunten, bedraagt 8,8%. Dit is hoger dan het gemiddelde percentage in Regio Foodvalley en bevindt zich boven de (ideale) frictieleegstand van 5 a 7%. Dit betekent dat vooral grote panden gevuld zijn met bedrijvigheid en dat er daarnaast veel doorloop is van ondernemers.

2.5 Recreatieve en toeristische potentie worden benut

Wat wilden we bereiken?

2.5 Recreatieve en toeristische potentie worden benut

Wageningen wil dat haar inwoners en bezoekers goed op de hoogte zijn van alle recreatieve mogelijkheden in de gemeente en er vervolgens daadwerkelijk gebruik van maken. De gemeente wil zichzelf op de kaart blijven zetten met behulp van evenementen zoals het Bevrijdingsfestival en Food in the Valley. Hierbij zullen de fysieke verbindingen (o.a. aanleg/onderhoud van fiets- en wandelpaden) aandacht krijgen.

Subdoelen

2.5.1 Bekendheid en gebruik recreatieve voorzieningen

Mensen zijn op de hoogte van de recreatieve en toeristische voorzieningen en activiteiten in Wageningen en maken er gebruik van.

Wat hebben we bereikt?

- Het marketingbureau Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen blijft Wageningen regionaal en landelijk op de kaart zetten. Diens activiteiten stimuleren de vrijetijdseconomie in Wageningen en kunnen leiden tot meer inkomsten uit deze sector.
- Wageningen is aangehaakt op de 'Veluwe-op-1' Agenda en neemt deel aan relevante projecten zoals het versterken van recreatieve netwerken, het herdenkingsprogramma Veluwe Remembers en het programma 'Vitale Vakantieparken'.
- Met de gemeenten Arnhem, Rheden, Renkum en Rozendaal wordt in VeluweZoom verband samengewerkt om het Veluwezoom profiel inclusief bijbehorende voorzieningen te verbeteren.
De samenwerking breidt zich uit naar de lokale platforms.
- De profilering van Wageningen Stad der Bevrijding wordt versterkt, o.a. door samenwerking met Wageningen 4/5 en andere partners in de stad. Maar ook door regionale samenwerking binnen het programma Veluwe Remembers.

2.5.2 Burgerinitiatieven

Initiatieven van burgers en ondernemers worden gestimuleerd.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 zijn diverse initiatieven van burgers en ondernemers gestimuleerd. Zo is er ingezet op ondersteuning van-Safarischip de Blauwe Bever, de Capitulatie Vrijheidstocht, een inventarisatie van het wandelnetwerk Zuid-Veluwe en de ontwikkeling van een extra lang klompenpad van 27 kilometer (van Driel tot Lexkesveer).

2.6 Circulaire economie

Wat wilden we bereiken?

2.6 Wageningen gaat van een lineaire economie naar een circulaire en sociaal ondernemende economie

Er wordt toegewerkt naar een economie zonder afval, grondstoffen worden opnieuw en hoogwaardig gebruikt, gezonde circulaire verdienmodellen en goede werkgelegenheid. Wageningen is hierin een voorloper en voortrekker en heeft daarin een voorbeeldfunctie. Door middel van Wageningen werkt Duurzaam worden bedrijven, kennisinstellingen en andere organisaties betrokken.

Subdoelen

2.6.1 Circulaire economie

Er wordt toegewerkt naar een economie zonder afval, grondstoffen worden opnieuw en hoogwaardig gebruikt, gezonde circulaire verdienmodellen en goede werkgelegenheid.

Wat hebben we bereikt?

- In de Regio Foodvalley is een brede samenwerking gestart onder de naam Living Lab Regio Foodvalley Circulair. Deze samenwerking verbindt 50 partijen (bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden) die samen werk willen maken van circulaire economie. Via zogenaamde werkplaatsen (tijdelijke netwerken) op o.a. het gebied van bouw, voedselverspilling en industrie wordt de samenwerking ingevuld.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld door in elke aanbesteding aandacht te hebben voor circulariteit, dit maakt onderdeel uit van het inkoopbeleid. Waar mogelijk wordt samengewerkt met andere gemeenten.
- Op het gebied van voedselverspilling zijn verschillende projecten gestart en/of afgerond (zie 4.1.3).
- In de binnenstad (afvalcollectief dat bestaat uit SOW, WWD en Circle Smart) en op het Nudepark zijn initiatieven gestart om het afval beter gescheiden en met minder vervoersbewegingen in te zamelen en/of de afvalstromen als grondstof in te zetten.

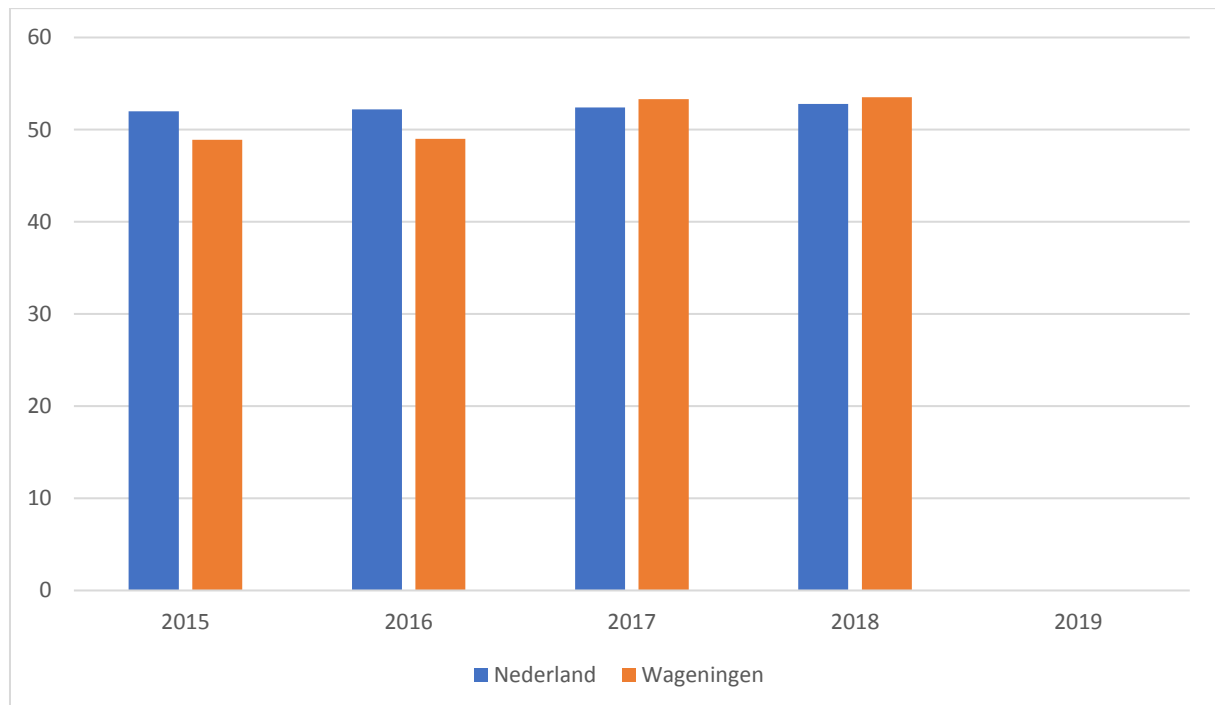
Beleidsindicatoren

In dit programma zijn de volgende beleidsindicatoren opgenomen:

JR19 - Functiemenging

Bron: LISA

Eenheid: Verhouding tussen banen en woningen (0=alleen woningen, 50=evenveel woningen als banen en 100=alleen banen)

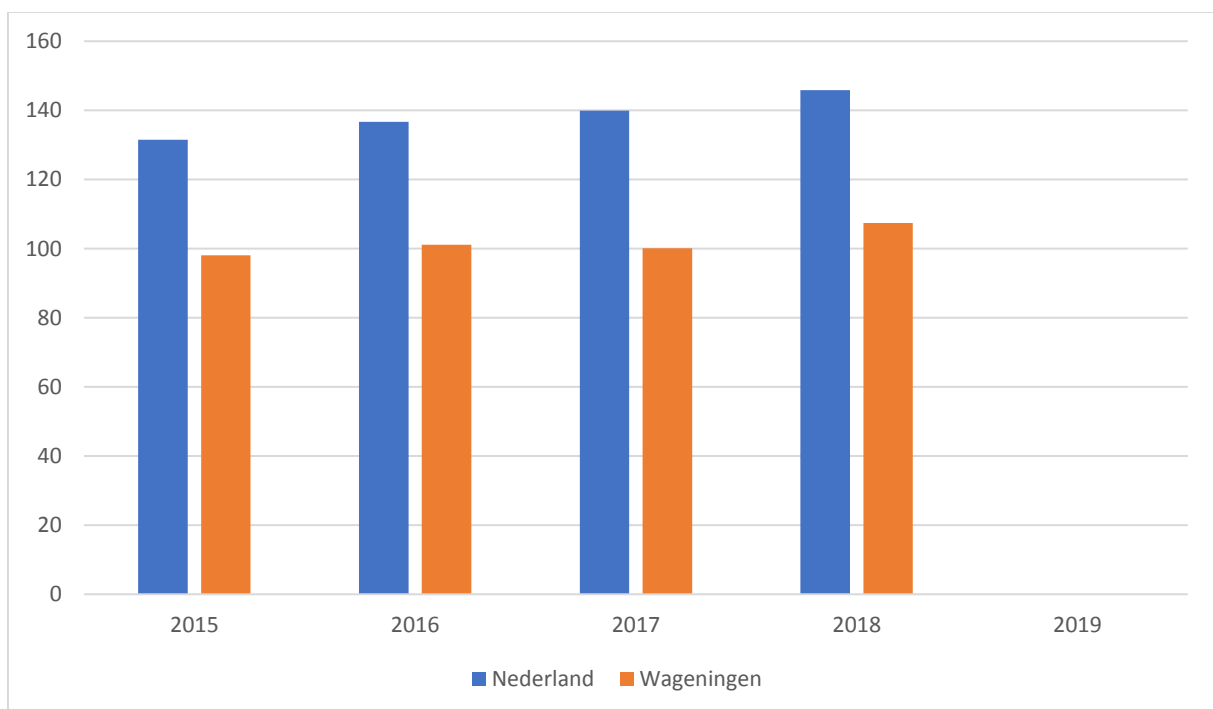
Bron: LISA

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	52,00	52,20	52,40	52,80	
Wageningen	48,90	49,00	53,30	53,50	

JR19 - Vestigingen

Bron: LISA

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners van 15 tot 65 jaar

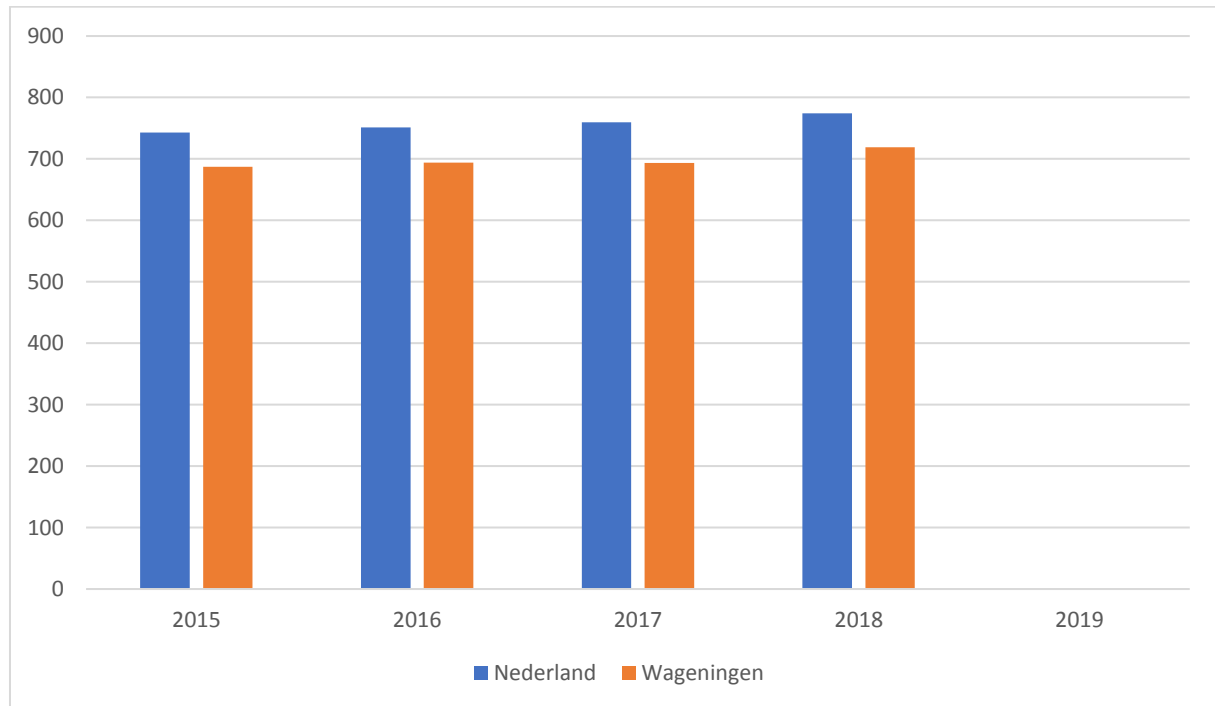
Bron: LISA

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	131,50	136,70	139,90	145,90	
Wageningen	98,10	101,10	100,10	107,40	

JR19 - Banen

Bron: LISA

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners van 15 tot 65 jaar

Bron: LISA

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	742,90	751,30	759,80	774,00	
Wageningen	687,20	694,20	693,70	719,00	

Beleidskader

Het beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening winkeltijden Wageningen (2016)
- Verordening op de heffing en de invordering van reclamebelastingen (2016)
- Marktgeldverordening (2016)
- Marktverordening (2015)
- Inrichtingsplan Wageningse markten (2015)
- Verordening Scheepvaartrechten (2013)
- Verordening winkelonder-steunende Horeca (2010)
- Haven- en kadeverordening Wageningen 2016

Beleidsnota's

- Nota Bovenwijkse Voorzieningen
- Visie Binnenstad (2015)
- Economische visie detailhandel en horeca Next (2013)
- Beoordelingskader horeca (2013)
- Nadere regels met betrekking tot de heffing en invordering van reclamebelasting (2012)
- Nota grondbeleid (2009)
- Beleidsplan Recreatie en Toerisme (2008/2009)
- Kadernota herontwikkeling Rijnhaven (2003)
- Onderzoeksrapport toekomst haven 'De voortuin van Wageningen' (2002)
- PDV-DV beleid 2017-2019 (2017)

Overeenkomsten / convenanten

- Convenant Ondernemersfonds Wageningen 2015
- Samenwerkingsovereenkomst Programma KennisAs Ede-Wageningen 2015-2019

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zijn betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Regio Foodvalley

Regio Foodvalley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten, met samen 330.000 inwoners. De Gemeente Wageningen neemt deel aan Regio Foodvalley middels een gemeenschappelijke regeling om een aantal doelen uit haar programma te bereiken. Voor 'Economie' zijn deze doelen o.m. het ontwikkelen van het juiste aanbod van bedrijventerreinen, marketing en acquisitie, gezamenlijke profilering en lobby in Brussel. Gemeenten leveren ambtelijke capaciteit voor het uitvoeren van regionale opgaven. De regio ontwikkelt beleid en adviseert provincies, Rijk en Europese Commissie over wetten en regels. Ook coördineert de regio een uitvoeringsprogramma, dat een groot aantal projecten behelst. Deze projecten worden door samenwerkende gemeenten uitgevoerd.

Ondernemers, onderwijs en overheid werken samen in de Triple Helix Foodvalley. Hierin is ook Regio Foodvalley vertegenwoordigd. Doel van de samenwerking is een economische topregio. Hiervoor heeft de Triple Helix een Strategische Agenda opgesteld. Deze agenda is vertaald in een Uitvoeringsprogramma. Deze projecten dragen bij aan de ambities van de Strategische Agenda.

Marin Stakeholders Association (MSA)

Gemeente Wageningen is deelnemer aan de MARIN Stakeholders Association (MSA). De MSA is een stichting die het MARIN, een toonaangevend maritiem onderzoeksinstituut, vanuit marktperspectief stuurt en een financieel vangnet vormt. Door deel te nemen onderschrijven we de ambitie om Wageningen uit te bouwen tot kennisstad. We kunnen hiermee invloed uitoefenen om dit mondiale kennisintensieve bedrijf en de werkgelegenheid (375 fte) voor Wageningen te behouden. Het MARIN werkt samen met de gemeente aan de ambitie Wageningen klimaatneutraal. Doordat zij ieder jaar kosteloos hun faciliteiten beschikbaar stellen voor kleine, vaak startende bedrijven dragen zij bij aan de versterking van de economische positie van Wageningen en het starterslandschap.

Euregio Rijn-Waal

De Euregio Rijn-Waal is een Duits-Nederlands openbaar lichaam. Het doel is om de economische kracht en levenskwaliteit van de regio te verhogen. De Euregio Rijn-Waal beoogt de samenwerking tussen Nederland en Duitsland te vereenvoudigen, zodat de grens geen scheidende en belemmerende effecten meer heeft op de ontwikkeling van de regio.

Andere partijen, niet zijnde verbonden partijen

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar wel relevant voor de realisatie van de doelstellingen uit het programma:

- Het programma KennisAs wordt uitgevoerd in een samenwerking met de gemeente Ede, provincie Gelderland en Wageningen UR. Hiermee wordt de kennispropositie versterkt.
- Het programma binnenstad wordt uitgevoerd met nauwe betrokkenheid van ondernemers, bewoners en andere betrokkenen bij de binnenstad. Formele spelers hierbij zijn de Stichting Ondernemersfonds Wageningen, WOC afdeling detailhandel en afdeling Wageningen van de Koninklijke Horeca Nederland.

Wat heeft het gekost?

Hieronder zijn de financiële tabellen opgenomen die inzicht geven in de kosten van dit programma.

Overzicht baten en lasten

In de onderstaande tabel zijn de jaarlijkse baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn. De lasten en baten zijn inclusief de kapitaallasten van de investeringen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil 2019
Lasten	-1.416	-2.457	-2.623	-166
Baten	964	2.003	3.087	1.084
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-451	-454	464	918
Onttrekkingen	257	67	64	-3
Stortingen	-79	-57	-904	-846
Mutaties reserves	178	9	-840	-849
Gerealiseerd resultaat	-273	-445	-376	69

Begrote en werkelijke resultaat per product

Het programma bestaat uit de onderstaande producten. Per product wordt het begrote en het werkelijke resultaat voor reservemutaties vermeld.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019
221.00 RIJNHAVEN	26	60
310.00 MARKTEN	-9	-24
310.10 BEVORDERING HANDEL EN AMBACHT	-193	-175
310.20 BEVORDERING BEDRIJFSVESTIGINGEN	-285	-219
830.00 GRONDEXPLOITATIE	7	821
Resultaat	-454	464

Overzicht baten en lasten per hoofddoel

In onderstaande tabel zijn de werkelijke baten en lasten na reservemutaties per hoofddoel van dit programma weergegeven.

Het saldo van de tabel met de middelen per hoofddoel sluit in programma 2 niet aan bij het saldo van de tabel met de baten en lasten van dit programma. Dit komt doordat er voor bepaalde onderdelen middelen binnen een product van het ene programma vallen, die bijdragen aan een doelstelling binnen het andere programma.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019				
	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
2.1 Het behouden van bestaande bedrijven	459	-399	-14	0	46
2.2 Het aantrekken van nieuwe kennisintensieve bedrijven	88	-306	-5	0	-222
2.3 Versterken kennispropositie binnen regio Foodvalley en KennisAs	10	-35	0	0	-25
2.5 Recreatieve en toeristische potentie worden benut	0	-95	0	0	-95
2.DH Drank- en horecawet	11	-91	0	0	-80
2.GB Grondbedrijf	2.583	-1.763	-919	64	-35
Gerealiseerd resultaat	3.152	-2.689	-938	64	-411

Programma 3 Ruimtelijke ontwikkeling

Waarom dit programma?

Ruimtelijke ontwikkeling is gericht op het bevorderen van de kwaliteit en diversiteit van de fysieke leefomgevingen een evenwichtige samenstelling van de stad. Inwoners, ondernemers en bezoekers van Wageningen stellen hoge eisen aan de woon-, werk- en leefomgeving, het voorzieningenniveau, duurzaamheid en de bereikbaarheid van de stad. Om onze doelen te bereiken, werken we samen met lokale, regionale en landelijke partners.

We willen de gebieden rondom Wageningen met elkaar en met de stad verbinden voor mens en dier. We willen op een integrale manier gebieden verder ontwikkelen, waarbij we kijken naar wonen, groen, parkeren, klimaatadaptatie en de energietransitie.

Archeologische, cultuurhistorische, landschappelijke, stedenbouwkundige, ecologische en aardkundige waarden willen we beschermen, herstellen en versterken. Daarnaast willen we deze waarden beter zichtbaar en beleefbaar maken. Ook willen we de biodiversiteit versterken. Daartoe stellen we een natuur- en landschapsvisie op. We verbinden daarin de reeds lopende visietrajecten van de Eng en Grebbedijk, met het vastgestelde Groenbeleidsplan (dat gaat over het binnenstedelijk groen), de Uiterwaarden, Bosgebied en Het Binnenveld. In de natuur- en landschapsvisie besteden we ook aandacht aan de mogelijkheden en onmogelijkheden voor duurzame energieopwekking.

De natuur- en landschapsvisie is een van de projecten waarbinnen we willen experimenteren met democratische Vernieuwing. Deze visie is bij uitstek een onderwerp waar iedere inwoner en partner zich bij betrokken voelt. Democratische vernieuwing gaat over het recht om mee te denken en het recht op invloed en zeggenschap over je eigen leefomgeving en over het meer van inwoners betrekken bij besluiten.

Beoogd maatschappelijk effect

We willen een complete, dynamische en aantrekkelijke stad zijn met respect voor de identiteit van Wageningen. We willen op een duurzame wijze bijdragen aan het verhogen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat wilden we bereiken? (doelen en subdoelen)
- Wat hebben we bereikt? (per subdoel)

3.1 Ruimtelijke kwaliteit

Wat wilden we bereiken?

3.1 Een ruimtelijke inrichting die aansluit op maatschappelijke behoeften, de actuele markt en ruimtelijke kwaliteit volgens de structuurvisie 2013

Wageningen verandert, WUR vertrekt uit de binnenstad, een aantal belangrijke ontwikkelingen ten gevolg van; klimaatadaptatie, energietransitie, onze ambitie op groen, en het streven naar gemengde wijken.

Om ervoor te zorgen dat de ruimtelijke inrichting blijft aansluiten op de markt en maatschappelijke behoeften werkt de gemeente nauw samen met lokale en regionale stakeholders. We willen geen uitbreidingswijken. We beoordelen ruimtelijke initiatieven onder andere aan wettelijke- en beleidskaders. We realiseren zelf ontwikkelingen, maar faciliteren vooral ruimtelijke initiatieven van derden. Op eigen initiatief actualiseren we bestemmingsplannen, zodat ze voldoen aan de wettelijke kaders. We analyseren onze processen rond ruimtelijke ontwikkelingen en het betrekken hierbij inwoners en andere stakeholders. Door onze dienstverlening zo efficiënt en doelmatig mogelijk te maken verhogen we de kwaliteit hiervan.

Dit willen we bereiken door een hoge mate van participatie bij ruimtelijke processen en integraal kijken naar ruimtelijke ontwikkelingen. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van het Olympiaplein.

Subdoelen

3.1.1 Faciliteren ruimtelijke ontwikkelingen

Ruimtelijke ontwikkeling is gefaciliteerd in het kader van structuurvisie.

Wat hebben we bereikt?

- Er is aan diverse ruimtelijke ontwikkelingen passend in de structuurvisie gewerkt. Zo is de gebiedsvisie Olympiahof e.o. vastgesteld, is een ontwerp van de visie op de Wageningse Eng ter inzage gelegd, is het bestemmingsplan Kirpestein vastgesteld en onherroepelijk geworden, is er een stedenbouwkundig plan voor Kortenoord deelplan 2 en 3 vastgesteld en is er gewerkt aan het project De Dreijen.
- Ter bevordering van het kennisecosysteem is een ontwerp bestemmingsplan voor de herziening van bedrijventerrein Kortenoord in procedure gebracht en zijn de plannen voor Born-Oost aan de gemeenteraad voorgelegd.
- Er is uitvoering gegeven aan het welstandsbeleid.

3.1.2 Realiseren ruimtelijke ontwikkelingen

Ruimtelijke ontwikkeling is gerealiseerd in het kader van de Structuurvisie.

Wat hebben we bereikt?

- Voor het project Plantenverdeling zijn de benodigde aansluitende wegen aangepast.
- De hoogspanningsverbindingen in de Nude en richting Haarweg zijn onder de grond gebracht.

3.1.3 Bouwplannen en ruimtelijk gebruik voldoen aan wettelijke- en beleidskaders

Bouwplannen en ruimtelijk gebruik voldoen aan de wettelijke- en beleidskaders.

Wat hebben we bereikt?

- Het bestemmingsplan Haven/Costerweg en het milieueffectrapport (planMER) zijn in procedure gebracht.
- Er zijn diverse ruimtelijke initiatieven van derden getoetst en mogelijk gemaakt.
- Er is onderzoek gedaan naar het verbeteren van de (huidige) werkwijze voor ruimtelijke plannen.

3.1.4 Lokale en regionale stakeholders hebben een rol

Lokale en regionale stakeholders hebben een rol.

Wat hebben we bereikt?

- Het samenwerken in verschillende regionale verbanden is gecontinueerd.
- Als het gaat om samenwerken en communiceren met stakeholders: we zijn en blijven in gesprek met stakeholders bij ruimtelijke initiatieven.
- Betrekken van inwoners en organisaties bij ruimtelijke ontwikkelingen: in de ruimtelijke processen heeft participatie nadrukkelijker een plaats gekregen.

3.2 Beheer openbare ruimte

Wat wilden we bereiken?

3.2 Het beheer draagt bij aan de instandhouding van de kwaliteit (schoon, heel en veilig) van de openbare ruimte

Door het stimuleren van burgerinitiatieven en adequate afhandeling van meldingen en klachten wordt het beheer van de openbare ruimte kwalitatief in stand gehouden. Voor al het beheer zijn vastgestelde plannen.

Het is wettelijk vastgesteld dat de gemeente gifvrij onderhoud van de openbare ruimte moet uitvoeren. Dit zorgt o.a. voor het behoud van de biodiversiteit. De gemeente is verplicht informatie te registreren en te beheren ten behoeve van betrouwbare geografische en vastgoedinformatie.

Subdoelen

3.2.1 Het beheer is uitgevoerd volgens de (vastgestelde) plannen

Het beheer is uitgevoerd volgens de (vastgestelde) plannen.

Wat hebben we bereikt?

- Er is een start gemaakt met meer op ecologie gericht snoeibeheer van bosplantsoenen.
- De achterstand in meldingen openbare ruimte is ingehaald. Hierdoor is er nu meer ruimte en aandacht voor nieuwe bewonersinitiatieven.
- Er is gestart met het verbeteren van betrouwbare registratie van geodata. Daarnaast is het Meldingen Openbare Ruimte platform continu in ontwikkeling en wordt beter afgestemd op de melder en behandelaar. De meldingen worden in ons open data portaal ontsloten via een overzichtskaart.

3.3 Bevorderen van de biodiversiteit en behoud van de cultuurhistorie

Wat wilden we bereiken?

3.3 Bevorderen van de biodiversiteit en behoud van cultuurhistorie

Wageningen hecht aan haar groene omgeving. We geven veel betekenis aan de intrinsieke waarde van de natuur en het positieve effect dat natuur en groen op mensen heeft. Daarom willen we natuurinclusief ontwikkelen en bij alle (ruimtelijke) plannen de natuur als belangrijk toetsingskader meenemen. Door het 'nee, tenzij' principe beperken we verstedelijking van het buitengebied. Daarvoor ontwikkelen we ook een groene rand om de stad. We willen natuurinclusieve landbouw en we waarderen en faciliteren bij ontwikkeling de inbreng van groene vrijwilligers en organisaties.

Verder is een uitdaging dat ons landschap ingrijpend gaat veranderen door de noodzaak om energie grootschalig op te wekken. Goed nadenken over hoe het energielandschap van de toekomst eruit moet zien, is de enige manier om het ons niet te laten overkomen.

Subdoelen

3.3.1 Verbinden gebieden voor mens en dier

De gebieden rondom Wageningen worden met elkaar en met de stad verbonden, voor mens en dier.

Wat hebben we bereikt?

- De Visie Wageningse Eng is opgesteld en heeft ter inzage gelegen.
- Er is gestart met de Visie Buitengebied. Begonnen is met het ophalen van ideeën in de samenleving (gebiedswerkshops, gebiedsconferentie en internetconsultatie). Deze ideeën vormen de basis voor de visie.
- De gemeente faciliteert landschap- en natuurontwikkeling in het hele buitengebied middels het uitvoeringsprogramma Buitengebied, een samen met groene organisaties opgezet programma.
- Er zijn projecten ter vergroting van de biodiversiteit en het versterken van het groene netwerk en de bewustwording hieromtrent gerealiseerd. Het kinderklompenpad op de Eng is verder uitgewerkt, erfbeplantingsplannen (elzensingels en hoogstamboomgaard) zijn gerealiseerd als ook de opleiding van de hoogstamboomgaardbrigade en de steenuilenwerkgroep heeft plaatsgevonden. Ook is er aandacht voor natuur- en landschapseducatie. De cursus inleiding beheer natuurgrasland in het kader van het beheer van de Binnenveldse Hooilanden is gerealiseerd.
- Er is een nulmeting biodiversiteit uitgevoerd, de jaarlijkse natuurwerkdag is georganiseerd en er is gestart met een regionaal weidevogelplan.
- Bij ruimtelijke initiatieven wordt standaard een planologische procedure doorlopen waarbij voorwaarden worden gesteld vanuit natuur en landschap.
- Er is een fonds in ontwikkeling waaruit maatregelen kunnen worden gefinancierd ten behoeve van versterking van het landschap. De middelen voor dit landschapsfonds worden geneerd uit o.a. de ontwikkeling van zonneparken.

3.3.2 Uitvoeringsprogramma GBP

Uitvoeringsprogramma GBP

Wat hebben we bereikt?

- Het omvormingsplan Tarthorst is gereed. De uitvoering (bomenkap, bomenaanplant, snoei bosplantsoen en aanplant struiken) vindt plaats in 2020.
- Biodiversiteit langs de hoofdstructuur is vergroot door het maaibeheer hierop af te stemmen. Het ecologisch beheer is in raamovereenkomsten met aannemers uitgewerkt. De Nationale Groendag is in 2019 in en mede door Wageningen georganiseerd met als thema biodiversiteit.
- Kennisontwikkeling bij inwoners over vergroenen tuinen heeft plaatsgevonden middels de website WageningenDuurzaamGroen.
- De regeling vergroening schoolpleinen is vastgesteld. Vier scholen hebben subsidie aangevraagd en toegekend gekregen.
- In 2019 is de planvoorbereiding voor de revitalisering van het Business & Science Park Wageningen (BSPW) gestart. Het verbeteren van het groen en de vergroting van de biodiversiteit zijn integraal onderdeel van de planvoorbereiding. Delen van de verharding worden vervangen door gras en nieuwe beplanting met een grote soortenrijkdom. Het is een ondernemersinitiatief, het staat of valt met de financiering van ondernemers zelf, gemeente en provincie.
- Er zijn vergroeningsmaatregelen in de binnenstad en het busstation uitgevoerd.
- Er is een ecologische structuurkaart gereed (concept), opgesteld door groene organisaties.

3.3.3 Archeologische, cultuurhistorische en aardkundige waarden

Archeologische, cultuurhistorische en aardkundige waarden van het landschap worden beschermd, hersteld en versterkt, maar ook beter beleefbaar en zichtbaar gemaakt

Wat hebben we bereikt?

- De archeologische beleidskaart is gereed om in de procedure van vaststelling te brengen.
- Opdracht en archeologische begeleiding onderzoek en rapport begravingen in de Grote Kerk.
- Er is opdracht verstrekt om de groenstenen bijl, gevonden bij de Haarwal, te laten onderzoeken naar datering en herkomst.
- Opdracht en onderzoek ten behoeve van zonneveld op de Haarweg, waar een archeologische bescherming op rust.
- Archeologische begeleiding en onderzoeksrapport aanleg KV kabel Hoogmast Binnenveld.
- LandGOEDfestival in 5 gemeenten Gelders Aradië in de Zuid-Veluwezoon: flyers Wageningen tweetalig.
- Oplevering restauratie en opening van de ommuurde tuin op Oranje Nassau's Oord.
- Jaarlijkse Open Monumentendag 6-9 sept met lezingen, klassendag, persberichten, rondleidingen en openstelling diverse monumenten.
- Voltooiing restauraties: stadsmuur Torckpark; restauratie graven Israelitische begraafplaats.
- Laten uitvoeren van een Bouwhistorisch onderzoek Hoogstraat 65, inzake aanwijzingsverzoek gemeentelijk monument.
- Advisering nieuwe (woon)functies 6 monumenten Duivendaal.
- Opstellen criteria waardering historisch waardevolle graven op begraafplaats Leeuwerenk en in procedure brengen om te laten vaststellen als gemeentelijk monument.

3.4 Versterken Grebbedijk

Wat wilden we bereiken?

3.4 Versterken Grebbedijk

Binnen het nationale Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)2017-2022 heeft de Grebbedijk een van de hoogste prioriteringen gekregen om versterkt te worden, omdat de dijk vanaf 1-1-2017 niet meer voldoet aan de nieuwe normen vanuit het Deltaprogramma. De verschillende betrokken partijen, te weten Waterschap, Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, Provincie Utrecht, Provincie Gelderland en de gemeente Wageningen hebben eind 2017 een samenwerkingsovereenkomst getekend voor de verkenningsfase om dit gezamenlijk op te pakken, waarin ook het doel is naar mogelijke te koppelen gebiedsambities te kijken. Het doel is om het gebied niet alleen veiliger te maken, maar ook aantrekkelijker. Het Waterschap Vallei en Veluwe heeft de regie op dit proces. Het proces is opgeknipt in een verkenningsfase (2017-2020), een planuitwerkingsfase waarin het definitief ontwerp van het Voorkeursalternatief wordt opgesteld (2020-2022) en een uitvoeringsfase (vanaf 2023). We zitten op dit moment dus in de verkenningsfase, die is opgeknipt in zeef 0 tot en met 2:

0. Mogelijke oplossingsrichtingen opstellen (reeds afgerond). Op basis verschillende sessie met belanghebbenden zijn alle ambities opgehaald en hebben deze een plek gekregen in één van de zes mogelijke oplossingsrichtingen. De raad heeft in mei hierover een RIB ontvangen.

1. Drie kansrijke alternatieven vaststellen (eind 2018/begin 2019). Op basis van de zes oplossingsrichtingen zijn drie kansrijke alternatieven opgesteld. Er is nader onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van deze alternatieven. De raad stelt de drie kansrijke alternatieven vast eind 2018/begin 2019. Voor die tijd betrekken we ze nog bij het proces.

2. Voorkeursalternatief vaststellen (begin 2019/medio 2020). Op basis van de drie kansrijke alternatieven stellen we met de partners een Voorkeursalternatief samen. Het ontwerp hiervan leggen we in het najaar van 2019 voor aan de raad en moet definitief worden vastgesteld door de raad medio 2020.

Subdoelen

3.4.1 Kansrijke alternatieven

Gemeentelijke ambities zijn meegenomen in de drie kansrijke alternatieven voor het ruimtelijk ontwerp.

Wat hebben we bereikt?

Begin 2019 zijn de drie kansrijke alternatieven en de bandbreedte vastgesteld voor de ontwikkeling van het concept voorkeursalternatief onder toevoeging van een uitzichtpunt, wandelroutes en de wens om de dijk bij de stad niet te veel de hoogte in te laten gaan. De haalbaarheid van met name de gebiedsambities in de Driehoek in kansrijk alternatief 3 (de integrale dijk) is samen met de provincie Gelderland onderzocht door middel van een Quick Scan. In mei 2019 is richting gegeven aan de op te nemen gebiedsambities/elementen uit de drie kansrijke alternatieven in het concept voorkeursalternatief.

3.4.2 Voorkeursalternatief

Gemeentelijke ambities zijn meegenomen in het voorkeursalternatief (VKA).

Wat hebben we bereikt?

In november 2019 hebben we de Nota Voorkeursalternatief (VKA) als ontwerp vrij gegeven voor terinzagelegging in januari/februari 2020. Wel onder voorwaarde dat de financiële en juridische aspecten van de kleine waterplas op korte termijn nader onderbouwd worden.

In de ontwerp Nota Voorkeursalternatief zijn de volgende projectdoelstellingen en gebiedsambities opgenomen:

- Doelstellingen ten aanzien van de waterveiligheid aan de dijk: de vorm voor de dijkverbetering is een dijk met een getrapte kruin/steunberm. Dit biedt ook kansen om het auto/vrachtkverkeer te scheiden van het langzaam verkeer op de Grebbedijk en op het autovrije deel fietsers en wandelaars te scheiden.
- Doelstellingen ten aanzien van de Nadere Uitwerking Riviergebieden (NURG): er wordt 36 hectare kruiden en faunairijk grasland en rivier- en moeraslandschap gerealiseerd ten behoeve van de porseleinhoen.
- Doelstellingen in het kader van Natura 2000 en het Gelders Natuurnetwerk (GNN): er wordt zachthout oobos ontwikkeld, grasland voor de kwartelkoning, poelen voor de kamsalamander, een overstromingsmoeras voor de porseleinhoen in de Bovenste Polder en een kleine ecologische verbinding bij het havenkanaal naast VADA.
- Doelstellingen in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW): het realiseren van een geul in de Plasserwaard en het ontstenigen van de oevers langs de Neder-Rijn.
- Een kleine waterplas in de Driehoek voor natuurontwikkeling in het kader van de KRW aan de zuidzijde door het aanleggen van plas-dras oevers en aan de noordzijde ruimte voor extensieve recreatie.
- Het aanleggen van een panoramazicht op de Neder-Rijn.

Als gevolg van de milieu-effectbeoordelingen (vergunbaarheid), het ontbreken van draagvlak en zicht op financierbaarheid zijn de volgende ambities afgefallen: het medegebruik van de brede geul in de Plasserwaard door de roeiers; de grote zwemplas in de Driehoek; het kunnen verplaatsen van ARGO en VADA inclusief de Jachthaven naar de waterplas en als gevolg daarvan het verplaatsen van Bruil en het realiseren van een grote ecologische verbindingzone op de huidige locatie van VADA. Het definitieve VKA inclusief eventuele wijzigingen naar aanleiding van ingediende zienswijzen wordt medio 2020 ter besluitvorming voorgelegd.

3.5 Voorbereiden op de Omgevingswet

Wat wilden we bereiken?

3.5 Voorbereiden van de Omgevingswet

Volgens de huidige verwachting treedt op 1 januari 2021 de Omgevingswet in werking. Deze nieuwe wet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Dit maakt integraal beheer van de fysieke leefomgeving en een integrale aanpak van ontwikkelingen in die leefomgeving mogelijk. De Omgevingswet biedt veel kansen om aan de Wageningse ambities vorm te geven: versterken van natuur en landschap, kwaliteit van leven centraal stellen, bouwen aan toekomstbestendige wijken, ruimte houden en maken voor groen en bewegen voor een gezonder leven. In 2019 starten we een proces om samen met Wageningse inwoners, organisaties, ondernemers en WUR onze eigen Wageningse omgevingsvisie maken. Raad en college worden hier nauw bij betrokken. Verder werken we samen met (keten)partners als Omgevingsdienst De Vallei, Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden, Waterschap Vallei & Veluwe, de FoodValley-gemeenten en de provincie Gelderland.

Subdoelen

3.5.1 Kerninstrumenten Omgevingswet

Uiterlijk in 2024 zijn er vier lokale kerninstrumenten voor de Omgevingswet (omgevingsvisie, omgevingsprogramma, omgevingsplan, omgevingsvergunning), die aansluiten bij de eigenheid van Wageningen.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 is gestart met de ontwikkeling van de visie Buitengebied, als eerste onderdeel van de gemeentebrede Omgevingsvisie. Er is een startnotitie vastgesteld door de raad en op basis daarvan is een participatieproces ingericht. Daarnaast is begonnen met de voorbereidingen voor het A-dossier visie bebouwde kom. Parallel is verder gewerkt aan de voorbereidingen op het Digitaal Stelsel Omgevingswet - waaronder de vertaling van onze lokale regels naar toepasbare regels - en het omgevingsplan '21. Om ons voor te bereiden op de nieuwe dienstverlening is een pilot omgevingstafel uitgevoerd, een pilot snelserviceformule ingericht in samenwerking met de Omgevingsdienst de Vallei (OddV) en is het omgevingsspel gespeeld met ambtenaren, raadsleden, ketenpartners en inwoners.

3.5.2 Dienstverleningsconcept Omgevingswet

Uiterlijk in 2024 wordt vanuit de gemeente en de ketenpartners gewerkt volgens een nieuw dienstverleningsconcept Omgevingswet, dat aansluit bij de wensen van Wageningen.

Wat hebben we bereikt?

Vanuit het project Omgevingswet is aangesloten bij de ontwikkeling van een gemeentebrede visie op dienstverlening. Daarnaast is samen met ketenpartners geoefend met nieuwe vormen van dienstverlening, zoals de intake- en omgevingstafel en de snelserviceformule.

Beleidsindicatoren

Er zijn geen beleidsindicatoren binnen dit programma.

Beleidskader

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening inning op de begraafrechten (2014)
- Bomenverordening (2010)
- Telecommunicatieverordening (1999)
- Bouwverordening Wageningen (1993, herziening 2012)
- Overeenkomst kadaster Gelderland (1991)
- Erfgoedverordening (2013)

Beleidsnota's:

- Beheersverordening gemeentelijke begraafplaats Leeuwer Enk (2013)
- Beleidsnotitie openbare verlichting (2012)
- Integraal handhavingsbeleidsplan 2012-2015 (2012)
- Beleidsnota Wijkgericht Werken (2008)
- Kabels en leidingen (2006)
- Prioriteitstelling en borging werkzaamheden handhaving (2005)

- Beleidsnota handhaving gebruiksvorschriften 'De Wielerbaan' (2005)
- Beleidsregels handhaving basisfunctie Openbare Ruimte (2005)
- Cultuurhistorische Waardekaart (2018)
- Welstandsnota (2018)

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zijn betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Regio Foodvalley

Regio Foodvalley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten. Gemeenten leveren ambtelijke capaciteit voor het uitvoeren van regionale opgaven. De regio ontwikkelt beleid en adviseert provincies, Rijk en Europese Commissie over wetten en regels. Ook coördineert de regio een uitvoeringsprogramma, dat een groot aantal projecten behelst. Deze projecten worden door samenwerkende gemeenten uitgevoerd. De regio faciliteert. Gemeente Wageningen neemt deel aan Regio Foodvalley middels een gemeenschappelijke regeling, om een aantal doelen uit haar programma te bereiken.

Omgevingsdienst De Vallei

De OddV voert in opdracht van de gemeente taken uit op het gebied van vergunningverlening en handhaving.

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar wel relevant voor de realisatie van doelstellingen uit het programma:

Stichting Wageningse Eng (statuten), TAWÉ (reglement)

Voor de uitvoering van projecten die de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de Eng behouden en waar mogelijk versterken, werkt de gemeente samen met de SWE. De missie en visie van de SWE liggen verankerd in de Statuten van de stichting.

Om de diverse belangen van en op de Wageningse Eng verder te verankeren, heeft het gemeentebestuur een Territoriale Adviescommissie Wageningse Eng (TAWÉ) ingesteld. Deze commissie is door het college van B&W ingesteld en benoemd via een art. 84 commissie/verordening. De TAWÉ adviseert – gevraagd en ongevraagd- het college van burgemeester en wethouders over gemeentelijke beleidsontwikkelingen, vergunningverlening en alle andere zaken met betrekking tot de Wageningse Eng.

Wat heeft het gekost?

Hieronder zijn drie financiële tabellen opgenomen die inzicht geven in de kosten van dit programma.

Overzicht baten en lasten

In de onderstaande tabel zijn de jaarlijkse baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn. De lasten en baten zijn inclusief de kapitaallasten van de investeringen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
Lasten	-7.562	-8.982	-8.870	112
Baten	2.569	3.557	4.153	596
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-4.993	-5.425	-4.717	708
Onttrekkingen	978	567	461	-106
Stortingen	-747	-774	-1.256	-482
Mutaties reserves	231	-207	-795	-588
Gerealiseerd resultaat	-4.762	-5.632	-5.513	119

Begrote en werkelijke resultaat per product

Het programma bestaat uit de onderstaande producten. Per product wordt het begrote en het werkelijke resultaat voor reservemutaties vermeld.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019
210.10 NUTSBEDRIJVEN EN DERDEN	-40	1
210.50 OPENBARE VERLICHTING	-363	-389
541.10 CULTUURHISTORIE	-189	-169
560.00 WIJK- EN BUURTBEHEER	-3.358	-3.318
724.00 BEHEER BEGRAAFPLAATS	71	89
810.00 RUIMTELIJKE BELEID	-1.438	-1.322
810.20 RUIMTELIJKE BEHEER	-109	-107
810.30 BESTEMMINGSPANNEN	-259	-215
810.40 KOSTENVERHAALOCATIES	648	786
822.30 VASTGOEDSYSTEEM	-116	-111
825.00 OMGEVINGSVERGUNNING	-274	38
Resultaat	-5.425	-4.717

Overzicht baten en lasten per hoofdoel

In onderstaande tabel zijn de werkelijke baten en lasten na reservemutaties per hoofdoel van dit programma weergegeven.

Het saldo van de tabel met de middelen per hoofdoel sluit in programma 3 niet aan bij het saldo van de tabel met de baten en lasten van dit programma. Dit komt doordat er voor bepaalde onderdelen middelen binnen een product van het ene programma vallen, die bijdragen aan een doelstelling binnen het andere programma.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019				
	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
3.1 Ruimtelijke kwaliteit	3.835	-4.241	-1.121	461	-1.067
3.2 Beheer openbare ruimte	128	-3.964	-101	0	-3.937
3.3 Bevorderen van de biodiversiteit en behoud van de cultuurhistorie	15	-303	0	0	-288
3.4 Versterken Grebbedijk	0	-142	0	0	-142
3.5 Voorbereiden op de Omgevingswet	0	-111	0	0	-111
Gerealiseerd resultaat	3.977	-8.760	-1.222	461	-5.544

Programma 4 Milieu

Waarom dit programma?

Dit programma richt zich op een beter leefmilieu voor de inwoners van Wageningen. Daarbij zorgen we ervoor dat we de mogelijkheden voor toekomstige generaties niet aantasten.

Beoogd maatschappelijk effect

Wageningen streeft naar een duurzame samenleving zonder de gevolgen van beslissingen en keuzes af te wentelen op andere landen en zonder grondstoffen of energie te verspillen.

Om dit maatschappelijk effect te realiseren zijn de volgende thema's actueel:

- Klimaatneutraal
- Klimaatbestendig
- Verspillen van grondstoffen
- Bodemkwaliteit
- Waterlopen
- Benedenstroomse gebieden
- Inzameling afvalwater
- Gezondheids- en veiligheidsregio
- Plaagdierenoverlast
- Opvang zwerfende dieren

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat wilden we bereiken? (doelen en subdoelen)
- Wat hebben we bereikt? (per subdoel)

4.1 Klimaatneutraal 2030

Wat wilden we bereiken?

4.1 De gemeente Wageningen is Klimaatneutraal in 2030 (Klimaatplan 2013-2016).

De gemeente Wageningen in 2030 klimaatneutraal betekent:

1. Een energiebesparing van 50% t.o.v. 2008;
2. Restant energieverbruik duurzaam opwekken;
3. Terugdringen van indirect energieverbruik;
4. De voertuigbrandstoffenuitstoot verminderen: 60% in 2030, 100% in 2050;

Dit doel bevat geen wettelijke taken. De doelen zijn vastgelegd in de Routekaart Wageningen Klimaatneutraal in 2030. Op het gebied van Duurzame energie heeft in 2015 een herijking plaatsgevonden. Het uitvoeringsplan 2017-2021 is opgesteld samen met partners in de stad.

In het kader van het nationaal Klimaatakkoord komt er een opgave per regio voor:

- de warmtetransitie (wijk voor wijk van het gas af)
- de opwekking van duurzame elektriciteit (windmolens en zonnepanelen)

Deze opgave wordt uitgewerkt in een Regionale Energie Strategie en leidt tot een opgave per gemeente. De opgave voor energieopwekking is naar verwachting groter dan de huidige Wageningse duurzame energiedoelen. Binnenkort starten we met de ontwikkeling van een natuur- en landschapsvisie, waarbij de (te verwachten) duurzame energie-opgave zal worden meegenomen. Dit wordt een participatief proces, waarbij gezocht wordt naar de beste integrale oplossingen voor de diverse uitdagingen voor het buitengebied. Op basis hiervan wordt een breed afwegingskader en/of een definitief locatiebeleid vastgesteld. Omdat het nog enkele jaren kan duren, voordat het zover is, komen er eerst voorlopige criteria en randvoorwaarden.

Subdoelen

4.1.1 Energiebesparing

Er is in 2030 50% energie bespaard t.o.v. 2008.

Wat hebben we bereikt?

- Uitvoering Klimaatplan 2017-2021 is in uitvoering. Het aantal klimaatpartners is gegroeid van 32 naar 42. Gezamenlijk wordt uitvoering gegeven aan diverse projecten (zie projectenposter, link: www.wageningenklimaatneutraal.nl).
- Er heeft nog geen update plaatsgevonden van de klimaatmonitor, hierdoor zijn nieuwe gegevens nog niet beschikbaar. Dit heeft te maken met een verschuiving van de uitgangspunten van een actorenbenadering naar een grondgebiedbenadering. Wel kunnen we een positieve trend zien op gebied van besparing en duurzame energieopwekking. Deze trend kunnen we eind 2020 inzichtelijk maken.
- Gestart is met de volgende fase van verduurzaming van gemeentelijk vastgoed (aanbesteding 2 panden en zonne-energie op 4 daken) en er is uitvoering gegeven aan de subsidieregeling energiebesparing scholen in primair onderwijs.
- Warmte:
 - In 2019 is verder uitvoering gegeven aan de Samenwerking Restwarmte Parenco.
 - In 2019 is met inwoners en partners verder gewerkt aan het opstellen van de Transitie Visie Warmte. Deze zal naar verwachting in juli 2020 aan de raad ter vaststelling voorgelegd worden.
 - In 2019 is verder uitvoering gegeven aan het project Benedenbuurt coöperatief naar Duurzame Warmte als één van Nederlands 27 Proeftuinen Aardgasvrije wijken waarvoor reeds € 5,7 miljoen subsidie toegekend door het ministerie van BKZ.
- Wageningen Woont Duurzaam: inwoners/VVE's worden continu geïnformeerd op gebied van energiemaatregelen op/aan het huis. Het gratis ter beschikking stellen van een energieloket, de tweewekelijkse speeddates met een energieadviseur en de maatwerkadviezen voor woonverenigingen stimuleren inwoners om maatregelen te nemen.
- De Stimuleringslening voor duurzame maatregelen aan woningen is omgezet naar een Toekomstbestendig Wonen Lening. Naast energiemaatregelen kunnen inwoners nu ook lenen voor het levensloopbestendig maken van de woning. Ook komen meer inwoners in aanmerking voor deze laagrentende lening (zoals ouderen of eigenaren met een laag inkomen). Er hebben in 2019 in totaal 120 huiseigenaren een lening aangevraagd voor duurzaamheidsmaatregelen.
- Wageningen Werkt Duurzaam: bedrijven worden continu geadviseerd en geïnformeerd over energiemaatregelen aan het bedrijf (sinds 2017 is voor circa 1,7 miljoen geïnvesteerd in 76 gebouwen, daarnaast is voor reeds 350.000 euro aan leningen uit het Energiefonds aangevraagd). Tevens zijn stappen gemaakt in de ontwikkeling van een collectieve duurzame energievoorziening op bedrijfsterreinen t.b.v. een energieneutraal Business & Science Park Wageningen (BSPW) en een gasloos en energieneutraal Nudepark II.
- Handhaving OddV: De OddV heeft de handhaving van de energiebesparingseisen voor bedrijven i.h.k.v. de Informatieplicht Energiebesparing geïntensiveerd. Er is een mooie respons op gang gekomen van bedrijven (ook grootverbruikers) die zich melden.

4.1.2 Duurzame energieopwekking

Het restant van het energieverbruik wordt duurzaam opgewekt.

Wat hebben we bereikt?

- Zonnepark Haarweg is behandeld in de Raad van State. In het najaar is een omgevingstafel georganiseerd rondom een initiatief voor een zonnepark naast bedrijventerrein BSPW. Tot slot is er een initiatief voor een zonnepark bij Nudepark II.
- Door een collectieve inkoopactie zijn 6 daken van bedrijfsgebouwen benut voor zonne-energie. Daarnaast zijn er ook buiten deze inkoopactie zonnedaken gerealiseerd en wordt advies gegeven aan bedrijven om hun dak te benutten.
- Een collectieve inkoopactie voor zonne-energie voor particulieren en huurders is gestart, er zijn in 2019 ongeveer 200 aanmeldingen voor een offerte binnengekomen. De actie loopt door in 2020.
- In 2019 is gestart met de uitvoering van onderzoek naar Ultradiepe Geothermie en is verder onderzocht hoe de nu beschikbare restwarmte (Parencó en Agruniek) kan worden ingezet. Er is een samenwerkingsovereenkomst tussen de grote warmtevragers en aanbieders.
- In 2019 is gestart met een integrale Visie op het Buitengebied waarin de opwekking van duurzame energie (wind en zon) een prominente plek heeft. Daarnaast is in Regio FoodValley gewerkt aan een Regionale Energie Strategie. Uit beide processen zullen zoeklocaties naar voren komen waar zonnevelden en/of windmolens gerealiseerd kunnen worden. Daarnaast worden criteria en voorwaarden geformuleerd waaronder deze locaties ontwikkeld kunnen worden.

4.1.3 Voedsel

Terugdringen van het indirecte energieverbruik dat gepaard gaat met consumptie van goederen en diensten, met het accent op voedsel

Wat hebben we bereikt?

- Restaurants van Morgen: horeca gelegenheden in Wageningen hebben een intensieve begeleiding gekregen om het menu te verduurzamen d.w.z. meer groente en minder vlees aanbieden, minder voedsel verspillen en meer uit de korte keten halen.
- Het platform Wageningen Eet Duurzaam is verder uitgebreid en versterkt. Dit is een platform voor partijen in de korte voedselketen, producenten, verwerkers, retailers etc. Er is ingezet op het gezamenlijk bedienen van lokale markten, het opzetten van arrangementen voor groepen bezoekers aan Wageningen en het beter zichtbaar maken van de lokale aanbieders. Op de Molenmarkt, Kerstmarkt en Dickensmarkt is een gezamenlijke Wageningen Eet Duurzaam-kraam gerealiseerd met de verkoop van vele lokaal geproduceerde producten.
- Er is ingezet om voedselverspilling onder de aandacht te brengen van inwoners. In 2019 is de app Too Good Too Go gelanceerd. Met name bij supermarkten is het een groot succes. Dit heeft geleid tot een grote besparing op voedsel.
- Foodsharing Wageningen is ondersteund om hun activiteiten in Wageningen te versterken.

4.1.4 Duurzame mobiliteit

Transitie naar emissieloze mobiliteit. De voertuigbrandstoffen- uitstoot is verminderd

- 60% in 2030
- 100% in 2050 t.o.v. 2008.

Wat hebben we bereikt?

- Ondertekening mobiliteitsconvenant door 26 partijen (bedrijven en overheden) resulterend in concrete acties om te komen tot minder autokilometers.
- Stimuleren fietsverkeer door verbeterde infra zoals fietsstraten en snelle fietsroutes.
- Stimuleren en faciliteren van:
 - Rijden op elektra, waterstof en groengas: in totaal zijn er nu 24 laadpalen in de openbare ruimte gerealiseerd en er is interesse in een waterstofpomp.
 - Duurzame 'last mile' goederenvervoer: een commerciële partij is geïnteresseerd in de verduurzaming van de last mile, in 2020 wordt dit verder opgepakt.
 - Deelvervoer (deelfietsen, deel-auto's): naast de reguliere deelauto's is er in 2019 ook een tweede elektrische deelauto in gebruik genomen. Bij het busstation zijn ongeveer 20 deelfietsen door Keobike geplaatst.
 - Gedeelde (elektrische) wagenparken: gemeenschappelijk onderzoek 7 grote werkgevers naar deelmobiliteit heeft geresulteerd in een marktvraag vanuit de WUR waarin mogelijk andere partijen kunnen aansluiten.
 - Verduurzaming zwaar transport (haven).
- Bewustwording gevolgen uitstoot vliegverkeer.
- Vrachtwagenheffing: vanaf 2023, weren doorgaand vrachtverkeer.

4.2 Klimaatadaptatie

Wat wilden we bereiken?

4.2 Wageningen past zich tijdig aan aan de gevolgen van klimaatverandering.

Wageningen heeft inzicht in de gevolgen en past zich tijdig aan de verandering van het klimaat aan.

Subdoelen

4.2.1 Klimaatadaptatie

Voorbereid op een veranderend klimaat: alle relevante gevolgen van klimaatverandering zijn in beeld en worden meegenomen in beleid op diverse terreinen.

Wat hebben we bereikt?

- Overstromingsrisico is na realiseren van de dijkversterking Grebbedijk in 2024 ruim binnen gestelde normen.
- Wateroverlast is in regioverband in beeld gebracht. Voor Wageningen zijn er geen acute knelpunten.
- Droogte krijgt steeds meer aandacht en binnen projecten krijgt droogte een plek, bijvoorbeeld door het afkoppelen van regenwater.
- Hitte en hittestress krijgt binnen projecten steeds meer aandacht, bijvoorbeeld door aandacht voor meer groen.

4.3 Huishoudelijk afval

Wat wilden we bereiken?

4.3 De verspilling van grondstoffen is afgenomen (afvalbeleidsplan 2012).

De gemeente wil verspilling tegengaan door het huishoudelijk afval te doen afnemen en meer te scheiden. In het Afvalbeleidsplan staat dit vastgelegd, maar dit moet worden geactualiseerd. De landelijke doelstelling is 75% afvalscheiding en 100 kilogram restafval (fijn+grof) in 2020.

Afvalinzameling en afvalscheiding zijn wettelijk verplichte taken. Het percentage afvalscheiding en afvalpreventie is landelijk beleid, maar is geen wet.

Subdoelen

4.3.1 Huishoudelijk restafval

Landelijke doelstelling: 100 kilo restafval per inwoner per jaar en 75% scheiding van huishoudelijk afval in 2020.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 is per inwoner gemiddeld 131 kg restafval aangeboden. Hiervan is 110 kg fijn restafval (ingezameld aan huis) en 21 kg grof restafval (grofvuil op afvalbrengrstation-nascheiding). Dit is een daling van 6 kg per inwoner ten opzichte van 2018.

Het bronscheidingspercentage was 69% in 2019. Als nascheiding van grof restafval wordt meegerekend dan is het scheidingspercentage 71%.

4.3.2 Afname huishoudelijk afval

De totale hoeveelheid huishoudelijk afval is afgenomen tot 84% t.o.v. vergelijkbare gemeenten.

Wat hebben we bereikt?

De totale hoeveelheid afval van Wageningen ten opzichte van vergelijkbare gemeenten was 96% (op basis van 2018, meest recente gegevens). Wageningen zamelt dus 4% minder huishoudelijk afval in ten opzichte van het gemiddelde van gemeenten in dezelfde hoogbouwklasse. Echter, de doelstelling wordt daarmee niet gehaald.

Met de hoeveelheid fijn restafval (wat aan huis en in verzamelcontainers wordt ingezameld) wordt de doelstelling wel gehaald, deze hoeveelheid is in Wageningen 83% t.o.v. vergelijkbare gemeenten. Met fijn restafval zamelt de gemeente dus 17% minder in dan vergelijkbare gemeenten. De hoeveelheid grof restafval (afval op afvalbrengstation) is in Wageningen echter 33% meer dan bij vergelijkbare gemeenten. Hierdoor blijft het uiteindelijke resultaat beperkt tot 4% minder afval.

De hoeveelheid afval in Wageningen is in 2019 met 2% gedaald ten opzichte van 2018.

4.4 Bodemkwaliteit

Wat wilden we bereiken?

4.4 De bodemkwaliteit in Wageningen vormt geen belemmering voor het gewenste gebruik.

Bij wijziging van bestemmingsplannen, aanvragen van omgevingsvergunningen en bij aan- en verkoop van percelen wordt gekeken of de bodemkwaliteit een belemmering vormt. Daar waar noodzakelijk wordt de bodem actief gesaneerd om de bodemkwaliteit af te stemmen op het gewenste gebruik. Bijvoorbeeld de locatie Marijkeweg (sporthal met korfbalvelden). Om nieuwe bodemverontreinigingen te voorkomen worden bodemvoorschriften opgenomen en wordt de bodemkwaliteitskaart gebruikt om vrijkomende grondstromen verantwoord te kunnen toepassen.

Vanaf 2018 – 2023 neemt de gemeente het bevoegd gezag over van de provincie voor de zogenaamde “ernstige gevallen”. Na de ‘warme’ overdracht moet het archief worden ingericht. Er moet een rol worden ontwikkeld in het kader van de omgevingsvergunning. Er wordt alvast voorgesorteerd door aan te sluiten bij het bodeminformatiesysteem van de provincie Gelderland.

Verder wordt er een risicokaart Explosieven opgesteld waardoor werkzaamheden in de bodem veiliger kunnen worden uitgevoerd.

Bovenstaande taken zijn wettelijk verplichte taken.

Subdoelen

4.4.1 Preventie bodemverontreiniging

Nieuwe bodemverontreinigingen worden voorkomen.

Wat hebben we bereikt?

Aan de voorkant wordt zoveel mogelijk voorkomen dat er nieuwe bodemverontreiniging kan ontstaan. Bij omgevingsvergunningaanvragen worden bodemvoorschriften opgenomen die de bodem moeten beschermen. De bodemkwaliteitskaart wordt ingezet om grondverzet te reguleren waarbij rekening gehouden wordt met de gebruiksfunctie en de huidige bodemkwaliteit.

4.4.2 Sanering bodemverontreiniging

Bodemverontreinigingen worden gesaneerd.

Wat hebben we bereikt?

De grondwaterverontreiniging onder de Marijkeweg (brandweerkazerne) wordt gemonitord om aan te kunnen tonen dat deze voldoende gesaneerd is.

4.4.3 Gezag bodemkwaliteit

Vanaf 2018 neemt de gemeente het bevoegd gezag voor de bodemkwaliteit over van de provincie (met uitzondering van reeds lopende zaken).

Wat hebben we bereikt?

Met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2021 wordt de gemeente ook bevoegd gezag. Er is nog veel onduidelijk aangezien de wet- en regelgeving en de voorwaarden nog niet officieel bekend zijn gemaakt.

4.4.4 Beperken risico's van verontreinigingen in de bodem

Beperken risico's van verontreinigingen in de bodem.

Wat hebben we bereikt?

De gemeente houdt een bodeminformatiesysteem bij met daarin informatie over de bodemkwaliteit van grote delen van Wageningen. Door het uitvoeren van bodemonderzoek wordt dit systeem steeds beter gevuld en betrouwbaarder. Bij de beoordeling van bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen en projecten wordt bodem in een vroeg stadium meegenomen waardoor duidelijk wordt of de bodemkwaliteit een risico zou kunnen vormen bij uitvoering. Risico's kunnen financieel van aard zijn maar worden ook gerelateerd aan het gewenste gebruik.

4.4.5 Beperken risico's van conventionele explosieven in de bodem

Beperken risico's van conventionele explosieven in de bodem.

Wat hebben we bereikt?

Er is meer inzicht in de eventuele aanwezigheid en risico's van conventionele explosieven (CE) in Wageningen. Bij de grotere projecten wordt het risico op het aantreffen van conventionele explosieven (CE) in de bodem meegenomen. Door middel van historische onderzoeken zijn gedeelten van Wageningen in beeld gebracht qua WOII-oorlogshandeling. Na 75 jaar worden er nog steeds CE aangetroffen tijdens werkzaamheden. In 2019 zijn er ook twee toevalsvondsten gedaan van granaten bij Diedenweg 35 en bij Churchillweg 45. De risicokaart explosieven wordt in 2020 opgesteld.

4.5 Waterlopen

Wat wilden we bereiken?

4.5 Waterlopen in Wageningen zijn natuurvriendelijk, veerkrachtig en gezond.

De gemeente wil een logische waterstructuur aanleggen, gebaseerd op de Wageningse Waterlus, om ervoor te zorgen dat waterlopen weer gezond zijn. Daarnaast gaat er weer schoon water door de stad stromen en kunnen inwoners dit beleven. Eens in de drie jaar baggeren en het uitvoeren van het beheers- en onderhoudsplan (BOB) maken dit schone water mogelijk. Daarnaast herstellen we waterlopen.

Deze activiteiten zijn geen wettelijke taken.

Subdoelen

4.5.1 Waterstructuur

Er is een (logische) waterstructuur gerealiseerd, gebaseerd op de Wageningse waterlus (Waterplan 2006).

Wat hebben we bereikt?

Met de Wageningse waterlus is er een logische waterstructuur gerealiseerd en binnen projecten op/en langs alle waterlopen kijken we naar optimalisatie in waterkwaliteit en -kwaniteit.

4.5.2 Waterlus

Schoon water stroomt door de stad en kan worden beleefd.

Wat hebben we bereikt?

In samenwerking met het waterschap is een onderzoek afgerond naar mogelijke kwaliteit- en kwantiteitverbetering van het water in de stadsgracht.

4.6 De Grift

Wat wilden we bereiken?

4.6 Benedenstroomse gebieden ervaren geen wateroverlast van Wageningen.

Wageningen wil het regenwater vasthouden daar waar het valt, om te voorkomen dat het regenwater problemen oplevert voor lagere gebieden. Dit staat in het Waterplan Wageningen (2006). Bij de ontwikkeling van Nudepark II en Kortenoord betrekken we de waterberging voor dit doel erbij.

Deze activiteiten zijn geen wettelijke taken.

Subdoelen

4.6.1 Waterberging

Water is voldoende vastgehouden en geborgen. Eventuele wateroverlast wordt niet afgewenteld (Waterplan 2006).

Wat hebben we bereikt?

Het vasthouden en bergen van water in de bodem of waterloop blijft een aandachtspunt die we mee blijven nemen binnen projecten. Voor inwoners gebruiken we daarvoor de afkoppelsubsidie vanuit het gemeentelijk rioleringsplan (vGRP).

4.7 Riolering

Wat wilden we bereiken?

4.7 Het doelmatig inzamelen van huishoudelijk afvalwater en overtollig hemelwater.

Het rioolwatersysteem in Wageningen moet voldoen aan de wet- en regelgeving. Hier zorgen we voor door uitvoering van het VGRP.

Dit is een wettelijke taak.

Subdoelen

4.7.1 Riolering

Het rioolwatersysteem voldoet aan de wettelijke regelgeving.

Wat hebben we bereikt?

Het rioolwatersysteem blijven we verbeteren en voldoet aan de wettelijke regelgeving.

4.8 Gezondheids- en externe veiligheidsrisico's zijn beperkt.

Wat wilden we bereiken?

4.8 Gezondheids- en externe veiligheidsrisico's zijn beperkt.

De gemeente wil geluidsoverlast verminderen door beleidsplannen uit te voeren. Naar bedrijven nemen we een adviserende rol aan voor wat betreft geluidsvoorschriften. Daarnaast toetsen en monitoren we of de luchtkwaliteit en de externe veiligheid aan de wettelijke norm voldoen. Ook moet de gemeente dieren opvangen en overlast van plaagdieren beperken.

Alle zojuist genoemde maatregelen zijn wettelijke taken die de gemeente moet uitvoeren.

Subdoelen

4.8.1 Geluid

Geluidsoverlast is verminderd.

Wat hebben we bereikt?

We hebben ruimtelijke plannen getoetst aan de Wet geluidhinder en, conform een motie van de gemeenteraad, aan de WHO-normen. Voor een aantal projecten hebben we een hogere geluidswaarde vastgesteld, maar blijft een goed leefklimaat voor de bewoners geborgd. Bij de Campus en de Haven voorkomen we met behulp van een geluidsboekhouding dat de omwonenden een te hoge geluidsbelasting hebben. Een beperkt aantal klachten is afgehandeld.

4.8.2 Luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit voldoet aan de wettelijke norm.

Wat hebben we bereikt?

Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) berekent jaarlijks aan de hand van verkeersgegevens of Wageningen aan de luchtkwaliteitsnormen voldoet. Uit de berekeningen blijkt dat in 2019 Wageningen binnen deze normen is gebleven. Ook vindt er een luchtkwaliteitstoets bij ruimtelijke plannen. In 2019 voldeed Wageningen ook hieraan.

4.8.3 Externe veiligheid

Externe veiligheid voldoet aan wettelijke normen.

Wat hebben we bereikt?

We hebben de ruimtelijke plannen getoetst aan de regels van externe veiligheid, in samenwerking met de veiligheidsregio. De veiligheidsrisico's zijn al beperkt, maar ze worden hierdoor goed bewaakt.

Met betrekking tot de risicokaart zijn er geen ontwikkelingen te melden.

4.8.4 Plaagdieren

Beperken overlast plaagdieren.

Wat hebben we bereikt?

Goede afspraken met externe instanties en adequaat handelen bij meldingen hebben gezorgd voor het beperken van overlast door plaagdieren. In 2019 gaf o.a. de eikenprocessierups, vliegen (Markt/kerk) en een soort keveroverlast.

4.8.5 Opvang van zwervende en hulpbehoevende dieren

Opvang van zwervende en hulpbehoevende dieren.

Wat hebben we bereikt?

Vervoer en opvang van en zorg voor zwerfdieren wordt uitgevoerd door dierenambulance Nederrijn en dierenasiel Hof van Ede. Daarnaast worden nesten beheerd van ganzen voor behoud van een gezonde populatie.

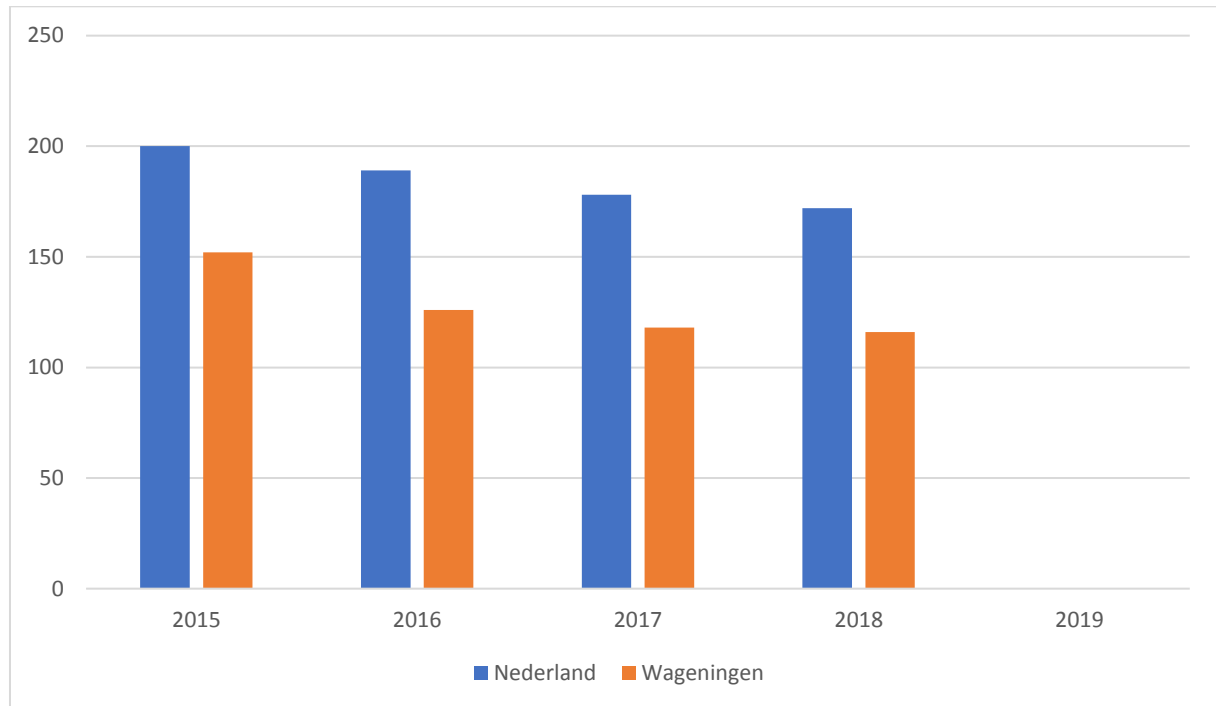
Beleidsindicatoren

In dit programma zijn de volgende beleidsindicatoren opgenomen:

JR19 - Huishoudelijk afval

Bron: CBS - Statistiek huishoudelijk afval

Eenheid: Kilogram per inwoner

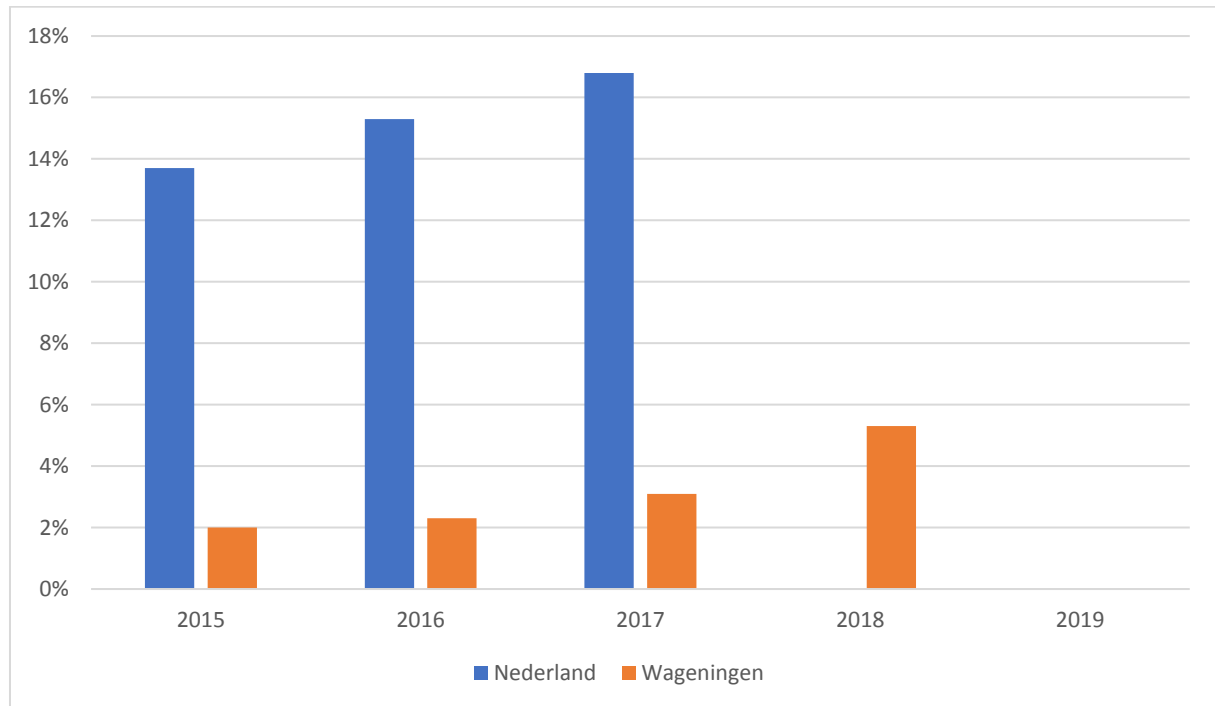
Bron: CBS - Statistiek Huishoudelijk afval

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	200,00 Kg	189,00 Kg	178,00 Kg	172,00 Kg	Kg
Wageningen	152,00 Kg	126,00 Kg	118,00 Kg	116,00 Kg	Kg

JR19 - Hernieuwbare elektriciteit

Bron: RWS Leefomgeving

Eenheid: Percentage hernieuwbare energie t.o.v. het energieverbruik

Bron: RWS Leefomgeving

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	13,70 %	15,30 %	16,80 %	%	%
Wageningen	2,00 %	2,30 %	3,10 %	5,30 %	%

Beleidskader

Het beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Algemene subsidieverordening (2007)

Beleidsnota's

- Routekaart Wageningen (2015)
- Klimaatneutraal in 2030 (2012)
- Herijking klimaatbeleid (2015)
- Klimaatplan 2017-2021
- Beleidsnotitie Duurzaam Bouwen Wageningen 2017-2021
- Bodemkwaliteitskaart 2018 en nota bodembeheer (2012)
- Afvalbeleidsplan (2012)

- Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan (2011-2015 conserverend)
- Beleidsregels hogere waarde Wet Geluidhinder (2008)
- Geluidvisie Wageningen Campus en omgeving (2014)
- Waterplan (2005)
- Baggerplan (2003-2012 conserverend)
- Optimalisering afvalwaterstudie (2002)

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zijn betrokken bij het behalen van de doelstellingen uit het programma:

Afvalcombinatie De Vallei (ACV)

Voor de inzameling van huishoudelijk afval, straat- en rioolreiniging, gladheidsbestrijding, plaagdierbestrijding en containerverhuur, werkt de gemeente samen met de ACV. ACV is een naamloze vennootschap met verschillende dochterondernemingen. De aandelen zijn in het bezit van de gemeenten Ede, Wageningen, Renswoude, Renkum en Veenendaal. ACV Gemeenten voert de opdrachten van de deelnemende gemeenten uit.

Regio FoodValley

Regio FoodValley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten, met samen 330.000 inwoners. De Gemeente Wageningen neemt deel aan Regio FoodValley middels een gemeenschappelijke regeling. Op gebied van klimaat, afval en bodem vindt afstemming en - waar relevant - samenwerking plaats. Op gebied van klimaat gaat naar verwachting in opdracht van het Rijk gewerkt worden aan een Regionale Energie Strategie.

Omgevingsdienst De Vallei

De OddV voert in opdracht van de gemeente taken uit op het gebied van vergunningverlening en handhaving.

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar zijn wel relevant voor de realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Platform Water Vallei en Eem

Het doel van het platform is een betere afstemming en samenwerking realiseren tussen partijen in beleid en uitvoering én in de uitwisseling van kennis en ervaring op het gebied van water, riolering en klimaatadaptatie.

Stichting Wageningen Werkt Duurzaam

De stichting heeft als missie de samenwerking van Wageningse bedrijven en instellingen aan een duurzame, klimaatneutrale, circulaire en groene economie in Wageningen te bevorderen. De gemeente is subsidieverlener, participant en samenwerkingspartner van de stichting.

Wat heeft het gekost?

Hieronder zijn drie financiële tabellen opgenomen die inzicht geven in de kosten van dit programma.

Overzicht baten en lasten

In de onderstaande tabel zijn de jaarlijkse baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn. De lasten en baten zijn inclusief de kapitaallasten van de investeringen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
Lasten	-8.148	-7.495	-7.834	-340
Baten	7.823	7.192	7.337	145
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-324	-303	-498	-195
Onttrekkingen	688	223	316	93
Stortingen	0	0	0	0
Mutaties reserves	688	223	316	93
Gerealiseerd resultaat	364	-80	-182	-102

Begrote en werkelijke resultaat per product

Het programma bestaat uit de onderstaande producten. Per product wordt het begrote en het werkelijke resultaat voor reservemutaties vermeld.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019
140.00 DIERENWELZIJN	-62	-68
710.10 PLAAGDIERBESTIJDING	-64	-101
721.00 AFVALVERWIJDERING EN -VERWERKING	770	488
722.00 RIOLERING EN WATERZUIVERING	484	470
722.10 WATERKERING,AFWATERING EN LANDAANWINNING	-188	-170
723.00 ENERGIEBEHEER	-964	-851
723.10 MILIEUBEHEER	-279	-265
Resultaat	-303	-498

Overzicht baten en lasten per hoofdoel

In onderstaande tabel zijn de werkelijke baten en lasten na reservemutaties per hoofdoel van dit programma weergegeven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019				
	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
4.1 Klimaatneutraal 2030	103	-1.057	0	316	-638
4.3 Huishoudelijk afval	4.702	-4.214	0	0	488
4.4 Bodemkwaliteit	16	-178	0	0	-161
4.6 De Grift	0	-170	0	0	-170
4.7 Riolering	2.515	-2.045	0	0	470
4.8 Gezondheids- en externe veiligheidsrisico's zijn beperkt	0	-170	0	0	-170
Gerealiseerd resultaat	7.337	-7.834	0	316	-182

Programma 6 Maatschappelijke ontwikkeling

Waarom dit programma?

Dit programma raakt iedereen in Wageningen. Niet alleen mensen met een zorg- of adviesvraag, maar ook de mensen om hen heen, zoals familie, vrienden en burens. Mensen die als vrijwilliger, mantelzorger of professional hulp en ondersteuning verlenen. Ook zijn er mensen die vanuit inhoudelijke deskundigheid betrokken zijn of werkgevers die zich willen inzetten.

Wij hanteren het beleidskader Samen Wageningen, dat in 2016 samen met de stad is ontwikkeld en op 16 januari 2017 door de gemeenteraad is vastgesteld. Dit beleidsplan heeft betrekking op al het beleid dat is gericht op hulp en ondersteuning aan inwoners van Wageningen als het gaat om welzijn en zorg. Uitgangspunt hierbij is dat we uitgaan van de behoefte(n) van inwoners en het leveren van maatwerk in plaats van enkel vast te houden aan regels en protocollen.

Beoogd maatschappelijk effect

Het maatschappelijke effect dat we met ons sociale beleid willen bereiken noemen we in Samen Wageningen de Stip op de Horizon. Wageningen wil een betrokken samenleving zijn, waarin we ons verantwoordelijk voelen voor onze directe omgeving. Zorg en aandacht hebben voor elkaar, in de straat, buurt of stad, waarin we naar eigen mogelijkheden mee kunnen doen en optimaal in staat zijn om baas te zijn over ons eigen leven. De stad heeft daarbij vijf Wageningse principes benoemd: we willen problemen zoveel mogelijk voorkomen, zetten de inwoner centraal, gaan met elkaar voor samenredzaamheid, gaan uit van vertrouwen en zoeken actief naar vernieuwing.

Voor het sociaal beleid heeft de stad elf hoofdlijnen geschreven. De hoofdlijnen geven weer hoe we in Wageningen met elkaar willen omgaan als het gaat over zorg en welzijn.

De hoofdlijnen zijn:

1. Het gemeentelijk beleid is gericht op iedere inwoner (algemeen beleid), met oog voor doelgroepen met specifieke behoeften (specifiek beleid);
2. Voorkomen is beter dan genezen, daarom zetten we in op preventie;
3. We herkennen en waarderen wat al goed gaat, om dat te versterken en stimuleren. Daarbij laten we ruimte voor vernieuwing;
4. Er is laagdrempelige toegang tot informatie, hulp en ondersteuning voor iedereen;
5. Iedereen moet (zinnig) mee kunnen doen en wordt daarbij zo nodig ondersteund;
6. Contact is gebaseerd op basis van wederzijds respect, omdat we allemaal anders zijn en gehoord en gezien willen worden;
7. We zetten ieders mogelijkheden om zichzelf te redden centraal: waar mogelijk met inzet van informele ondersteuning en waar nodig met professionele hulp;
8. We gaan uit van eigen regie voor iedereen, ook wanneer diegene ondersteuning krijgt;
9. We vertrouwen op de kracht van eigen netwerken; gemeente en professionals bieden ondersteuning waar nodig om overbelasting te voorkomen en beperken niet met regels;
10. Waar netwerken ontbreken, ondersteunen we bij het vormen en onderhouden van een netwerk;
11. We zorgen voor evenwicht tussen het informele netwerk, vrijwillige hulp en professionele hulp door goede afstemming en samenwerking.

De hoofdlijnen vormen de basis voor de uitvoering van het sociale beleid in Wageningen.

Naast de doelstellingen uit 'Samen Wageningen' is er ook aandacht voor solidariteit en bewustwording van vrede en veiligheid in Wageningen. Activiteiten die vanuit de Wageningse samenleving op deze terreinen worden ontplooid, zijn gericht op het versterken van de sociale cohesie in de stad en waar mogelijk vanuit een internationaal perspectief.

Ontwikkelingen

Opbouw WSW

Per 1 januari 2018 zijn medewerkers van de WSW werkzaam bij de Permar vanuit Wageningen overgenomen door de gemeente Wageningen. De medewerkers van de groenvoorziening hebben een werkplek bij het team Beheer en realisatie gekregen. Medewerkers die in een groep geplaatst zijn of individueel gedetacheerd werken blijven op dezelfde plek werkzaam. Voor de groep medewerkers die aangewezen is op een beschutte werkplek worden afspraken gemaakt met bedrijven/ organisaties die in staat zijn een ontwikkelingsgerichte en passende werkplek te bieden. Ook op het Werkpunt is voor deze groep medewerkers een beschutte werkplek gecreëerd waar dicht bij lokale werkgevers hard wordt gewerkt maar ook individuele ontwikkeling de aandacht heeft.

Vertrouwen Werkt

Wageningen heeft in 2019 het onderzoek "Vertrouwen Werkt" succesvol voortgezet. In april 2019 verscheen de 3^e voortgangsrapportage van Vertrouwen Werkt. Het onderzoek werd door SZW met drie maanden verlengd en is eind 2019 definitief gestopt. Met dit vertrouwensexperiment onderzoekt het college of een aanpak die is geënt op intrinsieke motivatie en een aanpak die is geënt op een ruimere mogelijkheid tot bijverdienen leiden tot een toename van uitstroom en bijverdiensten en/of een vorm van participatie, en/of een toename van welbevinden en/of een toename van de financiële zelfredzaamheid van mensen. De deelname aan dit experiment is vrijwillig. Aan het onderzoek in Wageningen doen 400 personen mee. Dat is bijna 50% van het aantal mensen dat bijstand ontvangt. De deelnemers zijn ingedeeld in vier groepen:

- Een groep die meer verdiensten uit parttimewerk mag behouden gedurende de looptijd van het experiment;
- Een groep die zelf de regie mag nemen over hun weg richting participatie en werk, met het vrijlaten van de arbeids- en re-integratieverplichtingen zoals in de Participatiewet gelden;
- Een groep die extra begeleiding richting participatie en werk krijgt;
- Een controlegroep. Voor deze groep wijzigen de rechten en plichten uit de Participatiewet niet.

In april 2020 wordt de eindrapportage en het wetenschappelijk onderzoek van Vertrouwen Werkt afgerond en zullen de bevindingen over het onderzoek aan het Ministerie SZW en aan de raad worden aangeboden.

Project Innovatief handelen

Eind 2018 heeft het college besloten om te starten met het project Innovatief handelen. In het coalitieakkoord heeft het college zijn visie bekend gemaakt over kwaliteit van leven. Als het gaat om zorg en welzijn staan voor het college niet de medische aspecten centraal, maar de kwaliteit van leven. Dat betekent nieuwe verbindingen leggen en meer investeren in voorkomen in plaats van genezen. Maatwerk is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Het project Innovatief handelen heeft in 2019 tot de volgende resultaten geleid:

1. Meetlat kwaliteit van leven voor de front-office;
2. Toetsingskader kwaliteit van leven voor alle nieuwe beleidsinitiatieven of burgerinitiatieven;
3. Pakket van maatregelen die geborgd zijn in de begroting 2020.

Alle resultaten dragen bij aan de uitgangspunten uit het coalitieakkoord. Het project zal in 2020 worden voortgezet.

Vrede- en ontwikkelingssamenwerking

Het college maakt ieder jaar met Wageningen45 afspraken over de subsidiering waarbij de kernwaarden uit het vastgestelde beleid Toekomstbestendigheid van Wageningen als Stad der Bevrijding 2017 in acht worden genomen.

Veilig Thuis Midden Gelderland

Met ingang van 2015 is Veilig Thuis Midden Gelderland het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling voor de regio Gelderland Midden.

Sluitende Aanpak Personen met Verward Gedrag

De gemeente Wageningen werkt samen met haar lokale en regionale partners in het Zorg- en Veiligheidsdomein aan de sluitende aanpak van personen met verward gedrag.

6.1 Samen Wageningen

Wat wilden we bereiken?

In Samen Wageningen staan elf thema's. Voor elk van deze thema's heeft de stad benoemd welke maatschappelijk effecten we willen bereiken en welke doelen we ons daarbij stellen.

Subdoelen

6.1.1 Werk

Werk

Maatschappelijk effect: iedereen ervaart dat hij zinvol mee kan doen en zijn talenten kan benutten en ontwikkelen, waarbij mensen ondersteund worden bij het verwerven van volwaardig werk met een eerlijk inkomen.

Doelen:

1. Inwoners ontwikkelen hun talenten en doen werkervaring op, passend bij hun mogelijkheden;
2. Inwoners hebben een vorm van werk of dagbesteding, passend bij hun mogelijkheden.

Wat hebben we bereikt?

Welsaam voert binnen Samen Wageningen de preventieve hulp en ondersteuning uit op het thema Werk. In de bijlage Monitor 2019 Welsaam staan de resultaten van de monitor van Welsaam.

Overige resultaten

We zetten actief in op de ontwikkeling van de talenten van uitkeringsgerechtigden met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt met onze activiteiten binnen het Werkpunt. Daarnaast wordt met werkervaringsplekken, proefplaatsingen, loonkostensubsidie en bemiddeling naar voltijds- parttime- of vrijwilligerswerk aansluiting gezocht bij het reguliere arbeidsproces. Met de detachering van SW-medewerkers en ons eigen aanbod aan beschutte werkplekken maken we werk passend bij de mogelijkheden van onze inwoners mogelijk. In 2019 is met de samenwerking met Woonwerkplaats de Kleine Wereld ook specifiek op de ontwikkeling en arbeidstoeileiding van statushouders ingezet. Naast dat het project woningen voor statushouders oplevert hebben veel statushouders ook werkervaring opgedaan. Dit zien we ook terug in de uitstroom naar werk. Een deel van ons bestand kenmerkt zich door een grote afstand tot de arbeidsmarkt. In samenwerking met All Stars Boxing Gym en Compleet Mensenwerk is ingezet op de ontwikkeling van een deel van deze groep.

In 2019 zijn 117 inwoners met een bijstandsuitkering uitgestroomd naar werk of een studie. We zien ook dat uitstroom naar werk of een studie ongeveer de helft van de uitstroomredenen beslaat. Om dit in perspectief te plaatsen: dit aandeel is hoger dan in onze buurgemeenten. Ook het aantal bijstandsgerechtigden dat parttime werkt is in 2019 erg hoog. In december 2019 was dit ongeveer 13% van de bijstandsgerechtigden. Vanzelfsprekend dragen de resultaten van Vertrouwen Werkt ook bij aan de bovenstaande resultaten.

6.1.2 Leefbaarheid

Leefbaarheid

Maatschappelijk effect: inwoners ervaren hun sociale woonomgeving als leefbaar en veilig.

Doelen:

1. Inwoners voeren de regie over de sociale leefbaarheid in de stad;

2. Inwoners voelen zich veilig en prettig in hun leefomgeving;
3. Nieuwe inwoners voelen zich welkom;
4. Inwoners in een gebied voelen zich meer verantwoordelijk voor elkaar en voor hun omgeving;
5. Verhoging van de leefbaarheid van kwetsbare gebieden.

Wat hebben we bereikt?

Welsaam voert binnen Samen Wageningen de preventieve hulp en ondersteuning uit op het thema Leefbaarheid. In de bijlage Monitor 2019 Welsaam staan de resultaten van de monitor van Welsaam.

Stedelijke werkgroep/wijkteams

De samenwerking van professionals in de buurt op de gebieden leefbaarheid en veiligheid is verder uitgebreid en er is meer focus gekomen.

- De stedelijke werkgroep (tactisch niveau) van buurt/wijkgericht werken heeft zich in 2019 naast een scharnierfunctie tussen sociale en fysieke domein verder ontwikkeld op de gebieden veiligheid en zorg. Hierdoor sluiten meer organisaties bij de werkgroep aan zoals het Startpunt, maar ook zorgorganisaties en de Adviesraad. Onderwerpen die de focus hebben zijn o.a.: preventief werken, 'personen met verward gedrag', bondgenoten, wvggz, Taskforce en inclusieve buurten/versterken van buurtnetwerken.
- In de wijkteams (operationeel niveau) is gestart met een wijkscan om zo meer focus aan te brengen op welke onderwerpen gezamenlijk worden aangepakt. Samenwerking is ook uitgebreid met een medewerker van beheer & realisatie en van het Startpunt. In de wijkteams zitten in elk geval politie, de Woningstichting, Solidez en gemeente (verschillende disciplines zoals veiligheid, gezondheid, leefbaarheid, beheer & realisatie, wonen). Nadruk ligt op preventie en versterken van buurtnetwerken op gebieden van leefbaarheid en veiligheid.

Er zijn afgelopen jaar twee studiedagen georganiseerd voor een brede groep van professionals over 'personen met verward/onbegrepen gedrag' en 'ondermijning'. Met als doel kennisdeling, ontmoeting en verbinding.

Right to Challenge

In Wageningen kan een groep georganiseerde inwoners taken binnen het sociaal domein overnemen als ze denken het beter, slimmer of goedkoper te kunnen. Twee keer per jaar wordt de Challenge onder de aandacht gebracht bij de Wageningse inwoners via de krant en social media. In 2019 zijn twee gesprekken gevoerd met inwoners die een Right to Challenge hebben ingediend. Dit waren goede gesprekken en mooie initiatieven maar deze initiatieven bleken toch niet onder de Right to Challenge te vallen.

Meldpunt Discriminatie en Pesten

Bij het Startpunt en meldpunt Discriminatie en Pesten (MDP) zijn in 2019 17 meldingen ontvangen (12 meldingen in 2018 en 12 meldingen in 2017).

6.1.3 Jeugd

Jeugd

Maatschappelijk effect: alle jeugd tot 27 jaar heeft mogelijkheden om veilig en gezond op te groeien en zijn talenten te ontwikkelen.

Doelen:

1. Mensen ondernemen actie als zij zich zorgen maken over kinderen;
2. Kinderen en ouders vinden op tijd hulp om problemen in de opvoeding en bij het opgroeien te voorkomen en op te lossen.

Wat hebben we bereikt?

- Welsaam voert binnen Samen Wageningen de preventieve hulp en ondersteuning uit op het thema Jeugd. In de bijlage Monitor 2019 Welsaam staan de resultaten van de monitor van Welsaam.
- Doelen Kind Centraal: in 2019 is verder uitvoering gegeven aan de doelen uit Kind Centraal. Zo heeft de gemeente Wageningen sinds september 2019 een kinderburgemeester, voert de GGD Gelderland-Midden nu ook 'Stevig Ouderschap' uit, worden er logopedische screenings uitgevoerd op het primair onderwijs en wordt er gewerkt aan een "Kansrijke Start" (zie kopje gezondheid).
- Laagdrempelige hulp aan ouders en kinderen, onder meer door:
 - *Vroeghulp team Wageningen:* ingezet bij zorgen over de ontwikkeling van jongere kinderen. In het vroeghulpteam zijn verschillende expertises gebundeld. Ouders kunnen op deze manier snel antwoord krijgen op vragen en passend hulp krijgen indien nodig. In 2019 zijn zes kinderen besproken.
 - *Laagdrempelige inloop en hulp aan ouders en kinderen bij het Startpunt.* In 2019 is het Startpunt gestart met inloop voor opvoed- en opgroevragen. Er hebben zo'n 40 ouders en kinderen /jongeren gebruik van gemaakt. Ruim de helft van de ouders/kinderen/jongeren is hiermee geholpen en had geen aanvullende hulp nodig. Vanuit het Startpunt wordt ook opvoed- en opgroeihulp gegeven aan vluchtelingen op de Proces Opvang Locatie aan de Bosrandweg.
 - *De specialistische ondersteuning bij de huisartsen (SOH) voor de jeugd GGZ.* In de eerste helft van 2019 hebben 87 kinderen hiervan gebruik gemaakt. De SOH's kunnen 40% van de kinderen zelf helpen.
 - *Extra voorlichting op het Pantarijn.* Naar aanleiding van signalen over toename van psychische klachten bij leerlingen op het Pantarijn is extra voorlichting gegeven aan ouders, mentoren en leerlingen om te wijzen op mogelijkheden van hulp in Wageningen.
 - *Het onderwijszorgarrangement op de Dijk.* Samen met schoolbestuur PPO de link, het Samenwerkingsverband Rijn en Gelderse vallei en jeugdhulpaanbieder Youké is de gemeente gestart met een onderwijszorgarrangement op de Dijk waardoor jeugdhulp op de school aanwezig is en zo sneller hulp aan ouders en kinderen kan worden ingezet.
- Het Startpunt werkt continu aan haar bekendheid. In de week van de opvoeding heeft het Startpunt verschillende activiteiten georganiseerd zoals een workshop positief opvoeden en opvoedcafé's.
- Uitvoering meldcode en verwijfsindex. In 2019 is er een netwerkbijeenkomst gehouden voor Wageningse organisaties over de meldcode (zie ook 6.1.7). Daarnaast worden vanaf nu standaard alle kinderen in de verwijfsindex gezet die hulp- en ondersteuning krijgen vanuit het Startpunt.
- Verbetering van dienstverlening. De jongerenraad heeft in 2019 een advies uitgebracht over de dienstverlening van het Startpunt aan Wageningse jongeren en dit vergeleken met een eerder advies uit 2016. In vergelijking tot 2016 komt de Jongerenraad tot de conclusie dat zowel op inhoud en als op snelheid de dienstverlening van het Startpunt aanmerkelijk verbeterd is. De bekendheid bij jongeren van het Startpunt blijft aandachtspunt. Dat blijkt ook uit het cliëntervaringsonderzoek dat de gemeente heeft uitgevoerd onder de jongeren en de ouders die in 2018 gebruik hebben gemaakt van geïndiceerde jeugdhulp. Uit het onderzoek blijkt ook dat een grote meerderheid (80%) tevreden is over de verwijfsing naar jeugdhulp en de hulp zelf. Ze voelen zich gehoord en geholpen. De snelheid waarmee de hulp kan worden ingezet blijft een aandachtspunt.

6.1.4 Ouderen

Ouderen

Maatschappelijk effect: ouderen ervaren dat zij van betekenis zijn voor de samenleving.

Doelen:

1. Ouderen zijn zo lang mogelijk zelfstandig actief en doen mee in de samenleving;
2. Oudere inwoners kunnen zoveel mogelijk eigen regie houden over hun leven, ook als zij beperkingen hebben;
3. Eenzaamheid bij oudere inwoners neemt af.

Wat hebben we bereikt?

Welsaam voert binnen Samen Wageningen de preventieve hulp en ondersteuning uit op het thema ouderen. In de bijlage Monitor 2019 Welsaam staan de resultaten van de monitor van Welsaam.

Ouderen worden ondersteund in het zelfstandig actief zijn door middel van laagdrempelige ontmoetingsmogelijkheden (gezelligheid/creatief/educatief/sportief/eetactiviteiten). Ook worden ouderen ondersteund bij het zelf opzetten van ontmoetingsactiviteiten, bijvoorbeeld groep 9 de Tarthorst. De diverse ouderengroepen en initiatieven vormen op zich weer netwerken van onderlinge betrokkenheid en onderlinge hulp en fungeren als zodanig als 'buurtnetwerken'. Individueel worden ouderen thuis bezocht door ouderenadviseurs en ouderenwerkers en wordt er zo nodig ondersteuning geboden bij maatschappelijke participatie/opbouwen van een netwerk.

Voor de oudere inwoners met beperkingen is passende zorg en vervoer beschikbaar via het Startpunt. In het Startpunt werken formele en informele zorg samen.

Samenwerkende organisaties hebben het Festival 60+ georganiseerd rondom de thema's wonen en veiligheid, buurtnetwerken en gezondheid.

Er wordt veel inzet gepleegd om eenzaamheid bij oudere inwoners in een vroegtijdig stadium te ontdekken. Met één huisartsenpraktijk is de samenwerking tussen praktijkondersteuners, ouderenwerkers en het Startpunt op het thema ouderen en eenzaamheid geïntensiveerd. Om de samenwerking ook met andere huisartsenpraktijken te stimuleren is gezamenlijke scholing voorbereid.

Binnen Welsaam is in samenwerking met diverse partijen de pilot 'Wageningen dementievriendelijk' van start gegaan. Hieruit zijn een viertal concrete buurt/burgerinitiatieven ontstaan waaraan ondersteuning wordt geboden.

6.1.5 Armoede

Armoede

Maatschappelijk effect: iedereen heeft voldoende financiële mogelijkheden om mee te doen.

Doelen:

1. Maatschappelijke betrokkenheid bij armoede vergroten;
2. Verminderen van het negatieve effect van armoede op gezondheid, sociale contacten en mogelijkheden om mee te doen in de samenleving;
3. Positieve gedragsverandering bij inwoners die financiële problemen hebben of dreigen te krijgen.

Wat hebben we bereikt?

Welsaam voert binnen Samen Wageningen de preventieve hulp en ondersteuning uit op het thema Armoede. In de bijlage Monitor 2019 Welsaam staan de resultaten van de monitor Welsaam.

Binnen Welsaam wordt het deelplan 'voorkomen van schulden en armoede' uitgevoerd. Met schuldhulpmaatjes, ondersteuning bij de thuisadministratie en financiële ondersteuning van de speelgoed-, voedsel- en kledingbanken wordt ingezet op preventie, het voorkomen van verergering van schulden en het verminderen van nadelige effecten van armoede.

Om de inwoner nog beter te ondersteunen worden er gezamenlijke casusbesprekingen gevoerd en zijn de voorbereidingen gestart om te komen tot een gezamenlijke laagdrempelige inloop voor financiële vragen.

Ook vanuit de gemeente wordt met de Collectieve Aanvullende Zorgverzekering en het 'Ik-doe-mee'- fonds ingezet op het stimuleren van participatie in de samenleving en het verminderen van het negatieve effect van armoede op gezondheid. Daarnaast worden ook diverse vormen van financiële ondersteuning zoals de bijzondere bijstand en kwijtschelding van gemeentelijke lasten ingezet. In paragraaf 8 'gevolgen voor de minima' wordt uitgebreid ingegaan op het gebruik van de regelingen.

6.1.6 Vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk

Maatschappelijk effect: inwoners van Wageningen zetten zich in voor elkaar.

Doelen:

1. Vrijwilligers voelen zich erkend en gewaardeerd;
2. Meer mensen doen vrijwilligerswerk in eigen stad of wijk.

Wat hebben we bereikt?

Welsaam voert binnen Samen Wageningen de preventieve hulp en ondersteuning uit op het thema Vrijwilligerswerk. In de bijlage Monitor 2019 Welsaam staan de resultaten van de monitor van Welsaam.

Vrijwilligers

Er stonden in 2019 462 vrijwilligers ingeschreven bij het Vrijwilligerscentrum (2018:474). Daarnaast is er een vrijwillige flexlijst van 602 personen. In 2019 hebben 147 nieuwe studenten zich tijdens de AID opgegeven voor deze flexlijst. De behoefte aan ondersteuning bij het vinden van vrijwilligerswerk is toegenomen. In 2019 zijn 104 mensen hierbij ondersteund (2018:77). De stijging wordt met name veroorzaakt door asielzoekers die steeds langer verblijven op de Wageningse locaties.

De gemeente heeft voor alle vrijwilligers een vrijwilligersverzekering afgesloten. Er is 3 keer een beroep gedaan op de vertrouwenscontactpersonen van het Vrijwilligerscentrum.

Scholing vrijwilligers

Vrijwilligers zijn in 2019 ondersteund door middel van diverse (scholings)activiteiten. 297 vrijwilligers hebben deelgenomen aan workshops met een waardering van gemiddeld 8,2. De theateravond 'Signaleren kan je leren' werd bezocht door 75 bezoekers. Naast ondersteuning aan individuele vrijwilligers zijn ongeveer 100 organisaties ondersteund op het terrein van regelgeving, vrijwilligersbeleid, ontwerpen van posters/ folders etc.

Informeel hulp en dienstverlening

Er zijn in 2019 339 hulpvragen aangenomen. 269 inwoners zijn, soms met meerdere hulpvragen, ondersteund. De ingekomen hulpvragen zijn inhoudelijk complexer geworden. Dat vraagt om meer maatwerk bij bemiddeling maar ook om meer aandacht voor grenzen aan de vrijwillige inzet. Hulpvragen zijn o.a. bemiddeld naar de Helpende Hand (110), Humanitas maatjes project (19), Digitaalhuis (17), Present (12), mantelzorg (5).

6.1.7 Gezondheid

Gezondheid

Maatschappelijk effect: iedereen heeft kansen en mogelijkheden om mee te doen en eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.

Doelen:

1. Inwoners die ziek zijn of een beperking hebben, hebben - net als andere inwoners - kansen en mogelijkheden om mee te doen in de samenleving;
2. Inwoners met een lage sociaaleconomische status (SES) leven langer en leven langer in gezondheid in vergelijking met de huidige situatie;
3. Iedere inwoner is in staat om met de uitdagingen in zijn leven om te gaan (volgens het begrip positieve gezondheid).

Wat hebben we bereikt?

Welsaam voert binnen Samen Wageningen de preventieve hulp en ondersteuning uit op het thema Gezondheid. In de bijlage Monitor 2019 Welsaam staan de resultaten van de monitor van Welsaam.

Overige resultaten:

Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)

Wageningen zet zich actief in om een actieve leefstijl te stimuleren bij kinderen en legt de focus op de aanpak van sociaal-economische gezondheidsverschillen. Eind 2018 is de regie onder Sportservice Wageningen komen te vallen in plaats van onder de gemeente. In 2019 is er een nieuw plan van aanpak opgesteld en gekozen voor een nieuwe naam. Vanaf heden gaat JOGG-Wageningen verder onder de naam 'Lekker in je vel! Tijdens de Sinterklaasintocht vond de kick-off plaats. Lekker in je vel! zal per jaar 4 thema campagnes (bewegen, buitenspelen, groente-en fruit eten & waterdrinken) houden waaraan maatschappelijke partners mee kunnen doen. In 2019 is gewerkt aan de uitrol van deze themacampagnes en is er aangehaakt op bestaande activiteiten (nationale buitenspeeldag, kinderfestival etc.)

Wageningen neemt deel aan het regionale alcoholmatigingsproject Frisvalley. Vanuit Frisvalley heeft Wageningen meegedaan aan de campagne 'Ik Pas'. Daarnaast heeft de inspecteur Drank- en horecawet gesprekken gevoerd met Wageningse sportverenigingen over het naleven van de Drank- en Horecawet. In 2020 krijgt dit een vervolg door het uitdelen van Frisvalley teamkratten. Tevens zijn in 2019 de voorbereidingen getroffen om vanaf 2020 door te gaan met Frisvalley-light. Binnen deze nieuwe variant blijft de samenwerking op het gebied van toezicht en handhaving bestaan, maar stopt de samenwerking op het gebied van alcoholpreventie. Wageningen zal zelf lokaal hiermee aan de slag gaan in samenwerking met het Startpunt en het Jongeren Informatie Punt (JIP) door tweemaal per jaar aandacht te besteden aan alcoholpreventie middels landelijke campagnes zoals NIX18 en Ikpas.

Begin 2019 is er een bijeenkomst gehouden voor maatschappelijke partners in Wageningen met als thema 'Hoe gezond is Wageningen?' Doel van deze bijeenkomst was om aan de hand van GGD-monitors samen te verkennen hoe we nog meer kunnen inzetten om de gezondheidsverschillen tussen groepen te verkleinen. De uitkomsten van deze bijeenkomst werden zo veel mogelijk verwerkt binnen huidige werkzaamheden of dienden als input voor nieuwe plannen.

Rijksvaccinatieprogramma

Per 01-01-2019 is de financiering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) overgeheveld naar de gemeenten. Daarmee is gemeente Wageningen wettelijk verantwoordelijk voor de uitvoering van het RVP. In opdracht van de gemeente voert de GGD Gelderland-Midden deze taken uit. In 2019 heeft de GGD een campagne ingezet voor de vaccinatie tegen Meningokokken MenACWY bij Wageningse tieners. Daarnaast is per 16 december 2019 de vaccinatie voor zwangere vrouwen tegen kinkhoest toegevoegd aan het RVP.

Kansrijke Start

Wageningen heeft zich in 2019 aangesloten bij het actieprogramma Kansrijke Start. In het actieprogramma Kansrijke Start slaan de minister, gemeenten, partijen uit de geboortezorg en de jeugdgezondheidszorg de handen ineen om ieder kind de best mogelijke start van zijn of haar leven te geven voor een optimale kans op een goede toekomst. De eerste 1000 dagen van een kind zijn cruciaal voor een goede start. De gezondheid van een kind voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller te zijn van problemen – zowel fysiek als mentaal – op latere leeftijd. In Wageningen wordt er samengewerkt met nieuwe samenwerkingspartners vanuit de geboortezorg binnen een lokale coalitie. Ook binnen de regio wordt er samengewerkt met nieuwe partners zoals het Verloskundige SamenwerkingsVerband (VSV) Gelderse Vallei.

Ondersteuning Wereldvrouwen Wageningen

Internationale vrouwengroep Wereldvrouwen uit Wageningen (met en zonder migratie achtergrond) ontmoet elkaar maandelijks bij Thuis waarbij elke maand 1 land centraal staat; aan de hand van de eetcultuur wordt het gesprek gevoerd over gezonde voeding en leefstijl waarbij er gezamenlijk wordt gegeten van zelf gemaakte hapjes.

Spelenderwijs Gezond

In 2018 zijn de voorbereidingen voor de pilot Spelenderwijs Gezond gestart. In een samenwerking binnen de City Deal Kennis Maken is met de Rijn IJssel vakschool, de Christelijke

Hogeschool Ede en gemeente Wageningen ingezet op duurzaamheid, gezonde voeding en beweging van de kinderen. De pilot heeft in 2019 20 weken gelopen in twee groepen van de scholen OBS de Wereld en De Bijenkorfl. De lessen zijn gegeven door zowel de eigen docent als gastdocenten van de Rijn IJssel Vakschool en Wageningen University en Research. De eerste resultaten lijken positief: uit de gesprekken met de kinderen is gebleken dat de kinderen erg enthousiast waren over de pilot. De productkennis is verbeterd en de kinderen hebben nieuwe smaken weten waarderen. Ze zijn zich meer bewust van gezondere keuzes. Ook de beweeglessen tussendoor zijn als erg positief ervaren. Ook hebben leerkrachten opgemerkt dat meer kinderen thuis ontbijten en vaker groente en fruit meenemen als tussendoortje. Op welke wijze aan de pilot een vervolg wordt gegeven wordt nog nader onderzocht.

Alliantie Voeding in de Zorg

Op 3 december 2019 is de gemeente Wageningen een strategisch partnerschap aangegaan met de Stichting Alliantie Voeding in de Zorg voor de duur van 3 jaar. Zowel de gemeente als de Alliantie Voeding in de Zorg maken zich sterk voor gezonde voeding en het verhogen van de kwaliteit van leven. Samen met Alliantie Voeding in de Zorg zijn in 2019 de voorbereidingen gestart voor de pilot 'een gezonder eetpatroon met NutriProfiel'. Het instrument NutriProfiel wordt ingezet bij patiënten bij wie een bloedbepaling wordt aangevraagd om bepaalde vitaminewaardes te meten. Aan deze patiënten wordt, op basis van vrijwilligheid, gevraagd een digitale vragenlijst (Eetscore) in te vullen over hun gemiddelde eetpatroon. Mensen worden hierdoor bewust van hun voedingspatroon en gestimuleerd deze te verbeteren bij een slechte score. In dit pilotproject wordt de groep patiënten met lage gezondheidsvaardigheden persoonlijke begeleiding op maat geboden, bijvoorbeeld in samenwerking met een diëtist of leefstijlcoach. Om dit pilotproject goed lokaal in te bedden is afstemming gezocht met Huisartsengroep De Poort. In 2020 gaat de pilot van start.

Huiselijk geweld en Kindermishandeling

In 2019 is vanuit Veilig Thuis extra aandacht uitgegaan naar de voorbereiding op de invoering van de nieuwe Meldcode in 2019. Hiervoor zijn verschillende werkconferenties georganiseerd voor verschillende beroepsgroepen, waaronder medewerkers van gemeenten.

Wageningen heeft in 2019 de pilot 'Handle With Care' omgezet in de structurele werkwijze. Doel van 'Handle With Care' is dat de politie na een incident met huiselijk geweld aan school doorgeeft dát er iets is gebeurd, zonder te vertellen wát er is gebeurd. De leerkracht kan dan op eenvoudige wijze de leerling steunen.

In 2019 is er in samenwerking met Welsaam, het Startpunt en het Vrijwilligerscentrum een netwerkbijeenkomst meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling georganiseerd voor Wageningse professionals en vrijwilligers. In totaal hebben ongeveer 80 professionals zich opgegeven. Deze bijeenkomst was een vervolg op de meldcode training van 2018.

In 2018 heeft Veilig Thuis 138 meldingen ontvangen (t.o.v. 122 in 2018). Er zijn 11 onderzoeken uitgevoerd (t.o.v. 10 in 2018). In 2019 zijn twee tijdelijke huisverboden opgelegd.

Maatschappelijke Opvang

Het aantal Wageningers dat in de periode van 1 januari 2019 tot 1 juli verbleef in de regionale maatschappelijke opvang (Leger des Heils en Johanniteropvang) bedroeg 8 personen. Over het tweede halfjaar 2019 zijn nog geen cijfers beschikbaar. Dak- en thuislozen waarbij geen sprake is van psychiatrische problematiek of verslavingsproblemen zijn lokaal opgevangen en begeleid. Deze opvang vond plaats in 6 woningen die door de Woningstichting hiertoe aan de gemeente zijn verhuurd. In 2019 hebben 12 personen gebruik gemaakt van de lokale maatschappelijke opvang in Wageningen.

Beschermd Wonen

In 2016 is Wageningen gestart met een pilot om de taken voor Beschermd Wonen (BW) zelf uit te voeren in plaats van centrumgemeente Ede. Dit doen wij vooruitlopend op de decentralisatie van die taak in 2021. We zetten ons samen met onze inwoners, de zorgaanbieders en de Woningstichting in om tot betere oplossingen op maat te komen. Dat kan beschermd wonen zijn bij een instelling, maar ook zelfstandig wonen met begeleiding aan huis.

In 2019 is verder ingezoomd op het realiseren van een goede doorstroom van wonen in een instelling naar een zelfstandige woonvorm met een steunstructuur. Met de Woningstichting zijn afspraken gemaakt over bemiddeling naar geschikte huisvesting. De succesfactoren van onderscheidende woonvormen zijn onderzocht. Met de klankbordgroep en aanbieders zijn nieuwe zorgvormen ontwikkeld (Beschermd Thuis en Zelfstandig Wonen in gezamenlijkheid)

zodat deze succesvolle concepten vanaf 2020 ook op andere locaties kunnen worden toegepast. Daarnaast ondersteunen deze vormen de stap van wonen in een instelling naar zelfstandig wonen. Hierbij is zowel aandacht voor de bewoner als de direct omwonenden.

De bewoners die tijdelijk in zorgcentrum Overdal verbleven, zijn in 2019 teruggekeerd naar het gerenoveerde Nudehof complex. Met aanmeldingen van de centrale wachtlijst van de Valleiregio en in afstemming met centrumgemeente Arnhem (instroom uit Wolfheze) groeit de groep terug naar de oorspronkelijke grootte. Door het omklappen van enkele Beschermd Wonen woningen naar zelfstandige woningen is het alsnog gelukt om aan de regionale taakstelling van afbouw van intramurale plekken te voldoen.

6.1.8 Mantelzorg

Mantelzorg

Maatschappelijk effect: mantelzorgers ervaren een evenwicht tussen het eigen leven en de zorg voor de ander.

Doelen:

1. Brede maatschappelijke ondersteuning, (h)erkenning en respect voor mantelzorgers realiseren;
2. Meer mantelzorgers (dan in de huidige situatie) ervaren evenwicht tussen hun zorgtaken en hun eigen leven.

Wat hebben we bereikt?

Welsaam voert binnen Samen Wageningen de preventieve hulp en ondersteuning uit op het thema mantelzorg. In de bijlage Monitor 2019 Welsaam staan de resultaten van de monitor van Welsaam.

Mantelzorg Wageningen is samen met het Vrijwilligerscentrum als expert informeel aanwezig in het Startpunt. In het kader van kennisoverdracht en vroegtijdige ondersteuning zijn Startpuntmedewerkers en de experts informeel gestart met gezamenlijke casusbesprekingen, naast het gezamenlijk bezoeken van zorgvragers. In het kader van vroegtijdige ondersteuning is ingezet op het bezoeken van thuiszorgteams en het bezoeken van nieuw ingeschreven mantelzorgers (67 nieuwe inschrijvingen).

In 2019 zijn 598 mantelzorgcomplimenten verstrekt (2018: 581). In de week van de Mantelzorg zijn diverse waarderingsactiviteiten georganiseerd.

6.1.9 Mensen met een beperking

Mensen met een beperking

Maatschappelijk effect: mensen met een beperking doen volwaardig mee in de samenleving.

Doelen:

1. Mensen met een beperking worden gezien en gehoord;
2. Mensen met een beperking kunnen samen met mensen zonder beperking naar vermogen meedoen in de maatschappij door een vorm van werk, vrijwilligerswerk, dagbesteding en vrijetijdsbesteding.

Wat hebben we bereikt?

Welsaam voert binnen Samen Wageningen de preventieve hulp en ondersteuning uit op het thema Mensen met een beperking. In de bijlage Monitor 2019 Welsaam staan de resultaten van de monitor van Welsaam.

Er is in Wageningen een klankbordgroep GGZ die meedenkt bij de uitvoering van het beleid. De werkgroep Wageningen inclusief, bestaande uit inwoners met en zonder beperkingen, is in 2019 officieel van start gegaan. Zij willen voor alle inwoners een inclusieve stad realiseren.

Voor mensen met een beperking is passende zorg beschikbaar via het Startpunt waar formele en informele zorg samenwerken.

Door de gemeente bekostigde activiteiten zijn zoveel mogelijk voor iedereen toegankelijk. Toegankelijkheid is onderdeel van de subsidie-c.q. aanbestedingsvoorwaarden.

6.1.10 Statushouders/vluchtelingen

Statushouders/vluchtelingen

Maatschappelijk effect: statushouders/vluchtelingen zijn geïntegreerd in de samenleving.

Doelen:

1. Iedere statushouder/vluchteling doet mee in de Wageningse samenleving;
2. Iedere statushouder/vluchteling respecteert de basiswaarden van de Grondwet en de Mensen- en Kinderrechten.

Wat hebben we bereikt?

Welsaam voert binnen Samen Wageningen de preventieve hulp en ondersteuning uit op het thema Statushouders/vluchtelingen. In de bijlage Monitor 2019 Welsaam staan de resultaten van de monitor van Welsaam.

Iedere statushouder wordt z.s.m. nadat hij/zij in Wageningen is komen wonen actief gestimuleerd om een vorm van werk of studie te gaan doen en wordt daarin ondersteund door de gemeente en Welsaam. Ook ondersteunen we statushouders bij de integratie en het eigen maken van de Nederlandse taal. In 2019 hebben we (bijstandsgerechtigde) statushoudersvrouwen extra ondersteund.

6.1.11 Vrijtijdsbesteding

Vrijtijdsbesteding

Maatschappelijk effect: iedereen ervaart een plezierige en zinvolle vrijetijdsbesteding.

Doel:

1. Iedere inwoner heeft mogelijkheden om aan vrijetijdsbesteding te doen.

Wat hebben we bereikt?

Welsaam voert binnen Samen Wageningen de preventieve hulp en ondersteuning uit op het thema Vrijtijdsbesteding. In de bijlage Monitor 2019 Welsaam staan de resultaten van de monitor van Welsaam.

Vanuit de gemeente wordt met het 'Ik-doe-mee'-fonds ingezet op het stimuleren en mogelijk maken van participatie in de samenleving door minima.

Zie ook hoofdstuk 9 Sport en Cultuur.

6.2 Bewustwording, solidariteit, vrede en veiligheid

Wat wilden we bereiken?

Internationale samenwerking

Naast het uitvoeren van Samen Wageningen voeren we beleid uit ten aanzien van internationale samenwerking en internationale projecten. We coördineren en organiseren ontvangsten uit en bezoeken aan de partner- en projectsteden. We faciliteren, ondersteunen en financieren stichtingen/groepen die betrokken zijn bij de stedenbanden. Het hele jaar door en in het bijzonder op 4 en 5 mei herdenken en vieren we actief de vrijheid waarin we nu leven, een vrijheid die niet vanzelfsprekend is.

Stad der Bevrijding

We willen de identiteit en het imago van Wageningen als Stad der Bevrijding versterken en onze vier kernwaarden inhoud geven. Onze kernwaarden zijn werken aan vrede, vrijheid en veiligheid; bedanken van de bevrijders; door en voor de stad en het verbinden van diversiteit. Naast herdenken en vieren zijn educatie en bewustwording belangrijke activiteiten. In 2019 geven we verder uitvoering aan de kaders Stad der Bevrijding die de raad in 2016 heeft vastgesteld. We werken hierbij nauw samen met Wageningen 45 en andere partners in de stad.

Subdoelen

6.2.1 Herdenken en vieren bevrijding

Profilering identiteit en imago Stad der Bevrijding

Wat hebben we bereikt?

Aan Wageningen45 is een subsidie verleend voor de organisatie van activiteiten die vallen onder de vier kernwaarden 'door en voor' de stad, 'bedanken van de bevrijders', 'werken aan vrede, vrijheid en veiligheid' en 'verbinden van diversiteit'. Daarnaast heeft de gemeente ook een aantal activiteiten georganiseerd o.a. de adoptieceremonies en 4 mei.

6.2.2 Educatie en bewustwording

Jong en oud bewust maken van de waarden van vrede, vrijheid, veiligheid, mensenrechten en democratie

Wat hebben we bereikt?

De jaarlijkse subsidie aan W45 is verstrekt, waarmee W45 o.a. een educatief programma heeft uitgevoerd en in wereldgesprekken en scholenprojecten aandacht heeft besteed aan wereldwijde vraagstukken van vrede, vrijheid en veiligheid.

De adoptieceremonies van de oorlogsmonumenten zijn met verschillende basisscholen uitgevoerd.

6.2.3 Waardering veteranen

Erkenning en waardering inzet lokale veteranen voor vrede, vrijheid en veiligheid

Wat hebben we bereikt?

Aan de Wageningse veteranen is een jaarrond programma aangeboden, waarbij een veteranendag en veteranencafe's zijn georganiseerd. Het programma van de veteranencafe's is inhoudelijk versterkt met regelmatig een spreker over voor veteranen aansprekende onderwerpen.

6.2.4 Onderhouden van internationale contacten

Uitwisseling kennis en ervaring met de partnergemeenten

Onderhouden van projectrelaties met Rwanda en China

Wat hebben we bereikt?

De gemeente organiseerde verschillende bezoeken aan en ontvangsten uit haar partnersteden Gödöllo en Mörfelden-Walldorf, plus de vriendschapsrelatie met Zhangzhou. De betrokken stichtingen werden door de gemeente (financieel) ondersteund en gefaciliteerd bij haar activiteiten. Resultaat: verbinding tussen mensen en organisaties uit Wageningen en de partnersteden en kennis- en ervaringsuitwisseling.

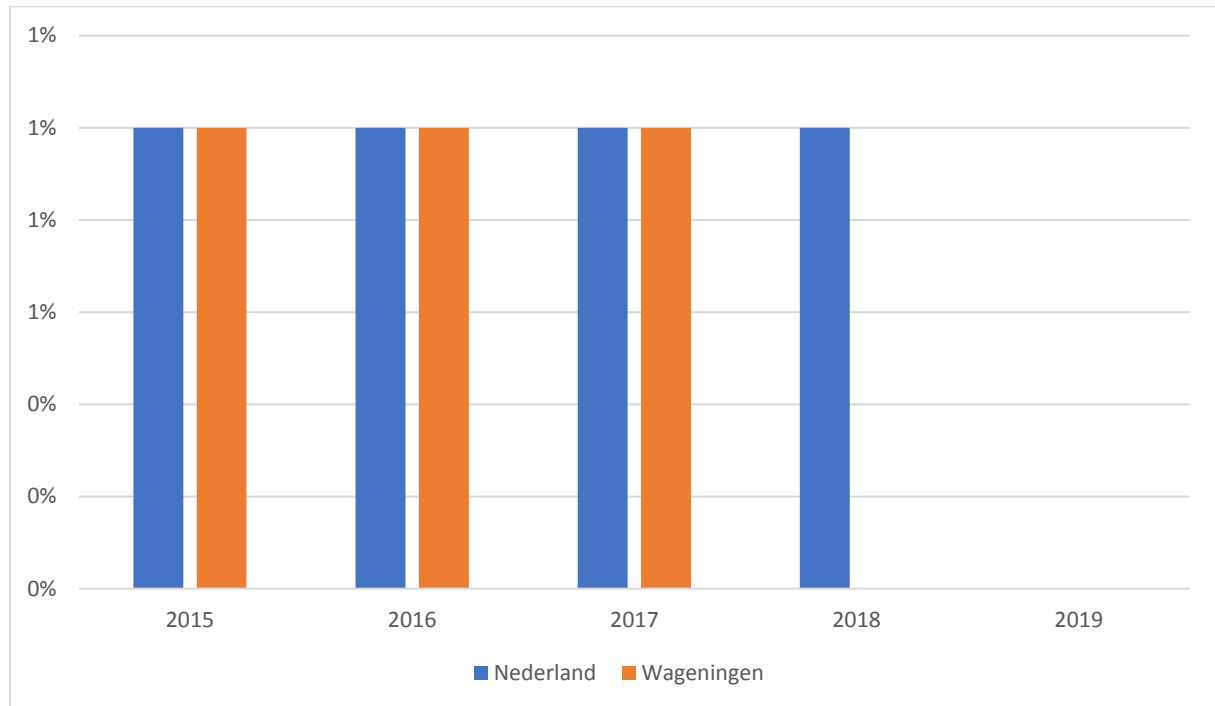
Beleidsindicatoren

In dit programma zijn de volgende beleidsindicatoren opgenomen:

JR19 - Jongeren met een delict voor de rechter

Bron: CBS

Eenheid: Percentage van de jongeren van 12 tot 22 jaar

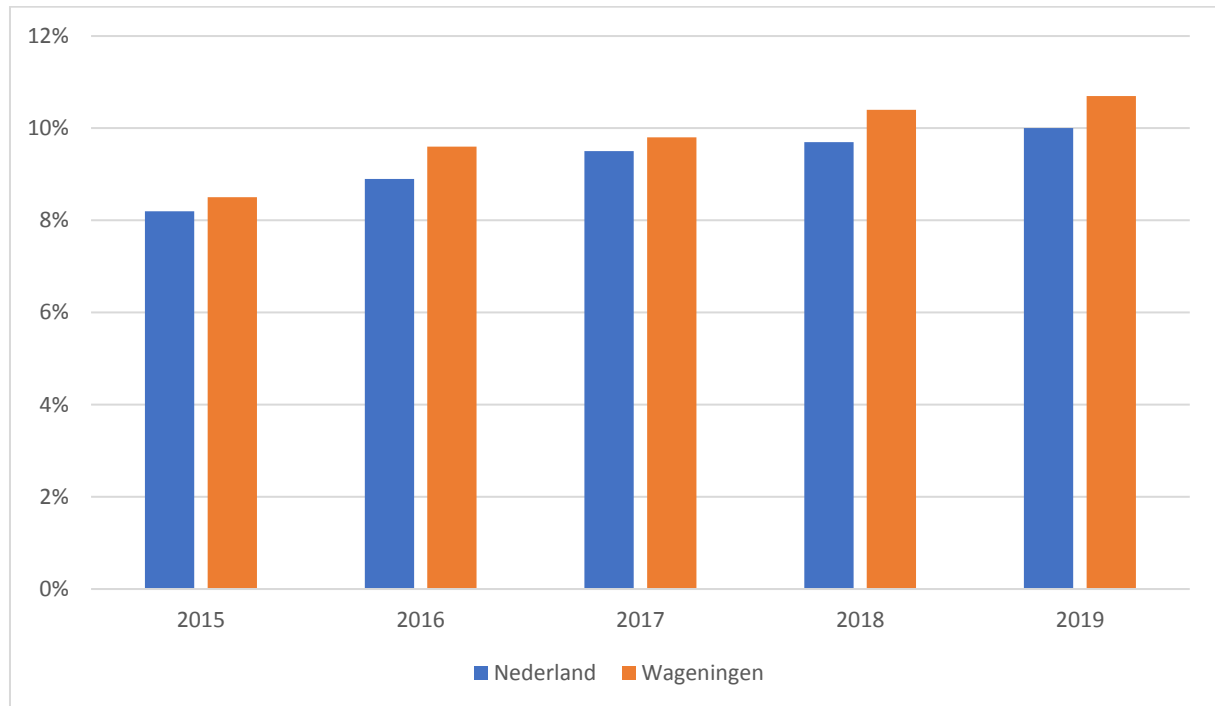
Bron: CBS

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	%
Wageningen	1,00 %	1,00 %	1,00 %	0,00 %	%

JR19 - Jongeren met jeugdhulp

Bron: CBS

Eenheid: Percentage van de jongeren tot 18 jaar

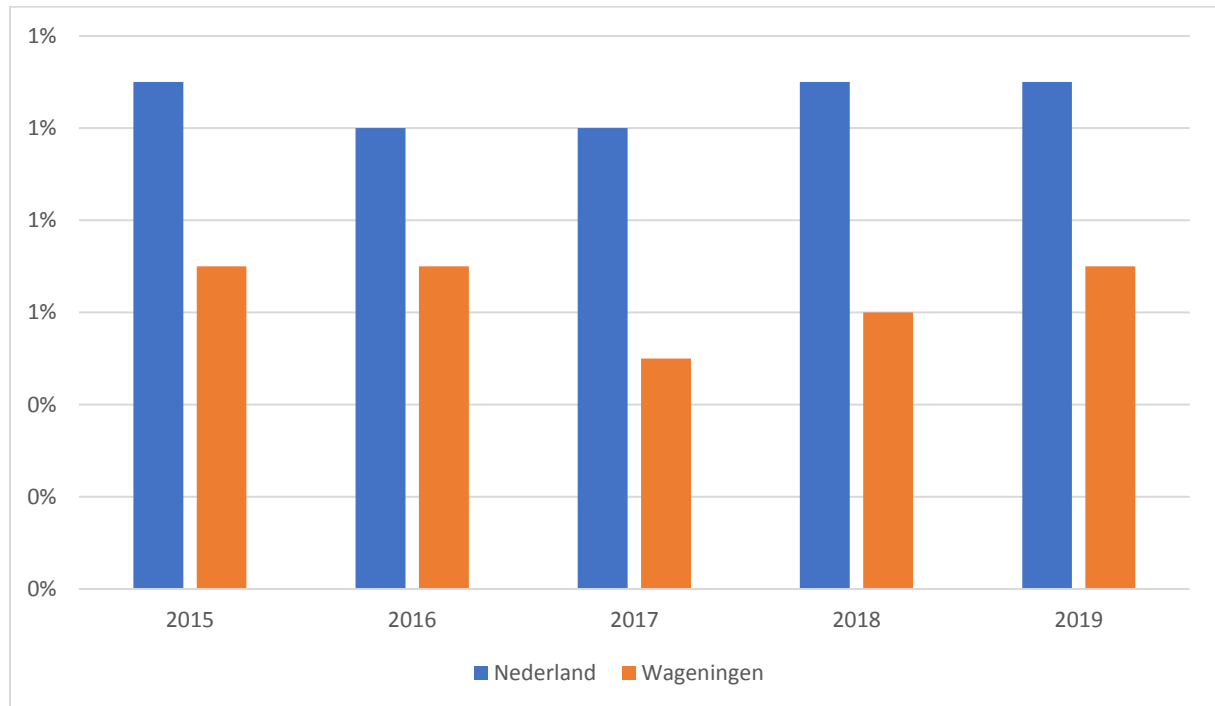
Bron: CBS

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	8,20 %	8,90 %	9,50 %	9,70 %	10,00 %
Wageningen	8,50 %	9,60 %	9,80 %	10,40 %	10,70 %

JR19 - Jongeren met jeugdbescherming

Bron: CBS

Eenheid: Percentage van de jongeren tot 18 jaar

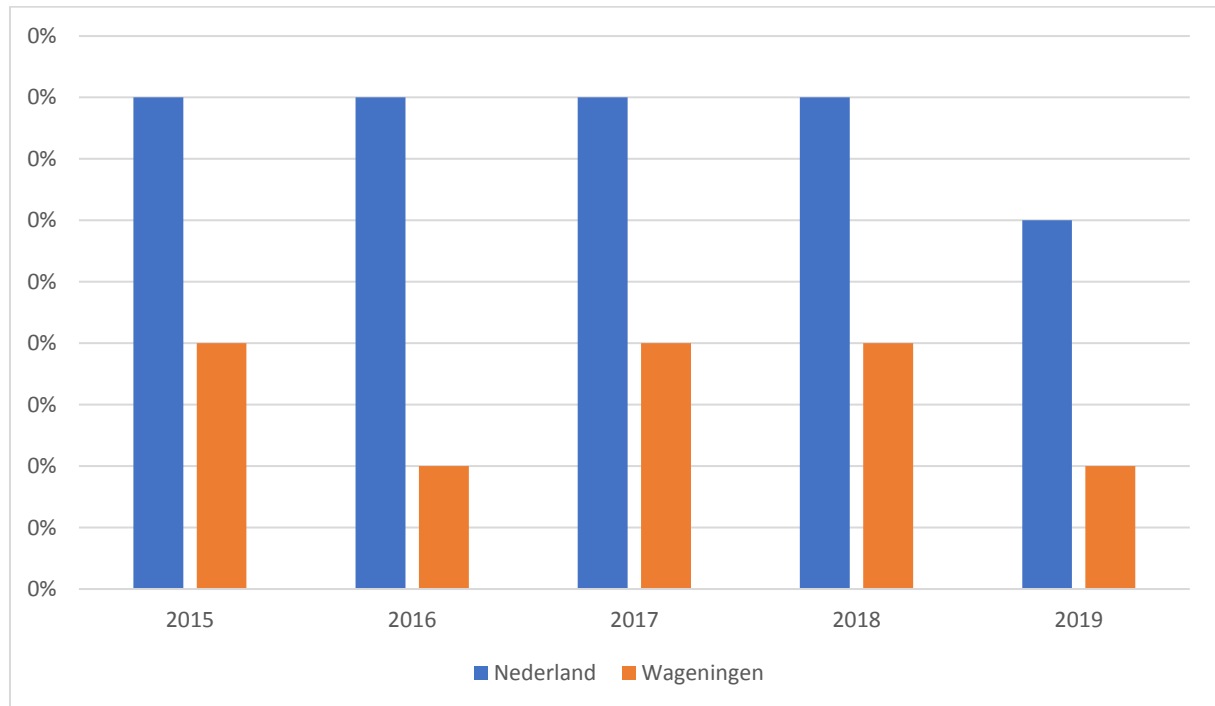
Bron: CBS

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	1,10 %	1,00 %	1,00 %	1,10 %	1,10 %
Wageningen	0,70 %	0,70 %	0,50 %	0,60 %	0,70 %

JR19 - Jongeren met jeugdclassering

Bron: CBS

Eenheid: Percentage van de jongeren van 12 tot 23 jaar

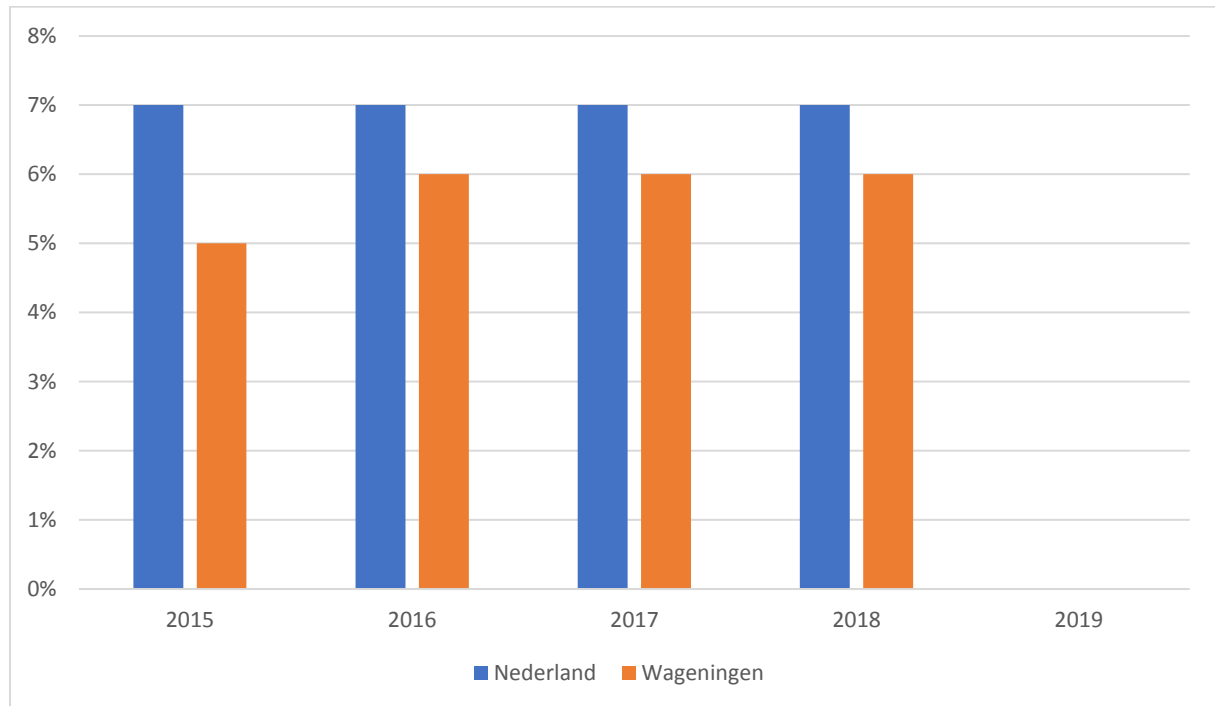
Bron: CBS

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	0,40 %	0,40 %	0,40 %	0,40 %	0,30 %
Wageningen	0,20 %	0,10 %	0,20 %	0,20 %	0,10 %

JR19 - Kinderen in uitkeringsgezin

Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Eenheid: Percentage van de kinderen tot 18 jaar

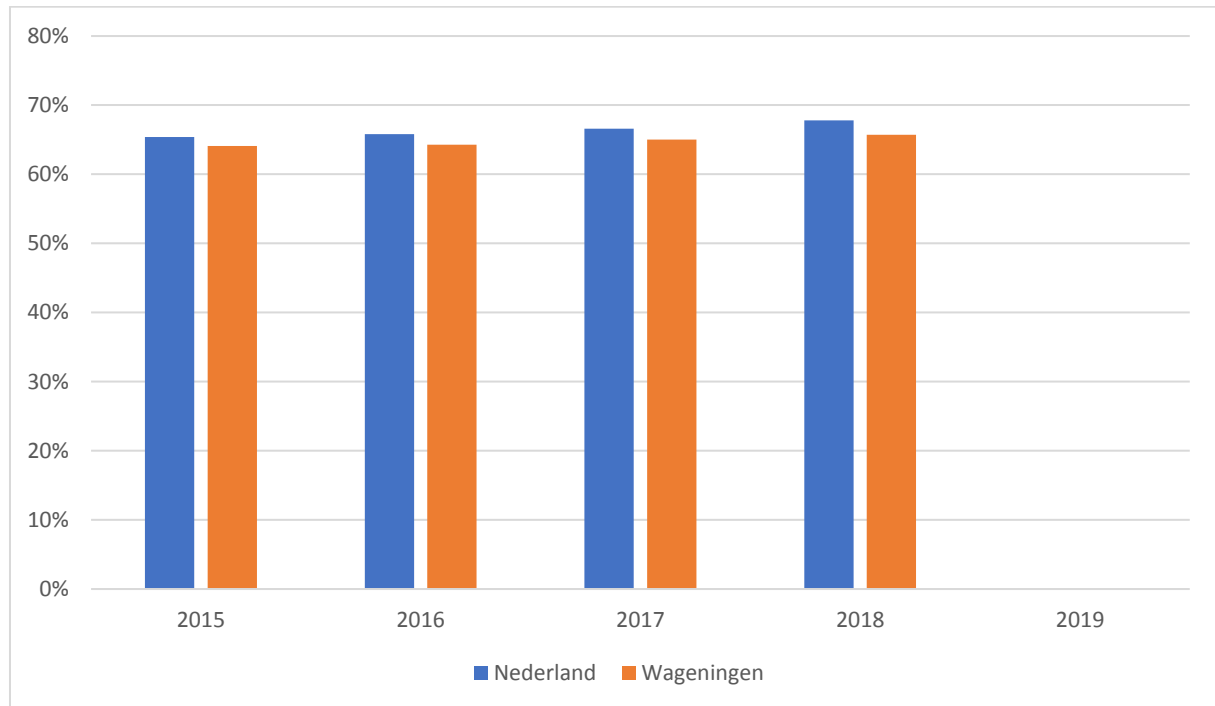
Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	7,00 %	7,00 %	7,00 %	7,00 %	%
Wageningen	5,00 %	6,00 %	6,00 %	6,00 %	%

JR19 - Netto arbeidsparticipatie

Bron: CBS - Arbeidsdeelname

Eenheid: Percentage van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking

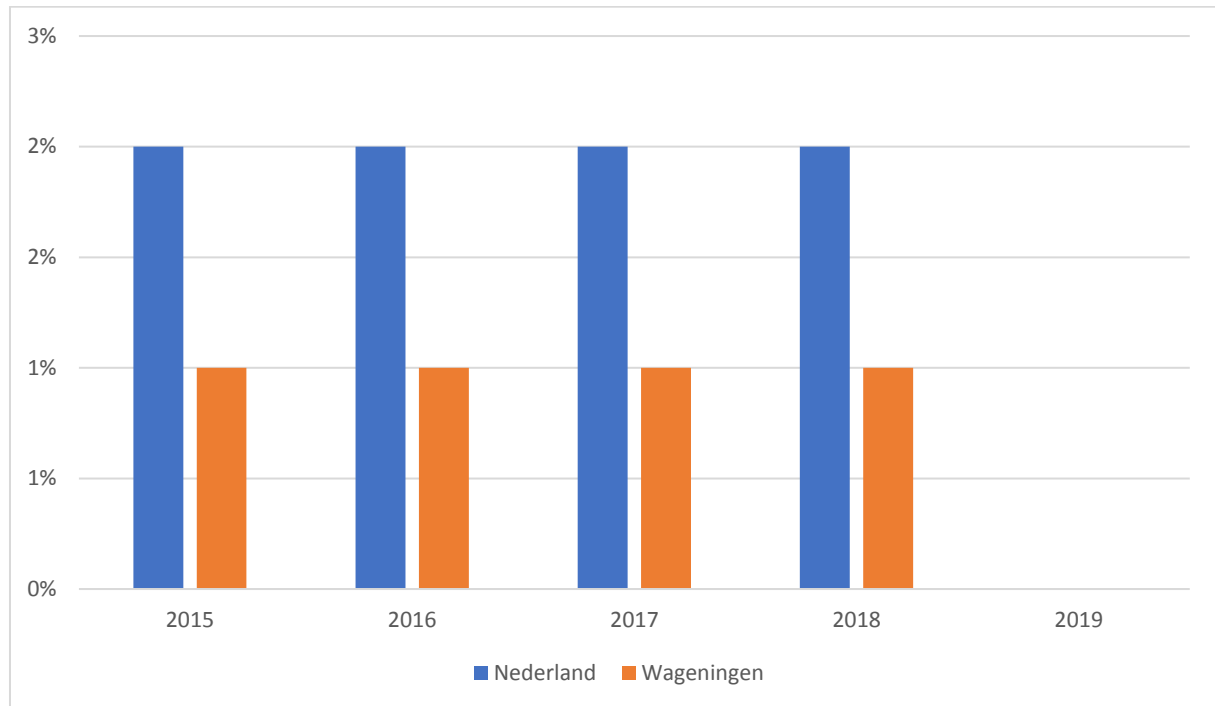
Bron: CBS - Arbeidsdeelname

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	65,40 %	65,80 %	66,60 %	67,80 %	%
Wageningen	64,10 %	64,30 %	65,00 %	65,70 %	%

JR19 - Werkloze jongeren

Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Eenheid: Percentage van de jongeren van 16 tot 23 jaar

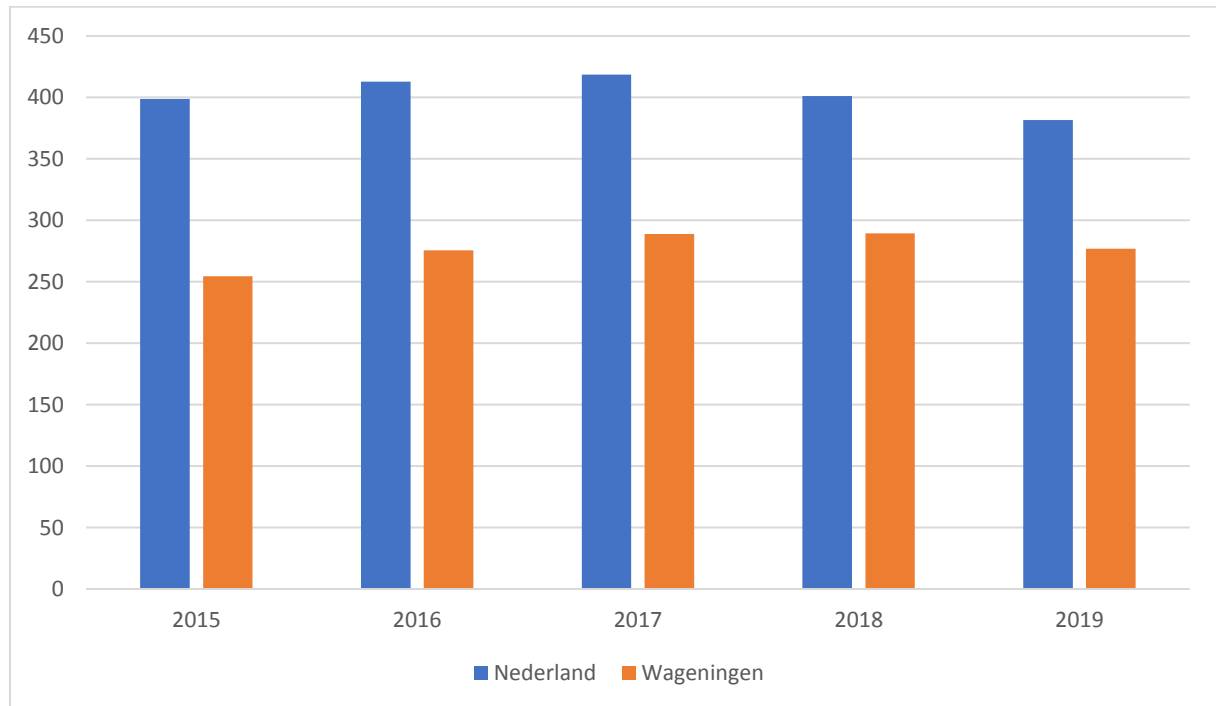
Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	2,00 %	2,00 %	2,00 %	2,00 %	%
Wageningen	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %	%

JR19 - Bijstandsuitkering

Bron: CBS - Participatiewet

Eenheid: Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

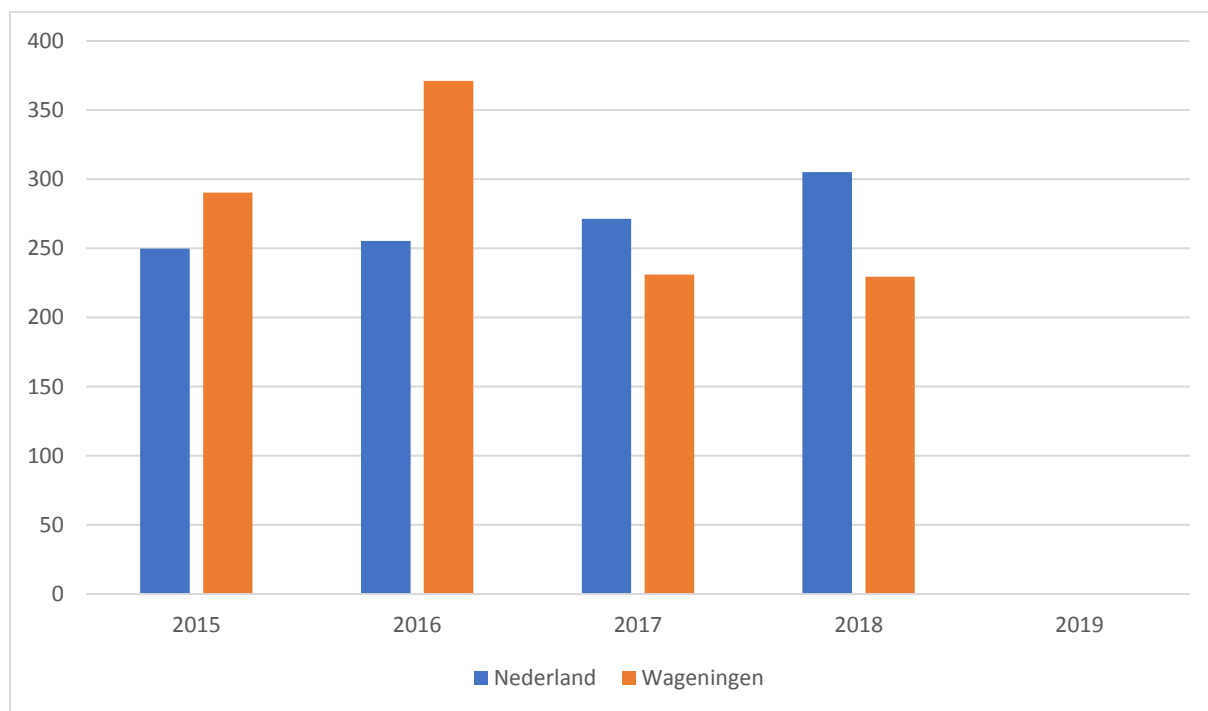
Bron: CBS - Participatiewet

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	398,70	412,80	418,60	401,10	381,70
Wageningen	254,40	275,60	288,90	289,40	276,90

JR19 - Lopende re-integratievoorzieningen

Bron: CBS

Eenheid: Aantal per 10.000 inwoners van 15 tot 65 jaar

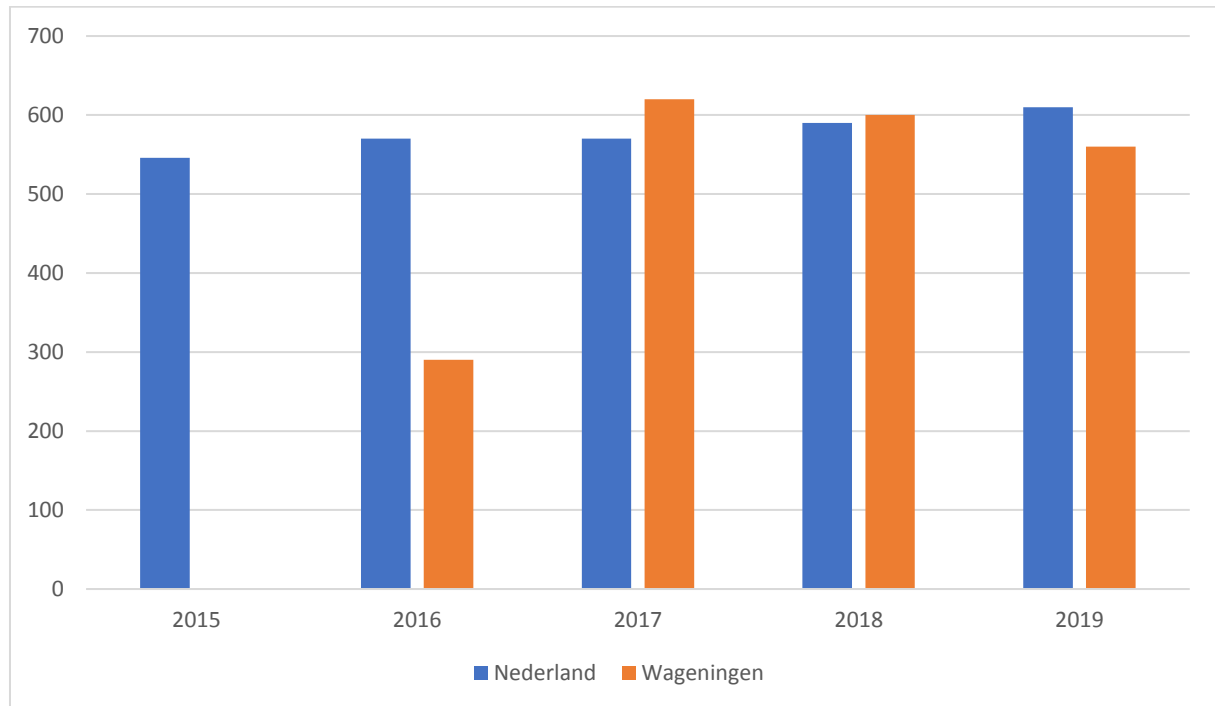
Bron: CBS

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	249,80	255,50	271,30	305,20	
Wageningen	290,30	371,20	231,20	229,50	

JR19 - Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement

Bron: GMSD - Gemeentelijke monitor sociaal domein

Eenheid: Aantal per 10.000 inwoners

Bron: GMSD - Gemeentelijke monitor sociaal domein

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	546,00	570,00	570,00	590,00	610,00
Wageningen		290,00	620,00	600,00	560,00

Beleidskader en producten

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen en nadere regels:

- Verordening cliëntenparticipatie Werk en Bijstand (2009)
- Verordening bestuurlijke boete bij recidive 2015
- Verordening Jeugdhulp en Maatschappelijke Ondersteuning Wageningen (2019)
- Verordening tegenprestatie Participatiewet Wageningen
- Re-integratieverordening Participatiewet Gemeente Wageningen 2015
- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Wageningen 2015
- Verordening loonkostensubsidie Participatiewet Wageningen 2015
- Verordening individuele studietoelage Wageningen 2015

- Verordening Inrichting Antidiscriminatievoorziening gemeente Wageningen (2010)
- Nadere regels jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet Wageningen 2019
- Financieel besluit regels jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet Wageningen 2019

Beleidsnota's:

- Beleidskader Samen Wageningen
- Visie Kind Centraal
- Uitvoeringsplan Noodopvang Nieuwe Wetters, BW-besluit 12-01-2010
- Beleidsnotitie internationale samenwerking 2002 – 2006
- Regionale visie Publieke gezondheidszorg Gelderland Midden (2016)
- Praktisch afsprakenkader Openbare Geestelijke Gezondheidszorg Valleiregio 2015
- Beleidskader Samen Wageningen (2017)
- Beleidsregels Participatiewet 2015
- Beleidsregels WWB 2012
- Minimabeleid 2016
- Beleidsplan ondersteuningsaanbod Participatiewet
- Visie op schulddienstverlening in Wageningen en Ede 2016
- Toekomstbestendigheid van Wageningen als Stad der Bevrijding 2017

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zijn betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

VGGM is een complete hulpverleningsorganisatie voor Brandweer en Volksgezondheid (ambulancehulpverlening en Gemeentelijke GezondheidsDienst) voor de veiligheidsregio Gelderland-Midden.

Regio Food Valley

Betreft een samenwerkingsverband van acht gemeenten waar ambtelijke en bestuurlijke afstemming en voorbereiding plaatsvindt op vele terreinen.

Modulair gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland

Betreft een samenwerking van 11 gemeenten. Gemeenten kunnen per module besluiten om wel of niet deel te nemen. Wageningen neemt deel aan de Module inkoop en contractmanagement voor jeugdhulp (individuele voorzieningen) en maatschappelijke ondersteuning (maatwerkvoorzieningen).

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar wel relevant voor de realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Gemeente Ede

Uitvoering van het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (BbZ): Betreft samenwerking van de uitvoering van de taken op het gebied van de Bbz.

Wageningen 45

De gemeente Wageningen subsidieert de stichting W45 voor de realisatie van de activiteiten op 5 mei en de organisatie van educatieve activiteiten.

Het vastgestelde beleid Toekomstbestendigheid van Wageningen als Stad der Bevrijding (2017) is hierbij leidend.

Wat heeft het gekost?

Hieronder zijn drie financiële tabellen opgenomen die inzicht geven in de kosten van dit programma.

Overzicht baten en lasten

In de onderstaande tabel zijn de jaarlijkse baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn. De lasten en baten zijn inclusief de kapitaallasten van de investeringen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil 2019
Lasten	-48.770	-48.984	-50.658	-1.674
Baten	15.924	16.129	16.912	783
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-32.846	-32.856	-33.747	-891
Onttrekkingen	91	416	172	-244
Storringen	-4	0	0	0
Mutaties reserves	87	416	172	-244
Gerealiseerd resultaat	-32.759	-32.439	-33.575	-1.135

Begrote en werkelijke baten en lasten per product

Het programma bestaat uit de onderstaande producten. Per product wordt het begrote en het werkelijke resultaat voor reservemutaties vermeld.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019
511.10 VREDE- EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	-526	-481
610.00 SAMEN WAGENINGEN	-4.157	-4.144
625.00 BELEIDSDOMEIN ONDERSTEUNEN VAN VRIJWILLIGERSWERK	0	-5
625.20 BELEIDSDOMEIN GEHANDICAPTEN	-57	-46
625.30 BELEIDSDOMEIN VLUCHTELINGENBELEID	-53	-26
625.50 BELEIDSDOMEIN LEEFBAARHEID/SOC. VEILIGHEID	-13	-14
625.80 BELEIDSDOMEIN GEZONDHEIDSBELEID	-1.046	-1.035
625.99 MO-PLAN ALGEMEEN	-5	-1
626.10 INTEGRALE TOEGANG EN ALGEMEEN SOCIAAL DOMEIN	-1.712	-1.696
626.20 BURGERKRACHT EN INNOVATIE	-356	-160
626.30 WERKGELEGENHEID	-2.860	-3.187
626.31 WSW	-3.968	-3.543
626.60 INDIVIDUELE ONDERSTEUNING	-14.652	-16.231
626.70 SOCIALE ZEKERHEID	317	636
626.81 ARMOEDEBESTRIJDING	-3.768	-3.816
Resultaat	-32.856	-33.747

Overzicht baten en lasten per hoofddoel

In onderstaande tabel zijn de werkelijke baten en lasten na reservemutaties per hoofddoel van dit programma weergegeven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019				
	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
6.1.1 Gezondheid	34	-1.115	0	0	-1.081
6.1.10 Mensen met een beperking	3.232	-9.104	0	0	-5.871
6.1.11 Statushouders/vluchtelingen	0	-26	0	0	-26
6.1.12 Preventie en algemeen sociaal domein	96	-6.111	0	0	-6.015
6.1.2 Leefbaarheid	0	-14	0	0	-14
6.1.3 Werk	1.280	-8.010	0	51	-6.678
6.1.4 Armoede	11.872	-14.618	0	121	-2.625
6.1.5 Mantelzorg	3	-95	0	0	-92
6.1.6 Vrijwilligerswerk	0	-5	0	0	-5
6.1.7 Vrijtijdsbesteding	0	-434	0	0	-434
6.1.8 Jeugd	15	-9.837	0	0	-9.822
6.1.9 Ouderen	378	-809	0	0	-431
6.2 Bewustwording, solidariteit, vrede en veiligheid	0	-481	0	0	-481
Gerealiseerd resultaat	16.912	-50.658	0	172	-33.575

Programma 7 Onderwijs & educatie

Waarom dit programma?

Ieder kind heeft recht op onderwijs. Onderwijs en educatie geeft kinderen en jongeren de mogelijkheid om hun talenten te ontwikkelen. Hierbij is het van belang dat voor alle kinderen en jongeren in Wageningen onderwijs op eigen niveau beschikbaar en fysiek bereikbaar is. Uiteindelijk draait het erom dat jongeren hun capaciteiten en talenten gebruiken, zodat ze economisch en maatschappelijk zelfstandig kunnen zijn.

Het programma richt zich op het aanbod van gemeenschappelijke voorzieningen voor kinderopvang en voorschools, primair en voortgezet onderwijs.

Beoogd maatschappelijk effect

Gemeente Wageningen wil kinderen en jongeren een gelijke kans bieden om hun talenten te ontwikkelen zodat zij een bij hen passende plek in de samenleving kunnen verwerven.

Om dit maatschappelijk effect te realiseren zijn de volgende thema's actueel:

- Onderwijs- en ontwikkelingsachterstanden
- Vroegtijdige schooluitval
- Leerlingenvervoer
- Onderwijshuisvesting
- Kinderopvang

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat wilden we bereiken? (doelen en subdoelen)
- Wat hebben we bereikt? (per subdoel)

7.1 Onderwijsachterstanden en ontwikkelachterstanden zijn verminderd

Wat wilden we bereiken?

7.1 Onderwijsachterstanden en ontwikkelachterstanden zijn verminderd.

De gemeente Wageningen investeert in voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Daarbij gaat de gemeente verder dan de wettelijke taken. Zo gaat het niet alleen om de aanpak van de taalachterstanden maar ook om de tijdige aanpak van andere ontwikkelings-achterstanden. Daarnaast heeft Wageningen financieel ruimte geboden om meer kinderen in het programma op te nemen. In 2015 is de gemeente Wageningen samen met betrokken partners en ouders gestart met doorontwikkeling van VVE. Dit heeft geresulteerd in de visie en het uitvoeringsprogramma 'Kind Centraal'. De ontwikkeling van het kind staat centraal en een doorgaande leerlijn wordt geboden voor kinderen van 9 maanden tot 13 jaar.

In 2019 willen we bereiken dat:

- Op alle kinderopvangorganisaties het VVE-programma wordt aangeboden aan kinderen met taal- en/of ontwikkelings-achterstanden;
- De doelstellingen van visie Kind Centraal gerealiseerd worden door het uitvoeren van het uitvoeringsprogramma;
- De taalachterstand bij 'neveninstromers' in het basisonderwijs wordt opgeheven;
- Aan alle basisscholen is schoolbegeleiding aangeboden.

Dit doel betreft een wettelijke taak. De verbreding van de gemeente Wageningen door ook in te zetten op ontwikkelingsachterstanden en de ruimte voor meer kinderen, is bovenwettelijk

Subdoelen

7.1.1 Aanbieden VVE-programma

Het VVE-programma is aangeboden aan kinderen met taal- en/of ontwikkelingsachterstanden.

Wat hebben we bereikt?

Op alle kinderopvangorganisaties (op 1 na die aansluit in 2020) kunnen kinderen terecht met een VVE verwijzing. De pedagogisch medewerkers van de kinderopvang verzorgen het VVE programma en alle kinderen van de groep hebben daar profijt van. De werkwijze en samenwerking is al in 2018 in gang gezet en nu ook vastgelegd in nieuw onderwijsachterstandenbeleid (OAB).

7.1.2 Opheffen taalachterstand bij 'neveninstromers' in het basisonderwijs.

Opheffen taalachterstand bij 'neveninstromers' in het basisonderwijs.

Wat hebben we bereikt?

Vanaf 2003 is er een schakelklas op OBS de Nude/de Wereld. Door de verhoogde instroom is er vanaf 2015 een tweede schakelklas in OBS de Tarthorst. In principe volgt een leerling één jaar onderwijs in de schakelklas. Gedurende het jaar wordt door middel van screening en begeleiding duidelijk welk uitstroomniveau realistisch en haalbaar is voor de leerling. Het Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) is in 2019 aangepast.

7.1.3 Aan alle (speciale) basisscholen is schoolbegeleiding aangeboden.

Aan alle (speciale) basisscholen is schoolbegeleiding aangeboden.

Wat hebben we bereikt?

Alle Wageningse basisscholen hebben gebruik gemaakt van schoolbegeleiding en ontvingen hiervoor subsidie.

7.2 Ieder kind ontwikkelt ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid

Wat wilden we bereiken?

7.2 Ieder kind ontwikkelt ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid.

Ieder kind ontwikkelt ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid.

Subdoelen

7.2.1 Programma op het gebied van ecologische basisvorming

Programma op het gebied van ecologische basisvorming, duurzaamheid en zorg voor de woonomgeving, wetenschap en techniek voor het basisonderwijs in Wageningen.

Wat hebben we bereikt?

Alle Wageningse basisscholen (13) hebben in het schooljaar 2018/2019 gebruik gemaakt van de onderwijsprogramma's van het Groene Wiel. Het betreft de thema's klimaat & duurzaamheid, cultuur & landschap, (zwerf)afval en water. Met Pantarijn (voortgezet onderwijs) werkt het Groene Wiel projectmatig en met studenten van Aeres Hogeschool is gewerkt aan twee educatieprojecten.

7.2.2 Natuur- en milieueducatie behouden

Goed onderwijs is de basis: natuur- en milieueducatie behouden (uit: coalitieprogramma 8.3)

Wat hebben we bereikt?

Natuur- en milieueducatie is behouden. Zie 7.2.1.

7.3 Alle leerlingen verlaten het onderwijs met een startkwalificatie

Wat wilden we bereiken?

7.3 Alle leerlingen verlaten het onderwijs met een startkwalificatie.

De handhaving van de leerplicht is een belangrijk instrument om te zorgen dat alle leerlingen het onderwijs met een startkwalificatie verlaten. Om dit doel te behalen, werkt de gemeente onder andere samen met scholen, ouders en opvoeders.

In 2019 willen we bereiken dat:

- Het relatief schoolverzuim maximaal 2% van het aantal leerplichtigen bedraagt;
- Het beleid voortijdig schoolverlaten is uitgevoerd.

Het betreft een wettelijke taak.

Subdoelen

7.3.1 Relatief schoolverzuim

Het relatief schoolverzuim* bedraagt maximaal 2% van het aantal leerplichtigen.

Wat hebben we bereikt?

Het relatief verzuim (ongeoorloofd afwezig/spijbelen) bedraagt 1,8% van het aantal leerplichtigen.

7.3.2 Uitvoering geven aan regionaal VSV programma Vallei 2017 – 2020.

Uitvoering geven aan regionaal VSV programma Vallei 2017 – 2020.

Wat hebben we bereikt?

Het beleid voortijdig schoolverlaten (VSV) is regionaal en lokaal uitgevoerd door leerplicht- en RMC-consulenten (18-23 jarigen). In 2019 is er extra aandacht besteed aan VSV'ers en kwetsbare jongeren.

7.4 Goede bereikbaarheid scholen voor speciaal en bijzonder onderwijs

Wat wilden we bereiken?

7.4 Voor Wageningse leerlingen zijn scholen voor bijzonder- en speciaal onderwijs buiten Wageningen goed bereikbaar.

De gemeente is ervoor verantwoordelijk dat er voldoende capaciteit voor onderwijs is, voor (vervangende) nieuwbouw, herstel van schade en constructiefouten. Schoolgebouwen zijn toekomstbestendig, waarbij breder gekeken wordt dan alleen huisvesting van scholen, maar ook flexibel bruikbaar voor andere groepen inwoners. Schoolpleinen zijn zoveel mogelijk groene pleinen en openbaar toegankelijk na schooltijd. In de wijken/buurtten zijn daarnaast ook andere groene speelbeweegplekken voor kinderen.

In 2019 willen we bereiken dat:

- Er een groen, integraal huisvestingsplan is voor de vernieuwingsopgaven in het onderwijs met een robuuste begroting en een plan voor de versnelling van de verduurzaming van de schoolgebouwen.
- Er voldoende capaciteit is voor onderwijshuisvesting voor nu en in de toekomst;
- Er zijn meer schoolpleinen vergroend en openbaar toegankelijk na schooltijd;

Met uitzondering van de verduurzamingsopgave is onderwijshuisvesting een wettelijke taak.

Subdoelen

7.4.1 Leerlingenvervoer

Leerlingen die, conform de verordening, in aanmerking komen voor leerlingenvervoer is passend vervoer voor aangeboden.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 zijn 112 leerlingen vervoerd. Dat zijn 11 leerlingen meer dan in 2018. Voor 5 leerlingen is individueel vervoer ingezet. Hiermee is dit op hetzelfde niveau gebleven ten opzichte van 2018.

7.4.2 Zelfstandigheid en verantwoordelijkheid ouders

Eigen verantwoordelijkheid van ouders en het stimuleren van de ontwikkeling en zelfstandigheid is het uitgangspunt.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 zijn we begonnen met de aanbesteding voor een nieuwe vervoerder ingaand per 01-08-2020. Twee leerlingen reizen via een opstapplaats. Drie leerlingen reizen zelfstandig met OV en tien leerlingen/ouders reizen met eigen vervoer.

7.5 Adequate huisvesting onderwijs

Wat wilden bereiken?

7.5 Het aanbieden van adequate huisvesting voor alle leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs.

De gemeente is ervoor verantwoordelijk dat er voldoende capaciteit voor onderwijs is, voor (vervangende) nieuwbouw, herstel van schade en constructiefouten. Schoolgebouwen zijn toekomstbestendig, waarbij breder gekeken wordt dan alleen huisvesting van scholen, maar ook flexibel bruikbaar voor andere groepen inwoners. Schoolpleinen zijn zoveel mogelijk groene pleinen en openbaar toegankelijk na schooltijd. In de wijken/buurtten zijn daarnaast ook andere groene speelbeweegplekken voor kinderen.

In 2019 willen we bereiken dat:

- Er een groen, integraal huisvestingsplan is voor de vernieuwingsopgaven in het onderwijs met een robuuste begroting en een plan voor de versnelling van de verduurzaming van de schoolgebouwen.
- Er voldoende capaciteit is voor onderwijshuisvesting voor nu en in de toekomst;
- Er zijn meer schoolpleinen vergroend en openbaar toegankelijk na schooltijd;

Met uitzondering van de verduurzamingsopgave is onderwijshuisvesting een wettelijke taak.

Subdoelen

7.5.1 Groen integraal huisvestingsplan (IHP)

Er is een groen, integraal huisvestingsplan (IHP) voor de vernieuwingsopgaven in het onderwijs met een robuuste begroting.

Wat hebben we bereikt?

Het college heeft het groene Integraal HuisvestingsPlan (IHP) eind 2019 ter vaststelling aan de raad aangeboden. De gemeenteraad besluit begin 2020 over het Groen IHP. Het college stelt in het Groen IHP onder meer voor: nieuwbouw voor de Margrietschool aan de Haverlanden en nieuwbouw voor de Zwaneridder in Kortenoord. Hiermee is een oplossing voor de urgente capaciteitsknelpunten in onderwijshuisvesting. Voor de verduurzamingsopgave en de versnelling daarvan stelt het college een aanvullend onderzoek voor.

7.5.2 Versnelling van de verduurzaming van de schoolgebouwen

Er is een plan voor de versnelling van de verduurzaming van de schoolgebouwen

Wat hebben we bereikt?

Versnelling van de verduurzaming van schoolgebouwen is onderdeel van het Groen Integraal Huisvestingsplan (Groen IPH). Voor twee schoolgebouwen wordt een duurzame nieuwbouw voorgesteld. Voor andere schoolgebouwen is aanvullend onderzoek nodig om te prioriteren en maatregelen zoals renovatie en nieuwbouw te bepalen. Dit onderzoek kan worden opgestart na besluitvorming in de raad over het groene IHP.

7.5.3 Schoolbesturen nemen maatregelen om hun schoolgebouwen te verduurzamen.

Schoolbesturen delen de gemeentelijke visie over het verduurzamen van onderwijshuisvesting en nemen maatregelen om hun schoolgebouwen te verduurzamen.

Wat hebben we bereikt?

Het groen Integraal HuisvestingsPlan (IHP) is gezamenlijk met de schoolbesturen opgesteld. Hierin staat de ambitie van klimaatneutrale schoolgebouwen in 2030. Op basis van het vervolgonderzoek wordt bekeken welke maatregelen nodig zijn. PPO de Link heeft in 2019 gebruik gemaakt van de gemeentelijke subsidie voor verduurzaming van schoolgebouwen voor maatregelen aan de Dudoklaan 2 (De Overloop).

7.5.4. Er zijn meer schoolpleinen vergroend

Er zijn meer schoolpleinen vergroend (coalitieprogramma 8.5)

Wat hebben we bereikt?

Om scholen te stimuleren schoolpleinen te vergroenen, heeft de gemeente in 2019 subsidie beschikbaar gesteld. Vier basisscholen hebben inmiddels subsidie aangevraagd en zijn bezig om een schoolplein te vergroenen.

7.5.5 Schoolpleinen zijn openbaar toegankelijk na schooltijden

Schoolpleinen zijn openbaar toegankelijk na schooltijden, voor spelen en ontmoeting (uit: coalitieprogramma 5.8)

Wat hebben we bereikt?

Met de schoolbesturen staan afspraken over de openbare toegankelijkheid van schoolpleinen. Alle schoolpleinen zijn (gedeeltelijk) openbaar toegankelijk.

7.6 Afstemming en effectieve samenhang met het onderwijs

Wat wilden we bereiken?

7.6 Afstemming en effectieve samenhang met het onderwijs op gebied van leerplicht, leerlingenvervoer, jeugdhulp en onderwijshuisvesting.

De gemeente voert met het onderwijs OOGO (Op overeenstemming gericht overleg) om te komen tot verdere samenwerking in de verbinding tussen Passend Onderwijs en Zorg voor de jeugd. Hierbij zijn vier thema's benoemd: leerplicht, leerlingenvervoer, jeugdhulp en onderwijshuisvesting.

Dit betreft een wettelijke taak.

Subdoelen

7.6.1 Afstemming en effectieve samenhang met het onderwijs

Afstemming en effectieve samenhang met het onderwijs op gebied van leerplicht, leerlingenvervoer, jeugdhulp en onderwijshuisvesting.

Wat hebben we bereikt?

Op diverse niveaus vond afstemming plaats m.b.t. onderwijs in relatie tot de genoemde gebieden:

- lokaal via intern ambtelijke afstemming, directeuren- en besturenoverleg.
- regionaal met samenwerkingsverbanden onderwijs en andere gemeenten.

7.7 Er is kwalitatief goede en veilige kinderopvang geboden

Wat wilden we bereiken?

7.7 Er is kwalitatief goede en veilige kinderopvang geboden.

De gemeente hecht belang aan de hoge kwaliteit van de kinderopvang. Alle kinderopvanglocaties worden daarom jaarlijks gecontroleerd. Hiermee verkleinen we de risico's en voorkomen we langdurige handhavingstrajecten.

In 2019 willen we bereiken dat:

- Alle kinderopvanglocaties zijn gecontroleerd en maatregelen zijn genomen bij eventuele onvolkomenheden (100%).

Dit betreft een wettelijke taak (5% is verplicht)

Subdoelen

7.7.1 Controle kinderopvanglocaties

Alle kinderopvanglocaties zijn gecontroleerd en maatregelen zijn genomen bij eventuele onvolkomenheden (100%).

Wat hebben we bereikt?

Alle kinderopvanglocaties en gastouders voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen. Er waren geen bijzonderheden. Het handhavingsbeleid is in 2019 aangepast.

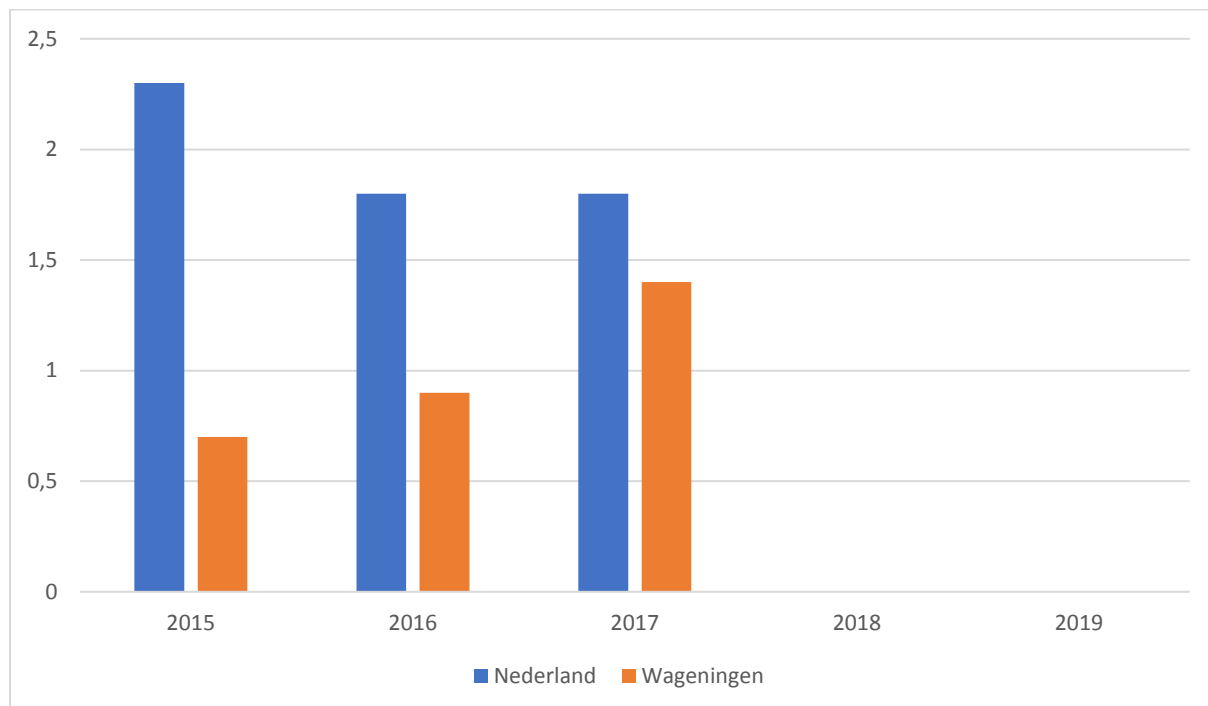
Beleidsindicatoren

In dit programma zijn de volgende beleidsindicatoren opgenomen:

JR19 - Absoluut verzuim

Bron: DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs

Eenheid: Aantal per 1.000 leerlingen

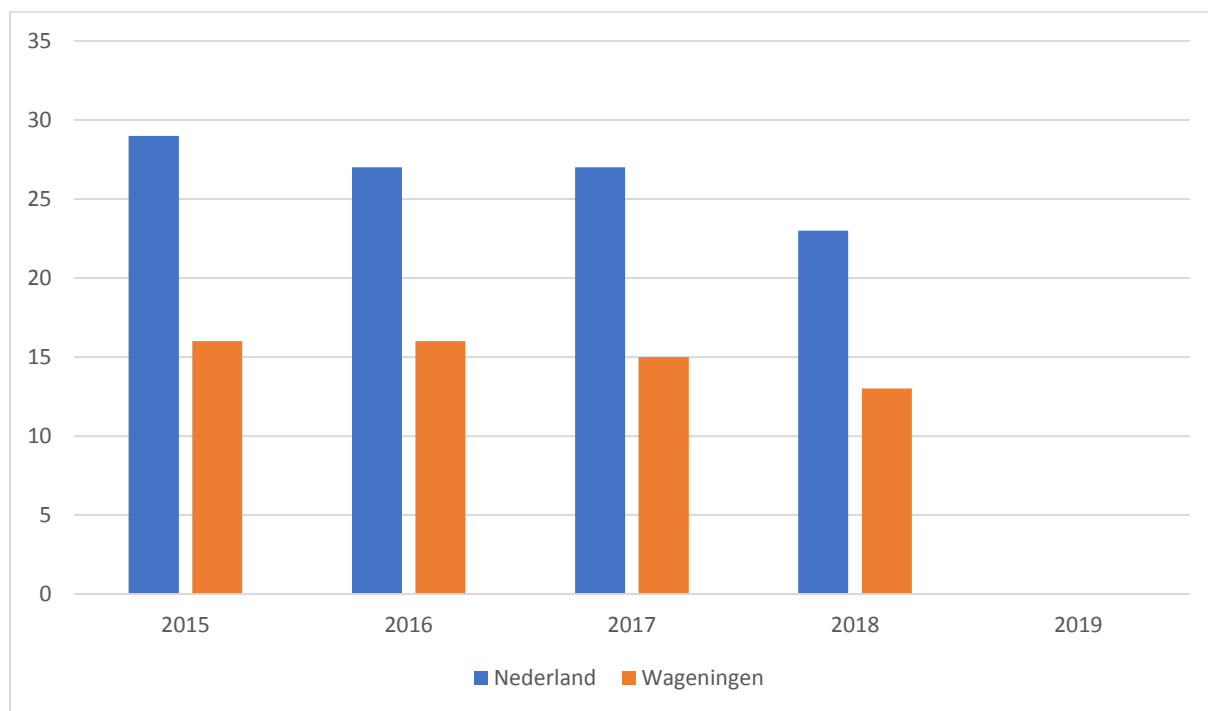
Bron: DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	2,30	1,80	1,80		
Wageningen	0,70	0,90	1,40		

JR19 - Relatief verzuim

Bron: DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs

Eenheid: Aantal per 1.000 leerlingen

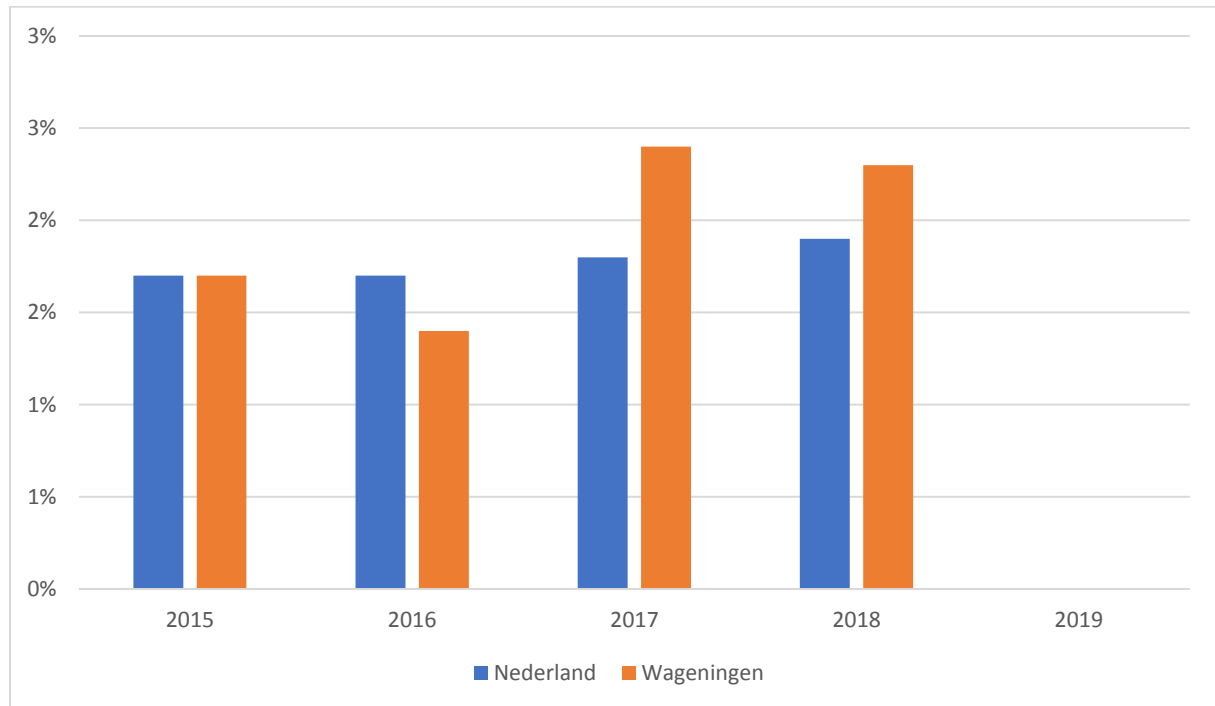
Bron: DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	29,00	27,00	27,00	23,00	
Wageningen	16,00	16,00	15,00	13,00	

JR19 - Voortijdige schoolverlaters

Bron: Ingrado

Eenheid: Percentage van de deelnemers aan het VO en MBO

Bron: Ingrado

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	1,70 %	1,70 %	1,80 %	1,90 %	%
Wageningen	1,70 %	1,40 %	2,40 %	2,30 %	%

Beleidskader

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Wageningen (2015)
- Verordening leerlingenvervoer (2014)
- Verordening financiële en materiële gelijkstelling onderwijs Wageningen 2015)
- Verordening overleg lokaal onderwijsbeleid (1999)
- Verordening Handhaving Kinderopvang (2014)

Beleidsnota's

- Beleidsregels leerlingenvervoer Wageningen 2014

- Beleidsregel voor bekostiging gymnastiekruimte voor basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs 2012
- Samenwerken vormt de brede-wijkschool
- Onderwijsachterstandenbeleid gemeente Wageningen
- Visie Kind Centraal 2016
- Uitvoeringsprogramma Kind Centraal 2018
- Nadere regels subsidie schoolbegeleiding 2018

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partij is betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

WGR PPO De Link

Betreft een bestuurlijke samenwerking met de gemeenten Rhenen en Renkum voor de uitvoering van het toezicht op het openbaar onderwijs.

Wat heeft het gekost?

Hieronder zijn drie financiële tabellen opgenomen die inzicht geven in de kosten van dit programma.

Overzicht baten en lasten

In de onderstaande tabel zijn de jaarlijkse baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn. De lasten en baten zijn inclusief de kapitaallasten van de investeringen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
Lasten	-4.464	-3.803	-3.843	-40
Baten	317	309	404	95
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-4.148	-3.494	-3.439	55
Onttrekkingen	346	112	112	0
Stortingen	-69	0	0	0
Mutaties reserves	277	112	112	0
Gerealiseerd resultaat	-3.871	-3.382	-3.327	55

Begrote en werkelijke resultaat per product

Het programma bestaat uit de onderstaande producten. Per product wordt het begrote en het werkelijke resultaat voor reservemutaties vermeld.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019
420.00 OPENBAAR BASISONDERWIJS	-35	-35
421.00 BIJZONDER BASISONDERWIJS	-125	-111
430.00 OPENBAAR SPECIAAL BASISONDERWIJS	-13	-13
450.00 ONDERWIJSHUISVESTING	-1.910	-1.886
480.00 GEMEENSCHAPP. BATEN EN LASTEN ONDERWIJS	-946	-1.028
650.00 KINDEROPVANG	-464	-364
Resultaat	-3.494	-3.439

Overzicht baten en lasten per hoofddoel

In onderstaande tabel zijn de werkelijke baten en lasten na reservemutaties per hoofddoel van dit programma weergegeven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019				
	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
7.1 Onderwijsachterstanden en ontwikkelachterstanden zijn verminderd	113	-224	0	0	-111
7.2 Ieder kind ontwikkelt ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid	0	-141	0	0	-141
7.3 Alle leerlingen verlaten het onderwijs met een startkwalificatie	0	-777	0	0	-777
7.5 Adequate huisvesting onderwijs.	0	-2.046	0	112	-1.934
7.7 Er is kwalitatief goede en veilige kinderopvang geboden	291	-656	0	0	-364
Gerealiseerd resultaat	404	-3.843	0	112	-3.327

Programma 8 Wonen

Waarom dit programma?

Een goed leef- en woonklimaat is belangrijk voor de ontwikkeling van de stad en haar huidige en toekomstige inwoners. Wageningen is een stad met een grote diversiteit aan inwoners. We zijn blij met deze verscheidenheid aan inwoners, maar willen segregatie voorkomen. Dit programma richt zich op voldoende kwalitatief goede woningen, in gemengde woonwijken, die aansluiten bij de behoefte van de diverse doelgroepen.

De ontwikkelingen woningbouw richten zich op inbreidingslocaties, er komt geen uitbreiding van woningbouw in Wageningen. Wageningen heeft te maken met schaarste aan ruimte en als gemeente bezitten we geen grond voor woningbouw.

In wijken en in de woningbehoefte letten we op de balans tussen senioren, starters, gezinnen en studenten. Door de aantrekkelijke woningmarkt komen steeds meer initiatieven bij de gemeente Wageningen binnen om woningbouw te realiseren. De druk op de woningmarkt en kamermarkt is groot. Het is daarom van belang om een goede afweging te maken of nieuwbouwplannen, herstructureringsplannen en woningaanpassingen bijdragen aan een evenwichtige verdeling van doelgroepen in de wijken van Wageningen. Voor nieuwe initiatieven voor woningbouw is het nodig om een goede integrale afweging te maken. Zo ook in relatie tot het verbeteren of aanvullen van het groen en de biodiversiteit in de wijk, de afwikkeling van verkeer en voldoende parkeergelegenheid en speelruimte in de diverse buurten en wijken. De woningmarktstrategie waarmee van start gaan kan leiden tot verbetering van de prioritering, fasering en programmering van (potentiele) woningbouwprojecten. De regie wordt gehouden op het aantal initiatieven, de juiste doelgroepen en de aantallen woningen. Daarnaast geeft de strategie inzicht in de typen doelgroepen en locaties waarmee we marktpartijen kunnen uitdagen om met plannen te komen.

De komende jaren blijven de studentenaantallen naar verwachting fors groeien. Het tekort aan studentenhuisvesting is een toenemend probleem. De gemeente trekt samen met Wageningen UR en Idealis op om een aantal oplossingen voor deze opgave verder uit te werken. We werken mee aan de planologische procedures voor (tijdelijke) studentenkamers. Er vindt verder onderzoek plaats van mogelijke locaties op de campus en in de regio en zijn we in gesprek met de regiogemeenten. Studentenhuisvesting maakt verder ook onderdeel uit van de woningmarktstrategie. Vanuit de woningmarktstrategie wordt met de belangrijkste partners opgetrokken om een aantal oplossingen voor de opgave verder uit te werken.

Beoogd maatschappelijk effect

De gemeente Wageningen wil dat iedereen in Wageningen de beschikking heeft over een kwalitatief goede en

passende woning, in gemengde woonwijken. Om dit maatschappelijk effect te bereiken zijn de volgende thema's actueel:

- Voldoende woningen in Wageningen voor diverse doelgroepen en in evenwichtige balans over de stad
- Gemengde woonwijken realiseren & nieuwe en bestaande woningen sluiten qua type aan bij de verschillende doelgroepen
- Duurzaamheidsmaatregelen leiden tot een stabilisering of daling van de totale woonlasten voor bewoners.

De gemeente Wageningen wil dat gemeentelijk vastgoed bijdraagt aan maatschappelijke doelstellingen. Om dit maatschappelijk effect te realiseren zijn de volgende thema's actueel:

- Het gemeentelijk vastgoed sluit aan bij de huidige en toekomstige wensen van gebruikers
- Het optimaal ondersteunen van beleidsdoelen en het afstoten van vastgoed dat dat hier geen bijdrage aan levert
- We werken aan de verdere verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat wilden we bereiken? (doelen en subdoelen)
- Wat hebben we bereikt? (per subdoel)

8.1 Voldoende woningen in balans over de stad

Wat wilden we bereiken?

8.1 Er zijn voldoende woningen in Wageningen voor diverse doelgroepen in een evenwichtige balans over de stad.

De woningmarktstrategie heeft geleid tot een verbetering van de prioritering, fasering en programmering van (potentiele) woningbouwprojecten. Op de juiste plekken worden voor de juiste doelgroepen woningen gerealiseerd.

De kernvoorraad sociale woningbouw is kwantitatief en kwalitatief afgestemd op de doelgroep en de gemeente voldoet aan de taakstelling van de huisvesting van statushouders. Op basis van de woonvisie (2016) worden jaarlijks (prestatie)afspraken gemaakt met de corporaties. Ook met ontwikkelaars maken we per plan afspraken over de diverse doelgroepen. Hiermee zorgen we voor voldoende beschikbaarheid van woningen voor de doelgroepen senioren, mensen met een beperking, bijzondere doelgroepen, starters en kenniswerkers of jonge tweeverdieners.

Dit doel betreft overwegend niet-wettelijke taken. De gemeente Wageningen is wettelijk verplicht om te voldoen aan de taakstelling voor de huisvesting van statushouders.

Subdoelen

8.1.1 Kernvoorraad sluit aan bij omvang doelgroep

De kernvoorraad sociale woningbouw sluit kwantitatief en kwalitatief voldoende aan bij de omvang van de doelgroep.

Wat hebben we bereikt?

Om de kernvoorraad goed te laten aansluiten bij de behoefte van de doelgroep is toevoeging van 250 tot 300 sociale huurwoningen in de periode 2019-2028 noodzakelijk. In 2019 zijn er 17 sociale huurwoningen opgeleverd in de wijk Kortenoord.

De vastgestelde woningmarktstrategie zet bij nieuwe bouwplannen in op betaalbaarheid met een vaste verplichting van 30 % sociale huur.

In de prestatieafspraken 2020 die jaarlijks met de huurders en de Woningstichting worden gemaakt is afgesproken dat er in dit jaar wordt bepaald wat de Woningstichting kan bijdragen aan de behoefte om de kernvoorraad uit te breiden.

8.1.2 Realisatie taakstelling huisvesten statushouders

Voldoen aan de extra taakstelling van de huisvesting van statushouders in Wageningen.

Wat hebben we bereikt?

Het tekort van de huisvesting van statushouders uit 2018 hebben we in 2019 ingelopen. Daarnaast is in 2019 de taakstelling van de huisvesting van statushouders voor 100% gehaald. Daarbij is in 2019 al een deel van de taakstelling van 2020 gerealiseerd.

8.1.3 Vergroten beschikbaarheid woningen specifieke doelgroepen

De beschikbaarheid van woningen voor senioren, mensen met een beperking en bijzondere doelgroepen wordt vergroot.

Wat hebben we bereikt?

De Nudehof is omgebouwd naar 65 zorggeschikte tweekamerappartementen binnen het sociale huursegment. Er is een start gemaakt met de verbouwing van de Lawet (Duivendaal) waar 37 zorggeschikte appartementen worden gerealiseerd. De Woningstichting zet sinds 2018 een verhuismakelaar in om senioren te begeleiden naar passende woonruimte met behoud van de laatste huurprijs. In 2019 hebben 25 huurders van deze dienstverlening gebruik gemaakt. De belangstelling voor de verhuismakelaar neemt toe.

8.1.4 Vraag studentenkamers sluit aan bij aanbod

De kwantitatieve en kwalitatieve vraag naar studentenkamers is evenwicht met het aanbod, en in balans met andere doelgroepen.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 zijn aan het Nieuwe Kanaal 312 tijdelijke studentenkamers gerealiseerd. Aangezien uit de prognoses blijkt dat de vraag naar studentenkamers blijft voortduren wordt ingezet op de locaties uit het raadsbesluit 'locatiekeuze studentenhuisvesting 2017'. De locaties Kirpestein, Costerweg 65 en Marijkeweg 20 zijn in voorbereiding en worden voor eind 2022 opgeleverd (741 eenheden). Daarnaast is de voorbereiding van een aantal potentiële locaties, zoals bijvoorbeeld de Bornsesteeg en de Born-Oost (560 eenheden) opgestart. Het onderzoek naar de mogelijkheden voor studentenhuisvesting in de regio (Ede en Renkum) en de Campus is in 2019 opgestart en wordt vervolgd in 2020.

8.1.5 Vergroten beschikbaarheid woningen middeninkomens

De beschikbaarheid van woningen voor (lagere) middeninkomens wordt vergroot.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 zijn in Kortenoord 19 goedkope koopwoningen opgeleverd, die qua inkomen passend zijn voor middeninkomens. De Woningstichting zet de 10% extra toewijzingsruimte in voor middeninkomens. Met de woningmarktstrategie hebben we ingezet op betaalbaarheid van nieuwbouwplannen, onder andere door vaste percentages voor woningbouw in de middenhuur (tot € 900) en koop tot € 360.000.

8.1.6 Huisvesting starters, Phd'ers en kenniswerkers

Wageningen biedt ruimte aan de huisvesting van starters, PhD'ers en kenniswerkers.

Wat hebben we bereikt?

Op diverse locaties wordt volgens een gedifferentieerd programma gebouwd en ontwikkeld. Hiermee creëren we mogelijkheden om te voldoen aan diverse vragen van kenniswerkers, starters en PhD'ers. Met de woningmarktstrategie zetten we in op betaalbare woningbouw en borgen we 30% sociale huur, 15% middenhuur en 40% koop tot € 360.000 bij nieuwbouwplannen.

8.1.7 Oplevering aantallen nieuwbouwwoningen

Tussen 2017 en 2027 worden 1.300 nieuwbouwwoningen opgeleverd (conform kwantitatieve woningbouwafspraken regio FoodValley 2017). Het uitgangspunt hierbij is geen uitbreiding en bij inbreiding voldoende ruimte voor groen en speelplaatsen (indien mogelijk gecombineerd). Het uitgangspunt is hierbij gemengde woonwijken.

Wat hebben we bereikt?

In de periode 2017 tot en met 2019 zijn 555 woningen opgeleverd. Volgens de meerjarenplanning woningbouw heeft de gemeente Wageningen op dit moment nog ongeveer 1.400 tot 1.600 harde en zachte plannen gepland staan. Door het vastgestelde toetsingskader van de woningmarktstrategie zijn de uitgangspunten voor de nieuwbouw (nadruk op de versterking van binnenstedelijke locaties en voldoende ruimte voor groen) geborgd. Er wordt bij nieuwbouw gestuurd op differentiatie van doelgroep en inkomen om te komen tot gemengde wijken.

8.2 Woningen sluiten aan bij behoefte

Wat wilden we bereiken?

8.2 De woonwijken zijn zoveel mogelijk gemengd en nieuwe en bestaande woningen sluiten qua type woningen aan bij de verschillende doelgroepen.

De gemeente Wageningen wil dat zowel nieuwbouw als bestaande woningvoorraad bijdraagt aan gemengd wonen in de buurt (voor alle doelgroepen) en een evenwichtige balans tussen senioren, starters, gezinnen en studenten. De woningmarktstrategie geeft handvatten voor een evenwichtige verdeling van verschillende, passende woningen voor de diverse doelgroepen in alle wijken in Wageningen van belang.

De nieuwbouwwoningen zijn toekomstbestendig. De woningbouwprogramma's bij zowel herstructurering als nieuwbouw zijn daarom gedifferentieerd en toekomstbestendig en gericht op ontmoeting.

Uiteraard is de gemeente verantwoordelijk voor voldoende en kwalitatief goede huisvesting van haar inwoners.

Subdoelen

8.2.1 Differentiatie en toekomstbestendig

Bij herstructurering en nieuwbouw zijn de programma's gedifferentieerd en toekomstbestendig.

Wat hebben we bereikt?

De vastgestelde woningmarktstrategie borgt dat nieuwe bouwplannen worden getoetst op toekomstbestendig wonen en differentiatie in woningtype en prijsklassen.

In 2019 zijn 125 woningen in een gedifferentieerd bouwprogramma opgeleverd.

8.2.2 Gemengd wonen in de buurt

Nieuwbouw en herstructurering draagt bij aan gemengd wonen in de buurt (voor alle doelgroepen) en op een evenwichtige balans tussen senioren, starters, gezinnen en studenten

Wat hebben we bereikt?

In de woningmarktstrategie zijn criteria opgenomen die gemengd wonen, zoals bouwen voor ontmoeting voor jongeren en ouderen, stimuleren. De realisatie van Het Groene Hofje met 12 zelfstandige woningen voor autistisch jongvolwassenen start in 2020.

8.2.3 Herstructurering buurten

De buurten Braakakkerweg, Julianastraat en Nude zijn in 2025 geherstructureerd.

Wat hebben we bereikt?

De gemeente werkt samen met partners in de Nude om te trachten groot onderhoud en de energietransitie in onderlinge samenhang vorm te geven/

Het proces herontwikkeling Julianastraat is in samenspraak met de buurt inmiddels gestart.

8.3 Duurzaamheid en woonlasten

Wat wilden we bereiken?

8.3. Duurzaamheidsmaatregelen leiden tot een stabilisering of daling van de totale woonlasten voor bewoners.

Door complexgewijs sociale huurwoningen en VvE's te verduurzamen kunnen in relatief korte tijd veel woningen worden aangepakt. De grootste winst wordt behaald bij complexen met een laag energielabel op het moment van gepland groot onderhoud. Verduurzaming verbetert de kwaliteit van de sociale woningvoorraad en de betaalbaarheid van het wonen voor huurders. Ook het woongedrag is van invloed op energiebesparing. Energiebesparing is direct merkbaar in de portemonnee. Voorlichting over de wijze waarop energiebesparing is te realiseren is daarom ook belangrijk.

Subdoelen

8.3.1 Verduurzaming en gasloos voor bestaande bouw

Verdere verduurzaming bestaande bouw; energiebesparing en gasloos.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 is een start gemaakt met de participatie met het vaststellen van de transitievisie warmte.

8.3.2 Bewustwording energiebesparing

Inwoners bewust maken van de mogelijkheden om energie te besparen c.q. woonlasten te verlagen.

Wat hebben we bereikt?

Er worden jaarlijkse prestatieafspraken gemaakt op gebied van verduurzaming corporatievastgoed. Het project energietransitie lagere inkomens is aangeboden aan de Woningstichting. Wageningen heeft een Energieloket, er zijn tweewekelijkse gratis 'speeddates' met de energiecoach bij bibliotheek, er worden maatwerkadviezen afgegeven voor bijzondere doelgroepen (woningverenigingen), energiewerkgroepen in actieve wijken worden ondersteund. Er is veel belangstelling van inwoners: de 'speeddates' met de energiecoach zijn veelal volgeboekt, informatiebijeenkomsten worden goed bezocht, de websites onder WageningenDuurzaam.nl worden veelvuldig bezocht.

8.3.3 Nieuwbouw is (bijna) energieneutraal

Nieuw te bouwen woningen zijn (bijna) energieneutraal

Wat hebben we bereikt?

Afspraken t.a.v. (bijna) energieneutraal bouwen zijn zeer lastig te maken met ontwikkelaars en corporaties. Wel wordt nieuwbouw energiezuiniger opgeleverd dan wat bouwbesluit vereist.

8.4 Het vastgoed sluit aan bij de wensen van gebruikers

Wat wilden we bereiken?

8.4 Het gemeentelijk vastgoed sluit aan bij de huidige en toekomstige behoefte en de wensen van gebruikers.

We zetten in op een vastgoedportefeuille die is afgestemd op de behoefte van de gemeente en de wensen van gebruikers. Hiervoor wordt een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd inclusief verbeterpunten. De gemeentelijke vastgoed wordt op professionele wijze beheerd.

Subdoelen

8.4.1 Accommodaties sluiten aan bij wensen gebruikers

Wageningen heeft kwalitatief goede (multifunctionele) accommodaties waar de verschillende gebruikers naar tevredenheid gebruik van maken

Wat hebben we bereikt?

Gemeentelijk vastgoed wordt zoveel mogelijk functioneel ingezet. Vastgoed dat leeg komt wordt opnieuw verhuurd, tijdelijk in gebruik gegeven of verkocht als het niet langer nodig is. Het onderhoud is planmatig uitgevoerd in combinatie met de verduurzaming op basis van het Meer Jaren Onderhoud Plan (MJOP). Het voorgenomen klanttevredenheidsonderzoek is geschrapt vanwege de inzet die nodig is om de ombuigingen te realiseren.

8.5 Vastgoed ondersteunt beleidsdoelen of wordt verkocht

Wat wilden we bereiken?

8.5 Het optimaal ondersteunen van beleidsdoelen en het afstoten van vastgoed dat dat hier geen bijdrage aan levert

Op basis van de nota Strategisch Vastgoed kan wordt gekozen om:

- Panden door te exploiteren
- Panden in te zetten voor maatschappelijke doelen
- Herontwikkeling
- Verkopen

Subdoelen

8.5.1 Optimaliseren vastgoedportefeuille

Wageningen heeft voldoende vastgoed dat optimaal wordt gebruikt en onderhouden

Wat hebben we bereikt?

Het voormalige stadskantoor, Olympiaplein 1, is boven de vastgestelde bodemprijs verkocht.

In het kader van de ombuigingen is besloten om 12 gemeentelijke panden c.q. locaties in de periode 2020 t/m 2023 af te stoten. Voor de Kadernota 2020 informeren wij de raad hoe wordt omgegaan met de huidige gebruikers c.q. huurders in de te verkopen panden.

8.6 Gemeentelijke gebouwen zijn energieneutraal in 2030

Wat wilden we bereiken?

8.6 Alle gemeentelijke gebouwen zijn 'gemiddeld' energieneutraal in 2030.

De gemeente wil het energieverbruik laten dalen door versneld een verduurzamingsslag te maken. In 2018 is gestart met acht geselecteerde panden en het zwembad. Voor het overige vastgoed wordt in 2018 een plan opgesteld hoe het vastgoed klimaatneutraal gemaakt kan worden inclusief de kosten.

Subdoelen

8.6.1 Voorbeeldfunctie bij verduurzamen vastgoed

Met het verduurzamen van het eigen vastgoed nemen we onze verantwoordelijkheid en geven het goede voorbeeld.

Wat hebben we bereikt?

We hebben op de daken van de Stadswerf (Nudepark 85), sportzaal Tarthorst en sporthal De Aanloop PV zonnepanelen geïnstalleerd. Het totale vermogen dat deze panelen theoretisch opwekken bedraagt 327 kWp (kilowattpiek) per jaar. Door het verder optimaliseren van isolatie, CV-installaties en verlichting (LED) in 2019 is het cumulatieve effect van de verduurzaming sinds 2018 als volgt:

De besparing op het stroomverbruik bedraagt 122.560 kWh en op het gasverbruik 9.028 m³ per jaar. De vermindering van de CO² uitstoot vanaf 2018 bedraagt 81,4 ton. De verduurzaming van de sportzaal Tarthorst en 't Palet aan de Rooseveltweg zijn niet gegund. Het resultaat van beide aanbestedingen past niet binnen het beschikbare budget. Dit komt onder andere door de sterk gestegen bouwkosten. Op basis van een aangepaste uitvraag worden beide panden in 2020 opnieuw aanbesteed. In het kader van de ombuigingen is besloten om fase 1 eerst in zijn geheel af te ronden en pas na 2023 de benodigde middelen voor fase 2 op te nemen in de begroting. Doordat we tot en met 2023 nog 12 panden gaan verkopen gaat het aantal te verduurzamen panden in fase 2 nog omlaag.

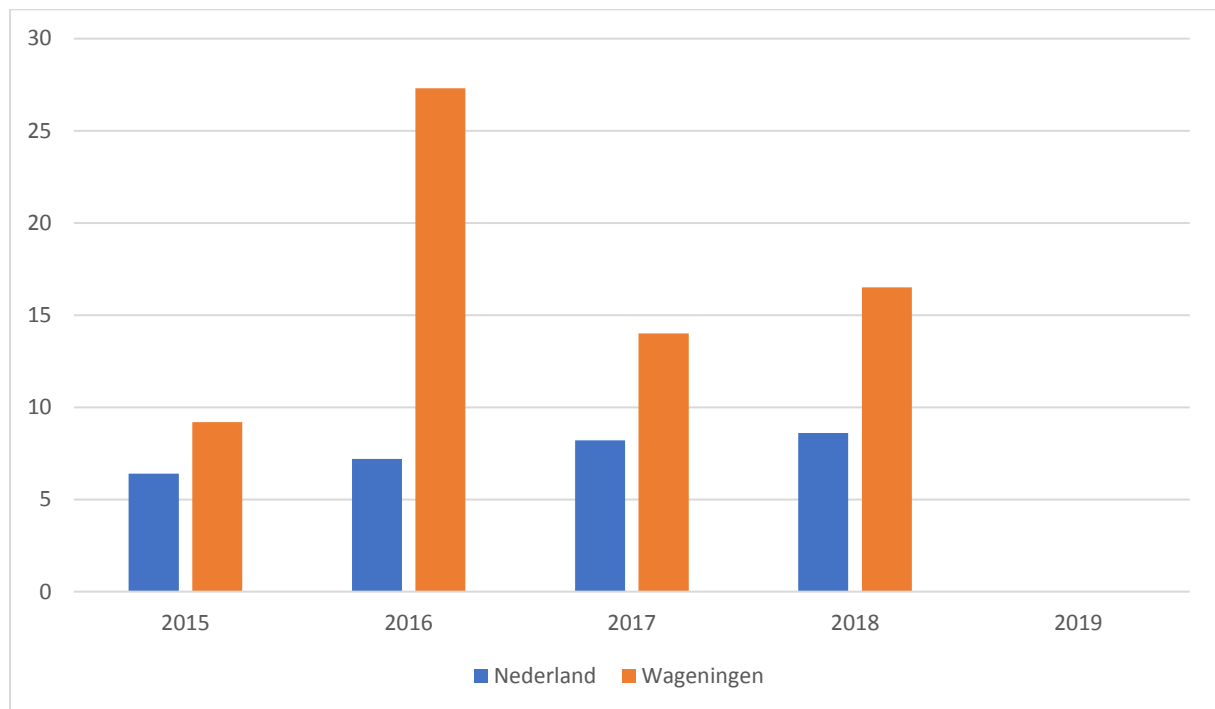
Beleidsindicatoren

In dit programma is de volgende beleidsindicator opgenomen:

JR19 - Nieuwbouw woningen

Bron: BAG - Basisadministratie adressen en gebouwen

Eenheid: Aantal per 1.000 woningen

Bron: Basisregistratie adressen en gebouwen

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	6,40	7,20	8,20	8,60	
Wageningen	9,20	27,30	14,00	16,50	

Beleidskader

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Huisvestingsverordening Wageningen (2015)

Beleidsnota's

- Woonvisie 2025 (2016)
- Woningmarktstrategie Wageningen (2019)
- Prestatieafspraken De Woningstichting 2020

- Prestatieafspraken Idealis 2020-2022
- Beleidsregels kamergewijze verhuur 2019
- Besluit begroting en verantwoording (BBV) (2015)
- Notitie vraag en aanbod studentenhuisvesting 2019-2023 (2019)
- Notitie integrale afweging potentiële locaties voor studentenhuisvesting Wageningen (2017)
- Duurzame Gebiedsontwikkeling vanuit het Klimaatplan 2017-2021 (2017)
- Convenant WAC (2016)

Betrokkenheid verbonden partijen

Regio FoodValley

Regio FoodValley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten, met samen 330.000 inwoners. De Gemeente Wageningen neemt deel aan Regio FoodValley middels een gemeenschappelijke regeling om een aantal doelen uit haar programma te bereiken. Voor 'Wonen' zijn deze doelen o.m. het vergroten van de aantrekkelijkheid, wervingskracht en betaalbaarheid van het wonen in de FoodValley regio, uitgewerkt in het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad en voorzien in de (nieuwe) woningbehoefte van starters, ouderen, studenten, kenniswerkers en doorstromers. Gemeenten leveren ambtelijke capaciteit voor het uitvoeren van regionale opgaven. De regio ontwikkelt beleid en coördineert een uitvoeringsprogramma 2018-2021, dat een groot aantal projecten behelst. Deze projecten worden door samenwerkende gemeenten uitgevoerd.

Wat heeft het gekost?

Hieronder zijn drie financiële tabellen opgenomen die inzicht geven in de kosten van dit programma.

Overzicht baten en lasten

In de onderstaande tabel zijn de jaarlijkse baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn. De lasten en baten zijn inclusief de kapitaallasten van de investeringen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil 2019
Lasten	-2.813	-2.618	-2.470	148
Baten	2.022	2.625	2.663	38
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-791	7	194	186
Onttrekkingen	341	34	30	-4
Storting	-504	-698	-724	-26
Mutaties reserves	-163	-664	-694	-30
Gerealiseerd resultaat	-954	-657	-501	156

Begrote en werkelijke resultaat per product

Het programma bestaat uit de onderstaande producten. Per product wordt het begrote en het werkelijke resultaat voor reservemutaties vermeld.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019
820.00 VOLKSHUISVESTING	-161	-168
820.10 EXPLOITATIE VERSPREID WONINGBEZIT	-17	-19
822.10 WOONRUIMTEZORG	-42	-41
830.10 EXPLOITATIE VASTGOED	227	423
Resultaat	7	194

Overzicht baten en lasten per hoofddoel

In onderstaande tabel zijn de werkelijke baten en lasten na reservemutaties per hoofddoel van dit programma weergegeven.

Het saldo van de tabel met de middelen per hoofddoel sluit in programma 8 niet aan bij het saldo van de tabel met de baten en lasten van dit programma. Dit komt doordat er voor bepaalde onderdelen middelen binnen een product van het ene programma vallen, die bijdragen aan een doelstelling binnen het andere programma.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019				
	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
8.1 8.1 Voldoende woningen in balans over de stad	23	-232	0	13	-196
8.3 Duurzaamheid en woonlasten	111	-420	0	0	-309
8.5 Vastgoed ondersteunt beleidsdoelen of wordt verkocht	2.640	-1.821	-724	17	112
8.6 Gemeentelijke gebouwen zijn energieneutraal in 2030	0	-40	0	0	-40
Gerealiseerd resultaat	2.774	-2.513	-724	30	-434

Programma 9 Sport en cultuur

Waarom dit programma?

Sport als doel geeft jong en oud plezier en ontspanning. De georganiseerde sport leert mensen om te gaan met winst en verlies, met regels, met anderen. Sport als middel draagt bij aan een goede lichamelijke en geestelijke gezondheid, zelfredzaamheid en deelname aan de gemeenschap. Zowel sport als doel als sport als middel is daarom belangrijk voor de Wageningse gemeenschap.

Wij vinden het belangrijk om te onderstrepen dat cultuur een waarde in zich heeft. Naast dat je van cultuur kunt genieten, je blikveld kunt verruimen, iets kunt leren of er samen aan kunt deelnemen, draagt het bij aan persoonlijke ontwikkeling. Cultuur draagt bij aan een bruisende stad en zorgt voor een aantrekkelijk klimaat voor inwoners, bezoekers, kennisinstellingen en bedrijven. Creativiteit en innovatie zijn ook van belang bij vraagstukken op gebied van zorg, maatschappelijk verantwoord ondernemen, energie- en voedselvoorzieningen en vergrijzing. Cultuur en kunst kunnen daaraan een belangrijke bijdrage leveren.

Een goed cultureel klimaat is van belang voor het ontwikkelen van de identiteit van het individu én voor de leefbaarheid in buurten en de stad. Kunst en cultuur werken als verbinder en zijn een onmisbaar onderdeel van de samenleving. Toegankelijkheid, bereikbaarheid en betaalbaarheid mogen geen drempel zijn. Cultuur gaat over wie we zijn en wie we kunnen zijn, waar we vandaan komen en naartoe gaan, ongeacht of we nu kijken of het juist actief beoefenen. Het dient als impuls voor creativiteit en de ontwikkeling van de talenten van de inwoners van Wageningen. Culturele hotspots en broedplaatsen zijn kweekvijvers voor creativiteit.

In 2018 is een onderzoek opgestart naar de kansen van cultuureducatie in de vrije tijd. De gemeente wil investeren in cultuureducatie en participatie met het oog op sociale binding en creativiteit. Dit onderzoek vormt een van de pijlers voor het cultuuractieplan dat in 2019 zal worden vastgesteld. In dit plan is naast aandacht voor het cultuureducatie ook aandacht voor thema's als toegankelijkheid, samenwerking en afstemming binnen het culturele veld, ondersteuning in het vinden van passende huisvesting en het betrekken van kunstenaars bij de ontwikkeling van innovatieve ideeën. De cultuurmakelaar zal in deze ontwikkelingen een belangrijke rol vervullen als verbinder en aanjager.

Zoals opgenomen in het Coalitieakkoord wordt in 2019 verder gewerkt aan het realiseren van een poppodium in de binnenstad. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met betrokken stakeholders zoals Wageningen live, Unitas, Junushoff en anderen.

De gemeente Wageningen streeft ernaar inwoners gezonder te laten leven en de mogelijkheid te bieden om te kunnen participeren in de samenleving. Om dit maatschappelijk effect te realiseren zijn de volgende thema's actueel:

- Jongeren Op Gezond Gewicht, GIDS-project Spelenderwijs Gezond , Blijven sporten door recreatiesport, 50+ Sport en bewegen en Sporten op recept;

Kunst en cultuur leveren een belangrijke bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling van inwoners en zorgen ervoor dat meer mensen deelnemen aan de samenleving. Een basisvoorzieningsstructuur is daarbij voorwaarde waarbij cultuureducatie voor jongeren een belangrijk speerpunt is.

Kunst en cultuur kunnen als innovatieve impuls dienen in andere domeinen, bijvoorbeeld voor het tegengaan van eenzaamheid door het versterken van elkaar gericht te ontmoeten, of bij het inrichten van de openbare ruimte in de stad. Het dient ook als katalysator voor het genereren van nieuwe ideeën voor grote maatschappelijke opgaven, zoals de circulaire economie.

Beoogd maatschappelijk effect

Om dit maatschappelijk effect te realiseren zijn de volgende thema's actueel:

- Cultureel aanbod
- Deelnemen aan kunst en cultuur
- Culturele basisvoorzieningen

- Stimuleren gezond leven en participatie
- Cultuureducatie in de vrije tijd
- Pop podium
- Wageningen Stad der bevrijding niet beperken tot 4 en 5 mei
- Maximaal gebruik maken van bewegingsonderwijs (bewegen meer integreren in schooldag)

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat wilden we bereiken? (doelen en subdoelen)
- Wat hebben we bereikt? (per subdoel)

9.1 Jongeren, ouderen en mensen met obesitas sporten meer

Wat wilden we bereiken?

9.1 Jongeren, ouderen en mensen met obesitas sporten meer.

De gemeente Wageningen wil jongeren stimuleren te gaan sporten door sportcoaches te subsidiëren. Daarnaast wil de gemeente kinderen op laagdrempelige wijze kennis laten maken met verschillende sporten via het aanbod van Sjors Sportief (vervolg op de Wageningenpas). Het subsidiëren van De Waag is een andere activiteit die ervoor moet zorgen dat bijvoorbeeld mensen met obesitas lid zullen worden van een vereniging. Tot slot is er extra aandacht voor ouderen en hun sportmogelijkheden.

Sport stimuleren onder inwoners is geen wettelijke taak.

Subdoelen

9.1.1 Lidmaatschap jongeren sportvereniging of sportclub

Het aantal jongeren dat lid is van een sportvereniging of sportclub is in alle wijken 35% of meer.

Wat hebben we bereikt?

Uit de kindermonitor van de GGD uit 2017 blijkt dat gemiddeld 75% van de Wageningse kinderen lid is van een sportclub of vereniging. Er kon geen gemiddelde per wijk voor alle wijken worden berekend (bij kleine steekproeven is de kans op vertekening groot).

Door platform Sjors Sportief konden basisschoolkinderen kennis maken met sportverenigingen. 29 Sportaanbieders deden mee. In 2019 waren er 346 aanmeldingen voor Sjors Sportief, waarvan 130 unieke aanmeldingen. Van deze unieke aanmeldingen waren 70 kinderen nog geen lid van een sportaanbieder.

Daarnaast heeft Sportservice Wageningen ook de Schoolsport Olympiade (grote schoolsportdag voor alle groepen 6 t/m 8 waarbij de sportaanbieders clinics geven om kinderen kennis te laten maken met hun sport) georganiseerd evenals de Zomerspelen (grote wijk vakantieactiviteit waarbij een hele week lang elke dag in een andere wijk wordt gesport en bewogen).

9.1.2 Alcoholmatigings- en voedingsbeleid.

Er is een alcoholmatigings- en voedingsbeleid.

Wat hebben we bereikt?

De inspecteur Drank- en horecawet heeft gesprekken gevoerd met Wageningse sportverenigingen over het naleven van de Drank- en Horecawet. In 2020 krijgt dit een vervolg door het uitdelen van FrisValley teamkratten (zie programma 6, gezondheid). In 2019 hebben een aantal Wageningse sportverenigingen aangegeven aan de slag te willen gaan met het traject Gezonde Sportkantine. Er zijn zes verenigingen die actief begeleid worden met het realiseren van een gezondere sportkantine. Op dit moment hebben twee Wageningse sportverenigingen het certificaat gezonde sportkantine.

9.1.3 Aantal sportende ouderen

Het aantal ouderen dat sport is 50% of meer.

Wat hebben we bereikt?

Het percentage Wageningse ouderen (65+) dat tenminste één dag in de week sport is 41%. In de regio Gelderland-Midden is dit percentage 37% (Ouderenmonitor 2017, VGGM).

Wageningen Vitaal omvat een brede beweegaanpak voor 60-plussers. 14 Mensen hebben in 2019 deelgenomen aan een beweegprogramma. Daarnaast is er een 60+ festival georganiseerd. Van meer dan 20 personen is een mini-fittest afgenomen en is er voor hen beweegadvies verzorgd door de buurtsportcoaches.

9.1.4 Lidmaatschap sportvereniging doelgroep obesitas of anderszins

Tien jongeren en volwassenen met obesitas of anderszins worden elk jaar lid van een sportvereniging of sportclub

Wat hebben we bereikt?

De gemeente Wageningen heeft zich in 2019 aangesloten bij Uniek Sporten. Dit is een digitaal platform waarop het sportaanbod te vinden is voor aangepaste sporters (sporters met een beperking/ouderen).

Tijdens de Nationale Diabetes Challenge wandelden mensen 20 weken lang samen met hun eigen praktijkondersteuner of huisarts. In 2019 ervoer 67% van de deelnemers meer plezier in bewegen en 100% van de deelnemers gaf aan in beweging te blijven.

Cliënten van het RIBW hebben deelgenomen aan een 20-weeks beweegprogramma onder begeleiding van een fysiotherapeut. Vier van de acht deelnemers gaven aan het einde een geschikte sport- of beweegactiviteit te hebben gevonden.

Inwoners die op zoek zijn naar sport- en beweegaanbod, maar niet weten wat ze kunnen doen kunnen terecht bij (of worden verwezen naar) de buurtsportcoach voor een Fitadvies.

9.1.5 Bewegingsonderwijs scholen

Scholen maken maximaal gebruik van de mogelijkheden voor bewegingsonderwijs (8.6 coalitieprogramma)

Wat hebben we bereikt?

Vier scholen hebben er eind 2019 voor gekozen om actief aan de slag gegaan met bewegend leren. Het traject, dat begeleid wordt door Sportservice Wageningen, is erop gericht om meer beweging te integreren in de schooldag.

9.2 Meer volwassenen sporten

Wat wilden we bereiken?

9.2 Meer volwassenen sporten.

Om volwassenen meer te laten sporten financiert de gemeente Wageningen initiatieven die het openbaar sporten bevorderen. Daarnaast vindt de gemeente Wageningen het belangrijk dat de kosten voor sporten relatief laag blijven, waardoor het binnen- en buitensportaccommodaties exploiteert en deze onder de kostprijs ter beschikking stelt. Ook wordt de mogelijkheid geboden dat sportverenigingen deze accommodaties in eigen beheer nemen waardoor de kosten eveneens lager worden en zij zelf verantwoordelijkheid dragen. De gemeente wil verenigingen adviseren hoe zij vrijwilligers en volwassenen aan zich kunnen binden om zo meer volwassenen te laten sporten.

Zoals eerder genoemd zitten er aan activiteiten om sport te stimuleren onder inwoners geen wettelijke taken verbonden.

Subdoelen

9.2.1 Nederlandse beweegnorm volwassenen

Het aantal volwassenen dat voldoet aan de Nederlandse beweegnorm is gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Wat hebben we bereikt?

Het percentage Wageningse volwassenen dat in 2016 voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen bedraagt 71% (2008:72% 2012:70%). In de regio Gelderland-Midden is dit percentage 61% (2012: 67%) (volwassenenmonitor 2017, VGGM).

9.2.2 Lidmaatschap sportvereniging volwassenen

Het aantal volwassenen dat sport als lid van een sportvereniging of bij een sport- of fitnessclub, is 60% of meer.

Wat hebben we bereikt?

De monitor van de VGGM geeft over het lidmaatschapspercentage geen uitsluitsel. Wel is bekend dat 71% van de volwassenen tenminste 1 keer per week sport.

9.2.3 Betaalbaarheid sport voor minima

Sporten moet betaalbaar zijn voor diegenen die het niet kunnen betalen.

Wat hebben we bereikt?

Dankzij het 'Ik-doe-mee'-fonds en de Wageningenpas is sporten voor iedereen in Wageningen betaalbaar.

Er hebben in 2019 155 kinderen deelgenomen aan het Kidsactiefkamp: een 3 daagse sportief-recreatieve week rondom Zwembad de Bongerd in de zomervakantie voornamelijk gericht op kinderen uit wijken met een gemiddeld lage sociaal economische status (SES). Er deden 4 verschillende sportaanbieders mee.

9.3 Veelzijdig cultureel aanbod

Wat wilden we bereiken?

9.3 Er is een veelzijdig cultureel aanbod passend bij de identiteit Wageningen Stad der bevrijding.

De gemeente Wageningen wil een veelzijdig cultureel aanbod realiseren door culturele initiatieven te ondersteunen en te stimuleren, professionele kunst mogelijk te maken en door inwoners de mogelijkheid te bieden om te lezen en kennis te maken met literatuur.

Dit doel betreft voor het grootste gedeelte niet-wettelijke taken. De bibliotheekvoorziening is wel geregeld in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen. Een bibliotheekvoorziening is niet direct een wettelijke taak, maar in genoemde wet is wel geregeld dat een gemeente niet zo maar een bibliotheek kan opheffen. Hiervoor is eerst overleg nodig met partijen op wie dit van invloed kan zijn. Zo nodig worden er afspraken gemaakt over de toegankelijkheid van een openbaar toegankelijke bibliotheekvoorziening.

Subdoelen

9.3.1 Bevordering professionele kunst

Professionele kunst in Wageningen is mogelijk gemaakt.

Wat hebben we bereikt?

Met subsidiëring van de gemeente kan theater Junushoff een podium bieden voor professionele voorstellingen. In 2019 waren er 38.570 bezoekers bij deze voorstellingen. De kleine zaal wordt één van de podiumlocaties voor popupop. De samenwerking tussen theater Lampegiet uit Veenendaal, CulturaEde en de Edesche Concertzaal zorgt voor een elkaar aanvullend podiumaanbod in de FoodValley.

9.3.2 Organisatorische ondersteuning culturele organisaties en initiatieven

Culturele organisaties en initiatieven worden gestimuleerd door organisatorische ondersteuning te bieden (9.2 coalitieprogramma)

Wat hebben we bereikt?

De businesscase van het initiatief popupop is in 2019 uitgewerkt. Het initiatief is in 2020 van start gegaan.

Er is gestart met de uitwerking van een ruimtebank. De ruimtebank is een middel om het aanbod aan ruimten in Wageningen in beeld te brengen en beter te ontsluiten.

9.3.3 Bevordering lezen en kennismaking literatuur

Inwoners hebben de mogelijkheid om te lezen en kennis te maken met literatuur.

Wat hebben we bereikt?

Door subsidiëring van de bblthk hebben inwoners de mogelijkheid gekregen om te lezen en kennis te maken met literatuur.

9.3.4. Poppodium

Initiatieven voor het (doen) realiseren van een poppodium worden actief ondersteund (9.3 coalitieprogramma)

Wat hebben we bereikt?

In 2019 is de businesscase van popupop uitgewerkt. In 2020 gaat popupop de programmering van het nationale clubcircuit naar Wageningen halen in samenwerking met bestaande podiumlocaties en onafhankelijke organisatoren.

9.3.5 Bevrijdingsfestival als onderdeel programma Vrijheid en bevrijding

Wageningen Stad der bevrijding wordt niet beperkt tot 4 en 5 mei. De gemeente scheidt kaders voor een Bevrijdingsfestival als onderdeel van een jaarprogramma waarin vrijheid / de bevrijding leidend is (9.1 coalitieprogramma)

Wat hebben we bereikt?

Zie tekst programma 6.

9.3.6 Cultuureducatie en participatie

De gemeente investeert in cultuureducatie en participatie, met het oog op sociale binding en creativiteit (9.6 coalitieprogramma).

Wat hebben we bereikt?

In 2019 is een aanvang gemaakt met het CultuurActiePlan. Er wordt gefocust op 4 thema's die voortkomen uit de ambities van het college:

- Cultuureducatie;
- Cultuur is van en voor iedereen;
- Ruimtebehoefte;
- Samenwerking.

Naar verwachting zal het CultuurActiePlan in het jaar 2020 worden vastgesteld en uitgevoerd.

9.3.7 Stimulering cultureel ondernemerschap

De gemeente stimuleert cultureel ondernemerschap (9.10 coalitieprogramma)

Wat hebben we bereikt?

In 2019 is het regionaal cultuurprofiel verder uitgewerkt in een proeftuin. De Portal van Shared Studios die twee jaar lang in de gemeenten Ede en Wageningen staat biedt kansen voor verbindingen tussen het culturele veld in Ede en Wageningen/Regio Foodvalley en kennisintensieve bedrijven. Ook is in 2019 gestart met het CultuurActiePlan en is de businesscase voor popop uitgewerkt.

9.4 Kennismaking en deelname kunst en cultuur

Wat wilden we bereiken?

9.4 Inwoners hebben kennis gemaakt met en deelgenomen aan kunst en cultuur.

De gemeente Wageningen wil haar inwoners kennis laten maken en laten deelnemen aan kunst en cultuur. Hiervoor ligt de focus op de volgende subdoelen:

1. Er is een aanbod gericht op lezen, taal, informatie en educatie;
2. Er is een podium voor ontmoeting en debat;
3. Amateurkunst wordt bevorderd;
4. Studenten en medewerkers van de WUR en kennisintensieve bedrijven worden betrokken bij culturele initiatieven;
5. Jongeren zijn in aanraking geweest met cultuureducatie waarbij de focus primair ligt op het onderwijs zodat alle kinderen bereikt worden.

Ook hier geldt dat het in principe geen wettelijke taken zijn van de gemeente. De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen is wel van toepassing.

Subdoelen

9.4.1 Betrokkenheid WUR en kennisintensieve bedrijven bij Wageningse cultuur

Studenten en medewerkers van de WUR en kennisintensieve bedrijven zijn betrokken bij culturele initiatieven en activiteiten in Wageningen.

Wat hebben we bereikt?

Ede en Wageningen zijn in 2019 gestart met een gezamenlijke proeftuin om de werelden van kennis, voedsel en kunst met elkaar te verbinden. Met deze proeftuin, genaamd Ede Wageningen Culturele Bloei pakken we de kansen op die door onze cultuursector zijn geformuleerd rondom cultuur & voedsel in het regionaal cultuurprofiel. Het streven is te bouwen aan het netwerk tussen cultuurmakers uit Ede en Wageningen en partijen als de Wageningen Universiteit, de Christelijke Hogeschool Ede en innovatieve foodbedrijven in de regio.

De bblthk is betrokken bij diverse activiteiten van de WUR zoals de zondaguniversiteit.

Bij het toekennen van subsidie voor eenmalige culturele activiteiten is bij de beoordeling ook gekeken naar het betrekken van studenten en kenniswerkers.

9.4.2 Cultuureducatie jongeren

Jongeren zijn in aanraking geweest met cultuureducatie (focus primair op binnenschoolse educatie zodat alle kinderen bereikt worden).

Wat hebben we bereikt?

Met het Kunstmenu komt ieder kind op de basisschool in aanraking met kunst en cultuur. Het Kunstmenu werkt vraaggericht. Alle basisscholen hebben deelgenomen aan het kunstmenu. Zes basisscholen hebben meegedaan aan Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK). De bblthk bood kinderen de mogelijkheid om hun informatievaardigheden te vergroten. Een nieuw project in 2019 was leren praten met lego-robots (21ste eeuwse vaardigheden).

9.4.3 Bevordering amateurkunst

Amateurkunst is bevorderd.

Wat hebben we bereikt?

Door de subsidieregeling cultuur zijn amateurkunstverenigingen uitgedaagd om na te denken over hun aanbod en de samenwerking met anderen voor eenmalige culturele activiteiten. Amateurkunstverenigingen hebben ook de mogelijkheid gehad om een subsidie aan te vragen voor een bijdrage in de organisatiekosten.

9.4.4 Podium voor ontmoeting en debat

Er is een podium voor ontmoeting en debat.

Wat hebben we bereikt?

De bblthk heeft ruim 107 bijeenkomsten voor ontmoeting en/of debat georganiseerd. Nieuw in 2019 waren de Tegenlicht Meet Ups in samenwerking met de VPRO. In 2019 vond ook de eerste thematische driedaagse programmering van een lokaal thema (Bereikbaarheid) in samenwerking met RTV Rijnstreek plaats.

9.4.5 Aanbod lezen, taal en informatie educatie

Lezen, taal en informatie educatie is aangeboden

Wat hebben we bereikt?

De bblthk maakt mogelijk dat inwoners kunnen lezen en een educatief (digitaal) aanbod kunnen krijgen. Voor de jeugd vonden er 47 activiteiten plaats.

9.4.6 Buitenschoolse cultuureducatie

Verdere versnippering en verschraling van cultuureducatie in de vrije tijd (buitenschoolse educatie) wordt voorkomen (9.1 coalitieprogramma)

Wat hebben we bereikt?

Tijdens het opstellen van het CultuurActiePlan is samen met het veld een plan ontwikkeld voor de cultuureducatie in Wageningen, met daarin bijzondere aandacht voor de verbinding tussen de binnenschoolse- en buitenschoolse cultuureducatie. Naar verwachting zal het CultuurActiePlan in het jaar 2020 worden vastgesteld en uitgevoerd.

9.5 Toegankelijkheid culturele basisvoorzieningen

Wat wilden we bereiken?

9.5 Culturele basisvoorzieningen zijn voor iedereen in Wageningen toegankelijk.

Door kennis en informatie beschikbaar en toegankelijk te houden, de archieven te onderhouden en beschikbaar te stellen en inwoners de mogelijkheid te geven om in aanraking te komen met de cultuurhistorie van Wageningen, zijn culturele basisvoorzieningen voor iedereen in de gemeente Wageningen toegankelijk.

De gemeente heeft hierin een wettelijke taak, namelijk de Archiefwet. Ook de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen is van toepassing.

Subdoelen

9.5.1 Beschikbaarheid en toegankelijkheid kennis en informatie

Kennis en informatie is beschikbaar en toegankelijk gehouden.

Wat hebben we bereikt?

Informatie wordt door de bblthk toegankelijk gemaakt. De bblthk heeft 245.602 bezoekers gehad (t.o.v. 235.000 in 2018).

9.5.2 Cultuurhistorie

De inwoners en bezoekers zijn in aanraking gekomen met de cultuurhistorie van Wageningen.

Wat hebben we bereikt?

Museum De Casteelse Poort heeft naast de permanente exposities kortlopende tentoonstellingen gehouden over het verleden van Wageningen.

9.5.3 Archieven

De archieven zijn onderhouden en beschikbaar gesteld.

Wat hebben we bereikt?

De nieuwe Historische Beeldbank Wageningen (een samenwerking tussen gemeente, museum De Casteelse Poort en de vereniging Oud Wageningen) is medio 2019 opgeleverd.

9.5.4 Deelname cultuur

Vergroten toegankelijkheid deelname cultuur(9.8 coalitieprogramma)

Wat hebben we bereikt?

Tijdens het opstellen van het CultuurActiePlan is samen met het veld een plan ontwikkeld voor de cultuureducatie in Wageningen, met daarin bijzondere aandacht voor de toegankelijkheid voor alle kinderen. Naar verwachting zal het CultuurActiePlan in het jaar 2020 worden vastgesteld en uitgevoerd.

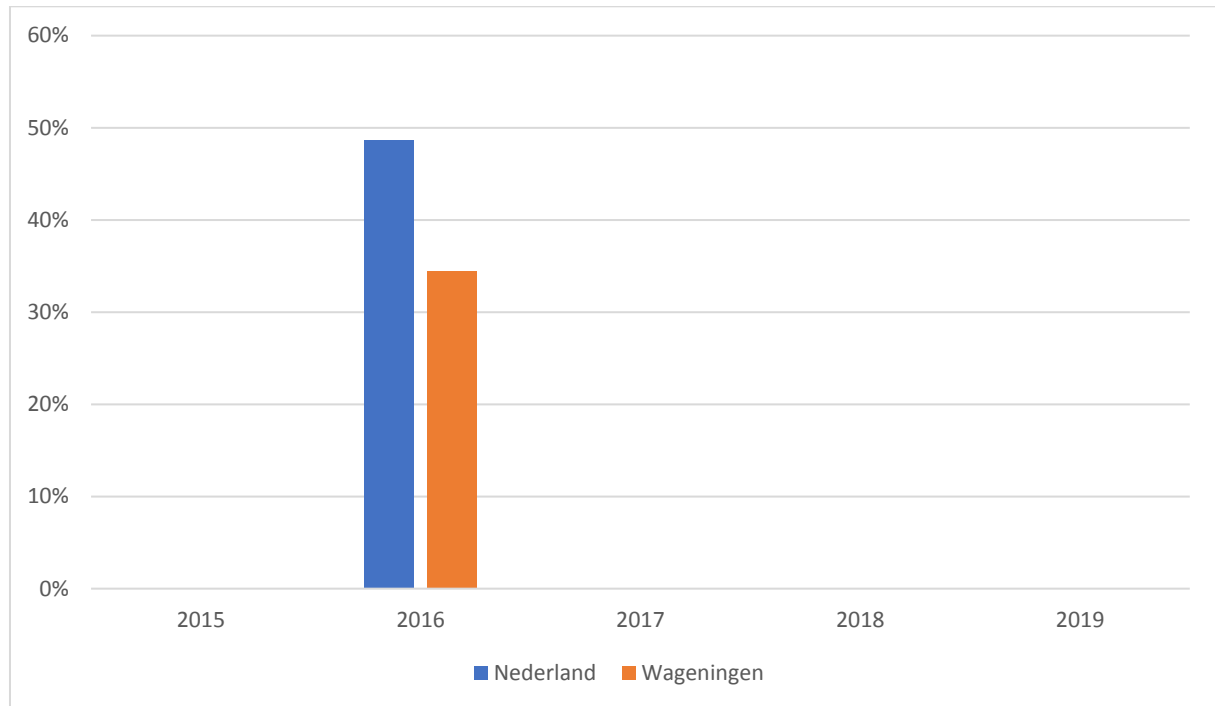
Beleidsindicatoren

In dit programma is de volgende beleidsindicator opgenomen:

JR19 - Niet-sporters

Bron: RIVM - CBS

Eenheid: Percentage van de inwoners

Bron: RIVM - CBS

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	%	48,70 %	%	%	%
Wageningen	%	34,40 %	%	%	%

Beleidskader Sport

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Beleidsnota's

- Verhuurtarieven gemeentelijke sportaccommodaties (2012)
- Beleidsnota 'Wageningen Sport!' (2012)

Beleidskader Cultuur

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Beleidsnota's

- Cultuurnota 2014 en verder- Samen werken aan cultuur (2013)
- Uitgangspunten toetsing en handhaving Delftse schoolpanden Hoogstraat (1996)
- Dakvlakkenbeleid (2000)
- Archeologienota (2004)
- Herstel van de kwaliteit van de Delftse Schoolpanden rondom de Markt (2008)

Betrokkenheid verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma

Wat heeft het gekost?

Hieronder zijn drie financiële tabellen opgenomen die inzicht geven in de kosten van dit programma.

Overzicht baten en lasten

In de onderstaande tabel zijn de jaarlijkse baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn. De lasten en baten zijn inclusief de kapitaallasten van de investeringen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
Lasten	-6.270	-6.918	-7.277	-359
Baten	1.040	1.325	1.935	609
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.230	-5.593	-5.343	250
Onttrekkingen	1.784	781	950	169
Stortingen	-1.111	-329	-308	20
Mutaties reserves	673	453	642	189
Gerealiseerd resultaat	-4.557	-5.140	-4.701	439

Begrote en werkelijke baten en lasten per product

Het programma bestaat uit de onderstaande producten. Per product wordt het begrote en het werkelijke resultaat voor reservemutaties vermeld.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019
510.00 OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK	-1.063	-1.053
530.00 SPORT	-2.589	-2.600
540.00 BEVORDERING KUNST EN CULTUUR	-1.553	-1.311
541.00 MUSEA	-50	-48
541.20 OUD ARCHIEF	-155	-162
580.00 MEDIABELEID	-26	-26
625.90 BELEIDSDOMEIN CULTUUR ALS MIDDEL PARTICIPATIE	-157	-143
Resultaat	-5.593	-5.343

Overzicht baten en lasten per hoofddoel

In onderstaande tabel zijn de werkelijke baten en lasten na reservemutaties per hoofddoel van dit programma weergegeven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019				
	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
9.1 Jongeren, ouderen en mensen met obesitas sporten meer	0	0	-9	78	69
9.2 Meer volwassenen sporten	1.856	-4.456	-299	872	-2.027
9.3 Veelzijdig cultureel aanbod	48	-2.357	0	0	-2.309
9.4 Kennismaking en deelname kunst en cultuur	31	-262	0	0	-231
9.5 Toegankelijkheid culturele basisvoorzieningen	0	-202	0	0	-203
Gerealiseerd resultaat	1.935	-7.277	-308	950	-4.701

Programma 10 Veiligheid

Waarom dit programma?

Het programma Veiligheid richt zich op een veilig en leefbaar klimaat om in te wonen, werken en te verblijven. Veiligheid en vrijheid zijn twee essentiële randvoorwaarden voor een goed functionerende democratische rechtsstaat. Dit kunnen we niet alleen. Dat doen we samen met de veiligheidspartners, het OM, de politie en met onze maatschappelijke partners Woningstichting, Solidez en Idealis. Ook werken we samen met bewoners. Samen zorgen we voor een duurzame en veerkrachtige veiligheid in Wageningen. De gemeente kiest voor een proactieve en preventieve insteek ter bestrijding en beperking van veiligheidsrisico's en biedt ook een slagvaardige en adequate hulpverlening bij kleine en grote calamiteiten of crises.

Beoogd maatschappelijk effect

Een veilig huis, ondernemen in een veilig gebied, een veilig gevoel. Het zou vanzelfsprekend moeten zijn, maar dat is het niet. De gemeente Wageningen wil inwoners, ondernemers en bezoekers een veilig klimaat aanbieden om in te wonen, werken en te verblijven. Een klimaat met een goede balans tussen de privacy van de persoon en de gemeentelijke activiteiten.

Om dit maatschappelijk effect te realiseren, zijn de volgende thema's gezien de ontwikkelingen in 2019 belangrijk

- High impact Crime (woninginbraken, overvallen, geweld)
- Overlast gevende mensen (bijvoorbeeld verward gedrag en overlast die studenten kunnen veroorzaken)
- Maatschappelijke ondermijning (georganiseerde criminaliteit dichtbij)
- Veiligheidsbeleid en evenementen veiligheid
- Cybercrime

Wat wij aan basale taken verrichten is opgenomen in de doelenboom. De ontwikkelingen op het gebied van veiligheid en criminaliteit gaan hard en de samenwerking met andere partijen neemt een steeds prominentere rol in. Deze ontwikkelingen zijn in Wageningen nog niet vertaald in beleid en uitvoeringsprogramma's. Hierin zal in de komende periode aan worden gewerkt zodat helder wordt waar de focus in Wageningen op ligt en welke middelen daarvoor worden ingezet. Evenementenveiligheid moet hier een onderdeel van zijn.

- Wat wilden we bereiken? (doelen en subdoelen)
- Wat hebben we bereikt? (per subdoel)

10.1 Terugdringen aantal slachtoffers criminaliteit

Wat wilden we bereiken?

10.1 Steeds minder inwoners worden slachtoffer van criminaliteit.

Daar waar de politie zich richt op met name de handhaving en opsporing, zetten we als gemeente in op preventie, samenwerking met inwoners en organisaties. Daarnaast geven we voorlichting op het gebied van zelfredzaamheid en bewustwording. Burgers en ondernemers hebben een groeiende rol als het gaat om veiligheid in huis, bedrijf en buurt en zijn hiervoor medeverantwoordelijk. Juist de betrokkenheid op het gebied van veiligheid van bewoners, instellingen en ondernemers bij hun leef- en werkomgeving draagt bij aan de sociale kwaliteit van de stad. Buurtpreventiegroepen spelen een belangrijke rol in het tegen gaan van High Impact Crimes (inbraken). We streven naar een uitbreiding van WhatsApp buurtpreventiegroepen over heel Wageningen. Daarnaast is de samenwerking met partners van belang en wil de gemeente flexibel inspelen op actuele veiligheidsvraagstukken om inwoners minder slachtoffer te laten worden van criminaliteit. Samen maken we Wageningen veilig.

Dit doel betreft alleen niet-wettelijke taken.

Subdoelen

10.1.1 Bewustwording veiligheid woning, woonomgeving en verhoging zelfredzaamheid

Bewustwording over het beveiligen van het huis om het inbrekers niet makkelijk te maken. Meer verbinding en waakzaamheid bij de buurt. Bewustwording van het verhogen van de veiligheid in eigen woonomgeving.

Bereidheid van inwoners om bij de politie melding te maken van onveilige of criminele handelingen.

Verhoging van de zelfredzaamheid.

Wat hebben we bereikt?

Het aantal Whats app Buurt Preventie groepen (WABP) in Wageningen is momenteel 48 (inclusief ondernemers). De aanmeldingen voor deze groepen stijgen licht. Het aantal burgernetdeelnemers van Wageningen is 14%, dat is relatief laag in vergelijking met andere gemeenten. De verwachting is dat dit te maken heeft met onze grote studentenpopulatie.

Het aantal inbraken is in Wageningen gedaald ten opzichte van het jaar 2018. In de donkere maanden nemen de inbraken toe. Met voorlichtende artikels op de gemeentepagina en Facebook proberen we de bewustwording op de veiligheid van de woning te vergroten. Met Idealis hebben we in de zomerperiode afgesproken dat Idealis nieuwe studenten voorlicht op het gebied van woninginbraken. Dit jaar is wegens ziekte geen voorlichtende avond voor de beheerders van de WABP geweest.

In alle WABP groepen kijkt een veiligheidsadviseur mee. Zij adviseert de inwoners bij een appmelding van criminele acties om melding bij de politie te maken.

10.1.2 Integrale aanpak veiligheidsbeleid

De samenwerking tussen partners opzoeken en integraal samenwerken met andere beleidsvelden.

Wat hebben we bereikt?

Binnen het domein Veiligheid is de behoefte ontstaan aan meer structuur en prioritering. Deze behoefte komt voort uit de steeds groter wordende rol van de gemeente in het veiligheidsdomein en de groei van taken die daarmee samenhangt. De rol en verantwoordelijkheid van de gemeente is toegenomen door uitbreidende bevoegdheden van de burgemeester en de daardoor groeiende verwachtingen van inwoners, bestuur en interne afdelingen. Enerzijds leidt dit tot een organisatievraagstuk over hoe veiligheid belegd is in de organisatie en anderzijds tot het, in samenspraak met partners, bestuur en politiek, maken van heldere keuzes en het stellen van prioriteiten. Voor dit laatste is het Veiligheidsplan 2019-2020 gemeente Wageningen opgesteld.

Nu het Veiligheidsplan 2019-2020 is vastgesteld, is er meer structuur en prioritering zichtbaar in het brede veiligheidsdomein. Dit maakt ook dat het duidelijker is voor interne en externe samenwerkingspartners wie per onderwerp het aanspreekpunt is. Het formatieonderzoek heeft ertoe geleid dat er in 2020 structureel 1fte bij komt voor veiligheid. Zo kan het beleidsveld Veiligheid binnen de gemeente Wageningen verder worden doorontwikkeld en de samenwerking met ketenpartners worden verstevigd.

10.1.3 Proactieve en flexibele houding gemeente bij veiligheidsvraagstukken

De gemeente onderneemt pro actieve acties en speelt flexibel in op actuele veiligheidsvraagstukken (situaties).

Wat hebben we bereikt?

Wekelijks bespreken de burgemeester en de politie de ontwikkelingen in Wageningen. Actuele zaken worden doorgegeven aan het Startpunt/Kernteam waar de persoonsgerichte aanpak kan worden opgepakt rond zorg. Gemeente en politie hebben afgesproken dat er ruimte is om flexibel en snel in te kunnen springen bij de aanpak van nieuw opkomende lokale veiligheidsvraagstukken.

Daarnaast is er uitwisseling van veiligheidszaken met onze lokale en regionale partners en zorgaanbieders waarbij de aanpak multidisciplinair kan worden opgepakt.

In 2019 hebben we meer ingezet op contacten met onze partners en netwerken. Hiermee weten we elkaar sneller te vinden en hebben we meer kennis over het aanbod van de partners.

In 2019 is ook het project Bondgenoten in Wageningen gestart. Dit is een landelijk project dat meerdere partners (stakeholders uit de samenleving) bij elkaar brengt met het idee om elkaar te kunnen vinden als het nodig is.

10.2 Terugdringen overlast bij inwoners

Wat wilden we bereiken?

10.2 De overlast bij inwoners is teruggedrongen.

Door een persoons- en gezinsgerichte aanpak op overlast, flexibel in te spelen op actuele overlastsituaties en nauw te blijven samenwerken met partners wil de gemeente de overlast die inwoners en ondernemers ervaren terugdringen.

Sluitende Aanpak Personen met Verward Gedrag

De gemeente Wageningen werkt samen met haar lokale en regionale partners in het Zorg- en Veiligheidsdomein aan de sluitende aanpak van personen met verward gedrag.

Ook gaan we ons inzetten op overlastbeperking van studenten. Gezamenlijk met andere partners proberen we aan de voorkant de overlast te beperken.

Ook hier geldt dat aan het terugdringen van overlast geen wettelijke taken zijn verbonden, behalve dat de samenwerking regionaal is afgestemd.

Subdoelen

10.2.1 Samenwerking en afstemming maatschappelijke partners

Samenwerkingsvormen en afstemming met diverse maatschappelijke partners

Wat hebben we bereikt?

- *Samenwerking Veiligheid en Startpunt*
Door de casuïstiek op gebied van Zorg en Veiligheid heeft de samenwerking tussen Veiligheid en het Startpunt verder vorm gekregen. Op onderwerpen als 'personen met verward gedrag', Wvggz, overlast en de Taskforce woonoverlast wordt nauw samengewerkt.
- *Veiligheid en stedelijke werkgroep/wijkteams*
Door veiligheid, leefbaarheid en buurtgerichte aanpak (op basis van structuur stedelijke werkgroep en de wijkteams) te combineren is een brede samenwerking ontstaan. In de buurtgerichte aanpak zijn verschillende organisaties aangesloten, zoals politie, de Woningstichting, Solidez, Adviesraad, gemeente (aandachtsgebieden o.a. Startpunt, veiligheid, beheer & realisatie en wonen).
- *Samenwerking Veiligheidshuis*
In 2019 hebben we extra ingezet op versterken van de samenwerking met het Veiligheidshuis en overige betrokken partners op het gebied van Zorg en Veiligheid (woningcorporatie, Politie, Zorgpartijen, reclassering en OM).

10.2.2 Toegankelijkheid gemeente voor inwoners bij overlast

Benaderbaar zijn voor inwoners die te maken hebben met overlast.

Wat hebben we bereikt?

Voor de omwonenden van studentenverenigingen Ceres en SSRW is de overlast in de afgelopen jaren toegenomen. Om de overlast te bespreken en terug te dringen is er door de gemeente aangedrongen om een convenant burens en besturen te maken. Dit om vooral de communicatie tussen de burens en besturen te versterken. Daarnaast is er een externe mediator aangetrokken om het convenant redactioneel te begeleiden en om de vergadering voor te zitten.

Het convenant zal in 2020 ondertekend worden door de burens, besturen en de gemeente. De overlast wordt besproken en er worden afspraken gemaakt met de omwonenden om de overlast tegen te gaan.

Persoonlijke overlastmeldingen aan de gemeente wordt opgepakt. Vooral de vuurwerk overlastmeldingen zijn snel opgepakt en uitgezet naar onze partners.

10.2.3 De gemeente zorgt voor een persoons- en gezinsgerichte aanpak op overlast

De gemeente zorgt voor een persoons- en gezinsgerichte aanpak op overlast.

Wat hebben we bereikt?

In samenwerking met partijen werkzaam in de buurt zoals Politie, Buurtbemiddeling, Woningstichting, Bemoeizorg en Solidez, maar ook met het Startpunt/Kernteam, de BOA's en het Veiligheidshuis (als er sprake is van justitie en zorg) kan er flexibel worden ingespeeld op overlast van personen of gezinnen. Naast dat we kijken naar de persoon of het gezin zelf die overlast veroorzaakt, willen we ook al meer de buurtbewoners meenemen die hier overlast van ervaren. Iedere casus is echter weer maatwerk, waarbij we afspraken met elkaar maken hoe deze situatie integraal op te pakken.

10.2.4 Reactie op actuele overlastsituaties

De gemeente en partners hebben flexibel ingespeeld op actuele overlastsituaties.

Wat hebben we bereikt?

Overlastzaken die complex zijn worden besproken met de politie, in het kernteam of Veiligheidshuis. De lijntjes zijn kort, de partners weten elkaar te vinden.

Met het organiseren en bijwonen van diverse netwerkbijeenkomsten voor en van onze partners leren we waar onze partners van zijn en wat hun specialisme is. Zo weten we welke partner we in kunnen schakelen om de overlast aan te pakken.

10.3 Voorkomen maatschappelijke onrust

Wat wilden we bereiken?

10.3 Maatschappelijke onrust is voorkomen en/of gede-escaleerd

Door uitvoering te geven aan het protocol maatschappelijke onrust, waarbij in het geval van calamiteiten betrokkenen elkaar 24/7 kunnen bereiken, zal escalatie van onrust in Wageningen zoveel mogelijk voorkomen worden.

Onderhouden en uitvoering geven aan het protocol is geen wettelijke taak.

Subdoelen

10.3.1 Protocol maatschappelijke onrust

In het geval van een calamiteit kunnen betrokkenen elkaar 24/7 bereiken op basis van het protocol maatschappelijke onrust.

Wat hebben we bereikt?

Het Calamiteiten plan Maatschappelijke Onrust (CMO) is actief onder de aandacht gebracht van het college en de betrokkenen in de interne organisatie.

In 2019 hebben we samen met de crisiscoördinator van de VGGM een presentatie/leerbijeenkomst georganiseerd om het CMO onder de aandacht te brengen van het college en onze interne medewerkers die hier een rol inspelen. Hiermee hebben we bereikt dat het plan onder de aandacht is gekomen en de processen besproken zijn. In overleg met de VGGM zal het trainen in het uitrollen van een CMO een vast onderdeel worden in de VGGM training van de crisisbeheersing.

10.4 Hulp bij brand en ongevallen

Wat wilden we bereiken?

10.4 Er is snelle en adequate hulp geboden bij brand en ongevallen.

De brandweerzorg is ondergebracht bij de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM). De VGGM/brandweer voert taken uit op het gebied van incidentbestrijding, zoals het blussen van brand en het verlenen van hulp aan mens en dier. De brandweer voert ook taken uit op het gebied van risicobeheersing. Er zijn in Nederland allerlei bouwvoorschriften, waarop de brandweer controleert. Ook adviseert de brandweer aan de gemeente of bepaalde vergunningen voor gebouwen of evenementen kunnen worden afgegeven. Samen met de brandweer geeft de gemeente voorlichting op het gebied van brandveilig leven.

De uitbesteding van brandbestrijding aan de VGGM is een wettelijke taak.

Subdoelen

10.4.1 Brandbestrijding

Brandbestrijding

Wat hebben we bereikt?

Voor de uitvoering van de Incidentbestrijding en risicobeheersing werken we in regionaal verband samen op basis van een gemeenschappelijke regeling met de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM). Voor beleidsperiode 2020-2023 is in 2019 een nieuw beleidsplan brandweer Gelderland-Midden vastgesteld. De belangrijkste speerpunten daarin zijn Vrijwilligheid en Paraatheid, Risicogerichtheid en de vorming van de landelijke meldkamer. De incidentbestrijding wordt uitgevoerd door de brandweer Gelderland-Midden. In 2019 waren er 195 incidenten in Wageningen, waarvan 49 alarmeringen voor brand. In 2019 was er in de gemeente Wageningen eenmaal een GRIP 1 incident. Het ging om personen te water bij de Jachthaven in Wageningen. Het aantal vrijwilligers voor de post Wageningen bedraagt 42 en is daarmee op sterkte.

10.4.2 Risicobeheersing

Risicobeheersing

Wat hebben we bereikt?

Op 2 oktober 2019 heeft de grootschalige controle kamerverhuur plaatsgevonden. Bij deze actie zijn 121 van de 165 geplande adressen gecontroleerd. Het restant adressen krijgt dit jaar nog een reguliere controle. Vastgesteld is dat er bij 14 adressen ernstige gebreken waren waar direct actie op is ondernomen. Het betrof niet het daadwerkelijke voorzieningenniveau maar de werking van installaties (niet functionerende rookmelders). Door bewoners en eigenaren zijn er direct aanvullende acties uitgevoerd en de brandweer heeft nog 35 rookmelders opgehangen. Verder is er veel voorlichting gegeven aan bewoners. Bij 14 adressen waar problemen zijn vastgesteld vindt dit jaar nog een hercontrole plaats. Het thema voor de Brandpreventieweken 2019 was: 'Speurneuzen gezocht'. De campagne was gericht op basisschoolleerlingen van 9-12 jaar. De brandweer heeft een aanbod aan alle basisscholen in de regio gedaan om gratis lespakket aan te schaffen (op kosten VGGM). Helaas hebben scholen geen gebruik gemaakt van dit aanbod.

10.5 Hulp in geval van crisis

Wat wilden we bereiken?

10.5 Er is snelle en adequate hulp geboden in geval van crisis.

Bij een ramp of groot incident gaat alles opzij om de crisis hulp te bieden. We staan onmiddellijk klaar om intensief met elkaar samen te werken. Daar bereiden we ons in regionaal verband, maar ook binnen de eigen organisatie, op voor. Er is een regionaal crisisplan en we oefenen (opleiden en trainen) samen. Bij grootschalige incidenten en crises is de burgemeester opperbevelhebber over de hulpverleningsdiensten. De gemeente voert een aantal crisisbeheersingsprocessen uit, zoals het opvangen en verzorgen van evacués en het informeren van onze inwoners. In 2020 komt er een nieuwe opzet bevolkingszorg. Een vaste, professioneel getrainde, regionale pool van ambtenaren ondersteunt de incidentgemeente. Wageningen levert hiervoor 7 medewerkers. Daarnaast kost deze regionale pool de gemeente jaarlijks 20.000 extra.

Alle genoemde voorbereidingsmaatregelen (VGGM, Regionaal Crisisplan en opleiding) zijn wettelijke taken.

Subdoelen

10.5.1 Voorbereiding ambtelijke organisatie op crisis

In geval van een crisis is de ambtelijke organisatie afdoende voorbereid op haar taken.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 is gewerkt aan de vorming van de nieuwe regionale crisisorganisatie (project 'Bouwen Bevolkingszorg'). De nieuwe regionale crisisorganisatie is per 01-01-2020 actief.

Om tot een robuuste regionale crisisorganisatie te komen heeft er een uitgebreid traject plaatsgevonden (o.a. werving/selectie, opleiden/trainen). Gemeente Wageningen heeft ook medewerkers aangeleverd voor de regionale crisisorganisatie. De nieuwe structuur heeft ook tot aanpassingen van de lokale crisisorganisatie geleid. Zo zijn alle piketgroepen herzien/geactualiseerd en de afspraken/regelingen aangepast waar nodig. Ook hebben er in 2019 diverse opleidingen, trainingen en oefeningen plaatsgevonden voor zowel de regionale als de lokale crisisorganisatie.

10.5.2 Vergroting bewustwording en zelfredzaamheid bij crisis

Bewustwording en zelfredzaamheid van inwoners en ondernemers zijn vergroot op het gebied van crisis

Wat hebben we bereikt?

De brandweer geeft voorlichting aan direct omwonenden van een buurhuis dat een brand heeft gehad.

Na een brand in een woonwijk zorgt de brandweer ervoor dat er een kaart van de brandweer bij de directe burens in de bus ligt. De kaart nodigt uit om contact op te nemen met de brandweer om te bespreken hoe een brand in huis voorkomen kan worden. Hier wordt in beperkte mate gebruik van gemaakt.

NL-Alert heeft twee keer een proefalarm doen afgaan. De gemeente werkt mee in de voorlichting hierover.

10.5.3 Piketdienst

Ambtenaar Openbare Veiligheid en communicatieadviseurs zijn 24/7 paraat in piketdienst.

Wat hebben we bereikt?

De functies Ambtenaar Openbare Veiligheid en communicatieadviseurs zijn 24/7 beschikbaar middels 'hard piket'. Ondanks de nieuwe regionale crisisstructuur zijn bovengenoemde functies nog steeds benodigd op lokaal niveau. Deze functies zijn dan ook 24/7 geborgd middels hard piket. In beide piketgroepen zijn wisselingen geweest in samenstelling. De nieuwe medewerkers zijn opgeleid en getraind voor de uitvoering van hun functie. Ook is er een structureel overleg opgezet tussen de adviseurs Veiligheid en de piket AOV'ers om ontwikkelingen met elkaar te kunnen bespreken.

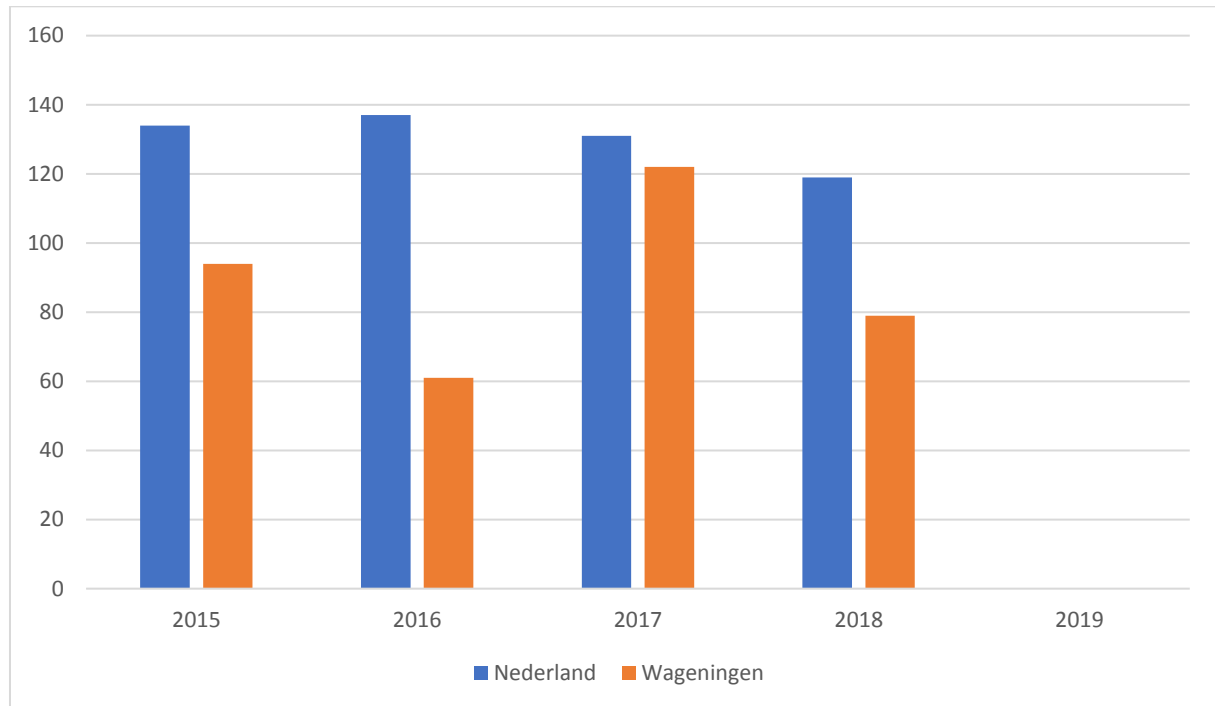
Beleidsindicatoren

In dit programma zijn de volgende beleidsindicatoren opgenomen:

JR19 - Verwijzigingen Halt

Bron: Bureau Halt

Eenheid: Aantal per 10.000 jongeren van 12 tot 18 jaar

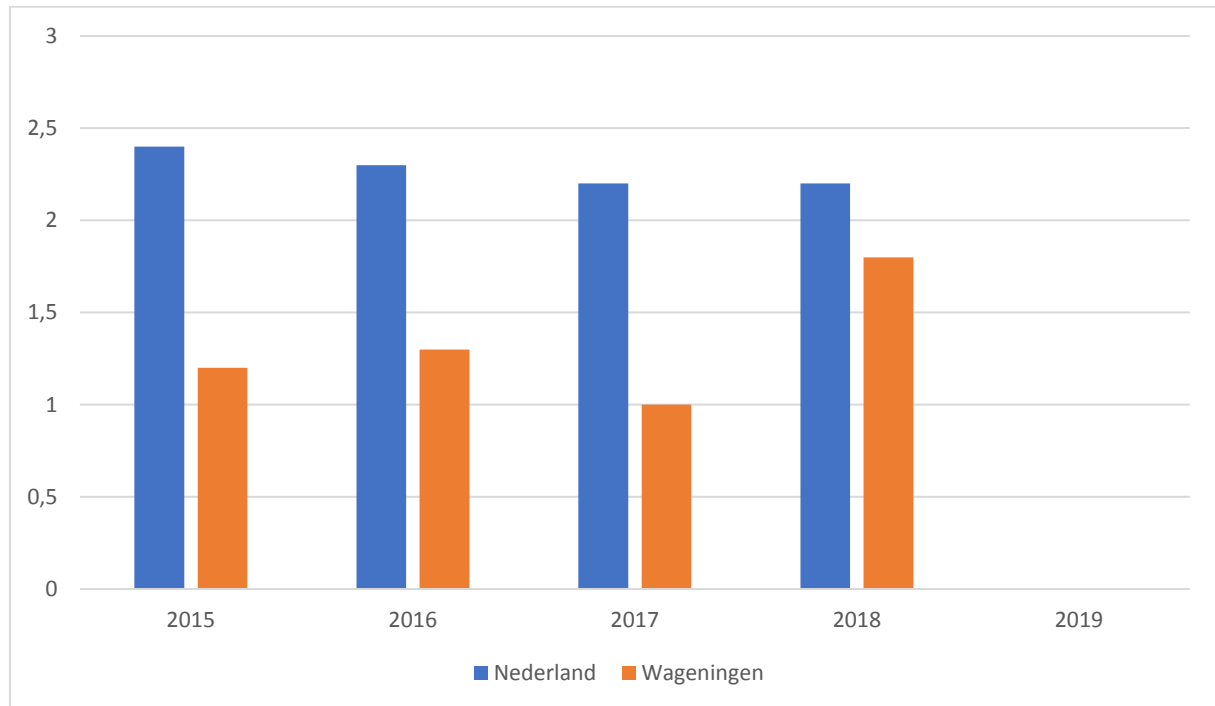
Bron: Bureau Halt

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	134,00	137,00	131,00	119,00	
Wageningen	94,00	61,00	122,00	79,00	

JR19 - Winkeldiefstal

Bron: CBS - geregistreerde criminaliteit & diefstallen

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners

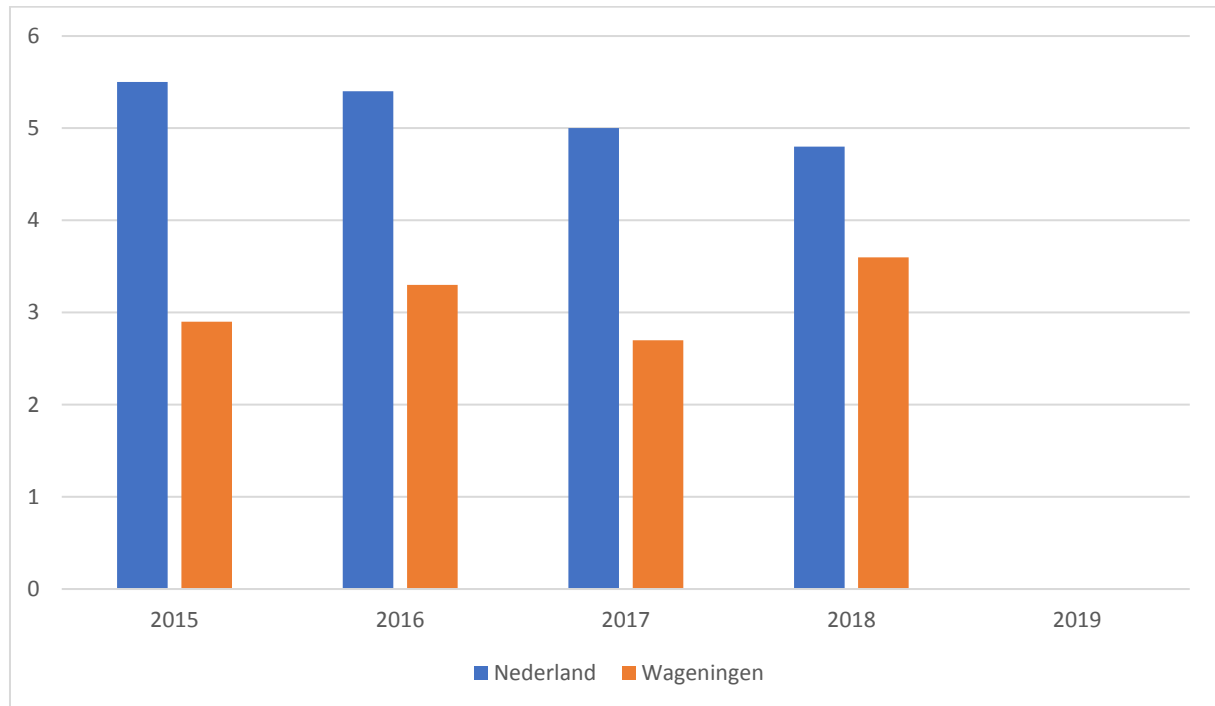
Bron: CBS – Geregistreerde criminaliteit & diefstallen

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	2,40	2,30	2,20	2,20	
Wageningen	1,20	1,30	1,00	1,80	

JR19 - Geweldd misdrijven

Bron: CBS – Geregistreerde criminaliteit & diefstallen

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners

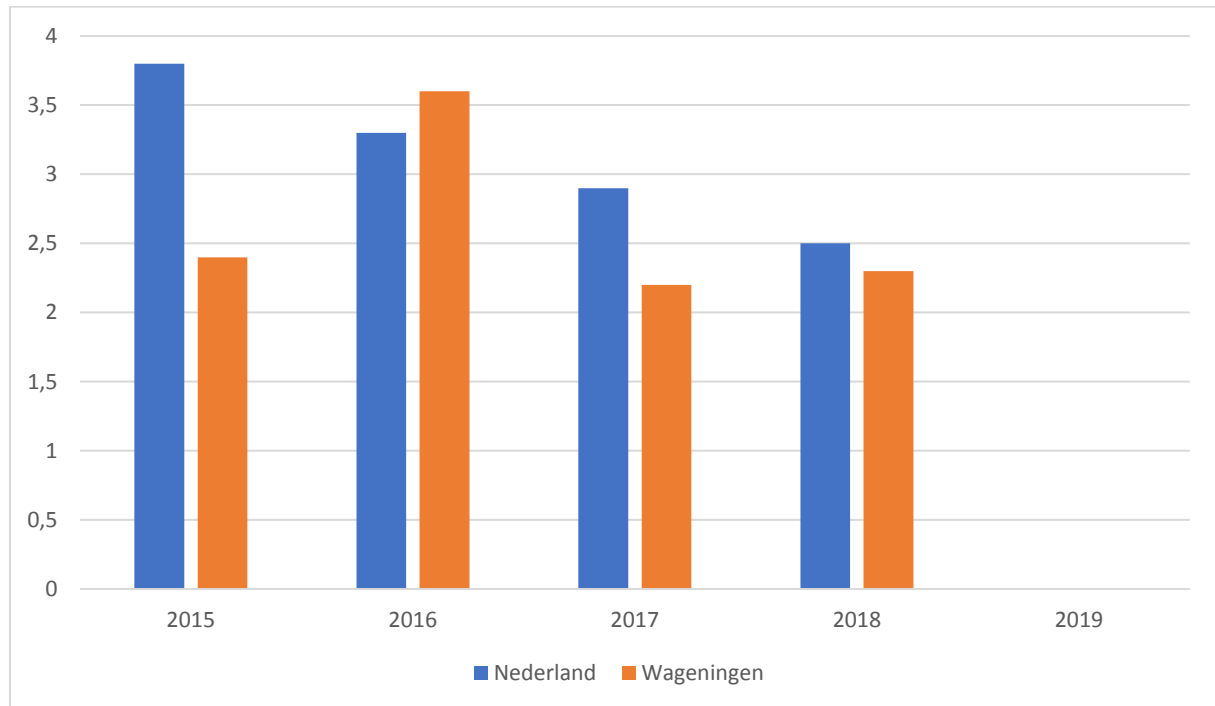
Bron: CBS – Geregistreerde criminaliteit & diefstallen

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	5,50	5,40	5,00	4,80	
Wageningen	2,90	3,30	2,70	3,60	

JR19 - Diefstal uit woning

Bron: CBS – Geregistreerde criminaliteit & diefstallen

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners

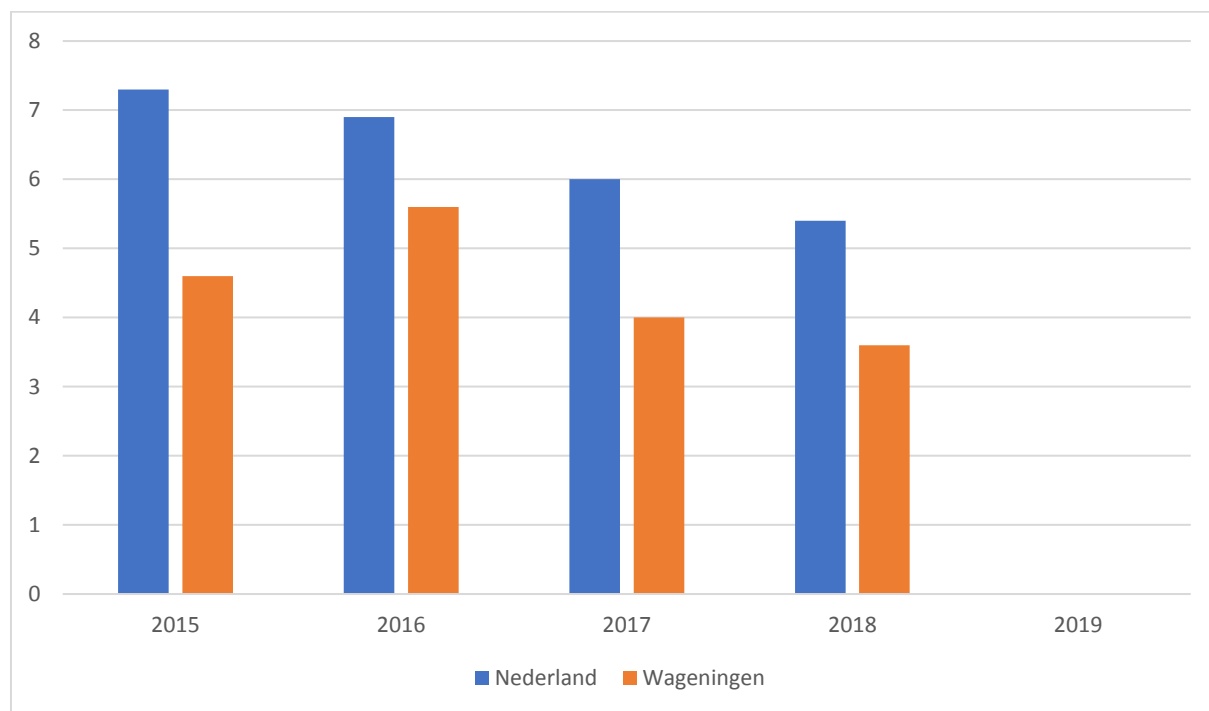
Bron: CBS – Geregistreerde criminaliteit & diefstallen

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	3,80	3,30	2,90	2,50	
Wageningen	2,40	3,60	2,20	2,30	

JR19 - Vernieling en beschadiging

Bron: CBS

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners

Bron: CBS

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	7,30	6,90	6,00	5,40	
Wageningen	4,60	5,60	4,00	3,60	

Beleidskader

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- APV Wageningen 2014
- Bouwverordening 1993 (herziening 2013)
- Verordening binnentreden ter uitvoering van noodverordeningen (1997)

Beleidsnota's

- 2017 – 2018 Notitie Ontwikkelingen en speerpunten m.b.t. criminaliteit in Wageningen
- Piketregeling rampbestrijding gemeente Wageningen 2014
- Regionaal beleidsplan Brandweer Gelderland-Midden 2014-2018
- Regionaal Crisisplan 2013

- Regionaal beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing Gelderland-Midden 2016-2019

Convenanten

- Veilig uitgaan
- Hennep covenant en compass
- Buurtbemiddeling
- Buren/besturen gezelligheids-verenigingen (in de maak)

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partij is betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM).

Voor de uitvoering van de brandbestrijding en risicobeheersing werken we samen in regionaal verband op basis van een gemeenschappelijke regeling.

Wat heeft het gekost?

Hieronder zijn drie financiële tabellen opgenomen die inzicht geven in de kosten van dit programma.

Overzicht baten en lasten

In de onderstaande tabel zijn de jaarlijkse baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn. De lasten en baten zijn inclusief de kapitaallasten van de investeringen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil 2019
Lasten	-1.838	-1.780	-1.787	-7
Baten	15	0	10	10
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.823	-1.780	-1.777	3
Gerealiseerd resultaat	-1.823	-1.780	-1.777	3

Begrote en werkelijke resultaat per product

Het programma bestaat uit de onderstaande producten. Per product wordt het begrote en het werkelijke resultaat voor reservemutaties vermeld.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019
110.00 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	-81	-99
120.00 BRANDWEERZORG	-1.566	-1.555
120.20 RAMPENBESTRIJDING	-133	-122
Resultaat	-1.780	-1.777

Overzicht baten en lasten per hoofddoel

In onderstaande tabel zijn de werkelijke baten en lasten na reservemutaties per hoofddoel van dit programma weergegeven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019				
	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
10.1 Terugdringen aantal slachtoffers criminaliteit	0	-99	0	0	-99
10.4 Hulp bij brand en ongevallen	10	-1.688	0	0	-1.677
Gerealiseerd resultaat	10	-1.787	0	0	-1.777

Programma 11 Transparante overheid

Waarom dit programma?

Een transparante overheid is een voorwaarde om de afstand tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven zo klein mogelijk te houden en begrip te krijgen voor elkaars standpunten, meningen en handelen. Het is ook een voorwaarde om stappen te zetten in democratische vernieuwing waarbij we op zoek gaan naar nieuwe vormen van samenwerken in de stad, met onze inwoners, bedrijven en instellingen, maar ook met andere overheden en regionale partners.

Door de uitvoering van dit programma kunnen inwoners beter voldoen aan hun verplichtingen, gebruik maken van hun rechten en krijgen zij zo optimaal mogelijk zeggenschap in de onderwerpen die we samen willen realiseren in Wageningen en in de regio. Bovendien krijgen initiatieven voor vernieuwing van onze democratie volop ruimte.

Digitalisering, informatietechnologie en data zijn in dit tijdperk in toenemende mate belangrijk. Data biedt grote kansen en het slim gebruik maken van die data beïnvloedt onze manier van werken en organiseren. Data kan waardevolle informatie bevatten en nieuwe inzichten geven over de stad. Deze inzichten benutten we om de stad verder te brengen. De inzet van data is ondersteunend aan de ontwikkeling van efficiënte en transparante overheid en draagt bij aan het voeren van duurzaam beleid.

Door inwoners en partners meer zeggenschap te geven, investeren we niet alleen in meer draagvlak, maar ook in betrokkenheid op korte en lange termijn. Dat werken we verder uit in een aparte, ambitieuze agenda voor democratische vernieuwing samen met de voltallige raad, inwoners, organisaties en ondernemers.

Beoogd maatschappelijk effect

De inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven van en in Wageningen voelen zich zodanig gefaciliteerd door de gemeente dat zij gemakkelijk hun informatie kunnen vinden, gebruik kunnen maken van hun rechten en aan hun verplichtingen kunnen voldoen. Zij ervaren dat hun eigen kracht optimaal wordt benut om mee te kunnen werken aan de ontwikkeling van de stad.

Om dit maatschappelijk effect te realiseren zijn de volgende thema's actueel:

- Dienstverlening
- Informatie is toegankelijk en toepasbaar
- Digitale en privacy beschermende interactie met inwoners
- Democratische vernieuwing: optimale zeggenschap van inwoners, bedrijven en instellingen

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat wilden we bereiken? (doelen en subdoelen)
- Wat hebben we bereikt? (per subdoel)

11.1 Dienstverlening

Wat wilden we bereiken?

11.1 De gemeente heeft haar dienstverlening zo optimaal mogelijk afgestemd op de wensen en behoeften van inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

De gemeente heeft haar dienstverlening zo optimaal mogelijk afgestemd op de wensen en behoeften van inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

Binnen de afstemming vallen onder andere de bezwarenprocedures, de inspraakverordening, het proces rond de registratie van verloren en gevonden voorwerpen en het invoeren van de basisregistraties. Dit zijn allemaal wettelijke taken.

Subdoelen

11.1.1 Digitale dienstverlening

De mogelijkheden voor digitaal contact met de gemeente zijn uitgebreid en er wordt minder papieren post verstuurd.

Wat hebben we bereikt?

- Introductie van het portaal BLITTS waarmee inwoners eenvoudig simpele aanvragen van een omgevingsvergunning kunnen indienen.
- Lancering parkeerbalie waarmee inwoners digitaal een parkeervergunning kunnen aanvragen.
- Introductie laagdrempelig contact via WhatsApp.
- Het doen van voorwerk voor de introductie van portalen m.b.t. burgerzakenproducten en een balieregie-oplossing.

11.1.2 Aansluiting dienstverlening bij GDI

De dienstverlening is meer aangesloten bij de generieke digitale infrastructuur (GDI) en landelijke standaarden

Wat hebben we bereikt?

- In 2019 is via de website van de gemeente en de Digitale Parkeerbalie ca. 16.200 keer ingelogd op basis van DigiD.
- In 2019 zijn de webformulieren op de website van de gemeente voorbereid om authenticatie van bedrijven en EU-inwoners mogelijk te maken.
- Daarnaast zijn nieuwe portalen verworven (burgerzaken, zaaksysteem) die inwoners en bedrijven toegang gaan geven tot informatie en diensten op basis van de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI).

11.1.3 Dienstverlening via verschillende kanalen

De gemeente verleent haar diensten via verschillende kanalen.

Wat hebben we bereikt?

De gemeente Wageningen werkt met een dashboard waarop alle communicatie via social media richting de gemeente binnenkomt. Op deze manier krijgt iedereen direct antwoord. In 2019 steeg het aantal volgers van de gemeentelijke Facebookpagina met 479 nieuwe volgers naar een totaal aan 7.420 volgers. Over het algemeen wordt Facebook steeds minder populair en vindt een verschuiving plaats naar Instagram. In 2020 gaat de gemeente Wageningen ook berichten plaatsen op Instagram.

Beantwoorden brieven/e-mails binnen termijn

De gemeente heeft 91,7% van de binnengekomen brieven en e-mails (totaal aantal geregistreerd: 14.191) binnen de gestelde termijnen beantwoord. Dit gaat om alle binnenvallende correspondentie die uiteindelijk als zaak wordt geregistreerd via de Digitale Informatievoorziening (DIV).

WhatsApp

Juni 2019 zijn we als uitbreiding van de digitale dienstverlening live gegaan met WhatsApp, een laagdrempelige en eenvoudige manier om direct met inwoners en ondernemers in gesprek te zijn.

Digitale parkeerbalie

In 2019 zijn we gestart met het uitgeven van digitale parkeervergunningen voor onze inwoners die woonachtig zijn in een betaald parkeergebied. Er zijn in 2019 1.101 digitale parkeervergunningen uitgegeven waarvan ongeveer 950 zijn aangevraagd door de inwoners zelf via de Digitale ParkeerBalie. De resterende vergunningen zijn verleend via het medewerkersportaal aan de balie.

Telefonie

Medio 2019 is een telefonisch keuzemenu ingericht om wachttijden bij het algemene telefoonnummer 0317-492 911 te verkorten. De beller kan een keuze maken uit een Nederlandstalig of Engelstalig keuzemenu. Daarna volgt het keuzemenu in de gewenste taal, met drie alternatieven. Telefonische bereikbaarheidstijden zijn in 2019 voor alle locaties (Startpunt en stadhuis) gelijkgetrokken.

Werken op afspraak

Het werken op afspraak is geëvalueerd door een onderzoek onder inwoners en medewerkers. Het college heeft een besluit genomen over de openingstijden van de balies Burgerzaken. De informatiebalie is sinds 1 januari 2019 alle werkdagen geopend tussen 8.30 en 17.00 uur.

Snelserviceformule

De gemeente is in 2019 samen met Omgevingsdienst de Vallei (OddV) gestart met een pilot 'snelserviceformule'. Met de snelserviceformule kunnen eenvoudige aanvragen (zoals voor een dakkapel, aanbouw of een schuurtje) digitaal worden aangevraagd en worden vergund. De pilot duurt één jaar en wordt na dat jaar geëvalueerd met de deelnemende partijen.

11.1.4 Dienstverlening voldoet aan wettelijke plichten en normen

De gemeente voert de dienstverlening uit volgens de wettelijke plichten en normen.

Wat hebben we bereikt?

Middels de jaarlijkse zelfaudit wordt getoetst of we voldoen aan de wettelijke normen die gelden voor de dienstverleningsprocessen ten aanzien van Burgerzaken. In 2019 scoren we als het gaat om de processen Basisregistratie Personen (BRP) boven de norm. Uit de evaluatie reisdocumenten blijkt dat we met enige aanpassingen kunnen voldoen aan de norm. De norm wordt bepaald aan de hand van het invullen van een landelijke vragenlijst.

Ook is door middel van de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) een drietal specifieke domeinvragen getoetst met de bijbehorende dienstverleningsprocessen. Gekeken is naar de borging van processen, juistheid, tijdigheid en volledigheid van de volgende drie dienstverleningsprocessen:

- Basisregistratie Adressen en Gebouwen: 90%, de zelfevaluatie bevestigt dat de kwaliteit van de BAG voldoet.
- Basisregistratie Grootschalige Topografie: 77%, de zelfevaluatie bevestigt dat de kwaliteit van de BGT voldoet.
- Basisregistratie Ondergrond: 58,3%, de zelfevaluatie bevestigt dat de kwaliteit van de BRO onder de maat is. De BRO was een nieuw onderwerp in 2019 en omdat de invoering van de BRO over verschillende jaren wordt uitgespreid is het van belang dat op alle deelprocessen verbeteringen worden doorgevoerd om niet achterop te raken.

In vergelijking met 2018 zien we een afname in het aantal keren dat de gemeente in gebreke is gesteld: van 31 ingebrekestellingen in 2018 naar van 19 in 2019.

11.1.5 Mogelijkheid inspraak inwoners

Inwoners hebben de mogelijkheid om inspraak te hebben op ontwikkelingen in de gemeente.

Wat hebben we bereikt?

Middels participatietrajecten worden inwoners gestimuleerd om inspraak te geven binnen projecten zoals de Visie Buitengebied, Gebiedsvisie De Eng, Born-Oost, Grebbedijk, Democratische Vernieuwing, Gebiedsvisie Olympiahall e.o., poppodium, woningmarktstrategie, zonneparken, stedenbouwkundig plan De Dreijen, herinrichting Van Uvenweg, ontwikkeling Aula, Marijkeweg 20, Bestemmingsplan kamergewijze verhuur, skeelerbaan en skatepark en de stedenbouwkundige plannen Kortenoord 2B en 3.

11.1.6 Aansluiten op behoefte van de inwoners en ondernemers

Kwaliteit van de dienstverlening aansluiten op de behoefte van de inwoners en ondernemers.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 hebben we de (digitale) afspraakmogelijkheden gepromoot om zo onze inwoners te stimuleren om hiervan gebruik te maken. In 2019 zijn er 9790 afspraken gemaakt. In maart 2014 is de Paspoortwet gewijzigd en daardoor is de geldigheidsduur van paspoorten en identiteitskaarten verlengd naar 10 jaar. Dit betekent dat er nu minder afspraken zijn voor de aanvraag van reisdocumenten voor personen van 18 jaar en ouder. In 2024 komen deze mensen allemaal weer terug voor verlenging en zal het aantal gemaakte afspraken weer gaan oplopen.

In 2019 is gewerkt aan de kwaliteit van de dienstverlening tijdens de persoonlijke contactmomenten vanuit het principe van gastheerschap.

Tevens is ingezet op digitale balies, zoals de Digitale parkeerbalie en de digitale balie snelserviceformule. In 2019 zijn er 5740 producten digitaal aangevraagd via de website. De trend is dat de afgelopen 5 jaar elk jaar ongeveer 10% meer online formulieren worden ingevuld dan het jaar daarvoor.

Inwoners kunnen meldingen openbare ruimte (MOR) zowel via de MOR-app indienen als via de website en telefoon van de gemeente. In 2019 zijn er 2786 meldingen door inwoners ingediend. Dit is een toename t.o.v. 2018.

ZIVVER

In 2019 is ZIVVER geïnstalleerd. We kunnen persoonsinformatie veilig delen via de e-mail met inwoners en andere organisaties. We doen dit met een speciale uitbreidingsmodule voor Outlook: ZIVVER.

Portaal Burgerzaken

Inwoners van de gemeente Wageningen kunnen sinds de zomer van 2019 meekijken bij de aanvraag van hun paspoort of rijbewijs. De inwoner kan tijdens het baliebezoek meekijken bij welke processtap de baliemedewerker is. De inwoner kan meekijken op het klantscherm en het verloop van hun aanvraag volgen. Ook is daar te zien of hun persoonsgegevens juist geregistreerd staan in de Basisregistratie Personen (BRP).

11.2 Kunnen voldoen aan verplichtingen

Wat wilden we bereiken?

11.2 Inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven kunnen aan hun verplichtingen voldoen.

Om de inwoner aan zijn verplichtingen te kunnen laten voldoen, worden de processen rondom persoonsregistratie verbeterd en voert de gemeente een aantal producten en diensten uit die vallen onder Publiekszaken. Daarnaast heeft de gemeente Wageningen middelen om verkiezingen en referenda te organiseren. Dit zijn allemaal wettelijke taken.

Subdoelen

11.2.1 Correcte persoonsregistratie

Een correcte persoonsregistratie vindt plaats.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 scoren we ook bij de zelfevaluatie van het BRP (via een vragenlijst) boven de norm van 95%. Voor de bijhouding scoren we 98,5% en verstrekking gegevens 96%.

Een controle op leegstand op woonadressen is uitgevoerd. Deze controle wordt periodiek uitgevoerd. Er is gestart met een bewustwordingscampagne over inschrijving. Deze campagne loopt nog door in 2020. Uit onderzoek onder studenten is gebleken dat niet iedereen op de hoogte is van de regels omtrent inschrijving in de woongemeente. De campagne is erop gericht om deze doelgroep meer bewust te maken van de regels omtrent inschrijving en ze daarmee ook er voor te zorgen dat ze zich inschrijven in Wageningen.

11.2.2 Correcte en snelle uitvoering van producten en diensten

Publiekszaken zorgt voor een correcte en snelle uitvoering van producten en diensten.

Wat hebben we bereikt?

- Kick-off voor wat betreft e-diensten. Via e-diensten hoeven inwoners en ondernemers niet meer naar het stadhuis te komen. Via de e-diensten kunnen ze 24/7 terecht op www.wageningen.nl.
- Update applicatie 'Portaal Burgerzaken' waarbij een tweede scherm is geïnstalleerd bij de balies van Burgerzaken. Zo kan de inwoner meekijken en is onze dienstverlening verbeterd.

Verzoeken worden binnen de wettelijke termijn verwerkt.

11.2.3 Iedere stemgerechtigde kan zijn stem uitbrengen.

Iedere stemgerechtigde kan zijn stem uitbrengen.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 zijn er twee verkiezingen geweest.

In maart 2019 was er een gecombineerde verkiezing voor de Provinciale Staten en het waterschap. Voor deze verkiezingen zijn 28.160 kiesgerechtigden opgeroepen.

In juni 2019 was de verkiezing voor het Europees Parlement. Hiervoor zijn 28.343 kiesgerechtigden opgeroepen.

11.3 Informatie toegankelijk via diverse kanalen

Wat wilden we bereiken?

11.3 Gemeentelijke informatie is toegankelijk voor alle doelgroepen via diverse kanalen.

Via verschillende communicatiemiddelen, zoals de website, Facebook, Twitter en de gemeentelijke informatiepagina, stelt de gemeente informatie beschikbaar. Op de website en in de gemeentegids wordt informatie ook in het Engels aangeboden.

Subdoelen

11.3.1 Website sluit aan op het zoekgedrag van de bezoeker

De informatie op de website sluit aan op het zoekgedrag van de bezoeker.

Wat hebben we bereikt?

De belangrijkste nieuwsberichten worden in het Engels vertaald. Verder is de informatie op startpuntwageningen.nl voor een groot deel naar het Engels vertaald, om zo een grotere doelgroep te bereiken zoals studenten. Elke maand wordt aan de hand van Google Analytics gekeken naar het zoekgedrag van de bezoekers van www.wageningen.nl en www.startpuntwageningen.nl. Aan de hand van het zoekgedrag wordt wanneer nodig de inhoud op de websites aangepast zodat de bezoekers de informatie vinden waarnaar ze op zoek zijn.

De privacyverklaring van gemeente Wageningen is in 2019 geüpdatet. De privacyverklaring biedt algemene informatie over hoe de gemeente omgaat met persoonsgegevens. De verklaring is makkelijk vind- en leesbaar.

11.3.2 Communicatiekanalen zijn op elkaar afgestemd

De diverse communicatiekanalen van de gemeente zijn op elkaar afgestemd.

Wat hebben we bereikt?

- In 2019 is veelvuldig gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een (zowel online als telefonische) afspraak met de gemeente te maken: In 2019 zijn 9790 afspraken gemaakt.
- Via de website, Facebook, Twitter, de gemeentepagina en persberichten bereiken we verschillende doelgroepen. Door crossmedia zorgen we ervoor dat deze kanalen elkaar versterken.
- Verbetering van afstemming over het afhandelen van vragen en verzoeken die binnenkomen bij de verschillende gemeentelijke afdelingen. Er zijn teamoverstijgende LEAN-trajecten gestart in 2019. Met LEAN-trajecten brengen we de huidige processen in beeld en maken we een gewenst proces om zoveel mogelijk verspilling weg te halen. Deze trajecten hebben een positieve bijdrage geleverd aan onze dienstverlening.

11.3.3 Informatie is waar mogelijk als open data beschikbaar.

Informatie is waar mogelijk als open data beschikbaar.

Wat hebben we bereikt?

De informatie die de gemeente deelt op de website is vrij beschikbaar en dient de inwoner door compleet, actueel en toegankelijk te zijn. Er zijn in 2019 350.520 websitebezoeken geweest, waarbij er ruim 779.432 pagina's zijn bezocht. Best bezocht zijn de contactpagina's, Afspraak maken en Verhuizen. Dit is een stijging t.o.v. 2018.

De werkprocessen van gemeente Wageningen waarbinnen persoonsgegevens worden gebruikt zijn vastgelegd in het Register van Verwerkingsactiviteiten. Het register is voor eenieder in te zien op de website van gemeente Wageningen. De informatie uit het register is in 2019 geactualiseerd en geeft overzichtelijk weer voor welke activiteiten persoonsgegevens (van o.a. onze inwoners) worden gebruikt.

11.4 Privacy

Wat wilden we bereiken?

11.4 De gemeente gaat zorgvuldig om met de privacygevoelige informatie.

Het beleid rondom informatiebeveiliging wordt gecontroleerd op risico's en de veranderde wet- en regelgeving. Dit is een wettelijke taak. Daarnaast is de gemeente verplicht om verzoeken voor inzage, correctie en/of verwijdering van gegevens (AVG) uit te voeren.

Subdoelen

11.4.1 Beleid, regelgeving en uitvoering rond informatiebeveiliging zijn actueel

Beleid, regelgeving en uitvoering rond informatiebeveiliging zijn actueel.

Wat hebben we bereikt?

In 2019 heeft de gemeente gewerkt aan de voorbereidingen voor de komst van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid zodat de implementatie daarvan in 2020 kan beginnen. Daarnaast is de aanpak rond de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) verder geprofessionaliseerd en wijst een in 2019 uitgevoerde Penetratietest en pre-audit uit dat er bij de gemeente duidelijke stappen worden gezet in de informatiebeveiliging rond Suwinet en DigiD.

11.4.2 Inwoner heeft inzicht en invloed op de gegevens die worden vastgelegd

De inwoner is in staat om inzicht te krijgen en invloed uit te oefenen op zijn gegevens die de gemeente heeft vastgelegd

Wat hebben we bereikt?

De op de website gepubliceerde privacyverklaring van gemeente Wageningen is in 2019 geüpdatet. In de privacyverklaring worden inwoners geïnformeerd over de verschillende rechten die zij hebben ten aanzien van hun persoonsgegevens. Zo hebben inwoners onder andere het recht op informatie, recht op inzage en het recht om gegevens te (laten) corrigeren. Tevens geeft de privacyverklaring duidelijkheid over de manier waarop inwoners een beroep kunnen doen op één of meerdere van deze privacyrechten.

11.5 Zeggenschap inwoners, bedrijven en instellingen

Wat wilden wij bereiken?

11.5 De zeggenschap van inwoners, bedrijven en instellingen bij onderwerpen waarin zij samenwerken is optimaal

Alle inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven ervaren en hebben de ruimte om gebruik te maken van hun eigen kracht voor de ontwikkeling van de stad

De gemeente wil een lokale overheid zijn die midden in de samenleving staat en uitgaat van de kracht van de stad. We brengen partijen in de stad bij elkaar en laten ruimte in zowel de beleidsvorming als in de uitvoering van ons beleid. De focus ligt hierbij op de verbetering van de samenwerking en samenwerkingsvormen met inwoners, organisaties en bedrijven voor de ontwikkelingen in de stad (en de regio).

Subdoelen

11.5.1 Democratische vernieuwing verbeteren

Er is nieuwe ervaring opgedaan met manieren om de democratische vernieuwing te verbeteren

Wat hebben we bereikt?

In 2019 zijn we gestart met een denktank Democratische Vernieuwing bestaande uit inwoners, ambtenaren en raadsleden. We hebben onder andere met elkaar gesproken over: de A-dossiers van de raad, Klare Taal, Burgerberaad, digitale participatie en Right to Challenge. Ook hebben een aantal mensen hun kijk op Democratische Vernieuwing met de groep gedeeld. In 2019 zijn 6 bijeenkomsten georganiseerd waar (in totaal) ongeveer 150 mensen bij aanwezig waren.

Uit de denktank zijn 6 concrete experimenten gekomen waar we in 2020 mee van start gaan. We gaan aan de slag met Klare Taal, Burgerberaad, Digitaal Platform en verruiming van de Right to Challenge. Daarnaast gaat Welsaam nog de haalbaarheid onderzoeken van een ideeënwedstrijd voor kinderen en een voucheractie voor inwonersinitiatieven.

11.6 Zeggenschap gemeentelijke regelingen

Wat wilden we bereiken?

11.6 De zeggenschap van de gemeente in de gemeenschappelijke regelingen en intergemeentelijke samenwerking is optimaal.

De zeggenschap van de gemeente in de gemeenschappelijke regelingen en intergemeentelijke samenwerking is optimaal.

Subdoelen

11.6.1 Betrokkenheid Raad bij intergemeentelijke samenwerking

De raad is betrokken bij het gesprek over de zeggenschap van de gemeente binnen de gemeenschappelijke regelingen en intergemeentelijke samenwerking

Wat hebben we bereikt?

De gemeenteraad is in 2019 betrokken bij de intergemeentelijke samenwerking door de raadsinformatiebijeenkomst 'grip op samenwerking' dd 23-1-2019, themabijeenkomst 'kennismaking Wageningse GR-en' op 12-3-2019 en de collegeinformatieavond 'Regionale Economische Ontwikkelingen' op 28 oktober 2019. Los van deze algemene informatiebijeenkomsten over regionale samenwerking, is de raad intensief betrokken bij GR Regio Foodvalley via de vergaderingen van de regiocommissie, de behandeling van de Startnotitie Strategische Agenda (4 maart 2019) en de Concept Strategische Agenda (9 december 2019).

11.7 Datagericht werken t.b.v. duurzaam beleid

Wat wilden we bereiken?

11.7 De gemeente werkt datagericht ten behoeve van het voeren van duurzaam beleid.

De gemeente werkt datagericht ten behoeve van voeren van duurzaam beleid.

Subdoelen

11.7.1 Datagericht werken t.b.v. de ontwikkeling van beleid

Data wordt gevisualiseerd en ondersteunt efficiënt en effectief de ontwikkeling van beleid voor de organisatie en de stad.

Wat hebben we bereikt?

- In 2019 is een intern geoportaal gelanceerd met thematische kaarten over onder meer openbare ruimte, natuur & duurzaamheid, cultuur & ruimte, voorzieningen & veiligheid. Het geoportaal bevat visualisaties van onder meer wijkstatistieken, zonnepanelen en AED's.
- Tevens zijn voorbereidingen getroffen het publieke deel van dit geoportaal beschikbaar te stellen voor inwoners en bedrijven.
- In 2019 zijn de voorbereidingen gestart voor een project waarin data-analyse rondom armoedeproblematiek wordt toegepast als input voor het armoedebestrijdingsbeleid.
- Op basis van data-analyse worden kwartaalrapportages sociaal domein opgesteld.

11.7.2 Data, interne medewerkers, instrumenten efficiënt benutten

We maken gebruik van de aanwezige interne deskundigen om data en instrumenten efficiënt te benutten

Wat hebben we bereikt?

- In 2019 heeft de kopgroep datagericht werken de aanpak verder uitgewerkt om het datagericht werken te stimuleren in de organisatie.
- De kopgroep heeft deze aanpak ten uitvoer gebracht. Zo is aan kennisdeling en bewustwording gewerkt in de organisatie rondom beschikbaarheid van data, gebruik van data en ethische en privacy-aspecten rondom datagericht werken.
- Tevens is externe deskundigheid en ervaring benut van o.a. gemeenten, VNG, CBS en data.overheid.nl.

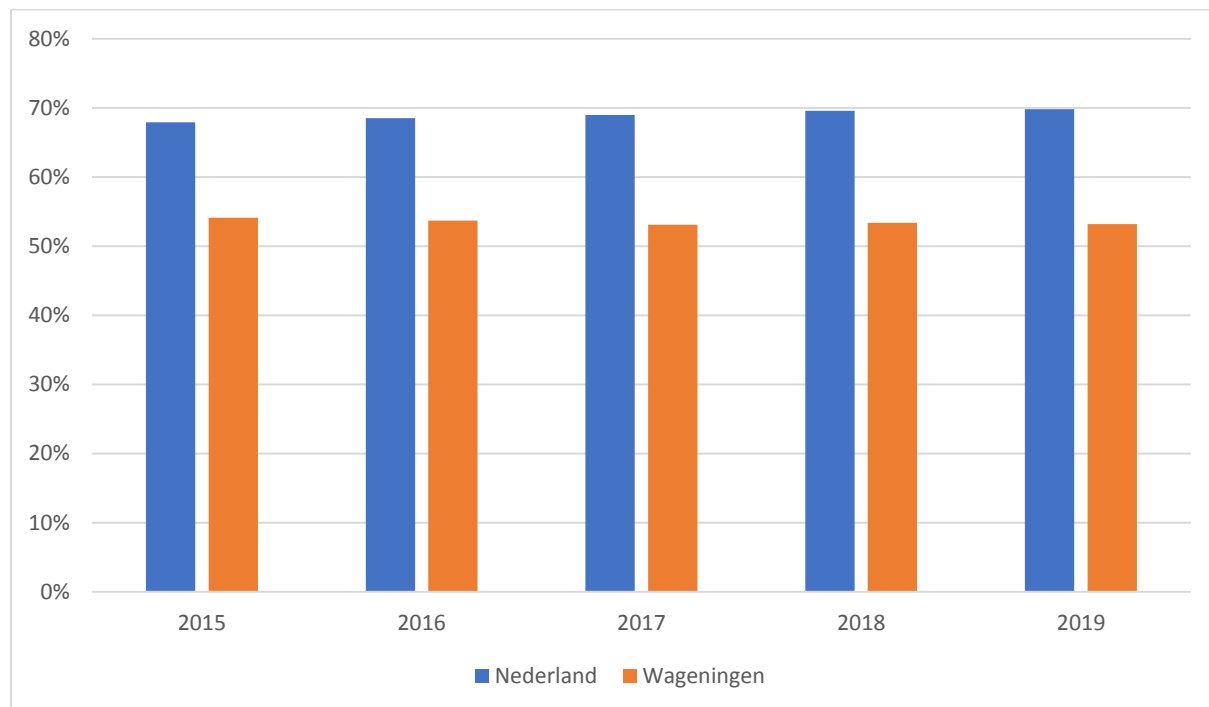
Beleidsindicatoren

In dit programma zijn de volgende beleidsindicatoren opgenomen:

JR19 - Demografische druk

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek

Eenheid: De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.

Bron: CBS – Bevolkingsstatistiek

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	67,90 %	68,50 %	69,00 %	69,60 %	69,80 %
Wageningen	54,10 %	53,70 %	53,10 %	53,40 %	53,20 %

Beleidskader

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening elektronische bekendmaking Wageningen (2013)
- Verordening Rekenkamer (2016)
- Reglement van orde van de raad (2017)
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (2008)
- Inspraakverordening (2006)

- Referendumverordening Wageningen, raadgevend (2006) en raadplegend (2015)
- Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning (2003)
- Verordening burgerinitiatief (2003)
- Legesverordening

Beleidsnota's

- Notitie en meetlat burgerparticipatie (2013)
- Notitie het Nieuwe Werken en Dienstverlening (2012)
- Informatiebeveiligingsbeleid (2017)
- Communicatiebeleid (2011)
- Integriteitsbeleid Gemeente Wageningen (2016)

Betrokkenheid verbonden partijen

Er zijn bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen in dit programma geen verbonden partijen betrokken.

Wat heeft het gekost?

Hieronder zijn drie financiële tabellen opgenomen die inzicht geven in de kosten van dit programma.

Overzicht baten en lasten

In de onderstaande tabel zijn de jaarlijkse baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn. De lasten en baten zijn inclusief de kapitaallasten van de investeringen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil 2019
Lasten	-3.078	-3.048	-3.592	-544
Baten	721	546	548	2
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-2.358	-2.502	-3.044	-543
Onttrekkingen	100	1	211	210
Storringen	-50	-50	-50	0
Mutaties reserves	50	-49	161	210
Gerealiseerd resultaat	-2.308	-2.550	-2.883	-333

Begrote en werkelijke resultaat per product

Het programma bestaat uit de onderstaande producten. Per product wordt het begrote en het werkelijke resultaat voor reservemutaties vermeld.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019
001.00 BESTUURSORGANEN (RAAD)	-528	-481
001.05 BESTUURSORGANEN (B&W)	-663	-1.079
001.20 REPRESENTATIE	-87	-80
002.00 BESTUURSONDERSTEUNING COLLEGE VAN B&W	-286	-417
003.00 BURGERZAKEN	-727	-727
004.00 BATEN SECRETARIELEGES BURGERZAKEN	328	317
005.00 BESTUURLIJKE SAMENWERKING	-152	-154
006.00 BESTUURSONDERSTEUNING RAAD EN REKENKAMER FUNCTIE	-387	-424
Resultaat	-2.502	-3.044

Overzicht baten en lasten per hoofddoel

In onderstaande tabel zijn de werkelijke baten en lasten na reservemutaties per hoofddoel van dit programma weergegeven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019				
	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
11.1 Dienstverlening	0	-417	0	0	-417
11.2 Voldoet aan verplichtingen	525	-286	0	0	239
11.4 Privacy	23	-671	0	1	-647
11.5 Zeggenschap inwoners, bedrijven en instellingen	0	-1.079	-50	210	-919
11.GR Gemeenteraad	0	-1.095	0	0	-1.095
11.RK Rekenkamer	0	-43	0	0	-43
Gerealiseerd resultaat	548	-3.592	-50	211	-2.883

Programma 12 Algemene dekking en onvoorzien

Waarom dit programma?

In dit programma staan de algemene inkomsten van de gemeente. Dit onderdeel is verplicht op grond van het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Programma 12 is daarom afwijkend van de andere programma's. Het wettelijk verplichte bedrag voor onvoorzien wordt geraamd voor de begroting in zijn geheel en moet daarom eveneens hier worden opgenomen. Verplicht is ten slotte ook om de overhead of interne bedrijfsvoering in dit programma op te nemen.

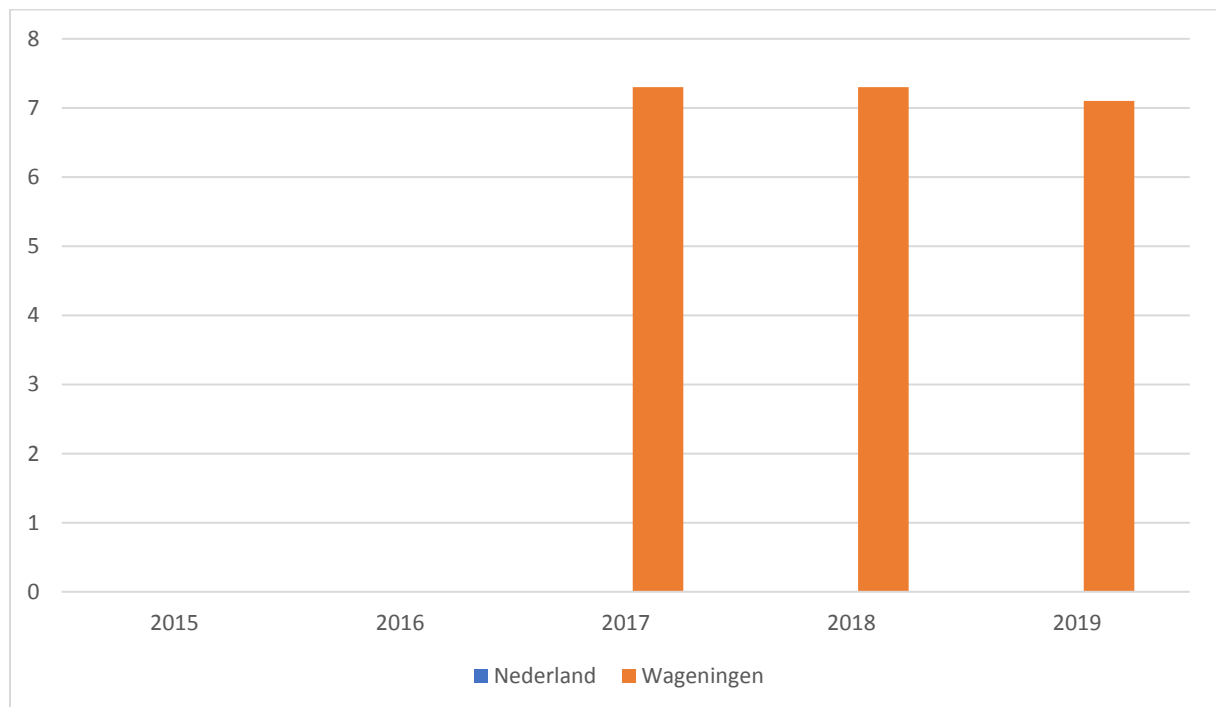
Beleidsindicatoren

In dit programma zijn de volgende beleidsindicatoren opgenomen:

JR19 - Formatie

Bron: Eigen gegevens

Eenheid: Fte per 1.000 inwoners

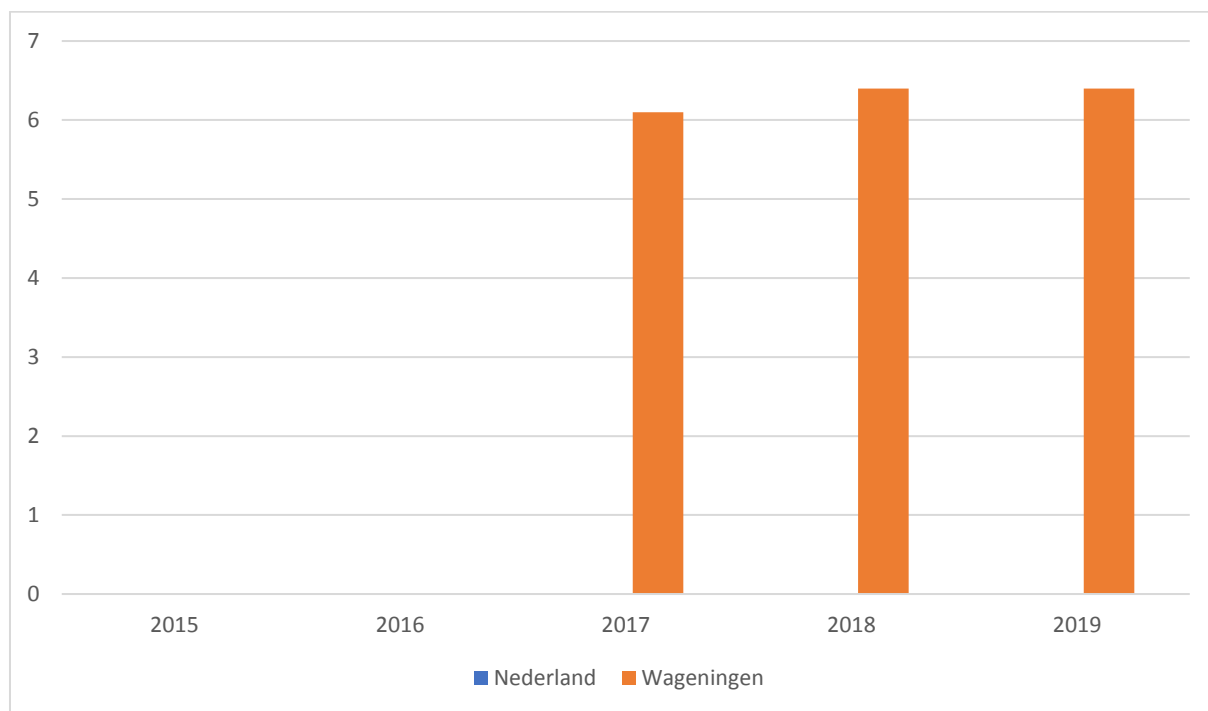
Bron: Eigen gegevens

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland					
Wageningen			7,30	7,30	7,10

JR19 - Bezetting

Bron: Eigen gegevens

Eenheid: Fte per 1.000 inwoners

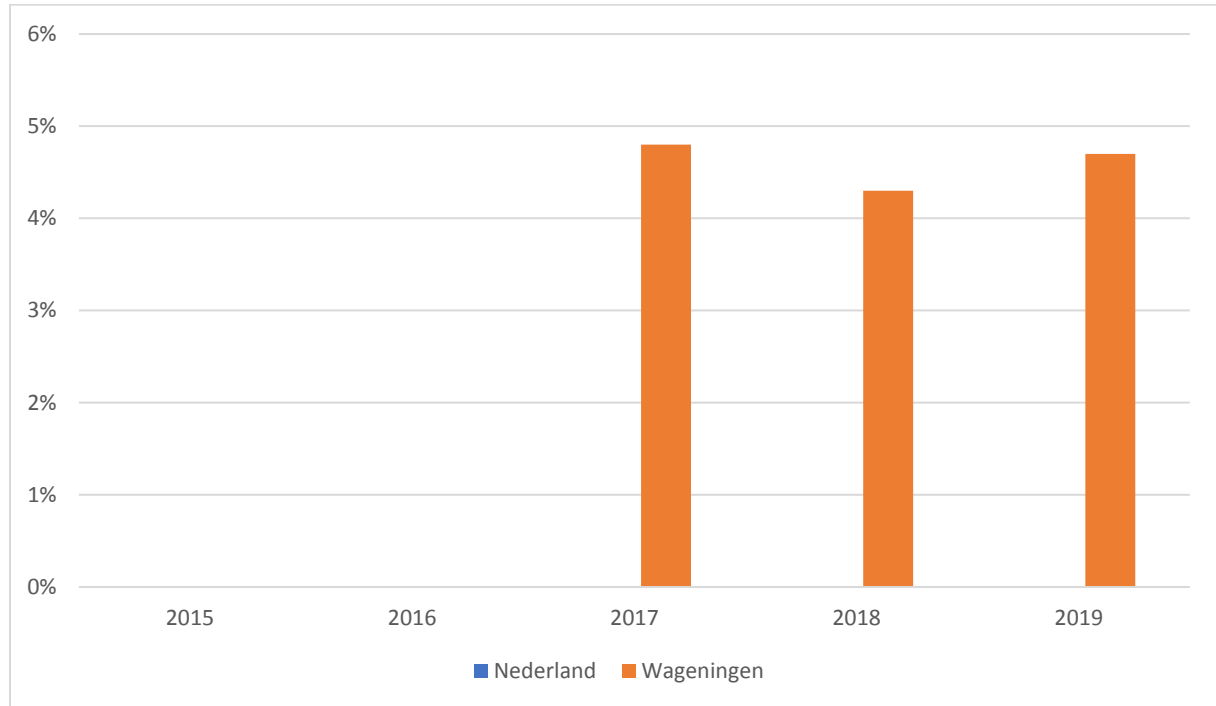
Bron: Eigen gegevens

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland					
Wageningen			6,10	6,40	6,40

JR19 - Externe inhuur

Bron: Eigen begroting

Eenheid: Kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen

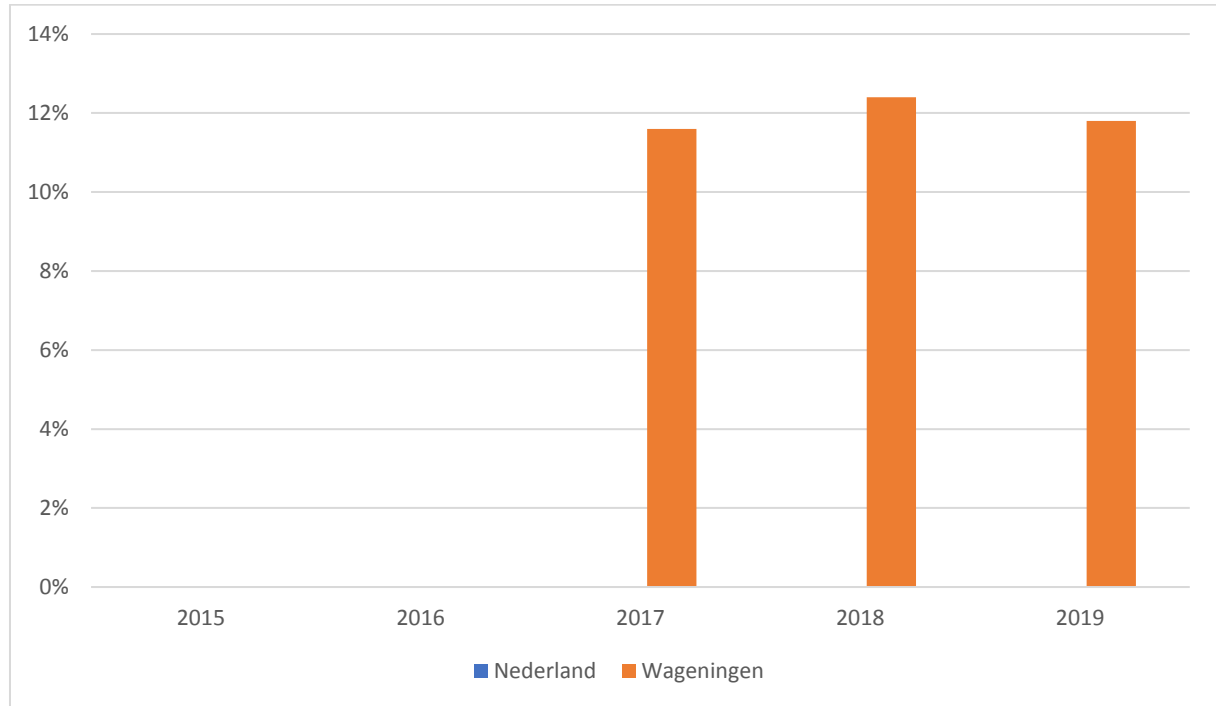
Bron: Eigen begroting

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	%	%	%	%	%
Wageningen	%	%	4,80 %	4,30 %	4,70 %

JR19 - Overhead

Bron: Eigen begroting

Eenheid: Percentage van de totale lasten

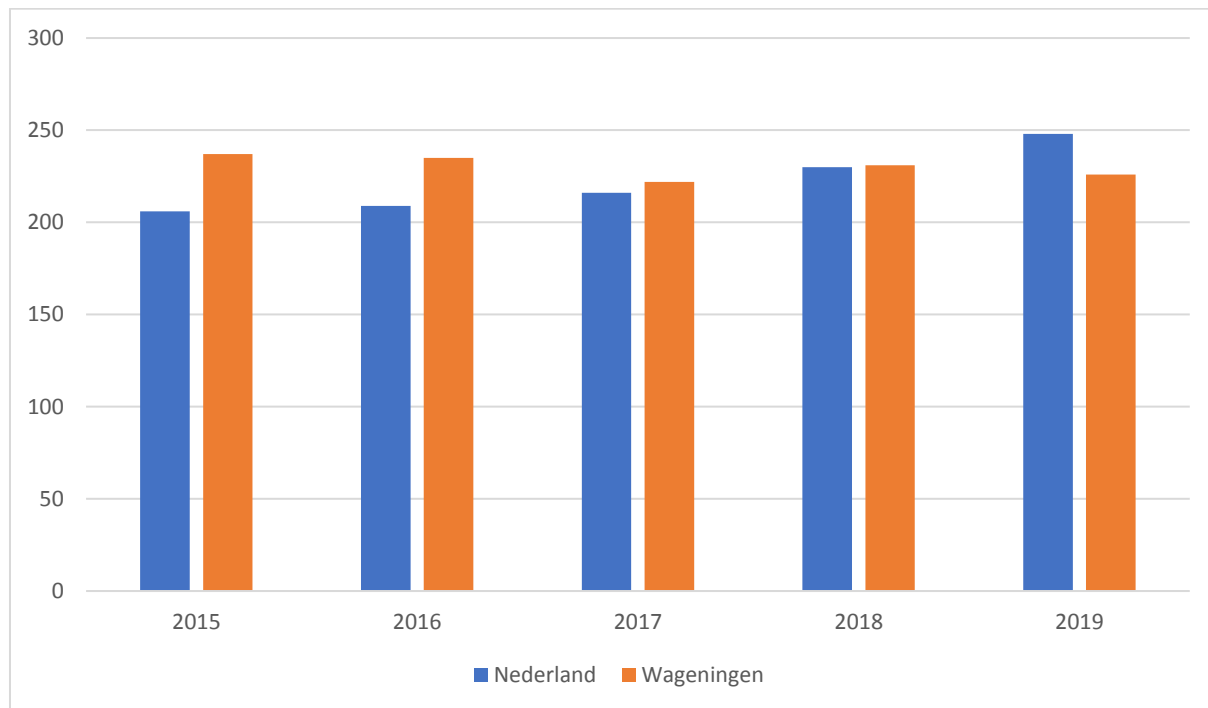
Bron: Eigen begroting

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	%	%	%	%	%
Wageningen	%	%	11,60 %	12,40 %	11,80 %

JR19 - WOZ-waarde woningen

Bron: CBS

Eenheid: Bedragen x €1.000

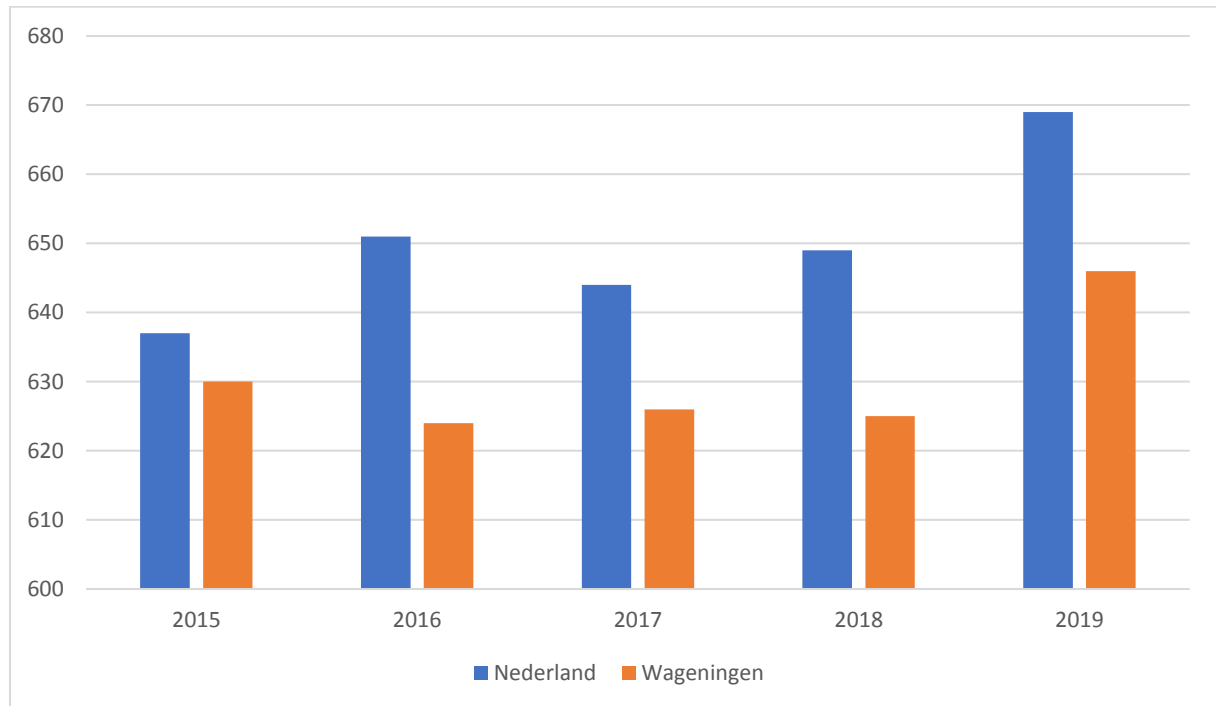
Bron: CBS

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	206,00	209,00	216,00	230,00	248,00
Wageningen	237,00	235,00	222,00	231,00	226,00

JR19 - Woonlasten eenpersoonshuishouden

Bron: COELO

Eenheid: Woonlasten in euro's voor een eenpersoonshuishouden

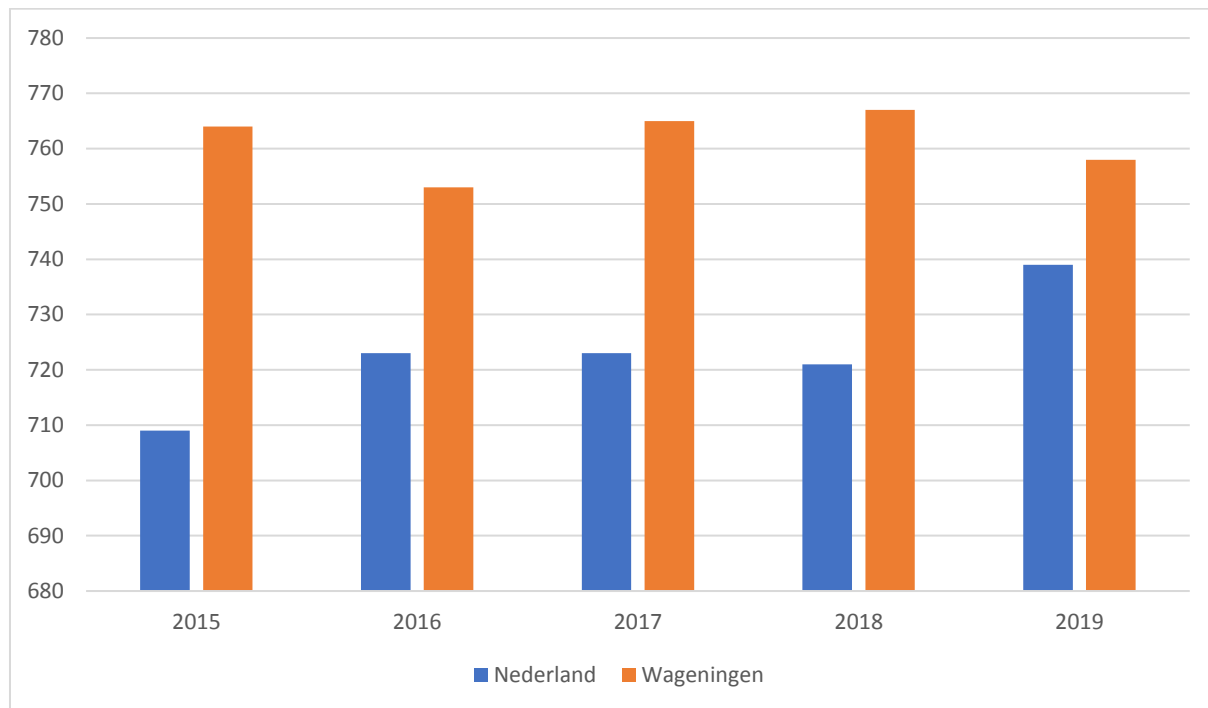
Bron: COELO

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	637,00	651,00	644,00	649,00	669,00
Wageningen	630,00	624,00	626,00	625,00	646,00

JR19 - Woonlasten meerpersoonshuishouden

Bron: COELO

Eenheid: Woonlasten in euro's voor een meerpersoonshuishouden

Bron: COELO

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	709,00	723,00	723,00	721,00	739,00
Wageningen	764,00	753,00	765,00	767,00	758,00

Beleidskader

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening (water)toeristenbelasting 2019
- Verordening parkeerbelastingen 2019
- Verordening hondenbelasting 2019
- Verordening onroerendezaak-belastingen 2019
- Verordening precariobelasting kabels en leidingen 2017 en 2016
- Financiële verordening gemeente Wageningen 2019
- Controleverordening gemeente Wageningen, ex art. 213 Gemeentewet (2008)

Beleidsnota's

- Notitie reserves en voorzieningen gemeente Wageningen 2015

- Nota houdbare Wageningse gemeentefinanciën 2017
- Beleidsnota vaste activa (2006)

Betrokken verbonden partijen

De volgende verbonden partij is betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

De BNG, de Bank Nederlandse gemeenten

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Het betalingsverkeer van Wageningen verloopt vooral via deze bank. Veruit het grootste deel van onze langlopende leningen is eveneens bij de BNG afgesloten. We zijn mede-aandeelhouder en ontvangen op grond hiervan een jaarlijks dividend van de bank. BNG Bank behoort tot de meest kredietwaardige banken ter wereld.

Wat heeft het gekost?

Hieronder zijn drie financiële tabellen opgenomen die inzicht geven in de kosten van dit programma.

Overzicht baten en lasten

In de onderstaande tabel zijn de jaarlijkse baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn. De lasten en baten zijn inclusief de kapitaallasten van de investeringen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil 2019
Lasten	-9.896	-13.632	-13.167	465
Baten	69.191	65.347	68.744	3.397
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	59.295	51.715	55.577	3.862
Onttrekkingen	3.134	6.552	11.019	4.467
Stortingen	-4.708	-6.171	-10.724	-4.552
Mutaties reserves	-1.574	381	295	-86
Gerealiseerd resultaat	57.721	52.096	55.872	3.776

Begrote en werkelijke resultaat per product

Het programma bestaat uit de onderstaande producten. Per product wordt het begrote en het werkelijke resultaat voor reservemutaties vermeld.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019
913.00 BELEGGINGEN EN OVERIGE FINANCIËLE MIDDELEN	272	253
920.00 LOKALE BELASTINGEN	11.775	12.248
921.00 ALGEMENE UITKERING	51.613	54.231
922.00 ALGEMENE UITGAVEN EN INKOMSTEN	417	120
923.00 BEDRIJFSVOERING	-12.363	-11.276
Resultaat	51.715	55.577

Paragrafen

Paragraaf 1 Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Inleiding

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid direct veranderd moet worden. Het gaat dus om de robuustheid van de begroting.

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. De risico's zijn alle voorzienbare risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

In de Nota houdbare Wageningse gemeentefinanciën 2017 (verder te noemen: de nota Houdbare financiën) is onder meer vastgelegd op welke wijze het weerstandsvermogen wordt berekend en welke norm hiervoor wordt gehanteerd. Deze paragraaf is hierop gebaseerd.

Opgetreden of opgeloste risico's

Van de risico's die gemeld waren in de Programmabegroting 2020 is er een aantal dat zich in 2019 heeft opgelost c.q. heeft voorgedaan. Deze risico's zijn daarom vervallen. Het gaat om de volgende zaken:

- Risico Wsw lokale opbouw: bij de actualisatie van de risico's is gebleken dat het risico voor Wsw lokale opbouw kleiner is dan € 100.000. Dit komt onder andere doordat het budget reëel wordt geraamd. Vandaar dat dit risico niet langer wordt opgenomen in het risicoprofiel.

Weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is te zien hoe de weerstandscapaciteit zich in 2019 ontwikkeld heeft.

Onderdeel (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019	Verschil 2019
Post onvoorzien	0	20	0	-20
Onbestemde reserve	1.195	642	153	-489
Kapitaal zonder bestemming	5.093	5.227	6.005	778
Reserves grondexploitatie	4.340	4.005	5.026	1.021
25% van de batige saldi grondexploitaties	369	462	61	-401
Overige bestemmingsreserves	569	429	514	85
Resultaat na bestemming	3.602	-85	457	542
Voorstel verdeling resultaat na bestemming	-4.553		-2.789	-2.789
TOTAAL	10.615	10.700	9.428	-1.272

De berekening van de weerstandscapaciteit is gebaseerd op de nota Houdbare financiën.

Bij de volgende posten moeten opmerkingen worden gemaakt:

De onbestemde reserve

Op grond van de Reservenotitie laat de stand van de onbestemde reserve uitsluitend het bedrag zien dat vrij besteedbaar is. Eventuele claims maken dus geen deel uit van de onbestemde reserve, de claims zijn opgenomen in de Algemene Bestemmingsreserve.

Reserve Kapitaal zonder bestemming

Met ingang van de nota Houdbare financiën maakt ook deze reserve deel uit van de weerstandscapaciteit

Reserves grondexploitatie

Bij de weerstandscapaciteit wordt deze reserve onder aftrek van de claims voor het volle bedrag meegenomen. De risico's worden afzonderlijk in beeld gebracht. Voor de Reserve bovenwijkse voorzieningen is het uitgangspunt dat deze volledig nodig is voor het treffen van de daaronder begrepen voorzieningen.

Batige saldi grondexploitatie

In de berekeningen worden deze saldi voor 25% van het totaalbedrag meegenomen.

De bestemmingsreserves

Overeenkomstig de Weerstandsnota wordt bij de vrij beschikbare bestemmingsreserves 50% van het vrij beschikbare bedrag (stand van de reserves minus de claims) meegenomen in de weerstandscapaciteit. De bestemmingsreserves waarvan de bestemming niet te wijzigen is, worden niet meegenomen. Bij de berekening is rekening gehouden met de stand van de volgende reserves (ultimo 2020): Reserve ecologisch groenbeheer (€ 118.000) en Reserve A- vervangingen Automatisering (€ 910.000)

Risico's

Van ieder risico is zo goed mogelijk geschat wat de mogelijke financiële omvang is. Een risico is echter per definitie onzeker van aard, dus moet nadrukkelijk worden opgemerkt dat ook de schatting van de omvang onzeker is. Op grond van de nota Houdbare financiën worden de risico's voor de geschatte volle omvang opgenomen, mits ze € 1 ton of meer bedragen. Het gaat om de volgende risico's en bedragen:

<u>Risicoprofiel</u>	<u>Incidentele risico's</u>
Omschrijving	Geschat bedrag (x € 1.000)
Algemene uitkering	1.000
Stelpost compensatie jeugdhulp	PM
Gewaarborgde leningen	1.000
Grondexploitaties	291
Opneideregelingen	1.100
Precario	200
Uitbraak coronavirus (COVID-19)	PM
Totaal	3.591

Toelichting op de risico's

Algemene uitkering

Het verleden leert dat de ontwikkeling van de algemene uitkering altijd een mate van onzekerheid kent. In het licht van geregeld terugkerende rijksbezuinigingen en ingrijpende operaties als de herijking van de financiële verhoudingen en de evaluatie van de verdeelmodellen voor het sociaal domein, houden we rekening met blijvende onzekere ontwikkelingen. Bovendien geldt al weer geruime tijd de trap-op-trap-af systematiek (= als het rijk minder of meer uitgeeft dan begroot,

dan daalt respectievelijk stijgt ook de algemene uitkering aan de gemeenten). We handhaven het risicobedrag van € 1.000.000.

Stelpost compensatie Jeugdhulp

In de raadsinformatiebrief over de meicirculaire 2019 (kenmerk 19.0103034) is aan de algemene uitkering in de jaren 2019 tot en met 2021 een compensatie voor de tekorten op Jeugdhulp toegevoegd. Het was destijds onduidelijk of het bedrag ook voor de jaren 2022 en 2023 geraamd mocht worden. Tijdens het opstellen van de Begroting 2020 is duidelijk geworden dat de compensatie (ter grootte van € 500.000) middels een stelpost doorgetrokken mag worden naar 2022 en 2023. Omdat het kabinet de keuze doorschuift naar een volgend kabinet, is het onzeker of gemeenten deze bijdrage daadwerkelijk zullen ontvangen. Vandaar dat vanuit de provincie Gelderland de eis wordt gesteld dat in het totaal van de risico's rekening wordt gehouden met het risico dat er geen compensatie komt. Vanaf de Begroting 2022 speelt dit risico een rol en zal dan worden gekwantificeerd op € 500.000.

Gewaarborgde geldleningen, garanties en verbonden partijen

Voor de risico's op gewaarborgde geldleningen, garanties en verbonden partijen hanteren we een risicobedrag van € 1.000.000. In de op te stellen verordening inzake garantstellingen en verstrekte geldleningen zullen we ook ingaan op het bepalen van een risicobedrag voor deze zaken.

Grondexploitatie

Het risico betreft met name Kostenverhaalallocaties en bedraagt totaal € 291.000. Het zijn risico's die vooral betrekking hebben op plankosten onder andere als gevolg van langere doorlooptijden.

Diverse opneideregelingen sociaal domein

Een open einderegeling kenmerkt zich door de onbeperkte toegang. Cliënten kunnen onbeperkt een beroep doen op de gemeentelijke zorg en regelingen. Er worden meer indicaties afgegeven aan cliënten. Er kan sprake zijn van volumegroei van aantal cliënten en een volumegroei in het gebruik van de zorg en regelingen per (bestaande) cliënt. Het gevolg is dat de kosten hoger uitvallen dan in de begroting is opgenomen.

Een beheermaatregel voor het risico van volumegroei is het meer inzetten van goedkopere zorg en preventie.

Voor de risico's van de opneideregelingen in het sociaal domein wordt € 1,1 miljoen (3,5% van budget 2020) als risicobuffer gehanteerd als onderdeel van het gemeentebrede weerstandsvermogen.

Regelingen met een open einde karakter:

- Bijzondere bijstand (waaronder beschermingsbewind en woninginrichting);
- Individuele Inkomens Toeslag;
- Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ);
- Ik-doe-meefonds;
- Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten;
- Schuldienstverlening;
- Kwijtschelding gemeentelijke belastingen en eigen bijdragen Wmo-voorzieningen;
- Mantelzorgcompliment;
- Re-integratie trajecten naar werk;
- Individuele voorzieningen jeugdhulp;
- Maatwerkvoorzieningen maatschappelijke ondersteuning.

Gebundelde uitkering

De voorlopige beschikking van de gebundelde uitkering (WWB/IOAW/IOAZ en Bbz) vanuit het Rijk bedraagt voor 2020 € 12,3 miljoen, na aftrek van het ontvangen voorschot vanwege de verhoogde asielinstroom.

Er is een risico dat de ingeboekte bezuiniging uit de kadernota's 2015, 2016 en 2017 van € 1,1 miljoen niet gehaald wordt. Dit is o.a. afhankelijk van de ontwikkeling van het aantal cliënten (in- en uitstroom), het hoge aantal statushouders en de problematiek van de uitkeringsgerechtigde waardoor mensen lang(er) in de uitkering verblijven. Een deel van de bezuiniging (€ 400.000) is via de kadernota 2018 teruggedraaid, zodat het overschot op het rijksbudget nu nog is geraamd op € 700.000. Het rijksbudget wordt 2 maal per jaar bijgesteld, in april en oktober.

Statushouders

Als gevolg van de doorhuisvesting van Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV-ers) en gezinshereniging en ondanks maatregelen om dit te reguleren, wordt de wettelijke taakstelling voor de huisvesting van statushouders voor 2019 naar verwachting, ruimschoots gehaald. Het aantal statushouders dat boven de taakstelling 2019 wordt gehuisvest, telt mee voor de taakstelling van 2020. Hierdoor wordt in 2019 al een deel van de taakstelling van 2020 gerealiseerd en ontstaat er een risico dat ook voor 2020 een groter aantal wordt gehuisvest dan de landelijke taakstelling vereist.

Internationale ontwikkelingen kunnen ertoe leiden dat de instroom van vluchtelingen weer toe gaat nemen. Met als gevolg een toename van statushouders.

Omdat statushouders dezelfde rechten hebben als Nederlandse onderdanen en zij een beroep kunnen doen op alle gemeentelijke sociale regelingen, en ontstaat extra druk op de budgetten in het sociaal domein.

Autonome ontwikkelingen en (tijdelijke) toename van jeugdhulp

De gemeente heeft maar beperkt invloed op autonome (demografische) ontwikkelingen, die invloed kunnen hebben op de zorgkosten. Te denken valt aan de bevolkingsopbouw- en ontwikkeling, maar ook aan incidentele zorgsituaties die maar eens in de paar jaar (of minder vaak) voorkomen. Vooral in de jeugdhulp kunnen in dergelijke specifieke zorgsituaties de kosten van intramurale zorg erg hoog zijn. Daarbij komt het risico dat deze jeugdhulp niet alleen toegekend kan worden door de gemeente maar ook door externe partijen zoals huisartsen. Dit is op macroniveau geen nieuw risico, maar door de decentralisatie van de jeugdhulp naar de gemeenten, kan dit op lokaal niveau wel grote financiële gevolgen hebben. Doordat de gemeente inzet op specialistische ondersteuning bij de huisartsen voor de jeugd ggz (SOH-ers), willen wij meer grip houden op de doorverwijzingen van de huisartsen in Wageningen.

Precariobelasting op kabels en leidingen

Bij invoering van de precariobelasting op kabels en leidingen in een gemeente starten de maatschappijen en organisaties die worden aangeslagen vaak een juridische procedure hiertegen. We zijn ervan overtuigd dat we de precario rechtmatig kunnen opleggen, maar 100% zekerheid bestaat niet. Omdat het risico als laag wordt ingeschat is het moeilijk een risicobedrag op te nemen, maar aangezien we p.m.-posten zoveel mogelijk willen voorkomen nemen we een risicobedrag op van € 200.000. Zoals aangegeven in de beantwoording van vragen tijdens het rondetafelgesprek over de Jaarstukken 2017, is deze wijze niet geheel in de lijn met de Nota Houdbare Wageningse gemeentefinanciën. De reden hiervoor is de discrepantie tussen de hoogte van het risicobedrag en de geschatte kans.

Uitbraak coronavirus (COVID-19)

Eind februari 2020 heeft het coronavirus ook Nederland en daarmee Wageningen bereikt. Tijdens deze coronapandemie komen veel hulpverzoeken op de gemeente af. De rijksoverheid heeft aangegeven miljarden beschikbaar te stellen om de economie draaiende te houden. De gemeente speelt een belangrijke rol om te zorgen dat hulpvraag en aanbod samenkomen.

Deze pandemie doet een beroep op solidariteit naar inwoners en ondernemers. We moeten echter de gelijkwaardigheid niet uit het oog verliezen. In deze nieuwe situatie is het belangrijk dat er afspraken zijn over hoe om te gaan met deze hulpvragen. Om willekeur te voorkomen heeft het college uitgangspunten vastgesteld om een consequente en eenduidige koers te kiezen.

Deze uitgangspunten worden toegepast door het coronacrisisteam. Alle besluiten inclusief financiële consequenties worden hierbij zorgvuldig vastgelegd. Enerzijds zal dit extra kosten met zich meebrengen en zullen we opbrengsten mislopen, waarbij we er vanuit gaan dat onze gemeente door de rijksoverheid gecompenseerd wordt bij het invullen van de zorgplicht naar inwoners en ondernemers tijdens deze pandemie.

Het risico is voornamelijk op PM bepaald.

Afgedekte risico's

In de paragraaf weerstandsvermogen gaat het om die risico's waarvoor geen voorziening of reserve geldt. Dat zijn de risico's die we hierboven in beeld hebben gebracht. In de nota Houdbare financiën is bepaald dat we in deze paragraaf daarnaast voortaan een extra alinea opnemen onder de titel Afgedekte risico's. Daarin geven we een overzicht van de risico's waarvoor we een

specifieke reserve of voorziening hebben. Zo ontstaat een meer compleet beeld van de wijze waarop Wageningen met risico's omgaat. De volgende risico's zijn afgedekt met een specifieke reserve of voorziening:

RESERVE OF VOORZIENING	VOOR
Algemene reserve grondexploitaties	Opvang van winsten, verliezen en risico's grondexploitaties
Voorziening riolering	Een evenwichtig verloop van de tarieven in relatie tot de te plegen investeringen.
Reserve parkeergelden	Egaliseren van exploitatieresultaten van parkeren
Reserve wachtgeld huidige bestuurders	Opvang van eventuele wachtgeldverplichting bij het vertrek van de huidige bestuurders
Voorziening wachtgeld voormalige bestuurders	Dekken van wachtgelduitkeringen aan voormalige bestuurders
Voorziening wachtgeld in verband met bezuiniging	Dekken van wachtgelden naar aanleiding van reorganisatie / bezuiniging
Voorziening 't Venster	Voorziening i.v.m. faillissement 't venster
Voorziening liquidatie Permar	Opvang van het Wageningse aandeel in de liquidatiekosten van Permar

Weerstandsvermogen

In de nota Houdbare financiën is het volgende bepaald: de benodigde weerstandscapaciteit is een vast percentage van de begroting/rekening, waarbij wordt uitgegaan van een minimaal benodigde weerstandscapaciteit van 8,5% en een gewenste weerstandscapaciteit van tenminste 10% van de begroting/rekening. Hierbij wordt uitgegaan van het totaal van de lasten na bestemming. Onderstaand toetsen we of de beschikbare weerstandscapaciteit hieraan voldoet én of de beschikbare capaciteit voldoende is voor het totaal van de risico's. Met het resultaat van deze rekening komen wij met 7,3% weliswaar onder de minimumnorm van 8,5% uit, echter door de ombuigingen vanaf 2020 verwachten wij dit jaar en volgende jaren weer tussen de bandbreedte van 8,5% en 10% te komen.

Onderdeel (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Beschikbare weerstandscapaciteit:				
Post onvoorzien	0	20	20	20
Onbestemde reserve	153	1.246	1.246	1.246
Kapitaal zonder bestemming	6.005	6.025	6.045	6.065
Reserves grondexploitatie	5.026	4.938	4.849	4.759
Batige saldi grondexploitaties 25%	61	61	61	61
Overige bestemmingsreserves	514	514	514	514
Doorwerking saldi vanaf 2019 in weerstandscapaciteit	457	55	31	313
Voorstel verdeling resultaat na bestemming 2019	-2.789	-2.789	-2.789	-2.789
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	9.428	10.071	9.977	10.190
Totale risico's	3.591	3.591	3.591	4.091
Benodigde weerstandscapaciteit 8,5%	10.288	9.036	8.808	8.811
Gewenste weerstandscapaciteit 10%	12.104	10.630	10.362	10.366
Werkelijke weerstandscapaciteit	7,8%	9,5%	9,6%	9,8%

Financiële kengetallen

De gemeente is verplicht in iedere begroting en rekening zes wettelijk voorgeschreven financiële kengetallen op te nemen. Iedere gemeente wordt geacht zijn eigen beoordeling aan de kengetallen te verbinden, er komen geen landelijke normen voor. In de nota Houdbare financiën zijn de Wageningse normen of streefnormen geformuleerd voor deze kengetallen. Bovendien is in de nota een nieuw eigen kengetal geïntroduceerd, de kapitaallastenratio. Per kengetal geven we hieronder aan hoe het zich verhoudt tot de (streef)norm. Om de inzichtelijkheid te vergroten, begint ieder kengetal met een korte uitleg.

(Alle getallen zijn percentages)	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019
Netto schuldquote	50,73	57,00	43,20
Netto schuldquote gecorrigeerd	46,81	52,89	38,32
Solvabiliteitsratio	34,08	30,64	37,00
Structurele exploitatieruimte	-2,04	-1,00	-0,09
Grondexploitatie	0,62	0,92	0,72
Belastingcapaciteit	106,09	105,09	105,09
Kapitaallastenratio	8,31	7,58	5,79

Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Om duidelijk te maken wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast, wordt de netto schuldquote berekend zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Voor het kengetal Netto schuldquote, zonder en met correctie, geldt de norm: Wageningen valt altijd in de categorie < 90%. Het gemiddelde van de Gelderse gemeenten was 62,8% in 2019. Wageningen zit daar ruim onder.

De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Voor het kengetal Solvabiliteitsratio wordt uitgegaan van de volgende norm: Wageningen scoort niet lager dan 30%.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten.

Bij een jaarrekening is er geen sprake van een raming na het rekeningjaar, dus kan de beoordeling alleen goed zijn (als het rekeningjaar boven de 0 uitkomt), of onvoldoende (als het rekeningjaar onder de 0 uitkomt). Bij de jaarrekening geldt deze beoordeling overigens enkel voor de cijfermatige uitkomst van het kengetal. Voor de structurele exploitatieruimte geldt de streefnorm: de structurele exploitatieruimte van Wageningen is minimaal 0%.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Het gemiddelde percentage van de Gelderse gemeenten in hun begroting 2019 was 11,2%. Voor het kengetal Grondexploitatie wordt uitgegaan van de volgende norm: Wageningen valt altijd in de categorie < 20%.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van belastingcapaciteit is hier: woonlasten van een meerpersoonshuishouden, opgebouwd uit OZB, afvalstoffen- en rioolheffing. Voor het kengetal Belastingcapaciteit geldt de streefnorm: de Wageningse belastingcapaciteit is nooit meer dan 105%.

De kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio is de verhouding van de kapitaallasten ten opzichte van de totale exploitatielasten. Dit is een eigen kengetal van Wageningen. Voor het kengetal kapitaallastenratio geldt een voorlopige norm van maximaal 12%.

Paragraaf 2 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf gaat over het onderhoudsniveau van kapitaalinvesteringen en is vooral gericht op kapitaalgoederen in de openbare ruimte of ten behoeve van het openbaar belang. Kapitaalgoederen zijn investeringen met een langdurig economisch of maatschappelijk nut zoals wegen, civiele kunstwerken, rioleringen, water, verlichting, openbaar groen, sportvelden, gebouwen en installaties.

Wageningen wil haar kapitaalgoederen zo goed mogelijk beheren, onderhouden en in stand houden en indien nodig vervangen op het bestuurlijk vastgestelde onderhoudsniveau. Voor het planmatig onderhoud aan gemeentelijke voorzieningen maken we gebruik van meerjarenonderhoudsplannen (MOP) en investeringsplanningen. Onder het MOP vallen ook de kleine vervangingsinvesteringen onder € 25.000.

Hieronder volgt een toelichting per beheeraspect.

Verhardingen, groen & water

Verhardingen

Tijdens de behandeling van de begroting 2020-2023 is op basis van onderzoeken naar de technische staat van de verharding en het groen en op basis van doorrekeningen van Planterra besloten een andere financieringsstructuur voor de kapitaalgoederen in te voeren. Voor wegen was de conclusie dat op basis van een realistische inschatting van de levensduur de afschrijvingstermijn van verhardingen wordt aangepast van 25 jaar naar 40 jaar. De ruimte die hierdoor is ontstaan wordt deels gebruikt om toekomstige investeringen te begroten. Welke investeringen dit zijn wordt jaarlijks in de investeringsagenda van de kadernota vastgelegd. De benodigde investeringsambitie bedraagt €1,2 miljoen. Door subsidies en slim 'werk-met-werk' maken wordt de dekking op het product wegen voor al deze investeringen begroot op €600.000. Daarnaast is de opdracht om de onderhoudskosten langzaam maar zeker te reduceren. Dit kan gerealiseerd worden door omvorming van de openbare ruimte te combineren met de investeringsopgave. Per saldo leveren de wijzigingen een verlaging van de budgetten in de begroting op. De ombuigingen uit 2019 zijn daarmee al in de begrotingen verwerkt. Het nieuwe beleid noemen we 'Kansgestuurd onderhoud'. Door voldoende te investeren blijven niet alleen de onderhoudskosten laag maar ontstaat ook ruimte om invulling te geven aan veel beleidsambities door werk met werk te maken. Hierbij kan men denken aan een project als de warmtetransitie in de Nude in combinatie met 30 km inrichting, rioolvervanging en herinrichting van weg en groen. In de komende kadernota's en begrotingen zullen hiervoor voorstellen gedaan worden.

Groen

Het in 2018 vastgestelde groenbeleidsplan vormt de basis voor het beheer en onderhoud van de openbare (groene) buitenruimte. De keuzes die volgen uit het groenbeleidsplan implementeren we in het beheer. Ook de beheerstrategie van groen heeft nauwe samenhang met de vervangingsstrategie voor wegverhardingen en riolering/waterhuishouding evenals met de projecten uit het GMP. Tijdens de behandeling van de begroting 2020-2023 is op basis van onderzoeken naar de technische staat van de verharding en het groen en op basis van doorrekeningen van Planterra besloten een andere financieringsstructuur voor de kapitaalgoederen in te voeren. Ook bij groen zullen toekomstige investeringen begroot worden.

Water

Kademuren en beschoeiingen zijn kapitaalgoederen die vallen onder het product water. Bij de inventarisatie van de civieltechnische kunstwerken zijn ook deze objecten meegenomen. Om risico's, kapitaalvernietiging en stijgende onderhoudskosten te voorkomen moeten we investeren in de vervanging van kapitaalgoederen die technisch versleten en afgeschreven zijn. De wijzigingen in de begrotingssystematiek die voor groen en verhardingen zijn afgesproken in de begroting van 2020-2023 zullen ook voor het product water worden doorgerekend. Het effect hiervan is nog niet duidelijk en is een opgave voor komend jaar.

Water en riolering

Het beleidskader met betrekking tot beheersmatige aspecten

Om te komen tot een duurzaam waterbeheer is het Waterplan opgesteld. Het doel hiervan is een

gezond en veerkrachtig watersysteem te ontwikkelen. We streven naar een samenhangende aanpak, gericht op het opvangen en langer vasthouden, zo nodig bergen en daarna pas afvoeren van regenwater. Om concrete invulling te geven aan de doelstelling van het Waterplan nemen we een aantal uitvoeringsmaatregelen. In 2005 is het waterplan met uitvoeringsmaatregelen, inclusief een kostenraming, vastgesteld. Vooruitlopend hierop is in 2002 het 'baggerplan bebouwd gebied' opgesteld. In 2003 is de overdracht van de primaire watergangen naar het waterschap gerealiseerd. In gezamenlijkheid met het waterschap Vallei en Veluwe baggeren we eens per drie jaar 20% van de watergangen. In samenhang met het waterplan stellen we Gemeentelijke Rioleringsplannen op. De gemeente voldoet aan de basisinspanning.

We voldoen aan de wettelijke minimale kwantitatieve eisen voor de riolering in relatie tot het overstorten van rioolwater op het oppervlaktewater. Het derde (verbrede) Gemeentelijke Rioleringsplan is in 2011 vastgesteld. De nadruk ligt hierbij op het verbeteren van de waterkwaliteit in de stad op een duurzame en kosteneffectieve wijze. Dit kunnen we bereiken door maatregelen aan riolering of aan de inrichting en beheer van watergangen. Ook het afkoppelen van regenwater van het gemengde stelsel continueren we, indien het kosteneffectief is. De zorgplicht voor het grondwater is door de nieuwe Waterwet een gemeentelijke taak geworden. Zowel de VGRP als het waterplan lijken verouderd, maar geven ruim voldoende kaders om effectief te kunnen werken aan riolering en waterhuishouding. Ook voor de maatregelen als gevolgen van klimaatverandering voldoen de kaders nog. Met de invoering van de omgevingswet zal het VGRP en het waterplan worden herzien.

Financiële consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

Voor het jaarlijkse waterbeheer zijn structurele budgetten beschikbaar. Voor de uitvoering van het VGRP (verbrede gemeentelijk rioleringsplan) stellen we bedragen beschikbaar vanuit de rioolheffing.

Openbare verlichting

In het beleid wordt gekozen om op natuurlijke momenten de elektriciteitsvraag verder te reduceren door gebruik van LEDarmaturen en dimmen van licht. Hierdoor zijn de vervangingskosten in balans met de reductie van energie. De bestaande budgetten hoeven daarom niet te worden aangepast. Het beleid is afgestemd op het duurzaamheidsbeleid.

Speelvoorzieningen

Tijdens de uitvoering van het speelruimteplan van 2013 t/m 2015 zijn er ook zogenaamde 'bovenwijkse plekken' gecreëerd, waarmee zeer uiteenlopende doel- en leeftijdsgroepen worden bediend. Naar aanleiding van het enthousiasme van de bewoners hierover willen we de aantallen hiervan verder uitbreiden. Om dit te realiseren willen we komende jaren wel investeren in onderhoud van de bestaande speeltoestellen, maar de aanleg van van nieuwe plekken even op een laag pitje zetten. Hierdoor kunnen we weer sparen voor het realiseren van uitgebreidere speelplekken over 3 à 4 jaar.

Woningen, gebouwen, accommodaties

De gemeente Wageningen wil dat gemeentelijk vastgoed bijdraagt aan maatschappelijke doelstellingen. Om dit maatschappelijk effect te realiseren zijn de volgende thema's actueel:

- Het opstellen van een Plan van Aanpak voor het vastgoed- en huisvestingbeleid.
- Het optimaal ondersteunen van beleidsdoelen en het afstoten van vastgoed dat hier geen bijdrage aan levert.
- Het verder verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed.

Bij de Kadernota 2020 komen we met een procesvoorstel inclusief de benodigde middelen voor het opstellen van vastgoed- en huisvestingbeleid. De toegezegde consultatienotitie die voor de zomer 2020 aan uw raad wordt aangeboden gaat in op de vraag welke rol de gemeente neemt in het beschikbaar stellen van ruimte voor het faciliteren van maatschappelijke- en culturele groeperingen die als essentieel worden gezien voor de Wageningse samenleving. Op basis van de uitkomst van de discussie in uw raad stellen we een plan van aanpak op voor het op te stellen strategisch vastgoed- en huisvestingsbeleid. Naast de duurzame huisvesting van gebruikers van gemeentelijke vastgoed met sociaal- maatschappelijke doelstellingen wordt ingegaan op de mogelijkheid of een

deel van te verkopen panden als 'parels' strategisch ingezet kan worden voor de verdere ontwikkeling van de stad.

Het voormalige stadskantoor aan het Olympiaplein 1 is verkocht aan Van Woerden Vastgoed B.V. Het kantoorpand wordt verbouwd tot circa 28 appartementen inclusief zes huurwoningen voor statushouders en zal in maart 2021 gereed zijn voor bewoning. In 2020 worden de Theekoepel en de woningen Nude 25 en Nude 27 verkocht. In afwachting van het ondergronds brengen van de hoogspanningsleidingen zijn de beide woningen tijdelijk verhuurd aan specifieke doelgroepen, zoals statushouders. Bij de begroting 2020 is besloten om 12 gemeentelijke panden c.q. locaties in de periode 2020 – 2023 te verkopen. Voor de Kadernota 2020 informeren wij uw raad hoe wordt omgegaan met de huidige gebruikers c.q. huurders in de te verkopen panden.

De gemeente wil het eigen energieverbruik laten dalen door versneld een verduurzamingslag te maken. Alle gemeentelijke gebouwen zijn 'gemiddeld' energieneutraal in 2030. Hiermee nemen we onze verantwoordelijkheid en geven zelf het goede voorbeeld. Vanaf 2018 is gestart met het verduurzamen van acht geselecteerde panden en het zwembad. Het plan om de overige gebouwen fase 2 ook klimaatneutraal te maken inclusief de kosten is afgerond. In het kader van de ombuigingen is besloten om fase 1 eerst in zijn geheel af te ronden en na 2023 de benodigde middelen voor fase 2 in de begroting op te nemen. Doordat we tot en met 2023 nog gebouwen gaan verkopen zal het totaal aantal te verduurzamen panden in fase 2 lager uitvallen dan in het onderzoek is meegenomen. De maatregelen worden uitgevoerd in combinatie met regulier onderhoud en vervangingsinvesteringen. Het vergroenen van onze meerjaren onderhoudsplannen is een doorgaand proces. Voor bestaande gebouwen zoeken wij, ook bij vervanging, steeds naar een duurzame oplossing. In combinatie met het reguliere onderhoud zijn dit jaar diverse energiebesparende maatregelen, het zogenoemde 'laaghangend fruit' uitgevoerd, zoals het optimaliseren van CV-installaties en het vervangen van de verlichting door LED-lampen.

Scholen

- De nieuwbouw van de Bijenkorf (voorheen Ireneschool) is in 2018 opgeleverd. Het pand is in eigendom van de Woningstichting. De gemeente heeft een langdurig huurcontract met de Woningstichting.
- De vervangende nieuwbouw bij SBO de Dijk is in 2018 gerealiseerd.
- De raad heeft in 2015 voor de periode 2016-2025 budget beschikbaar gesteld voor een subsidieregeling energiebesparing basisonderwijs. De subsidie betreft een percentage (50 % of 100% afhankelijk van de maatregel) van de onrendabele top van energiebesparende en -opwekkende maatregelen. De Nijenoordschool heeft dit jaar subsidie ontvangen voor decentrale ventilatie.
- Samen met de schoolbesturen is gestart met het opstellen van een Groen Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijs. In het IHP wordt een oplossing aangedragen voor het capaciteitsvraagstuk bij de vrije school de Zwaneridder en de Margrietschool, de afweging voor eventuele nieuwbouw in Kortenoord en de mogelijkheden voor een versnelling van het verduurzamen van gebouwen en het vergroenen van schoolpleinen.

Huisvesting gemeentelijke diensten (facilitaire panden)

Verkoop Stadskantoor

Het stadskantoor is in september 2019 verkocht aan Van Woerden Vastgoed B.V. die hier circa 28 appartementen gaat realiseren inclusief zes huurwoningen voor statushouders. De verbouwing is volgens planning in maart 2021 gereed. De koopsom ligt ruim boven de in 2017 door uw raad vastgestelde bodemprijs die nodig is om de destijds vastgestelde bijdrage aan de vernieuwbouw van het stadhuis af te kunnen dragen. Er is € 706.000 gestort in de reserve Kapitaal zonder bestemming.

Paragraaf 3 Bedrijfsvoering

Inleiding

Vanuit het perspectief van bedrijfsvoering ligt het accent op een organisatorisch en financieel gezonde en sterke gemeente. In 2019 zijn diverse ontwikkelingen in gang gezet dan wel doorontwikkeld. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn vraaggestuurd, resultaatgericht, procesgericht en mens en werk in balans. Op de diverse aandachtsgebieden hebben ontwikkelingen plaatsgevonden zoals:

- Invoering Wet Normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA).
- Doorontwikkeling zelforganisatie.
- Projectmatige vernieuwingen in het kader van het iPlan.
- Voorbereiding Omgevingswet.
- Digitalisering van de P&C-cyclus.
- Start raads werkgroep vernieuwing van de programmabegroting.
- Impuls aan databeheer en data-analyse o.a. in het Sociaal Domein.
- Lean maken van een aantal werkprocessen.
- Versterking privacybewustwording.

Mens , organisatie en informatie

Organisatieontwikkeling

Op 1 januari 2018 is het tijdelijke werkmodel 'Spijkers met koppen' geïntroduceerd. Het doel hiervan was om een flexibele, wendbare en duurzame organisatie te creëren, die aansluit bij de ontwikkelingen in de samenleving. Er is bewust voor gekozen om dit model niet direct te formaliseren, maar om ruimte en flexibiliteit in te bouwen om te experimenteren en te verbeteren.

Met de opgedane ervaring over de gekozen richting is volgens afspraak in het najaar van 2018 het formalisatietraject in gang gezet. In samenwerking met de Ondernemingsraad, het Georganiseerd Overleg, de organisatie en het college is op 1 april 2019 het tijdelijke werkmodel definitief geworden. Met de formalisatie is een piketpaaltje geslagen van waaruit de organisatie kan blijven doorontwikkelen. Een duurzame toekomstbestendige organisatie blijft hierbij het uitgangspunt.

De mens centraal

In aansluiting op de doorontwikkeling van de organisatie is in 2019 verder ingezet op coaching en begeleiding van de teams en de individuele medewerker. In het kader van de zelforganiserende teams hebben wij de ontplooiing en professionalisering van onze medewerkers verder gestimuleerd en is aandacht gegeven aan meer rolduidelijkheid. Dit krijgt nog een vervolg in 2020. Ook in 2019 hebben de managers 'het goede gesprek' gehouden met hun medewerkers. In deze gesprekken wordt niet alleen gesproken over de doelen en resultaten, maar juist ook over de motivatie, balans werk en privé en de arbeidsvoorwaarden van onze medewerkers. Verder heeft 2019 in het teken gestaan van de voorbereidingen voor de invoering van de Wet Normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA) per 1 januari 2020. Al onze lokale regelingen zijn zodanig aangepast dat deze in overeenstemming zijn met die van werknemers in de private sector.

Met de komst van de 150 WSW'ers vanaf 1 januari 2018 en door het blijven creëren van extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking was diversiteit en inclusief werkgeverschap een belangrijke focus. Dit heeft in 2019 een vervolg gekregen door de borging van de nieuwe groep collega's vanuit de WSW. Diverse processen en aandachtspunten hebben in 2019 een verbeterimpuls gekregen. Hier wordt het komende jaar nog de nodige aandacht aan gegeven. Ook uit de andere doelgroepen garantiebanen en 'nieuw beschut' hebben wij nieuwe collega's verwelkomd.

Informatievoorziening en datagericht werken

In 2019 hebben op tal van vlakken projectmatige vernieuwingen plaatsgevonden aan de informatievoorziening. Zo is allereerst invulling gegeven aan de doelstellingen en projecten van het iPlan. Dit heeft geresulteerd in onder meer:

- Voorzieningen aan de publiekszakenbalies die inwoners de mogelijkheid geven mee te kijken met de baliemedewerker.
- De succesvolle Europese aanbesteding van een zaakstelsel en klantportaal.
- De lancering van een geoportaal voor het kunnen ontsluiten van geo-informatie.
- De ingebruikname van een intranet om interne kennisdeling en samenwerking te ondersteunen.
- Een nieuwe beheerapplicatie voor het beheren van basisregistratie adressen en gebouwen (BAG).
- De introductie van een oplossing voor veilig mailen waardoor de kans op datalekken is verkleind.

Voor het project Omgevingswet is in 2019 gewerkt aan de voorbereiding op de Omgevingswet. Dit vraagt om veranderingen in de informatievoorziening. In 2019 is een start gemaakt om deze veranderingen vorm te geven zodat informatie vanaf 2021 goed te ontsluiten is in het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Ook is dit jaar een applicatie geïmplementeerd om het planning- en controlproces digitaal te ondersteunen. Tot slot is stapsgewijs gewerkt aan het datagericht werken in de organisatie. Er is enerzijds gewerkt aan bewustwording en kennisdeling in de organisatie. Anderzijds is gestart met inhoudelijke ondersteuning aan onder meer sociaal domein in het datagericht werken. Dit is mede mogelijk gemaakt door de werving van een data-analist sociaal domein. Dit heeft geresulteerd in kwartaalrapportages voor het sociaal domein. Tevens is gewerkt aan het ontwikkelen en ontsluiten van data over de leefomgeving via een nieuw geoportaal.

Strategie en innovatie

Begroting

In de begroting was opgenomen dat we in 2019 de vernieuwing van de programma-indeling van de begroting zouden oppakken. In augustus is een raads werkgroep van start gegaan die zich buigt over vernieuwingsmogelijkheden binnen de P&C-cyclus en in dat bredere kader wordt ook gekeken naar vernieuwing van de begroting. De werkzaamheden van de raads werkgroep lopen door in 2020.

Inkoop

Het doel van Inkoop is om door middel van goede advisering organisatiebreed de gewenste resultaten voor de stad te bereiken. Dit doen we o.a. door advisering en begeleiding bij het doelmatig en rechtmatig inkopen van de gewenste diensten en producten tegen de juiste inkoopvoorwaarden en prijs.

In het inkoopbeleid zijn 3 speerpunten benoemd: Circulaire Economie, Social Return on Investment (SROI) en het betrekken van lokale en regionale ondernemers. Voor de bedrijfsvoering betekent dit dat we bij aanbestedingen aandacht hebben voor deze speerpunten, waarbij Circulariteit en SROI vaste onderdelen zijn van alle aanbestedingstrajecten. Ook stimuleren we daar waar mogelijk het inzetten van lokale en regionale ondernemers. We helpen ondernemers hun circulaire kennis te vergroten en verzorgen trainingen op het gebied van circulariteit. Gezamenlijk proberen we op deze manier de gevolgen van beslissingen en keuzes die wij nu maken zo min mogelijk af te wentelen op de toekomst of op andere landen. We delen kennis met de FoodValley gemeenten en besteden zo mogelijk samen aan. Voorbeelden van samenwerking zijn o.a. de trapliften, het leerlingenvervoer en de verkeersborden. Ook zijn we in 2019 gestart met de nieuwe contracten voor Jeugd en WMO die via een open-house constructie in samenwerking met de regio Centraal Gelderland worden gecontracteerd.

Betrouwbare werkomgeving

In 2019 is op het gebied van ICT-Beheer hard gewerkt aan verdere ontwikkelingen en innovaties van de infrastructuur:

- De database-omgeving van de gemeentelijke applicaties is vernieuwd naar de nieuwste gemeentelijke standaarden.
- De aanwezige uitwijkvoorzieningen om continuïteit van kritieke applicaties en infrastructuur te waarborgen zijn succesvol getest. Tevens zijn de continuïteitsplannen bijgewerkt naar de laatste inzichten en technieken.

- We hebben een Security Information & Event Management (SIEM) geïmplementeerd. De SIEM is een instrument dat geautomatiseerd IT-gerelateerde beveiligingsinformatie verzamelt, combineert en analyseert met als doel om de veiligheid proactief te verbeteren.

Hierdoor blijft onze werkomgeving stabiel, betrouwbaar en veilig, met een hoge beschikbaarheid.

Processen op orde

In 2019 is een vervolg gemaakt met het lean maken van een aantal werkprocessen. De volgende processen zijn geanalyseerd, lean gemaakt en beschreven: het proces rondom schuldienstverlening, begraven en budgetbeheer. Ook is het planning- en control-proces, van kadernota tot jaarrekening in kaart gebracht. Dit vond plaats ter voorbereiding op de ingebruikname van een P&C-applicatie. Daarnaast is, mede naar aanleiding van het rapport van de Rekenkamer omtrent de inhuur van externen, het gehele inhuurproces vernieuwd zodanig dat de gemeente zijn grip versterkt op de inhuur van externen.

Tot slot is er binnen Bedrijfsvoering in 2019 een intern programma gestart om de bedrijfsvoeringsprocessen inzichtelijk te maken en te beschrijven in een procesmodel. Het procesmodel bestaat uit clusters van processen waarin de onderlinge samenhang wordt weergegeven. Dit model staat aan de basis van het beleggen van verantwoordelijkheden rondom het vernieuwen en bewaken van processen.

Gastheerschap in ons Huis van de Stad en interne service

Het huis van de stad stelt zijn deuren meer en meer open voor activiteiten die door, voor en in de stad worden georganiseerd. Het aantal georganiseerde bijeenkomsten in het stadhuis, waarbij meer dan 50 gasten aanwezig waren, kwam in 2019 uit op 76. Hiervan waren 36 tijdens kantooruren, 22 in de avonden en 18 in de weekenden.

Om in de toekomst verder te professionaliseren en te kunnen voldoen aan de toenemende vraag worden door de verschillende clusters binnen team Facilitair verdere afspraken gemaakt. Zo blijft de ondersteuning ook de komende jaren gewaarborgd. Vanuit de overheid en de gemeente is er steeds meer aandacht voor duurzaamheid. Hiervoor zijn duidelijke, schriftelijke afspraken noodzakelijk. Om aan de toenemende vraag naar vegetarische en veganistische gerechten en/of hapjes te kunnen voldoen gaan de cateringmedewerkers van cluster hospitality een gerichte cursus volgen. Beleid en uitvoering worden in het visiedocument 'Gastvrij huis van de stad' (in wording) beschreven.

Verantwoording en Control

Controle in balans

We gaan in de komende jaren de zogenaamde rechtmatigheidsverklaring voorbereiden, waarbij het college van B&W verantwoording gaat afleggen over de rechtmatige uitvoering van de begroting. Hiermee verschuift de verantwoordelijkheid van accountant naar college. Naar verwachting zal dit op zijn vroegst per 2021 gaan gebeuren. Het college heeft de ambitie om op termijn via het In Control Statement aan te kunnen geven "In Control" te zijn.

In 2019 zijn er veel stappen gezet om verder in control te komen. Primair om zelf een goede verantwoording af te kunnen leggen over de dingen die we doen. Secundair ook om aan de informatieplicht te voldoen die van buitenaf aan ons gesteld wordt. We zijn daarbij altijd een balans aan het zoeken tussen de gewenste en haalbare manier van verantwoorden. Zo moeten we voorkomen dat de controle zijn doel voorbij schiet en er controles uitgevoerd worden vanwege de controle en niet om onze processen goed te faciliteren. Landelijk speelt er een grote discussie over hoe de accountant controleert bij gemeenten en de vraag daarbij is of de huidige manier van accountantscontrole nog voldoende functioneel is. In de kadernota 2019 zijn gelden beschikbaar gekomen voor de versterking van de financiële functie en het aantrekken van een concerncontroller. De uitbreiding draagt in belangrijke mate bij aan de In Control Statement. De uitbreiding van control functies heeft plaatsgevonden omdat bepaalde processen onvoldoende beheerst worden en we beter inzicht willen hebben in waarop we onze focus moeten leggen om verder 'In Control' te komen. Met deze uitbreiding moeten we, naast een aantal systeemtechnische aanpassingen, beter in staat zijn om dreigende problemen eerder in beeld te krijgen en al in een vroegtijdig oplossingen aandragen aan het bestuur.

Financiën

Zoals uit voorgaande blijkt zijn we volop bezig om de organisatie meer in control te krijgen. Meer in control betekent dat je bewust bent van de dingen die je doet, de gevolgen daarvan goed kan inschatten en goed in staat bent dreigende problemen in beeld te krijgen. Het vereist ook adequate systemen die op elk moment het gewenste inzicht verstrekken om zo het bestuur in de gelegenheid te stellen om indien nodig (bij) te sturen. In 2019 zijn we begonnen met tussenrapportages voor het Sociaal Domein om tussentijds bedrijfsmatig meer gevoel bij deze complexe opgaven te krijgen. Het proces om tot de jaarafsluiting te komen blijft een uitdaging, met name vanwege de afhankelijkheid van externe partijen. Er zijn nu wel betere afspraken met de zorgaanbieders gemaakt maar feitelijk zou dit (landelijk) nog strakker moeten georganiseerd om het jaar binnen de gestelde tijd af te kunnen sluiten. Dit blijft onze aandacht houden om verder in control te komen.

Borging privacy inwoners en verantwoording

De Functionaris voor Gegevensbescherming (FG), die naast een adviserende rol toezicht houdt op de toepassing en naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), heeft in het eerste kwartaal van 2019 een FG-meting uitgevoerd. Uit deze 0-meting is naar voren gekomen dat de gemeente Wageningen, ondanks flinke inspanningen op het gebied van gegevensbescherming, niet geheel voldoet aan de eisen van de AVG. De rapportage van deze 0-meting, met daarin bevindingen en aanbevelingen, is in het tweede kwartaal opgeleverd aan de organisatie en aan de portefeuillehouder, de Burgemeester.

In het kader van de adviserende rol heeft de FG het laatste kwartaal voorbereidingen getroffen ten behoeve van een privacy bewustwordingsronde binnen elk cluster. Vervolgens is de Privacy Officer in 2019 met de bevindingen en aanbevelingen van de FG aan de slag gegaan. Zo zijn - onder meer - bewustwordingsacties opgezet, zijn managers drie-maandelijks op de hoogte gebracht van ontwikkelingen aangaande het onderwerp binnen hun teams en is een procedure voor het afhandelen van datalekken vervaardigd. Daarnaast zijn afspraken met externe partners aangescherpt en worden inwoners van de gemeente (zowel passief als actief) geïnformeerd over het gebruik van hun persoonsgegevens en de rechten die zij hebben ten aanzien van hun persoonsgegevens.

Organisaties waar wordt gewerkt met persoonsgegevens krijgen vroeg of laat te maken met datalekken. Het is van belang dat de datalekken die risico's met zich meebrengen voor inwoner(s) of medewerker(s) tijdig worden gemeld bij de Nederlandse toezichthoudende autoriteit (Autoriteit Persoonsgegevens). In 2019 heeft de gemeente Wageningen 9 datalekken gemeld bij de toezichthouder. Dat is één datalek meer dan in 2018: toen zijn door gemeente Wageningen 8 datalekken gemeld bij de toezichthouder. De stijging in het aantal datalekken valt te verklaren door de toegenomen aandacht voor het onderwerp binnen de organisatie. Men is zich beter bewust dat een incident met persoonsgegevens gemeld moet worden bij de Privacy Officer. Deze verhoogde bewustwording is een positieve ontwikkeling.

Informatiebeveiliging

In 2019 is de aandacht op dit gebied flink vergroot. Dit heeft een impuls gegeven aan de verbetering van informatiebeveiliging bij de gemeente. Door voor 16 uur per week een adviseur informatiebeveiliging (Chief Information & Security Officer) en voor 16 uur per week een ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit)- Coördinator in te zetten, wordt het thema informatiebeveiliging voortaan structureel geborgd. Deze borging heeft in 2019 gezorgd voor een verdere verbetering van het ENSIA-proces en het voldoen aan de normen die de overheid stelt aan DigiD en Suwinet (ENSIA 2018-2019). Daarnaast zijn veel van de verbeterpunten uit de zelfevaluatie van 2018 in 2019 opgelost. Om Informatiebeveiliging binnen de gemeente verder te versterken, is in 2019 gestart met het opzetten van cyclisch verbeteren volgens de cirkel van Deming (Plan, Do, Check, Act) en is er onderzoek gedaan naar de mogelijke implementatie van een ISMS-tool (Information Security Management System), zodat hier in 2020 op ingezet kan worden. Hiermee zijn in 2019 de eerste stappen gemaakt om over te gaan van maatregelmanagement (volgens de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten) naar risicomangement (volgens de Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Daarnaast is in lijn met de ENSIA een penetratietest en een zelfevaluatie uitgevoerd (op basis van de BIG) waaruit blijkt dat de gemeente stappen zet in de juiste richting.

Paragraaf 4 Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn organisaties, waarin de gemeente zowel bestuurlijk als financieel een belang heeft. Aan de verbintenis met externe organisaties zijn risico's verbonden. Door het benoemen van organisaties wordt inzicht gegeven in deze netwerken en kunnen de risico's benoemd en beoordeeld worden. Hiermee kan ook een oordeel gegeven worden over de doelmatigheid van de verbintenissen.

In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) wordt toegelicht dat een financieel belang inhoudt dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt kan raken in geval van faillissement. Voorts heeft de gemeente een financieel belang indien financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente.

Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente op enigerlei wijze zeggenschap heeft, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze mee kan stemmen.

Deze definities houden volgens het BBV in dat participaties in gemeenschappelijke regelingen, NV's, BV's, VOF's en commanditaire vennootschappen verbonden partijen zijn. Stichtingen en verenigingen vallen niet onder de verbonden partijen, tenzij de gemeente een zetel in het bestuur heeft en financiële risico's loopt. Een stichting of vereniging die jaarlijks subsidie krijgt, maar waaraan geen andere financiële verplichtingen zitten met een juridische afdwingbaarheid door derden, is geen verbonden partij.

Indien een gemeente een aanzienlijk bestuurlijk, maar geen financieel belang heeft dan maakt dit ook geen deel uit van de verbonden partijen. Wel kan dit belang in het desbetreffende programma genoemd worden. In het BBV is tenslotte expliciet opgenomen dat deelnemingen deel uitmaken van de verbonden partijen. Het zijn die verbonden partijen, waarbij de gemeente aandelen in een NV of BV heeft.

De volgende partijen zijn geen verbonden partijen van de gemeente Wageningen meer:

- Afvalverwerking Regio Nijmegen BV (ARN), wegens verkoop van de aandelen in ARN;
- Vereniging van eigenaren van het complex Stadsbrink 291 t/m 355 (oneven), wegens verkoop van het stadskantoor.

De Euregio Rijn - Waal is toegevoegd aan de lijst met verbonden partijen. Bij actualisatie van de paragraaf verbonden partijen bleek dat gemeente Wageningen bij deze partij zowel een bestuurlijk belang als een financieel belang heeft, zie hiervoor de tabel met de informatie over de verbonden partij Euregio Rijn - Waal.

Overzicht verbonden partijen

In het onderstaande overzicht is bij het financieel belang van de gemeente zoveel mogelijk het financieel belang voor 2019 opgenomen. Indien dit niet mogelijk was zijn de meest recente cijfers gebruikt. Bij de onderdelen 'eigen vermogen', 'vreemd vermogen' en 'financieel resultaat' zijn de cijfers uit de jaarrekeningen van de verbonden partijen opgenomen. Wageningen kent de volgende verbonden partijen:

Gemeenschappelijke regelingen	1	Permar WS i.l. (3, 6)
	2	Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM) (6, 10)
	3	Regio De Vallei (4)

	4	Regio Foodvalley (1, 2, 3, 4, 6, 8)
	5	Omgevingsdienst de Vallei (OddV) (3, 4)
	6	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SD CG) (6)
	7	Euregio Rijn - Waal (2)
Vennootschappen en coöperaties	8	Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV) (4)
	9	Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG) (12)
	10	Marin Stakeholders Association (MSA) (2)
Stichtingen en verenigingen	11	Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 (Wageningen 45)
	12	WGR PPO De Link (7)
Overige verbonden partijen	Niet van toepassing	

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	[1] Permar WS i.l.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Ede
Openbaar belang	Uitvoering in regionaal verband is effectiever, efficiënter en bevordert de kwaliteit.
Deelnemende partijen	De gemeenten Barneveld, Ede, Renkum, Scherpenzeel, Wageningen GR wordt per 1/1/2018 opgeheven.
Bestuurlijk belang	Deelnemers hebben een gelijke stem.

Financieel belang	Bij negatieve financiële bedrijfsresultaten, uittreding of liquidatie draagt de gemeente naar rato bij.
Eigen Vermogen	2017: € 0 2018: € 0 2019: -
Vreemd Vermogen	2017: € 10.279.000 2018: € 4.402.000 2019: -
Financieel resultaat	2017: -/- € 2.177.000 2018: € 221.000 2019: -

Naam	[2] Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Openbaar belang	Uitvoering in regionaal verband is effectiever, efficiënter en bevordert de kwaliteit.
Deelnemende partijen	De gemeenten Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar
Bestuurlijk belang	Lid van het Algemeen Bestuur (burgemeester). Lid van de Commissie veiligheid en gezondheid (wethouder Volksgezondheid).
Financieel belang	Voor volksgezondheid bedroeg de bijdrage voor 2019 € 870.249. Voor brandweer was de bijdrage 2019 € 1.565.525 .
Eigen Vermogen	2017: € 5.964.000 2018: € 7.368.000 2019: -
Vreemd Vermogen	2017: € 39.311.000 2018: € 36.383.000* 2019: -
Financieel resultaat	2017: € 2.789.000 2018: € 1.437.000 2019: -

*In de Jaarstukken 2018 was bij het vreemd vermogen voor 2018 € 36.844.000 opgenomen. In de Jaarstukken 2019 is dit gecorrigeerd naar € 36.383.000 zoals opgenomen in de definitieve jaarrekening 2018 van de VGGM.

Naam	[3] Regio De Vallei
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Ede
Openbaar belang	Uitvoering en beleidsvorming in regionaal verband is effectiever, efficiënter en bevordert de kwaliteit. Het Regiobestuur heeft op 21 januari 2011 besloten Regio de Vallei voor de afvaltaken in de lucht te houden. Op 27 mei 2011 heeft het Regiobestuur besloten de uitvoering van de lopende projecten (bv. Regiocontract) bij Regio De Vallei te laten en niet over te dragen aan Regio FoodValley.
Deelnemende partijen	De gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel, Wageningen.
Bestuurlijk belang	Deelname aan dagelijks bestuur en algemeen bestuur.
Financieel belang	Contributie van € 6.581 + kosten per project.
Eigen Vermogen	2017: € 463.391 2018: € 438.714 2019: € 57.488
Vreemd Vermogen	2017: € 268.090 2018: € 374.869 2019: € 15.184
Financieel resultaat	2017: € 2.316 2018: € 0 2019: € 19.203

Naam	[4] Regio Foodvalley
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Ede
Openbaar belang	Invloed op grootschalige ontwikkelingen door samenwerking in regio Foodvalley verband. Dit leidt tot bestuurlijke en financiële steun van de regio voor projecten die voor Wageningen van belang zijn, waarmee het openbaar belang wordt gediend.
Deelnemende partijen	Wageningen, Ede, Barneveld, Nijkerk, Scherpenzeel, Renswoude, Veenendaal en Rhenen

Bestuurlijk belang	Deelname aan dagelijks bestuur en algemeen bestuur
Financieel belang	De bijdrage 2019 was € 3,05 per inwoner. Voor 38.781 inwoners : € 118.282.
Eigen Vermogen	2017: € 1.636.532 2018: € 1.790.280 2019: -
Vreemd Vermogen	2017: € 3.762.334 2018: € 2.463.173 2019: -
Financieel resultaat	2017: € 356.892 2018: -/- € 99.112 2019: -

Naam	[5] Omgevingsdienst de Vallei (OddV)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Ede
Openbaar belang	De OddV verzorgt de wettelijke taken op het gebied van vergunningverlening en handhaving gericht op de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht).
Deelnemende partijen	De gemeenten Ede, Barneveld, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen en de provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap bestuur
Financieel belang	De bijdrage voor 2019 was € 885.618.
Eigen Vermogen	2017: € 1.145.000 2018: € 572.000 2019: -
Vreemd Vermogen	2017: € 2.560.000 2018: € 1.834.000 2019: -
Financieel resultaat	2017: € 340.000 2018: -/- € 49.000 2019: -

Naam	[6] Modulair gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SD CG)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Openbaar belang	Samenwerking in het sociale domein op uitvoerend niveau tussen de gemeenten in de regio Centraal Gelderland. Met een modulair in te vullen gemeenschappelijke regeling wordt meer samenhang en doelmatigheid in de samenwerking tussen de gemeenten in de regio gerealiseerd.
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Gemeente Wageningen neemt deel aan de module inkoop van zorg voor de individuele voorzieningen Jeugdwet en de maatwerkvoorzieningen Wmo.
Financieel belang	De financiële bijdrage van gemeente Wageningen bedroeg in 2019 € 116.607.
Eigen Vermogen	2017: € 0 2018: € 0 2019: -
Vreemd Vermogen	2017: € 1.586.452 2018: € 2.448.793 2019: -
Financieel resultaat	2017: € 0 2018: € 0 2019: -

Naam	[7] Euregio Rijn - Waal
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Kleef
Openbaar belang	Regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar leden op ruimtelijk en sociaal terrein te bevorderen, te ondersteunen en te coördineren. O.a. door de uitvoering van projecten en het aanvragen van financiële middelen. Tevens advisering aan leden, burgers, bedrijven, organisaties, overheden en andere instellingen bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen.
Deelnemende partijen	In de Euregio nemen 136 organisaties deel. Zie voor alle deelnemende organisaties www.euregio.org .
Bestuurlijk belang	Deelname aan dagelijks bestuur en Euregioraad
Financieel belang	De financiële bijdrage van gemeente Wageningen bedroeg in 2019 € 9.725.
Eigen Vermogen	2017: € 1.460.210 2018: € 1.459.405 2019: -
Vreemd Vermogen	2017: € 2.453.102 2018: € 2.707.292 2019: -
Financieel resultaat	2017: € 145.143 2018: € 801 2019: -

Vennootschappen en coöperaties

Naam	[8] Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV)
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Ede

Naam	[8] Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV)
Openbaar belang	ACV verzorgt de afvoer van afval voor huishoudens in de gemeente Wageningen.
Deelnemende partijen	De gemeenten Ede, Renkum, Wageningen, Veenendaal en Renswoude.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder (lid van de AVA)
Financieel belang	Er zijn 11,9 miljoen aandelen, waarvan 5.846.013 geplaatst zijn bij de gemeenten. De gemeente Wageningen bezit 883.383 aandelen. Deze aandelen staan voor € 847.253 op de balans. De gemeente Wageningen is klant van de ACV en staat garant voor de leningen.
Eigen Vermogen	2017: € 11.113.000 2018: € 11.175.000 2019: -
Vreemd Vermogen	2017: € 21.933.000 2018: € 19.888.000 2019: -
Financieel resultaat	2017: € 561.000 2018: € 623.000 2019: -

Naam	[9] Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Openbaar belang	De activiteiten van de bank richten zich op de financiering van de activiteiten van publieke instellingen.
Deelnemende partijen	Aandeelhouders zijn alle of nagenoeg alle gemeenten en provincies in Nederland en de Staat der Nederlanden. De Staat bezit de helft van de ruim 55 miljoen aandelen, de gemeenten en provincies de overige.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder (lid van de AVA)
Financieel belang	50.310 aandelen (=0,09%) De historische waarde van de aandelen bedraagt € 114.148. De dividenduitkering in 2019 bedroeg € 143.000.
Eigen Vermogen	2017: € 4.953.000.000

Naam	[9] Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)
	2018: € 4.991.000.000 2019: -
Vreemd Vermogen	2017: € 135.072.000.000 2018: € 132.518.000.000 2019: -
Financieel resultaat	2017: € 393.000.000 2018: € 337.000.000 2019: -

Naam	[10] Marin Stakeholders Association
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Wageningen
Openbaar belang	Het behouden van werkgelegenheid in Wageningen en specifiek kennisintensieve werkgelegenheid.
Deelnemende partijen	Vertrouwelijk
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft een vertegenwoordiger in het bestuur van de Stichting MSA.
Financieel belang	De gemeente staat garant voor een bedrag van € 490.000. De garantstelling heeft een looptijd van 5 jaar (2016-2021).
Eigen Vermogen	2017: € 22.236.000 2018: € 22.147.000 2019: -
Vreemd Vermogen	2017: € 39.468.000 2018: € 38.609.000 2019: -
Financieel resultaat	2017: € -/- 720.000 2018: € -/- 89.000 2019: -

Stichtingen en verenigingen

Naam	[11] Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 (Wageningen 45)
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Wageningen
Openbaar belang	Samenwerking borgt nationale status, status Gelders bevrijdingsfestival Stad der Bevrijding en behoud erfgoed.

Naam	[11] Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 (Wageningen 45)
Deelnemende partijen	Ministerie van Defensie, Provincie Gelderland en het V-fonds
Bestuurlijk belang	Wethouder De Brito is adviseur.
Financieel belang	De subsidie 2019 voor NCHC bedroeg € 151.106 .
Eigen Vermogen	2017: € 31.609 2018: € 52.083 2019: € 2.846
Vreemd Vermogen	2017: € 110.912 2018: € 101.771 2019: € 102.233
Financieel resultaat	2017: € 75.493 2018: € 20.473 2019: € -49.237

Naam	[12] WGR PPO De Link
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Rhenen
Openbaar belang	De gemeente heeft een grondwettelijke taak met betrekking tot het toezicht op het openbaar onderwijs.
Deelnemende partijen	De gemeenten Rhenen, Renkum en Wageningen
Bestuurlijk belang	De wethouder onderwijs is algemeen bestuurslid
Financieel belang	De gemeente moet zelf voorzien in het bestuur van de openbare school in het geval van ernstige taakverwaarlozing door het schoolbestuur of het functioneren in strijd met de wet.
Eigen Vermogen	2017: € 4.477.614 2018: € 4.356.100 2019: -
Vreemd Vermogen	2017: € 2.140.739 2018: € 2.270.480 2019: -
Financieel resultaat	2017: € 399.587 2018: € -/- 121.514 2019: -

Overige verbonden partijen

Niet van toepassing.

Paragraaf 5 Grondbeleid

Inleiding

In paragraaf 5 staat het grondbedrijf centraal. Allereerst gaan we in op de kaders die voor het grondbedrijf van belang zijn. Het betreft hier het grondbeleid, de grondprijzenbrief, de marktsituatie en de meerjarenplanning van de woningbouw. Vervolgens gaan we op hoofdlijnen in op de resultaten van de diverse projecten. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen we naar de MPG 2020, die we tegelijkertijd met de jaarrekening hebben aangeboden.

Kaders grondbedrijf

Nota grondbeleid

Het grondbeleid schept de voorwaarden en bepaalt de financieel-economische spelregels voor het realiseren van de gewenste ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen in de gemeente.

In de nota grondbeleid staat dat we in beginsel actief grondbeleid voeren. Dit houdt in dat we actief en risicodragend grondposities verwerven en ontwikkelen. In de praktijk voert de gemeente echter faciliterend of passief grondbeleid. Dit betekent dat we de grond niet zelf kopen, maar wel proberen om mee te denken in de planvorming om doelstellingen op zowel gemeentelijk- als projectniveau te kunnen realiseren.

Grondprijzenbrief

In 2012 zijn we overgaan van een nota grondprijzen naar een grondprijzenbrief. Deze brief met prijzen voor diverse typen vastgoed passen we jaarlijks in het eerste kwartaal aan. Deze brief vormt de basis voor uitgifte van grond die de gemeente zelf in bezit heeft en dient als richtlijn voor initiatiefnemers met grond.

Marktsituatie

De markt is na een periode van economische crisis vanaf eind 2016/begin 2017 aangetrokken. Dit is vooral merkbaar door toenemende bouwactiviteiten en productie en verkoop van woningen. Voor het gepland aantal woningen de komende tien jaar (opgenomen in het Kwalitatieve Woningbouwprogramma KWP4) is sprake van voldoende bouwlocaties met een marktconform en afzetbaar ontwikkelpotentieel in een gunstige markt.

Onderhanden werken (OHW)

Onderhanden werken zijn projecten waarbij de gemeente zelf gronden in bezit heeft. De uitvoering van deze projecten loopt en de grondexploitaties zijn door de raad vastgesteld. De gemeente verkrijgt inkomsten door verkoop van bouwgrond aan particulieren of ontwikkelaars. De afzetsnelheid is afhankelijk van de marktvraag. Bij deze projecten loopt de gemeente relatief veel risico. In de praktijk liggen de risico's echter zo veel mogelijk bij ontwikkelaars door het sluiten van contracten waarin de momenten van afname van de grond en prijzen vastliggen. Het project Lawickse Allee 166 - 168 is afgesloten. Het resultaat van het project is negatief (verlieslatend). Het betreft dus een negatieve winstuitname (i.c. verliesneming), die wordt afgedekt door een reeds daarvoor getroffen verliesvoorzieningen. Met andere woorden: het verlies was reeds enige jaren voorzien en is sedertdien gedekt door een voorziening ter grootte van het geprognosticeerde verlies.

- Ireneschool/Buurtseweg;
- DMP;
- Costerweg 65.

In 2019 is er een geconsolideerde tussentijdse winstneming genomen op het project DMP Terreinen.

Project	2016	2017	2018	2019	Totaal
DMP	€ 173.165	€ 1.405.000	€ 0.00	€ 864.576	€ 2.442.741

Kostenverhaallicaties (KVL)

Kostenverhaallicaties zijn projecten waarbij de bouwkaavel in het bezit is van een private partij en door die partij ook zelf wordt ontwikkeld. De gemeente treedt enkel c.q. vooral op als overheid, die de plannen van private partijen faciliteert als daarvoor een bestemmingswijziging noodzakelijk is. De kosten worden verhaald op de ontwikkelende partij. De gemeente loopt bij deze projecten alleen risico bij vertraging, omdat in dat geval de plankosten oplopen. We hebben in 2019 een project afgesloten, 'Future Centre', en vier nieuwe projecten geopend: 'De Dreijen II', 'Haarweg 333', 'Marijkeweg 20' en 'Churchillweg/Spelstraat' zie hieronder:

<ul style="list-style-type: none"> • Rustenburg fase 2 • Kortenoord • Veerweg 121 • Wageningen Campus • Brink Residence • De Born-Oost • Kirpestein • Duivendaal • Future Centre • Geertjesweg Nobelweg Monuta • De Dreijen I • Marijkeweg 20 	<ul style="list-style-type: none"> • De Dreijen II • Nudepark 2 • Patrimonium • AC light • Tropische Kas • Unilever • Dorskamp • Pieter Pauw • Hof van Wageningen • 3-de kwadrant Campus • Haarweg 333 • Churchillweg/Spelstraat
---	--

De plankosten van diverse projecten zijn toegenomen als gevolg van de complexiteit, de programmawijziging en/of een moeizame bestemmingsplanprocedure. Bij nieuwe anterieure overeenkomsten worden afspraken gemaakt om voornoemde risico's financieel sluitend op te vangen.

De totale boekwaarde bedraagt eind 2019 in totaal € 1.6 miljoen (OHW € 1.7 miljoen en KVL - € 0,1 miljoen). Het inzicht per ontwikkellocatie en op welke manier toekomstige tekorten voorkomen kunnen worden, wordt beschreven in het MPG 2020.

Overzicht onderhanden werken en kostenverhaal locaties per 31-12-2019 (x € 1.000)

Exploitatie	Boekwaarde	Prognose NCW	Prognose EW	Voorziening
Onderhanden werken	1.717	-395	-411	943
Kostenverhaal projecten	-78	-48	-48	496
Totaal	1.639	-443	-459	1.439

In de toelichting op de balans is de voorziening per 31-12-2019 op nominale waarde opgenomen.

Resultaat

Het integraal resultaat van het MPG 2020 bedraagt € 0,4 miljoen positief. De stand van de algemene reserve grondexploitaties bedraagt per 01-01-2020 afgerond € 5 miljoen. Rekening houdend met risico's en claims van € 0,3 miljoen en voorzieningen voor negatieve complexen, is de Reserve Grondexploitatie van € 4,2 miljoen in 2020 (en verder oplopend door grondverkoop naar circa € 5,3 miljoen in 2028) ruim voldoende.

Stand reserve grondexploitatie

De stand van de reserve grondexploitaties was per 01-01-2019 afgerond € 4,3 miljoen. Aan de reserve onttrekken we bedragen voor onder meer niet-verhaalbare plankosten in projecten kosten voor algemene zaken. Daarnaast storten we in deze reserve de winstnemingen en de positieve resultaten van af te sluiten locaties.

Verloop reserve grondexploitatie (x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2019
Stand per 1-1-2019	4.340
Rente	0
Onttrekkingen	-70
Verliesvoorziening toe- of afname	-137
Stortingen	29
Winstnemingen	865
Stand per 31-12-2019	5.027

De stand van de reserve grondexploitatie bedraagt na de onttrekkingen, afwaarderingen, stortingen en winstnemingen € 5 miljoen per 31-12-2019. Dit bedrag is bedoeld om claims en risico's te dekken. Dit geeft onderstaand beeld.

Reserve grondexploitatie na claims en risico's (x € 1.000)	
Stand per 31-12-2019	5.027
Claims	45
Risico's	291
Restant na reserveringen per 31-12-2019	4.691

De reserve grondexploitatie is momenteel dus toereikend om de claims én de risico's op te vangen. Deze risico's komen echter ook terug in paragraaf 1 Weerstandsvermogen.

Paragraaf 6 Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de heffingen van de gemeente. Hierbij gaat het zowel om de gebonden als de ongebonden heffingen. Van gebonden heffingen is het bestedingsdoel wettelijk bepaald, bijvoorbeeld van de afvalstoffenheffing. Van ongebonden heffingen is het bestedingsdoel niet wettelijk bepaald, bijvoorbeeld van de OZB, de onroerendezaakbelasting. De baten en lasten van de ongebonden heffingen maken ook deel uit van het programma Algemene dekking en onvoorzien. De baten en lasten van de gebonden heffingen zijn meegenomen in de desbetreffende programma's.

De lokale heffingen vormen een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. Deels dienen ze als algemeen dekkingsmiddel voor de gemeentelijke uitgaven, deels ter verrekening van de kosten van de specifieke dienstverlening. Wageningen kent de volgende lokale heffingen:

Ongebonden:

- Onroerendezaakbelastingen (OZB)
- Hondenbelasting
- Parkeerbelastingen
- Precariobelasting (bovengronds)
- Precariobelasting (voor kabels en leidingen)
- (Water)toeristenbelasting
- Reclamebelasting

Gebonden:

- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing
- Leges
- Scheepvaartrechten
- Veergelden
- Begraafrechten
- Marktgeld

Voor diverse heffingen voert de gemeente een kwijtscheldingsbeleid voor de minima.

Belastinggrondslag

Jaarlijks stelt de gemeenteraad de tarieven voor de lokale heffingen vast in de belastingverordeningen. In de raadsvergadering van 13 november 2018 zijn de belastingverordeningen voor 2019 vastgesteld.

Na de raadsvergadering van 13 november 2018 is de volgende verordening voor 2019 gewijzigd:

- De verordening onroerende zaakbelastingen 2019 is op 28 januari 2019 door de raad gewijzigd, wegens aanpassing van de tarieven aan de waardeontwikkeling van de panden.

Belastingopbrengsten

De belastingopbrengsten per belasting zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Programma	Opbrengst (x € 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019	Vershil 2019
1	Veergelden	612	676	657	-19
1	Parkeerbelasting	1.059	1.072	1.144	72
2	Marktgeden	83	86	80	-7
2	Scheepvaartrechten	480	456	459	3
3	Begraafrechten	472	401	535	134
4	Afvalstoffenheffing	3.898	4.036	4.055	19
4	Rioolheffing	2.939	2.310	2.515	206
12	OZB	9.727	10.143	10.642	499
12	Hondenbelasting	171	179	170	-9
12	Toeristenbelastingen	167	174	185	11
12	Precariobelastingen	1.616	1.600	1.587	-13
12	Reclamebelasting	114	119	97	-22
2, 3, 8, 9 en 11	Leges	1.395	1.649	1.869	220
Totaal		22.733	22.901	23.994	1.093

De totale werkelijke opbrengst is 4,8% hoger dan begroot. Tussen de diverse belastingen zijn er wel positieve en negatieve verschillen in de resultaten. De verschillen boven de € 25.000 worden hieronder kort toegelicht.

Parkeerbelasting

De parkeerbelasting viel in 2019 € 72.000 hoger uit dan begroot. De oorzaak hiervan zijn de meeropbrengsten van heffingen (parkeerautomaten) en leges (vergunningen).

Begraafrechten

Naar aanleiding van de herinrichting van de begraafplaats en de uitgifte van nieuwe diensten zien we in 2019 € 134.000 meer opbrengsten dan begroot.

Afvalstoffenheffing

De Afvalstoffenheffing heeft € 19.000 meer opgebracht dan begroot was. Dit is geen significante afwijking ten opzichte van de begroting.

Rioolheffing

De Rioolheffing heeft € 206.000 meer opgebracht dan begroot, onder andere veroorzaakt door een toename van het aantal objecten, het uitvoeren van bestandscontroles en de aanpassing van contracten met Idealis.

OZB

De opbrengst onroerendezaakbelasting is € 499.000 hoger dan begroot. Dit heeft te maken met de inhaalacties die hebben plaatsgevonden om OZB over voorgaande jaren op te leggen. Daarnaast zijn er twee grote nieuwe projecten voltooid met een gezamenlijke waarde van 70 miljoen.

Leges

Het verschil aan inkomsten bij de leges van € 220.000 wordt met name verklaard door de hogere opbrengst bij de leges voor bouwvergunningen. Aan leges bouwvergunningen en zonnenvelden is € 192.000 meer ontvangen dan begroot. De opbrengst valt met name door een aantal grotere bouwplannen hoger uit. Als voorbeeld kunnen genoemd worden Kortenoord uitbreidingsplan (€

356.000), WUR lesgebouw € 356.000), parkeergarage op de Campus (€ 70.000) en de locatie Geertjesweg/Nobelweg Monuta (€ 64.000).

Kwijtschelding

Op basis van een inkomen van 100% van de bijstandsnorm verleent de gemeente kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing (eerste set containers), de rioolheffing en de hondenbelasting (1e hond). Daarnaast kunnen inwoners in aanmerking komen voor een vergoeding voor de aanschaf van een nationaal paspoort, een zakenpaspoort, een reisdocument voor vluchtelingen, een reisdocument voor vreemdelingen of een Nederlandse identiteitskaart. De verleende kwijtscheldingen zagen er als volgt uit:

Onderdeel	Rekening 2018		Rekening 2019	
	Aantal huishoudens	Bedrag x € 1.000	Aantal huishoudens	Bedrag x € 1.000
Afvalstoffenheffing	1256	240	989	201
Rioolheffing	1257	171	995	116
Hondenbelasting	98	8	109	9
Paspoort / id-kaart etc.	82	6	55	3
Precariocompensatie	-	-	1296	100

Kostendekkendheid heffingen

Sinds de begroting 2017 moet een onderbouwing gegeven worden van de mate van kostendekkendheid van de gebonden heffingen en de daarbij gehanteerde uitgangspunten. Uitgangspunt bij de heffingen in Wageningen is al jaren dat iedere heffing 100% kostendekkend is. Bij de afvalstoffen- en rioolheffing is dat bovendien inclusief de kosten van de kwijtschelding. We geven hieronder de onderbouwing.

Voor de overhead geldt het volgende: de directe uren worden verhoogd met een opslagpercentage. Het opslag-percentage wordt bepaald door de verhouding indirecte/directe kosten van de totale apparaatskosten. Dit percentage bedraagt 92%.

Opbrengst (x € 1.000)	Afvalstoffen-heffing	Riool-heffing	Veer-gelden	Begraaf-rechten	Markt-gelden	Scheepvaart-recht
Kosten taakveld(en) incl. (omslag) rente	4.144	2.044	675	444	108	413
Inkomsten taakveld(en) excl. Heffingen	823	1		20		
Netto kosten taakveld	3.321	2.043	675	424	108	413
Overhead incl. (omslag) rente	346	333	365	209	46	46
BTW	771	139				
Totaal toe te rekenen kosten	4.438	2.515	1.040	632	154	459
Opbrengst heffingen	4.055	2.515	657	532	80	459
Dekking	91%	100%	63%	84%	52%	100%

Voor de leges geldt wettelijk dat het totaal van de gehele verordening ten hoogste kostendekkend mag zijn. Het beleid van Wageningen is echter dat de verordening per titel van de verordening

kostendekkend moet zijn, een inperking dus van de wettelijke ruimte. Hieronder geven we de kostendekkendheid per titel aan.

Opbrengst (x € 1.000)	Titel 1	Titel 2	Titel 3
Kosten taakveld(en) incl. (omslag) rente	1.042	1.255	322
Inkomsten taakveld(en) excl. Heffingen	94	166	
Netto kosten taakveld	948	1.089	322
Overhead incl. (omslag) rente	606	186	263
BTW			
Totaal toe te rekenen kosten	1.553	1.275	586
Opbrengst heffingen	488	1.282	30
Dekking	31%	101%	5%

Belastingdruk

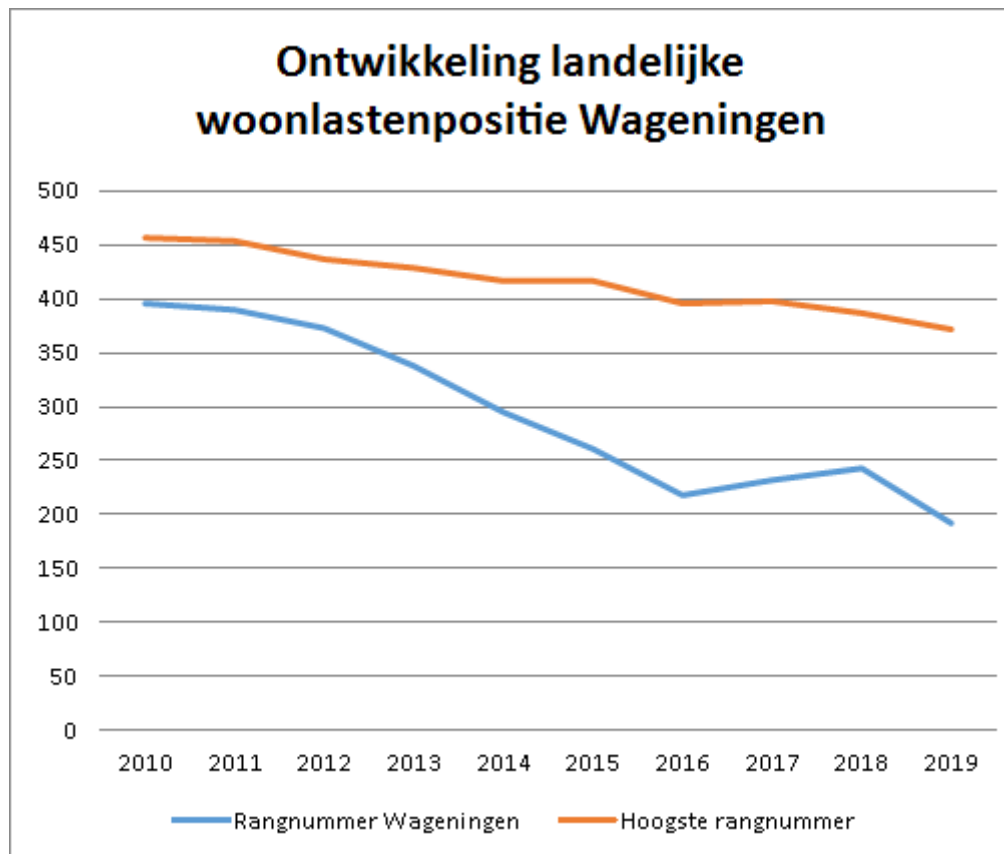
Er zijn verschillende organisaties die met regelmaat de ontwikkeling van de lokale lasten volgen. Een van de meest neutrale en consistente onderzoeken is het jaarlijkse onderzoek van het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden).

Voor een meerpersoonshuishouden waarvan de bewoners tevens eigenaar van de woning zijn, komt Wageningen in de Atlas van de lokale lasten 2019 van het COELO binnen de provincie Gelderland op de 29e plaats. In de tabel zijn de woonlasten voor de eerste 29 gemeenten opgenomen.

Nr	Gemeente	€ per huishouden	Rangnummer landelijk
1	Overbetuwe	555	2
2	Aalten	558	3
3	Nijkerk	588	10
4	Putten	594	13
5	Nunspeet	602	17
6	Oost Gelre	639	30
7	Harderwijk	651	39
8	Zutphen	657	47
9	Wijchen	667	57
10	Epe	679	68
11	Ede	685	75
12	Druten	687	77
13	Elburg	688	81
14	Rheden	695	89
15	Doetinchem	704	95
16	Berg en Dal	708	99
17	Apeldoorn	711	103
18	Ermelo	732	133
19	Duiven	733	138
20	Oldebroek	736	148
21	Nijmegen	737	149
22	Zevenaar/Rijnwaarden	737	150
23	Zevenaar/Zevenaar	737	150
24	Brummen	743	161
25	Tiel	744	164
26	Oude IJsselstreek	747	167
27	Hatterm	751	173
28	Voorst	756	186
29	Wageningen	758	192

Ontwikkeling landelijk rangnummer

In onderstaande grafiek is de positie van Wageningen aangegeven op de landelijke ranglijst ten opzichte van de gemeente met de hoogste positie. Omdat het totale aantal gemeenten in Nederland langzaam afneemt, dalen hoge posities automatisch. Vanaf 2013 daalt Wageningen gestaag op de ranglijst, zowel in Gelderland als landelijk. In 2017 en 2018 vond een kleine stijging van het rangnummer van Wageningen plaats. In 2019 is de positie van Wageningen op de ranglijst gedaald.

Paragraaf 7 Financiering

Inleiding

Bij de financieringsparagraaf gaat het om de wijze waarop de gemeente benodigde geldmiddelen aantrekt en (tijdelijk) overtollige geldmiddelen wegzet. De financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening is, in samenhang met het Financieringsstatuut, een middel voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie en om deze transparant te maken.

Aan de bepaling van het financieringsbeleid van gemeenten is een aantal randvoorwaarden verbonden. Deze randvoorwaarden zijn vastgelegd in de Gemeentewet en de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido). Op 2 december 2008 heeft het college het huidige Financieringsstatuut vastgesteld en op 7 juli 2009 op een onderdeel geactualiseerd. In de Financiële verordening 2019 zijn de hoofdlijnen van het Financieringsstatuut opgenomen.

In het Financieringsstatuut is de beleidsmatige infrastructuur van de financieringsfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. Het statuut maakt een objectieve en transparante verantwoording vooraf en achteraf mogelijk. In het geldbeheer wordt een belangrijk risico gevormd door het verstrekken van geldleningen. Daarom is dit aan strenge regels gebonden. In lijn met de wet Fido bepaalt het financieringsstatuut dat de gemeente uitsluitend leningen (of garanties) mag verstrekken aan derde partijen op grond van de uitvoering van de publieke taak.

Bij het aantrekken van geldleningen vindt op basis van het statuut een nauwkeurige afweging plaats tussen de financiële positie, de aanwezige leningenportefeuille, een recente liquiditeitsplanning en een actuele rentevisie. De looptijd van de leningen wordt afgestemd op de liquiditeitsbehoefte op langere termijn.

Geldleningen

Uitstaande geldleningen (ug)

Per 31-12-2019 heeft de gemeente per beleidsprogramma de volgende leningen uitstaan:

(Bedragen x € 1.000)

Programma	Saldo per 31-12-2019	Aflossing 2019	Rente 2019
Sport en cultuur	2.114	55	76
Transparante overheid	22	6	1
TOTAAL	2.136	61	77

Bovenstaande betreft de leningen onder nummer 2c in de jaarrekening met uitzondering van de leningen verstrekt door het stimuleringsfonds volkshuisvesting.

Het verloop van deze uitstaande leningen in de komende jaren is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)

	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024
Lening ug	2.136	2.077	2.016	1.953	1.888
Rente o.b.v. saldo per 1-1	75	72	70	68	65
Gemiddelde rente	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5

Ontvangen geldleningen (og)

Per 31-12-2019 heeft de gemeente de volgende langlopende leningen:

(Bedragen x € 1.000)

Geldverstrekker	Hoofdsom	Startdatum	Einddatum	Looptijd in jaren	Rente %	Saldo 1-1-2020
Nederlandse Waterschapsbank NV	2.356	01-07-2000	01-07-2020	20	5,900%	187
Bank Nederlandse Gemeenten	24.000	15-12-2005	01-12-2031	25	3,775%	11.520
Bank Nederlandse Gemeenten	48.513	01-12-2006	01-12-2036	30	4,720%	27.491
Totaal						39.198

Het verloop van deze ontvangen leningen in de komende jaren is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)

	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024
Lening og	39.197	36.433	33.856	31.279	28.702
Rente o.b.v. saldo per 1-1	1.705	1.582	1.469	1.357	1.244
Gemiddelde rente	4.35%	4.34%	4.34%	4.34%	4.33%

Schatkistbankieren en Wet houdbare overheidsfinanciën

Eind 2013 is de Wet schatkistbankieren vastgesteld en ingevoerd. Dat betekent dat overtollige middelen van de gemeente alleen nog in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist mogen worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere overheden. Vanaf 2014 geldt de wettelijke verplichting in de rekening jaarlijks over de uitvoering van de wet te rapporteren.

Gelijktijdig met de Wet schatkistbankieren is ook de Wet houdbare overheidsfinanciën (wet Hof) aangenomen. Deze is in werking getreden per 2014.

Renteontwikkeling en rentevisie

- De marktrente voor leningen 10 jaar met een lineaire fixe aflossing was ultimo 2019 0,29%. Daarna is deze gedaald naar -0,02% per 04-03-2020. Deze bedroeg in september 2019 0,14%. Voor 15 jaar vast is de rente op het moment van schrijven 0,13% en voor 25 jaar 0,36%. De verwachting is, mede door nieuwe steunmaatregelen door de Europese Centrale Bank, de temperende economische groei en het coronavirus, dat de rente in 2020 nog licht verder kan dalen en ook voor andere termijnen negatief kan worden. We houden de vingers aan de pols, mocht blijken dat door internationale ontwikkelingen de rente zal stijgen.
- De korte rente daalt nog licht verder; het geldmarkttrentetarief voor 3 maands euribor daalde in 2019 licht van -0,309% (31-12-2018) naar -0,380% (31-12-2019). Deze rente betalen wij (als negatief, dan ontvangen wij) bij het aantrekken van korte geldleningen (kasgeld oftewel daggeld). Het beleid is gericht op het maximaal aantrekken van kort geld tot maximaal de kasgeldlimiet.

Garanties en borgstellingen

Bij aanvragen voor garanties en borgstellingen is naast landelijke wetgeving de Europese wet- en regelgeving van belang. Met name de voorwaarden waaronder staatssteun (ook steun vanuit de gemeente) is toegestaan, zijn van belang. Om voor borgstelling (of subsidiëring) in aanmerking te komen dient voldaan te worden aan diverse voorwaarden.

Op 31-12-2019 is het totaalbedrag aan garantstellingen waar de gemeente in deelneemt: € 3,719 miljoen. Het aandeel van de gemeente in deze garantstellingen is € 3,235 miljoen.

Overzicht afgegeven garantstellingen

(Bedragen x € 1.000)

Schuldenaar	Hypotheek-/Garantnemer	Startdatum	Einddatum	Saldo 31-12	omvang garantie		
					%	Zekeerheid	bedrag 31-12
KV Wageningen	Rabobank	01-11-2018	01-11-2020	300	50%		150
Stichting CKV "t Venster"	Rabobank Ede	07-03-2008	07-03-2028	116	100,00%		116
Wageningsche Mixed Hockey Club, Wageningen	ING-bank, Ede	18-06-2001	01-10-2027	51	100,00%	hyp	51
Rugbyclub Wageningen	SNS-bank, Ede/Arnhem	01-10-2002	01-10-2022	4	100,00%	hyp	4
Stg Sportaccommodaties de Zoom, Wageningen (iz SKV)	SNS-bank, Ede	01-05-2003	01-05-2028	19	100,00%	hyp	19
Muziekvereniging "De Harmonie" te Wageningen	Rabobank, Ede	13-11-2007	13-11-2032	47	100,00%		47
Neder Veluwe Lawn Tennis Bond te Wageningen	Rabobank Ede	30-01-2009	29-02-2024	0	50,00%		0

gemeente **Wageningen**

Wageningsche Mixed Hockey Club, Wageningen	Rabobank	04-03-2009	04-03-2024	19	50,00 %	10
Stichting Marin Stakeholders Association	-	29-06-2016	29-06-2021	490	100%	490
Opheusdens Veer	SNS Bank N.V.	28-06-2010	09-02-2030	237	50,00 %	119
Wageningsche Mixed Hockey Club	Rabobank Rijn en Vallei	05-08-2016	05-08-2023	43	50,00 %	21
WMHC zaalhockeytent	Rabobank	01-10-2018	01-10-2028	175	50%	88
Herenstraattheater*	Rabobank	26-07-2004	-	640	100,00 %	640
VVE Nolensstraat 2 tot en met 40	BNG	03-06-2019	03-06-2034	100	100,00 %	100
VVE Nolensstraat 2 tot en met 40	BNG	01-04-2019	01-04-2049	611	100,00 %	611
VVE Nolensstraat 2 tot en met 40	BNG	15-01-2019	15-01-2049	670	100,00 %	670
Ace Xclusive Handboogschiet baan	NWB	30-01-2019	02-01-2049	197	50,00 %	99
Totaal				3.719		3.235

Naast de hiervoor genoemde borgstellingen staat de gemeente ook borg voor leningen aan toegelaten instellingen voor sociale woningbouw en voor hypotheekleningen wegens particulier woningbezit (achtervanggaranties). De risico's die hiermee gemoeid zijn, zijn tot een minimum beperkt doordat de primaire garantstelling is ondergebracht bij waarborgfondsen. Zo zijn de borgstellingen aan toegelaten instellingen (woningbouw-verenigingen) ondergebracht bij het waarborgfonds sociale woningbouw en de borgstellingen voor hypotheekleningen wegens particulier woningbezit bij het fonds nationale hypotheekgarantie. Op basis hiervan is in het

voorjaar van 2012 ingeschat dat het risico op een financieel nadeel voor de gemeente zeer onwaarschijnlijk is. Op dit moment is er geen aanleiding deze inschatting te herzien.

De afgegeven achtervanggaranties zijn als volgt opgebouwd (stand per 31-12-2019):

(Bedragen x € 1.000)

Schuldenaar	Saldo leningen
De Woningstichting	163.191
Idealis	50.500
Woningbouwvereniging Gelderland	700
Woonstede	10.000
Particuliere wooneigenaren	27.000
TOTAAL	251.391

Bij de door de gemeente afgegeven borgstellingen zijn, naast de reeds genoemde, nog aanwezig de borgstellingen afgegeven aan woongroepen.

Overzicht afgegeven borgstellingen aan woongroepen

(Bedragen x € 1.000)

Schuldenaar	Hypotheek-garantnemer	Startdatum	Einddatum	Saldo 31-12-2019
Woonver. VieVlaBor-Riemsdijkstraat 10	ING bank	03-12-1993	01-12-2020	5
Woonver."Onder de Magnolia"-Nassauweg 13	ING bank	25-06-1990	25-06-2020	0
Woonver."Hoogh Buyten Ruscht"-Law.Allee 69	ING bank	01-05-1991	03-04-2021	10
Woonver. "De Geblokte koe" - Havenstr 13,15,17.	Rabobank	03-02-1994	03-02-2024	9
Woonver. de Scheur - Riemsdijkstraat 8	ING bank	01-11-1993	01-12-2023	21
Totaal				45

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. In de wet FIDO is bepaald dat de gemiddelde netto vlottende schuld, over drie maanden gezien, deze kasgeldlimiet niet mag overschrijden.

Onder de gemiddelde netto vlottende schuld wordt het saldo van de opgenomen leningen met een looptijd korter dan één jaar, de schulden en tegoeden in rekening-courant en contante gelden verstaan. De kasgeldlimiet wordt bepaald door het begrotingstotaal vermenigvuldigd met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van 8,5% over het begrotingstotaal.

De kasgeldlimieten bedroegen de laatste jaren:

- Kasgeldlimiet 2015: € 7,8 miljoen
- Kasgeldlimiet 2016: € 7,8 miljoen
- Kasgeldlimiet 2017: € 7,8 miljoen

- Kasgeldlimiet 2018: € 8,0 miljoen
- Kasgeldlimiet 2019: € 8,3 miljoen

Het beleid is erop gericht om binnen de kasgeldlimiet een schuldbestand aan te houden, omdat de rente op kortlopende middelen in het algemeen lager is dan de rente op langlopende middelen.

Zoals gemeld dient de netto vlottende schuld op kwartaalbasis binnen deze limiet te blijven. Bij een dreigende overschrijding van de kasgeldlimiet gaat de gemeente over tot consolidatie van haar vlottende schuld door het aantrekken van een langlopende geldlening. Bij het aantrekken van langlopende leningen wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de financieringsbehoefte op korte termijn. De gemeente baseert zich bij het aantrekken van leningen op een globale liquiditeitsbehoefte aan de hand van een jaarlijks terugkerend patroon van de financieringsbehoefte aangevuld met specifieke informatie over grote investeringswerken en/of geldstromen.

Vanaf 2009 is de Wet Fido gewijzigd en is het toezicht op de kasgeldlimiet voortaan meer in het kader van het reguliere toezicht geplaatst, net als de renterisiconorm. De reguliere kwartaalrapportages aan de provincie zijn daarmee vervallen. Voor de interne beheersing blijven de kwartaalrapportages wel van belang voor het signaleren van overschrijdingen. Wanneer in drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet wordt overschreden dient de toezichthouder vroegtijdig hiervan in kennis te worden gesteld.

Berekening kasgeldlimiet (x € 1.000)

Begrotingstotaal bij de primitieve begroting 2019: € 97.898

Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage: 8,5%

Kasgeldlimiet: € 8.321

Kasgeldlimiet (x € 1.000)		1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
Vlottende (korte) schuld	maand 1	17.000	17.000	8.500	8.500
	maand 2	17.000	12.500	8.500	8.500
	maand 3	17.000	12.500	8.500	8.500
Vlottende middelen	maand 1	422	3.001	7.172	5.070
	maand 2	406	7.728	2.877	5.739
	maand 3	2.201	3.552	4.233	6.916
Saldo	Maand 1	16.578	13.999	1.328	3.430
	Maand 2	16.594	4.772	5.623	2.761
	Maand 3	14.799	8.948	4.267	1.584
Gemiddeld saldo		15.991	9.240	3.739	2.592
Kasgeldlimiet		8.300	8.300	8.300	8.300
Ruimte t.o.v. van de kasgeldlimiet		-7.700	-900	4.600	5.700

Renterisiconorm

Met de renterisiconorm wordt een kader gesteld voor de spreiding van de looptijden van langlopende geldleningen. Het doel hiervan is te komen tot een spreiding van de (mogelijke) fluctuaties in de renterisico's over langlopende geldleningen c.q. de vaste schuld. Het renterisico wordt gezien als het totaal van de renteherzieningen en aflossingen in een jaar. De renterisiconorm wordt, net als de kasgeldlimiet, bepaald als een percentage van het begrotingstotaal.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de gemeente ruimschoots binnen de wettelijke norm blijft.

Bedragen x €1.000		Begroting 2019	Rekening 2019
Berekening renterisiconorm			
A	Begrotingstotaal (totale lasten)	97.898	106.611
B	Percentage regeling	20%	20%
C	Renterisiconorm (A x B)	19.580	21.322
Renterisico op vaste schulden			
D	Renteherzieningen op vaste schuld o/g	0	0
E	Aflossingen	2.754	2.753
F	Renterisico (D + F)	2.754	2.753
C	Renterisiconorm	19.580	21.322
G	Ruimte onder (+) of overschrijding (-) van de renterisiconorm (C - F)	16.826	18.569

EMU-saldo

Bij de bepaling van het EMU-saldo per lidstaat worden ook de saldi van lokale overheden en van sociale fondsen meegenomen. Ook Wageningen draagt als lokale overheid dus bij aan de bepaling van het EMU-saldo. Jaarlijks stelt het Rijk een individuele referentiewaarde voor elke gemeente vast. Voor 2019 bedroeg de referentiewaarde voor Wageningen € 3,752 miljoen. Wageningen bleef in 2019 binnen deze referentiewaarde.

Ten aanzien van de EMU-schuld gelden geen specifieke regels voor gemeenten. Wel heeft het Rijk de gemeenten en provincies verplicht tot schatkistbankieren om mede daarmee de nationale EMU-schuld terug te brengen. Schatkistbankieren is verplicht sinds eind 2013.

EMU - saldo (x €1.000)	Begroting 2019	Rekening 2019
Eigen vermogen	32.569	38.880
Materiële vaste activa	-87.680	-83.182
Voorzieningen	5.336	5.830
Voorraad grondbedrijf	908	1.817
Vorderingen saldo (Cumulatief EMU)	-48.867	-36.655
Toename/afname EMU-saldo t.o.v. vorig jaar	-3.288	8.924
Referentiewaarde (septembercirculaire 2019)	-3.752	-3.752
Saldo boven (+) of onder (-) de referentiewaarde	464	12.676

Renteschema 2019

Om inzicht te geven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitatie wordt toegerekend is conform de voorschriften in onderstaand schema opgenomen.

Er is sprake van een afwijking <25% waardoor we geen aanpassing hebben uitgevoerd.

Renteschema (x € 1.000)		Begroting 2019	Rekening 2019
A	De externe rentelasten over de lange en korte financiering	2.115	1.828
B	De externe rentebaten over de lange en korte financiering	0	49
C=A-B	Saldo rentelasten en rentebaten	2.115	1.780
D	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	132	113
E	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0
F	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0
G=C-D-E+F	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.983	1.667
H	Rente over eigen vermogen	0	0
I	Rente over voorzieningen	0	0
J=G+H+I	Totaal aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente	1.983	1.667
K	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	2.240	2.061
L=J-K	Renteresultaat op het taakveld treasury	-256	-395
M	Boekwaarde integraal gefinancierde vaste activa per 1-1-2019	95.149	91.918
N=J/M	Toegestaan % omslagrente	2,08%	1,81%
O	Gehanteerde % omslagrente	2,25%	2,25%
P=L/K	Afwijking mag niet groter zijn dan 25%	-13%	-24%

Paragraaf 8 Gevolgen voor de minima

Inleiding

Armoede beperkt zich niet tot enkel materiële tekorten, maar is veelal een complexe problematiek waarbij ook andere elementen een rol spelen. Met armoede hangen ook zaken samen als schulden, werkloosheid, slechte gezondheid, niet deelnemen aan maatschappelijke activiteiten, schooluitval, slechte woonomstandigheden, verslavingsproblematiek e.d.

De bestrijding van deze problemen kan niet beperkt blijven door alleen materiële ondersteuning, maar vraagt een bredere benadering. Armoede in deze brede betekenis betekent sociale en maatschappelijke uitsluiting. Met andere woorden: je bent niet alleen arm als je te weinig geld hebt, maar vooral ook als dat betekent dat je niet mee kunt doen in de maatschappij en niet meer ziet hoe je uit die situatie kunt komen. Om armoede te bestrijden, is dan ook een samenhangende aanpak ter verbetering van de situatie op alle genoemde terreinen nodig.

Beleid en wetgeving

De toenemende ongelijkheid is slecht voor de maatschappelijke samenhang. Om deze ongelijkheid niet nog verder uit de rails te laten lopen, blijft een ruimhartig minimabeleid gekoppeld aan een laagdrempelige schulddienstverlening van het grootste belang. Deze visie komt terug in het Minimabeleid 2016, de Visie op de Schulddienstverlening en het Beleidskader Samen Wageningen. In het beleidskader is een aantal doelstellingen en resultaten opgenomen die deels overeenkomen met de uitgangspunten uit het Minimabeleid 2016 en de Visie op de Schulddienstverlening en deels hier aanvullend op zijn. Naast ons beleid zijn ook de Participatiewet, de Wet maatschappelijke Ondersteuning en de Gemeentewet op het minimabeleid van toepassing.

Bereik en uitvoering van de regelingen

De selectie-criteria om tot de onderstaande aantallen te komen zijn in lijn met die van de halfjaarrapportages voor het sociaal domein.

Welsaam

Welsaam voert binnen Samen Wageningen de preventieve hulp en ondersteuning uit op het thema Armoede. Er is een deelplan 'voorkomen van schulden en armoede' opgesteld, dat nu wordt uitgevoerd. Door middel van Schuldhulpmaatjes, ondersteuning bij de thuisadministratie en financiële ondersteuning van de speelgoed-, voedsel- en kledingbanken wordt ingezet op preventie, vroegsignalering en het voorkomen van verergering van schulden. Ook het verminderen van nadelige effecten van armoede wordt met deze acties aangepakt. In de bijlage Monitor 2019 Welsaam zijn de resultaten van de monitor van Welsaam weergegeven.

Individuele inkomenstoelage

De individuele inkomenstoelage wordt op grond van de Participatiewet verstrekt aan inwoners die over een aaneengesloten periode van 36 maanden een inkomen ontvingen tot 130% van de toepasselijke bijstandsnorm. Op individuele basis wordt beoordeeld of er recht bestaat op deze toeslag. In 2019 is 428 keer individuele inkomenstoelage toegekend, in 2018 is 360 keer individuele inkomenstoelage verstrekt.

Collectieve Aanvullende Zorgverzekering (CAZ)

Minima met een inkomen tot 130% van de toepasselijke bijstandsnorm kunnen een bijdrage krijgen in de aanvullende premies van de zorgverzekering. Mensen met hoge zorgkosten kunnen zich verzekeren voor het wettelijk eigen risico. In 2019 hebben 1.183 mensen (incl. gratis meeverzekerde kinderen) gebruik gemaakt van de CAZ. Dit is een stijging t.o.v. 2018, toen maakten 1.167 personen gebruik van de CAZ.

'Ik-doe-mee'-fonds

Inwoners met een inkomen tot 130% van de toepasselijke bijstandsnorm kunnen uitgaven voor sportieve en culturele activiteiten bij het 'Ik-doe-mee'-fonds declareren (tot een bepaald maximum). Deze regeling stimuleert de participatie van minima en wordt uitgevoerd door een lokale organisatie. In 2019 hebben 1196 huishoudens gebruik gemaakt van het 'Ik-doe-mee'-fonds, in 2018 hebben we gerapporteerd dat 1587 huishoudens deel hebben genomen. In 2019 is de uitvoerder van het 'Ik-doe-mee'-fonds op een andere manier gaan registreren en zijn huishoudens die wel bekend zijn maar geen declaraties indienen niet meer meegenomen in de aantallen.

Kwijtschelding van eigen bijdrage bij Wmo-voorzieningen

Aan belanghebbenden met een inkomen tot 130% van de toepasselijke bijstandsnorm wordt kwijtschelding verleend voor de eigen bijdrage voor individuele Wmo-voorzieningen. In 2019 is per periode van 4 weken aan gemiddeld 492 huishoudens kwijtschelding van de eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen verstrekt. In 2018 waren dit gemiddeld 520 huishoudens.

Regeling Chronisch zieken en Gehandicapten

Voor chronisch zieken en gehandicapten met een inkomen tot 130% van de toepasselijke bijstandsnorm is de regeling Chronisch zieken en Gehandicapten ingevoerd. Ook mensen met een hoger inkomen kunnen in speciale gevallen in aanmerking komen voor de regeling. De regeling houdt in dat inwoners jaarlijks een bedrag ter hoogte van het wettelijk eigen risico voor zorgverzekeringen kunnen declareren. In 2018 hebben 993 inwoners deze tegemoetkoming ontvangen, in 2019 waren dit 1.013 inwoners.

Kwijtschelding van gemeentelijke heffingen

Inwoners met een inkomen tot 100% van de toepasselijke bijstandsnorm kunnen voor verschillende gemeentelijke belastingen een kwijtschelding aanvragen. De inkomensgrens is wettelijk bepaald. In 2019 zijn 857 aanvragen toegekend of gedeeltelijk toegekend. In 2018 waren dit 1.101 aanvragen. Nog te behandelen aanvragen zijn niet meegenomen in deze aantallen. In paragraaf 6 is meer toelichting gegeven op de gemeentelijke heffingen en de toename van kwijtscheldingen.

Individuele Bijzondere Bijstand

Individuele Bijzondere Bijstand wordt verstrekt voor noodzakelijke kosten die niet uit het reguliere inkomen betaald kunnen worden. Voor de Individuele Bijzondere Bijstand wordt geen inkomensgrens gehanteerd maar gelden draagkrachtregels. In 2019 hebben 605 inwoners gebruik gemaakt van bijzondere bijstand, in 2018 waren dit 602 inwoners.

Schuldhulpverlening en budgetbeheer

Naast de preventieve activiteiten binnen Welsaam wordt ook curatieve schuldhulpverlening en budgetbeheer ingezet. Eind 2019 waren 111 inwoners in budgetbeheer en 81 in schuldbemiddeling. Van deze 192 inwoners hebben 42 inwoners een traject in beide regelingen.

Jaarrekening

Balans

Balans

ACTIVA (bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2018
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>	15.298	15.877
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	15.298	15.877
1. Materiële vaste activa	67.884	73.983
Investeringen met een economisch nut	42.545	47.872
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.207	12.626
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	13.132	13.485
2. Financiële vaste activa	6.218	5.065
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	963	1.054
Leningen aan deelnemingen	3.025	3.010
Overige langlopende leningen u/g	2.230	1.001
Totaal vaste activa	89.400	94.925
Vlottende activa		
3. Voorraden	1.817	635
Grond- en hulpstoffen	-	-
Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	774	632
Gereed product en handelsgoederen	1043	3
4. Uitzettingen met een rentetyp. looptijd < 1 jaar	10.342	8.134
Vorderingen op openbare lichamen	6.396	4.897
Overige vorderingen	3.946	3.237
5. Liquide middelen	530	453
Bank- en girosaldi	530	453
6. Overlopende activa	2.995	6.859
De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- het Rijk	-	-
- overige Nederlandse overheidslichamen	-	38
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.995	6.821
Totaal vlottende activa	15.685	16.081

Totaal algemeen	105.085	111.006
Bedrag waarvan het recht op verliescompensatie krachtens de Wet op vennootschapsbelasting 1969 bestaat	68	68

Balans passiva

PASSIVA (bedragen x € 1.000)	31-12-2019	31-12-2018
Vaste passiva		
7. Eigen vermogen	38.880	37.835
Algemene reserves	6.158	6.288
Bestemmingsreserves	32.265	27.945
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	457	3.602
8. Voorzieningen	5.830	5.811
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen, risico's	1.714	1.960
Door derden beklemd middelen met een specifieke toepassingsrichting	4.116	3.851
9. Vaste schulden met een rentetyp. looptijd ≥ 1 jr	39.244	41.996
Onderhandse leningen van		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	39.198	41.951
Waarborgsommen	46	45
Totaal vaste passiva	83.955	85.642
Vlottende passiva		
10. Netto vlottende schuld rentetypische looptijd < 1 jr	14.519	21.686
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-	-
Overige kasgeldleningen	8.500	14.000
Banksaldi	67	32
Overige schulden	5.952	7.654
11. Overlopende passiva	6.611	3.679
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	4.869	3.019
De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- het Rijk	585	10
- overige Nederlandse overheidslichamen	162	157

Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	995	493
Totaal vlottende passiva	21.130	25.364
Totaal algemeen	105.085	111.006
12. Gewaarborgde geldleningen	3.234	1.847
13. Borgstellingen woongroepen	45	62

Overzicht van baten en lasten

Overzicht baten en lasten

De baten in programma 4 vanuit de dividendinkomsten van de ACV worden in deze tabel in de regel Dividend getoond in plaats van in Programma 4.

Programma (x € 1.000)	Begroting 2019 voor wijziging			Begroting 2019 na wijziging			Realisatie 2019		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bereikbaarheid	4.260	1.827	-2.433	4.305	1.827	-2.478	4.524	1.866	-2.659
Economische ontwikkeling	3.486	3.073	-413	2.457	2.003	-454	2.623	3.087	464
Ruimtelijke ontwikkeling	7.813	2.278	-5.535	8.982	3.557	-5.425	8.870	4.153	-4.717
Milieu	7.389	7.110	-279	7.495	7.087	-408	7.834	7.254	-581
Maatschappelijke ondersteuning	45.100	15.682	-29.418	49.014	16.159	-32.856	50.658	16.912	-
Onderwijs en educatie	3.721	309	-3.412	3.803	309	-3.494	3.843	404	-3.439
Wonen	1.654	1.066	-588	2.618	2.625	7	2.470	2.663	194
Sport en cultuur	6.414	1.118	-5.296	6.918	1.325	-5.593	7.277	1.935	-5.343
Veiligheid	1.780	0	-1.780	1.780	0	-1.780	1.787	10	-1.777
Transparante overheid	3.179	546	-2.633	3.048	546	-2.502	3.592	548	-3.044
Totaal programma's	84.796	33.009	-	90.419	35.437	-	93.479	38.831	-
			51.787			54.982			54.648

Algemene dekkingsmiddelen:									
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	443	12.243	11.800	468	12.243	11.775	474	12.722	12.248
Algemene uitkeringen	0	51.344	51.344	0	51.613	51.613	830	55.061	54.231
Dividend	0	60	60	0	248	248	0	226	226
Saldo van de financieringsfunctie	3	132	129	3	132	129	23	134	111
Overige algemene dekkingsmiddelen	221	250	29	-17	400	417	-71	49	120
Totaal algemene dekkingsmiddelen	667	64.029	63.362	454	64.636	64.182	1.256	68.192	66.936
Kosten van de overhead	12.434	790	-11.644	13.178	816	-12.362	11.910	636	-
Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	-34	0	34
Totaal saldo van baten en lasten	97.897	97.828	-69	104.051	100.889	-3.162	106.611	107.659	1.048
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.630	857	-773	8.367	9.126	759	14.430	13.839	-590
Het gerealiseerde resultaat	99.527	98.685	-842	112.418	110.015	-2.403	121.041	121.499	457

gemeente **Wageningen**

Programma (x € 1.000)	Rekening 2018			Begroting 2019 primitief		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1 Bereikbaarheid	4.581	1.642	-2.939	4.260	1.827	-2.433
2 Economische ontwikkeling	1.419	964	-454	3.486	3.073	-413
3 Ruimtelijke ontwikkeling	7.562	2.569	-4.993	7.813	2.278	-5.535
4 Milieu	8.148	7.823	-324	7.389	7.110	-279
6 Maatschappelijke ondersteuning	49.218	15.928	-33.291	45.100	15.682	-29.418
7 Onderwijs en educatie	4.464	317	-4.148	3.721	309	-3.412
8 Wonen	2.887	2.239	-648	1.654	1.066	-588
9 Sport en cultuur	6.354	1.041	-5.313	6.414	1.118	-5.296
10 Veiligheid	1.838	15	-1.823	1.780	-	-1.780
11 Transparante overheid	3.078	721	-2.358	3.179	546	-2.633
12 Algemene dekking en onvoorzien	9.896	69.191	59.295	13.102	64.820	51.718
Totaal saldo van baten en lasten	99.447	102.451	3.004	97.898	97.829	-69
1 Bereikbaarheid	256	399	143	233	266	33
2 Economische ontwikkeling	79	257	178	93	62	-31
3 Ruimtelijke ontwikkeling	747	978	231	374	141	-233
4 Milieu	-	688	688	-	156	156
6 Maatschappelijke ondersteuning	4	101	97	-	-	-
7 Onderwijs en educatie	69	346	277	-	86	86
8 Wonen	504	341	-163	23	-	-23
9 Sport en cultuur	1.111	1.784	673	57	146	89
10 Veiligheid	-	-	-	-	-	-
11 Transparante overheid	50	100	50	50	-	-50
12 Algemene dekking en onvoorzien	4.708	3.134	-1.574	800	-	-800
Totaal mutaties reserves	7.528	8.127	598	1.630	857	-773
Resultaat	106.975	110.577	3.602	99.528	98.686	-842

gemeente **Wageningen**

Programma	Begroting 2019 na wijziging			Rekening 2019			Verschil	Verschil
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	%
1 Bereikbaarheid	4.305	1.827	-2.478	4.490	1.866	-2.625	-147	6%
2 Economische ontwikkeling	2.457	2.003	-454	2.623	3.087	464	918	-202%
3 Ruimtelijke ontwikkeling	8.982	3.557	-5.425	8.870	4.153	-4.717	708	-13%
4 Milieu	7.495	7.192	-303	7.834	7.337	-498	-195	64%
6 Maatschappelijke ondersteuning	49.014	16.159	-	50.658	16.912	-	-891	3%
			32.856			33.747		
7 Onderwijs en educatie	3.803	309	-3.494	3.843	404	-3.439	55	-2%
8 Wonen	2.618	2.625	7	2.470	2.663	194	186	2567%
9 Sport en cultuur	6.918	1.325	-5.593	7.277	1.935	-5.343	250	-4%
10 Veiligheid	1.780	-	-1.780	1.787	10	-1.777	3	0%
11 Transparante overheid	3.048	546	-2.502	3.592	548	-3.044	-543	22%
12 Algemene dekking en onvoorzien	13.632	65.347	51.715	13.166	68.744	55.578	3.863	7%
Totaal saldo van baten en lasten	104.051	100.890	-3.162	106.611	107.658	1.047	4.209	-133%
1 Bereikbaarheid	288	372	84	464	507	43	-41	-49%
2 Economische ontwikkeling	57	67	9	904	64	-840	-849	-9223%
3 Ruimtelijke ontwikkeling	774	567	-207	1.256	461	-795	-588	285%
4 Milieu	-	223	223	-	316	316	93	42%
6 Maatschappelijke ondersteuning	-	416	416	-	172	172	-244	0%
7 Onderwijs en educatie	-	112	112	-	112	112	0	0%
8 Wonen	698	34	-664	724	30	-694	-30	5%
9 Sport en cultuur	329	781	453	308	948	640	187	42%
10 Veiligheid	-	-	-	-	-	-	0	0%
11 Transparante overheid	50	1	-49	50	211	161	210	-430%
12 Algemene dekking en onvoorzien	6.171	6.552	381	10.724	11.019	295	-86	-23%
Totaal mutaties reserves	8.367	9.126	759	14.430	13.839	-590	-1.349	-178%
Resultaat	112.418	110.015	-2.403	121.041	121.498	457	2.860	-311%

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor provincies en gemeenten daarvoor geeft.

In de jaarrekening zijn de cijfers van het voorafgaande boekjaar opgenomen ter vergelijkingsdoeleinden. In het totaaloverzicht resultaat voor bestemming en resultaat na bestemming zijn ook de primitieve begrotingscijfers 2019 opgenomen. Bij de analyse van de afzonderlijke programma's zijn niet de primitieve begrote cijfers opgenomen, maar de cijfers van de begroting *na* wijziging op basis van de BBV voorschriften ter vergelijking opgenomen.

Alle bedragen die in de tabellen genoemd zijn, staan vermeld in duizendtallen. De bedragen in de tekst zijn de (afgeronde) werkelijke bedragen in euro's. Voor de duidelijkheid is in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening aangegeven of sprake is van een voor- of nadeel ten opzichte van de begroting. Een nadeel wordt zichtbaar gemaakt door het minteken in de kolom Verschil 2019; een voordeel wordt in de plus weergegeven.

Algemeen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van de historische kosten. Tenzij bij het betreffende balansonderdeel anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Voor arbeidsgerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming. Voorbeelden zijn: verlofuren, FPU verplichtingen en vakantiegelduitkeringen in geld.

Bij de materiële vaste activa zijn de vergelijkende cijfers 2018 aangepast.

Immateriële vaste activa

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden conform de besluiten geactiveerd ter hoogte van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. Op grond van BBV is de afschrijvingstermijn voor bijdragen aan activa in eigendom van derden maximaal de afschrijvingsduur die gelijk is aan die van de activa (bij de derde) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Bij het bepalen van de afschrijvingen (lineair) wordt een bestendige gedragslijn gevolgd en geen rekening gehouden met eventuele restwaarde. De afschrijving start bij het in het gebruik nemen van het actief.

Afschrijvingstermijnen in jaren:	
Gronden en terreinen	n.v.t.
Nieuwbouw, woonruimten en gebouwen	40
Renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, gebouwen en havens	25
Sportvelden	20
Technische installaties in bedrijfsgebouwen, zware transportmiddelen	15
Veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, meubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en (nood)gebouwen	10
Vervoermiddelen, automatiseringsapparatuur en software (onder voorwaarden)	5

Voor activa die niet met name zijn genoemd en waarover twijfel kan ontstaan, wordt de afschrijvingstermijn vastgesteld op een realistische schatting van de levensduur die ten hoogste 40 jaar kan zijn.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Infrastructurele werken in de openbare ruimte zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht en in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Bij het bepalen van de afschrijvingen (lineair) wordt een bestendige gedragslijn gevolgd. De afschrijving start bij het in het gebruik nemen van het actief.

Afschrijvingstermijnen in jaren:	
Civiele kunstwerken (bruggen, viaducten, tunnels)	40
Wegen, fiets- en voetpaden, parkeerplaatsen, groenvoorzieningen	25
Openbare verlichting, verkeersregelinstallaties	15
Reconstructie openbare ruimte, speelvoorzieningen, straatmeubilair	10

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV 's en BV 's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs vindt afwaardering plaats tot de lagere marktwaarde.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Bij duurzame waardevermindering vindt afwaardering naar lagere marktwaarde plaats.

Vorraden

Onderhanden werken

De onderhanden werken (in exploitatie genomen bouwgronden) zijn gewaardeerd tegen de Vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit grondexploitatie worden met ingang van 2017 genomen volgens de percentage of completion methode (POC) indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Hierbij worden de voorschriften zoals aangegeven door de commissie BBV in de notitie grondexploitatie aangehouden. Zolang geen sprake is van tussentijdse winstnemingen, worden de verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Voor verwachte verliezen wordt een voorziening gevormd en in mindering gebracht op de boekwaarde. De voorziening wordt in mindering gebracht op de boekwaarde tegen de contante waarde.

Gerede producten

Gerede producten zijn gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen lagere marktwaarde.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Onder overlopende activa staan ook de nog te ontvangen subsidies van overheidsorganen opgenomen.

Kostenverhaallocaties grondexploitatie

Onder de overlopende activa zijn tevens de kostenverhaallocaties grondexploitatie opgenomen. De kostenverhaallocaties grondexploitatie zijn projecten die geïnitieerd zijn door derden, waarbij de gemeente enkel kaders stelt en de partijen faciliteert bij de ontwikkeling. De gemeente bezit in deze locaties dus geen gronden maar verhaalt de gemaakte kosten op de partijen middels zogenaamde anterieure contracten. De waardering van deze locaties vindt plaats tegen de gemaakte en volgens de contracten te verhalen kosten, vermindert met eventueel reeds ontvangen betalingen. Indien meer kosten gemaakt zijn dan verhaald kan worden, wordt hiervoor een voorziening tegen nominale waarde gevormd.

CAK - Eigen bijdragen

De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Liquide middelen

Deze activa zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale of contante waarde en worden gevormd indien sprake is van:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van de kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en

de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren.

- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Kosten voor groot onderhoud worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Vaste schulden

Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Hieronder vallen alle van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen, die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, niet meer gestort worden in de voorzieningen, maar gerubriceerd worden als vooruit ontvangen bedragen onder de overlopende passiva.

Vakantiegeld van de sociale uitkering

De kosten van bijstandsuitkeringen worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Met betrekking tot het opgebouwde vakantiegeld behorende bij deze uitkeringen wordt geen reservering per balansdatum getroffen maar deze lasten worden toegerekend aan de periode waarin uitbetaling ervan plaatsvindt. Dit met inachtneming van de systematiek zoals gebaseerd op het verwerken van verplichtingen uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, is buiten de telling van de balans het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In paragraaf 7 Financiering van het jaarverslag is een verloopoverzicht en nadere toelichting opgenomen.

Gemeentefonds

De uitkeringen uit het gemeentefonds worden verantwoord op basis van de laatste accresmededeling in het boekjaar, uitgezonderd uitkeringen op basis van realisatie cijfers. Deze worden verantwoord op basis van de realisatie.

Toerekening van baten en lasten aan programma's en taakvelden

Baten en lasten die direct betrekking hebben op het programma of taakveld worden direct verantwoord. Personeelskosten worden op basis van de geraamde of soms werkelijk uren toegerekend aan de programma's en taakvelden. Overige apparaatskosten worden toegerekend aan de programma's en taakvelden op basis van de geraamde kosten.

Toelichting op de balans

0. Immateriële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2019.

(x €1.000)	Boekwaarde 01-01-2019	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-2019
0. Bijdragen aan activa in eigendom van derden	15.877	0	0	-579	15.298

De specificatie van de bijdragen aan activa in eigendom van derden is hieronder weergegeven:

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	2019
Nieuwbouw Pantarijn en uitbreiding	15.199
Investeringsbijdrage kleedkamers sportpark De Zoom	99

De afschrijvingstermijn van de bijdrage aan Pantarijn is in 2019 in overeenstemming gebracht met BBV. De Pantarijn heeft op verzoek van de gemeente de afschrijvingstermijn aangepast conform die van de gemeente

1. Materiële vaste activa

De specificatie van de post materiële vaste activa naar soort activa is hieronder weergegeven.

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	2019	2018
1a. Overige investeringen met economisch nut	42.545	47.872
1b. Overige investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.207	12.626
1c. Investeringsbijdragen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	13.132	13.485
Totaal	67.884	73.983

1a. Overige investeringen met een economisch nut

De overige investeringen met economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	2019	2018
Gronden en terreinen	4.655	4.925
Woonruimten	1	185
Bedrijfsgebouwen	28.146	31.839
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.150	5.398

Vervoersmiddelen	416	453
Machines, apparaten en installaties	3.104	3.833
Overige materiële vaste activa	1.071	1.239
Totaal	42.545	47.872

De gronden en terreinen betreffen diverse stukken grond, met name met betrekking tot sport, gemeentelijke organisatie en onderwijs. De bedrijfsgebouwen betreffen investeringen in diverse gemeentelijke panden, waaronder huisvesting organisatie, sport, cultuur/welzijn en onderwijs.

De grond-, weg- en waterbouwkundige werken betreffen onder andere investeringen in haven en sport.

De vervoersmiddelen betreffen voor het grootste gedeelte investeringen in het Lexkesveer. De machines, apparaten en installaties bestaan hoofdzakelijk uit investeringen in automatisering en apparatuur, technische installaties van het zwembad en begraafplaats en parkeerautomaten. Bij investeringen materiële vaste activa wordt ter dekking van de toekomstige kapitaallasten een claim gelegd op de reserve dekking kapitaallasten investeringen en hiervoor is op 31 december 2019 een bedrag van € 8 miljoen beschikbaar.

Van de gronden en terreinen is voor € 510.836 in erfpacht uitgegeven.

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut weer:

(x €1.000)	Boekwaarde 01-01-2019	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2019
Gronden en terreinen	4.925	0	-265	-5	0	0	4.655
Woonruimten	185	0	-176	-8	0	0	1
Bedrijfsgebouwen	31.839	445	-1.370	-1.589	-330	-849	28.146
Grond-, weg-, waterb. werken	5.398	56	0	-304	0	0	5.150
Vervoersmiddelen	454	47	0	-83	0	0	416
Machines, apparaten en installaties	3.832	225	0	-643	0	-310	3.104
Overige materiële vaste activa	1.239	22	0	-163	0	-27	1.071
Totaal	47.872	795	-1.811	-2.795	-330	-1.186	42.545

De belangrijkste in het boekjaar gedane (des)investeringen staan naar soort activa in onderstaand overzicht vermeld. Hierbij is per saldo een grensbedrag van € 100.000 aangehouden en derhalve worden alleen de investeringen, die genoemd bedrag overschrijden, genoemd.

Bedrijfsgebouwen (x €1.000)	Investering	Desinvestering
Verkoop Olympiaplein 1 (Stadskantoor)	-	-736
Herstel dak Sporthal de Aanloop	120	-

De overige desinvesteringen in Bedrijfsgebouwen, Woonruimten en Gronden en terreinen betreft de panden waarvan in de begroting 2020 besloten is om deze panden in de toekomst te gaan verkopen. Op basis van de notitie BBV MVA Hoofdstuk 4.3 dienen deze panden overgebracht te worden naar de balanspost Voorraden (Handelsgoederen). Zie voor meer informatie de toelichting bij onderdeel 3b. Gereed product en handelsgoederen.

De afwaardering ad € 330.000 betreft de Sporthal Olympiahall. De sloopwerkzaamheden zijn in 2019 gestart.

1b. Overige investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

In de onderstaande tabel is het verloop van de boekwaarde opgenomen van de overige investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

(x €1.000)	Boekwaarde 01-01-2019	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2019
Grond-, weg-, waterb. werken	12.626	108	-	-527	-	-	12.207

1c. Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.

Het verloop van de boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut is als volgt:

Investeringen met maatschappelijk nut voor 2017

(x €1.000)	Boekwaarde 01-01-2019	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2019
Grond-, weg-, waterb. werken	11.648	-	-	-809	-	-	10.837

Investeringen met maatschappelijk nut vanaf 2017

(x €1.000)	Boekwaarde 01-01-2019	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaarderingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2019
Grond-, weg-, waterb. werken	1.837	1.129	-	-227	-	-444	2.295

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

Hierbij is een grensbedrag van circa € 100.000 aangehouden en derhalve worden alleen de investeringen genoemd die per saldo dit bedrag overschrijden.

Grond- weg-, en waterbouwkundige werken (x €1.000)	Investering	Desinvestering
Groenbeleid pilot Tarthorst 2016	190	-
2017 Fietsoversteek Kortenoord	325	-
2018-2022 Mobiliteitsconvenant	107	-
KN-2016 Voorber. Fietsroute Haarweg-Tarthorst	108	-

2. Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende 2019 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

(x €1.000)	Boekwaarde 01-01-2019	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2019	Voorziening	Balanswaarde 31-12-2019
2a. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	1.054	0	-91	0	963	0	963
2c. Overige langlopende leningen	4.011	1.390	0	-56	5.345	90	5.255
Totaal	5.065	1.300	0	-147	6.308	90	6.218

2a. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

De belangrijkste deelnemingen zijn:

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	2019
Aandelen Afvalcombinatie	847
Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten	114

2b. Overige langlopende leningen

De overige langlopende leningen hebben betrekking op: een hypothecaire leningen aan ambtenaren, de regeling inzake fietsenplan, een lening aan de Openbare Bibliotheek, een in 2015 verstrekte lening aan 't Venster en een lening aan de SVN. Gemeente Wageningen is deelnemer in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland. Hiertoe heeft de gemeente een eigen fonds binnen SVN geopend waaruit leningen worden verstrekt die bijdragen aan de kwaliteitsverbetering van de fysieke woon- en leefomgeving. Vanaf 2018 worden er hier binnen ook leningen verstrekt in het kader van de Stimuleringslening Duurzaamheid Woningen. Over het bij SVN uitgezette geld wordt door de gemeente een beperkte rente ontvangen, waarvan de beheerskosten van SVN worden betaald. Het resterende saldo, over 2019 € 14.860, wordt jaarlijks toegevoegd aan de uitgezette gelden. Nieuw binnen de overige langlopende leningen zijn de leningen die vanaf 2018 verstrekt worden in het kader van het Energiefonds. In 2019 is er voor in totaal € 106.140,- aan leningen verstrekt in het kader van het Energiefonds. In 2019 is de lening met de KV Wageningen voor aanpassingen aan de nieuwe sporthal 'Het Binnenveld' geëffectueerd ad € 1.192.500.

3. Voorraden

De specificatie van de post voorraden is hieronder weergegeven:

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	2019	2018
3a. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	1.571	4.068
Af: voorziening verliesgevende grondexploitaties / lagere marktwaarde	-796	-3.436
Subtotaal onderhanden werk (b)	775	632
Gereed product en handelsgoederen	1.043	3
Subtotaal gereed product (d)	1.043	3
Totaal generaal voorraden (a+b+c+d)	1.818	635

In de grondexploitaties zijn dezelfde rekenparameters gehanteerd als een jaar eerder. De rekenrente is bepaald op 2,77%. Tevens is rekening gehouden met 2% kostenstijging en 0% opbrengstenstijging. De disconteringsvoet bedraagt 2,0% conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

3a. Bouwgronden in exploitatie

Van de bouwgronden in exploitatie (onderhanden werk) kan het volgende overzicht worden weergegeven:

Conform de BBV stelselregel maken we een onderscheid tussen de actieve en faciliterende Onderhanden werk locaties:

	Boek- waarde 01-01- 2019	Overhev. vanuit NIEGG	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Winst- uitname	Boekwaarde 31-12-2019	Voorziening verlies- latend complex	Balans- waarde 31-12- 2019
Actief								
Lawickse Allee	2.553	0	89	0	-2.642	0	0	0
DMP-terrein	53	0	71	-1.144	864	-155	0	-155
Costerweg	764	0	154	0	0	918	0	918
Buurtseweg/ Ireneschool	684	0	103	-4	0	783	-796	-13

gemeente **Wageningen**

Subtotaal	4.054	0	417	-1.002	-1.778	1.546	-796	750
Faciliterend								
Costerweg	14	0	11	0	0	25	0	25
Subtotaal	14	0	11	0	0	25	0	25
Totaal	4.068	0	428	-1.002	-1.778	1.571	-796	775

	Balans- waarde 31-12-2019	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)
Actief					
Lawickse Allee	0	0	0	0	0
DMP-terrein	-155	174	-239	-1.221	-1.147
Costerweg	918	47	-1.068	37	-17
Buurtseweg/Ireneschool	-13	157	-162	754	769
Subtotaal	750	378	-1.469	-430	-395
Faciliterend					
Costerweg	25	53	-33	22	-1
Subtotaal	25	53	-33	22	-1
Totaal	775	431	-1.502	-408	-396

Legenda: + betekent verlies en -/- betekent winst

De voorziening voor verlieslatende complexen is bepaald aan de hand van de contante waarde van het betreffende complex.

De gecumuleerde eindwaarde van de bouwgronden in exploitatie bedraagt € 411.000.

3a. Gereed product en handelsgoederen

Bij de vastgestelde Programmabegroting 2020-2023 is in programma 8. Wonen (zie bladzijde 89) besloten om een aantal gemeentelijke panden c.q. locaties af te stoten. Het gaat om panden die niet langer noodzakelijk zijn voor de beleidsdoelen. Het gaat om de woonhuizen Nude 25 en Nude 27, de theekoepel aan de Niemeijerstraat 21a, het stadskantoor, Olympiaplein 1 en Ireneschool aan de Rooseveltweg.

In het kader van de omruiming is in de Programmabegroting 2020-2023 onder programma 8. Wonen een overzicht opgenomen van de te verkopen vastgoed: Haarweg 14, Dudoklaan 6, Piet Bakkerstraat 5-7, Generaal Foulkesweg 110, Hyacintenstraat 18, Marijkeweg 31. Churchillweg 1, Wilhelminaweg 1, Wilhelminaweg 3, Wilhelminaweg 3a, Stationsstraat 86, Stationsstraat 88 en Nolenstraat 3.

Op basis van de notitie BBV MVA Hoofdstuk 4.3 dienen deze panden overgebracht te worden van de balanspost Materiële vaste activa naar Voorraden (Handelsgoederen).

De specificatie van deze panden is als volgt:

Boekwaarde ultimo	Boekwaarde 31-12-2019
Nude 25	1
Nude 27	1
Niemeijerstraat 21a	43
Haarweg 14	441
Dudoklaan 6	83
Piet Bakkerstraat 5-7	-
Gen. Foulkesweg 110	-
Hyacintenstraat 18,	-
Marijkeweg 31	-
Churchillweg 1	31
Wilhelminaweg 1/ Gen. Foulkesweg 42a	285
Wilhelminaweg 3	-
Wilhelminaweg 3a	38
Stationsstraat 82-84	-
Stationsstraat 86	-
Stationsstraat 88	-
Nolenstraat 3	14
Rooseveltweg 350 (Ireneschool)	107
Totaal	1.044

4. Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	2019	2018
4a. Vorderingen op openbare lichamen	4.247	4.897
4b. Rekening-courant verhouding met het Rijk	2.149	0
4c. Overige vorderingen	3.946	3.237
Totaal	10.342	8.134

4a. Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan hoofdzakelijk uit vorderingen op de belastingdienst. Dit betreft voor een groot deel compensabele BTW. Die wordt jaarlijks per 1 juli ontvangen. Voor 2019 komt een bedrag van ruim € 4,2 miljoen voor compensatie in aanmerking tegenover € 4,5 miljoen over 2018.

4b. Rekening-courant verhouding met het Rijk

Met het invoeren van Schatkistbankieren is de gemeente verplicht overtollige liquide middelen aan te houden bij het Rijk. In het BBV zijn regels opgenomen over het rapporteren over (het gebruik van) het drempelbedrag in de jaarrekening.

In onderstaande tabel is het drempelbedrag en het gebruik daarvan per kwartaal opgenomen (bedragen x € 1.000).

(x €1.000)	Verslagjaar			
Drempelbedrag	734			
	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	263	372	330	357
Ruimte onder het drempelbedrag	472	362	404	377
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag	Verslagjaar			
Begrotingstotaal verslagjaar	97.898			
Deel van het begrotingstotaal =<€ 500 miljoen	97.898			
Deel van het begrotingstotaal >€ 500 miljoen	-			

Drempelbedrag	734			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	23.365	33.893	30.347	32.850
Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	263	372	330	357

4c. Overige vorderingen

De overige vorderingen kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	2019	2018
Vorderingen belastingdebiteuren	1.301	1.263
Vorderingen debiteuren sociale zaken (inclusief borgstellingen)	2.106	2.092
Overige vorderingen	1.844	1.332
Subtotaal vorderingen nominaal	5.251	4.687
Af: voorziening voor dubieuze debiteuren sociale zaken	-870	-842
Af: voorziening voor overige dubieuze debiteuren	-434	-608
Subtotaal voorzieningen voor oninbaarheid	-1.304	-1.450
Totaal	3.947	3.237

Vorderingen belastingdebiteuren

Hieronder zijn diverse vorderingen uit hoofde van gemeentelijke belastingen opgenomen.

Vorderingen debiteuren sociale zaken

Dit betreft diverse vorderingen uit hoofde van WWB-regelingen, IOAW, IOAZ en BBZ.

Overige vorderingen

Dit betreft alle overige vorderingen, waaronder die uit hoofde van gemeentelijke leges.

Voorziening voor dubieuze debiteuren sociale zaken

Jaarlijks wordt een inschatting gemaakt voor de inbaarheid van de debiteuren sociale zaken. Indien nodig wordt een voorziening voor mogelijke oninbaarheid getroffen.

Voorziening voor overige dubieuze debiteuren

Jaarlijks wordt een inschatting gemaakt voor de inbaarheid van de overige vorderingen. Indien nodig wordt een voorziening voor mogelijke oninbaarheid getroffen.

5. Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	2019	2018
Banksaldi	530	453
Totaal	530	453

6. Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt worden onderscheiden:

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	2019	2018
6a. De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- het Rijk	-	-
- overige Nederlandse overheidslichamen	-	38
6b. Overige nog te ontvangen bedragen	2.277	6.164
6c. Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	718	657
Totaal	2.995	6.859

6a. De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen

De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Overige Nederlandse overheidslichamen:

(x €1.000)		Saldo 1-1-2019	Toevoegingen	Ontvangsten	Saldo 31-12-2019
KennisAs Kennislandschap	Provincie Gelderland	25	0	25	0
POP3	Provincie Gelderland	13	0	13	0
Totaal		38	0	38	0

6b. Overige nog te ontvangen bedragen

De specificatie van de nog te verhalen bedragen is hieronder weergegeven:

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	2019	2018
Nog niet vervallen bedragen ter zake rente geldlening t/m 31-12	28	28
Werkvoorschot Stichting 4/5 mei	70	70
Nog te ontvangen toeristenbelasting	0	167
Nog te ontvangen algemene uitkering	0	3.830
Nog op te leggen belastingaanslagen (Afval, OZB, grafonderhoud en reclamebelasting)	64	152
Nog te ontvangen precario kabels en leidingen	1.514	1.506
Rijksvergoeding Bbz 2018	0	35
Loonkostensubsidie 2018	30	35
Lage inkomens voordeel WSW 2018	0	72
Detacheringsvergoeding WSW week 45 t/m 52	0	58
Verrekening kosten groepsdeta WSW 2018	0	35
Detacheringsopbrengst groen WSW 2018	0	82
Nog op te leggen nota's Havengeld 2018	0	37
Declaratie arrangementen Beschermd Wonen 2018	0	45
Verr groepsdetachering WSW Asito 2019	34	0
WSW Detacheringsopbrengst Groen 2019	76	0
Nog te ontvangen huur De Vlinder	131	0
Jaarlijks grafonderhoud 2019	50	0
Rijksvergoeding Bbz 2019	21	0
Nog te verhalen kosten inz sloop, asbestsanering Grebbedijk 6	51	0
Nog te ontvangen subsidie project Vertrouwen Werkt 2019	42	0
Loonkostensubsidie Nieuw beschut 2019	39	0

Lage InkomensVoordeel Wsw 2019	63	0
Compensatie transitievergoeding Jansen- de Haan	46	0
Overige(n) nog te verhalen posten	18	0
Totaal	2.277	6.164

Rente geldlening

De rentevervaldatum van enkele geldleningen ligt in de loop van een boekjaar. Om die reden ontstaat per balansdatum een vordering die in de loop van 2019 op het moment van de rentevervaldatum wordt ontvangen.

Werkvoorschot Stichting 4/5 mei

In het verleden is een voorschot verleend aan de Stichting 4/5 mei. Deze wordt jaarlijks verlengd en zal worden terugontvangen bij het beëindigen van de activiteiten.

Nog te ontvangen precario kabels en leidingen

Bij invoering van de precariobelasting op kabels en leidingen in een gemeente starten de maatschappijen en organisaties die worden aangeslagen vaak een juridische procedure hiertegen. We zijn ervan overtuigd dat we de precario rechtmatig kunnen opleggen, maar 100% zekerheid bestaat niet. Hiertoe is een risicobedrag opgenomen in Paragraaf 1.

6c. Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

De vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen bedraagt in 2019 (€ 0,7 mln).

7. Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	2019	2018
Algemene reserve	6.158	6.287
Bestemmingsreserves	32.265	27.945
Gerealiseerd resultaat 2018	-	3.602
Gerealiseerd resultaat 2019	457	-
Totaal	38.880	37.835

Het verloop van de reserves in 2019 wordt in onderstaand overzicht per rubriek weergegeven:

(x €1.000)	Boekwaar de 01-01- 2019	Bestemmi ng resultaat	Verminderin gen	Verminderin gen ivm afschrijving activa	Overige vermeerderin gen	Boekwaar de 31-12- 2019
Algemene reserve	6.287	-951	4.644	0	5.466	6.158
Bestemmingsres erve	27.945	4.554	8.608	589	8.963	32.265
Gerealiseerd resultaat 2018	3.602	-3.602	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat 2019	0	457	0	0	0	457
Totaal	37.835	457	13.252	589	14.429	38.880

Resultaat 2018

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2018 (met een positief saldo van afgerond € 3.602.000) is in de Raad van 1 juli 2019 besloten om een bedrag van afgerond € 692.000 aan restant budgetten over te hevelen naar het dienstjaar 2019. Tevens is besloten om € 3.862.000 te storten in de reserve Proeftuin aardgasvrije wijken Benedenbuurt. Het resterend nadelig saldo van € 951.000 is gedekt uit de onbestemde reserve.

Resultaat 2019

Het voordelig resultaat over het jaar 2019 bedraagt € 457.037.

Rentetoevoeging

Met ingang van 2019 is er geen bespaarde rente meer gehanteerd en wordt er geen rente meer toegevoegd aan de reserves.

Van een aantal belangrijke reserves wordt onderstaand de aard en de reden weergegeven:

Kapitaal zonder bestemming en onbestemde reserve

Beide reserves behoren tot de categorie 'algemene reserves'. Kapitaal zonder bestemming is niet vrij besteedbaar, daar de rente in de begroting wordt ingezet als algemeen dekkingsmiddel. De onbestemde reserve dient als belangrijkste buffer in de financiële huishouding van de gemeente. Het weerstandsvermogen wordt in belangrijke mate door de onbestemde reserve bepaald.

Onderhoud haven

Betreft bestemmingsreserve en heeft tot doel te zorgen voor een gelijkmatige ontwikkeling van tarieven in de haven. Als gevolg hiervan vindt egalisatie van de exploitatieresultaten van de haven plaats en opvang van onrendabele investeringen.

Algemene reserve grondexploitatie

Betreft bestemmingsreserve en heeft tot doel te zorgen voor uitvoering van ruimtelijke plannen binnen de financiële kaders. Voor- en nadelen van grondexploitatie lopen via deze reserve.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

Betreft bestemmingsreserve en heeft tot doel te zorgen voor de uitvoering van overstijgende investeringen in de infrastructuur van ruimtelijke plannen binnen de financiële kaders.

Reserve I-investeringen Automatisering en Reserve A-vervanging Automatisering

Deze reserves hebben respectievelijk tot doel de financiering van vernieuwingsprojecten met een zware ICT component en de vervanging van bestaande automatisering.

Reserve hoofdinfrastructuur wegen

Deze reserve is ingesteld ter dekking van de kosten van (toekomstig) groot wegenonderhoud

Reserve revolving fund verduurzaming vastgoed

Doel van deze reserves is om een versnelling te geven aan de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed in relatie tot de ambitie om in 2030 klimaatneutraal te zijn. De reserve is gevoed met bedragen uit de definitief opgeheven reserves Egalisatiereserve Onderhoud en de Egalisatiereserve Vervangingsinvesteringen. Verder zal voeding plaatsvinden uit besparing van energiekosten als gevolg van de verduurzaming.

8. Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht per rubriek weergegeven:

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	Saldo 01-01-2019	Toevoegingen	Aanwending	Vrijval	Saldo 31-12-2018
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen, risico's	1.960	422	182	486	1.714
Door derden beklemde middelen met specifieke aanwendingsrichting	3.851	265	0	0	4.116
Totaal	5.811	687	182	486	5.830

Per voorziening wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Dit overzicht is als bijlage in de jaarrekening opgenomen. Van een aantal belangrijke voorzieningen wordt onderstaand de aard en de reden weergegeven:

Voorzieningen (voormalig) bestuurders en wachtgeld ambtenaren

Betreft voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's. Doel hiervan is de komende jaren de kosten van wachtgeldverplichtingen voormalige bestuurders en ambtenaren te kunnen voldoen. Tevens is de voorziening (voormalig) bestuurders bedoeld voor de niet verzekerde risico's ten aanzien pensioenaanspraken van (voormalig) wethouders, omdat de gemeente wettelijk eigen risicodragers is.

Mutaties 2019:

Voorziening (voormalig) bestuurders: Bij de jaarrekening 2019 is geconcludeerd dat, volgens de door de pensioenfondsen gehanteerde waarderingsgrondslagen, een toevoeging benodigd was van € 422.000

Voorziening wachtgeld ambtenaren: Ter dekking van de wachtgeldverplichtingen in 2019 is een bedrag van € 182.000 ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening onderhoud begraafplaats

Betreft een voorziening door derden beklemde middelen met een specifieke aanwending. Doel is het dekken van de kosten beheer van graven waarvan het grafonderhoud voor een reeks jaren is afgekocht.

Mutaties 2019:

In 2019 is € 18.000 ontvangen van rechthebbenden voor het afkoop van het grafonderhoud. Dit bedrag is in de voorziening gestort.

Voorziening Riolering

Naar aanleiding van de notitie Riolering van de commissie BBV is de bestemmingsreserve Riolering geclassificeerd als een voorziening conform artikel 44 lid 2, door derden beklemde middelen. Doel

van de voorziening is een evenwicht te creëren in het verloop van de tarieven in relatie tot het te plegen (groot of levensduur verlengend) onderhoud.

Mutaties 2019:

Vanuit de exploitatie 2019 is een bedrag van € 247.000 gestort in deze voorziening.

Voorziening liquidatie Permar

In verband met de liquidatie van de GR Permar is een liquidatieplan opgesteld. Permar WS heeft voor de liquidatiekosten een voorziening in de jaarrekening 2016 opgenomen. Voor het aandeel van de gemeente Wageningen in de liquidatiekosten is daarom een voorziening liquidatie Permar getroffen.

Mutaties 2019:

Bij de jaarrekening 2019 is geconcludeerd dat een bedrag van € 486.000 kan vrijvallen.

Voorziening 't Venster

Op 14 maart 2017 is door de rechtbank Gelderland de Stichting Centrum voor Kunstzinnige Vorming 't Venster in staat van faillissement verklaard. Door deze uitspraak is het onzeker geworden of de gemeente de in 2015 verstrekte achtergestelde lening zal terug ontvangen. Daarnaast heeft de gemeente in het verleden zich ook garant gesteld voor een geldlening die aan 't Venster is verstrekt voor de bouw van een zaal. Door de onzekerheid of de gemeente deze bedragen terug ontvangt is een voorziening van € 208.000 ten laste van het resultaat van 2016 gevormd.

Aangezien bij de samenstelling van het jaarrekening 2019 het faillissement van 't Venster nog niet is afgewikkeld is de in 2016 opgenomen voorziening gehandhaafd in de jaarrekening 2019.

Conform de voorschriften BBV is een deel van de voorziening op de actief zijde van de balans in mindering gebracht op de geldlening.

Mutaties 2019:

In 2019 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

9. Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden en het verloop in 2019 is als volgt:

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	Saldo 01-01-2019	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2019
Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse pensioenfondsen e.d.	-	-	-	-
- Binnenlandse banken e.d.	41.951	0	2.753	39.198
Waarborgsommen	45	1	-	46
Totaal	41.996	1	2.753	39.244

De totale rentelast van de onderhandse leningen voor het jaar 2019 bedraagt €1,8 mln. (2018 € 1,9 mln).

10. Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	2019	2018
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-	-
10a. Overige kasgeldleningen	8.500	14.000
10b. Banksaldi	67	32
10c. Overige schulden	5.952	7.654
Totaal	14.519	21.686

10a. Overige kasgeldleningen

Dit betreft de bij de BNG aangetrokken kasgeldlening (€ 8,5 mln.).

10b. Banksaldi

Dit betreft de debetsaldi op drie bankrekeningen bij de BNG.

10c Overige schulden

De overige schulden betreffen onder andere de crediteuren (€ 1,9 mln), nog te betalen bedragen aan zorgaanbieders (€ 1,5 mln) en af te dragen sociale lasten en pensioenpremies over december (€ 1,9 mln).

11. Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Boekwaarde ultimo (x €1.000)	2019	2018
11a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	4.869	3.019
11b. De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- het Rijk	585	10
- overige Nederlandse overheidslichamen	162	157
11c. Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	995	493
Totaal	6.611	3.679

11a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Dit betreft onder andere de uitkeringen sociale zaken over december 2019, die worden altijd achteraf in het volgende jaar betaald (€ 2 mln), nog uit te keren Bonus Welsaam 2019 (0,4 mln.) en terug te betalen Algemene Uitkering 2016-2019 (0,8 mln.)

Tevens zijn de kostenverhaalallocaties hierin opgenomen. De kostenverhaalallocaties grondexploitatie zijn projecten die geïnitieerd zijn door derden, waarbij de gemeente enkel kaders stelt en de partijen faciliteert bij de ontwikkeling. De gemeente bezit in deze locaties dus geen gronden maar verhaalt de gemaakte kosten op de partijen middels zogenaamde anterieure contracten. Van de kostenverhaalallocaties kunnen de volgende overzichten worden weergegeven:

Bedragen x1000	Boekwaarde 01-01-19	Vermeerderingen	Verminderingen	(voorl.) resultaat	Boekwaarde 31-12-19	Cum. voorz lagere marktvrde	Balans-waarde 31-12-19
Totaal diverse projecten	137	747	-454	-507	-78	-496	-574

De kostenverhaalallocaties zijn geactualiseerd. Daaruit is gebleken dat voor diverse locaties gezamenlijk een bedrag op eindwaarde van circa € 496.000 (was vorig jaar € 843.000) niet terugverdiend zal worden.

Project 'Future Centre' is afgesloten, waarbij het verlies van € 481.000 is genomen en het overige nadelige resultaat van € 134.000 is t.i.v. de reserve grondexploitatie geboekt.

De boekwaarde KVL 31-12-2019 ingedeeld naar betreffende BBV categorieën:

€ 256.644	Nog te verrekenen posten: kosten die nog niet zijn gezekerd, én waarvoor het onzeker is of deze middels een contract of exploitatieplan kunnen worden verhaald
€ -334.625	Verhaalbare kosten: kosten die gezekerd zijn middels een contract.
€ -77.981	Totaal

€ 950.223	Vooruit ontvangen bedragen KVL
€ 872.243	geactiveerde kosten (nog te verhalen)
€ -77.980	Totaal

11b. De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, kunnen als volgt gespecificeerd worden:

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Het Rijk:

(x €1.000)		Saldo 01-01-2019	Toevoegingen	Aanwending	Saldo 31-12-2019
Rijksbijdrage BBZ	Ministerie Soc. Zaken	10	10	10	10
Subsidie POP3	RVO	0	15	0	15

Subsidie Advies circulair inkopen trapliften	RVO	0	6	0	6
Specifieke uitkering SPUK	Ministerie VWS	0	647	93	554
Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 SiSa (OAB)	Ministerie OCW	0	404	404	0
Totaal		10	1.082	507	585

Overige Nederlandse overheidslichamen:

(x €1.000)		Saldo 01-01- 2019	Toevoe- gingen	Aan- wending	Saldo 31-12- 2019
Stimulering goedkope woningbouw	Provincie Gelderland	89	0	11	78
Pionierswijk v d Toekomst Wageningen	Provincie Gelderland	68	0	68	0
Subsidie VVE Nolenstraat	Provincie Gelderland	0	20	0	20
Subsidie procesbegeleiding pionierswijk De Nude	Provincie Gelderland	0	31	0	31
Subsidie 2019 impuls biodiversiteit	Provincie Gelderland	0	7	0	7
Subsidie procesbegeleiding aanleg warmtenetten	Provincie Gelderland	0	25	0	25
Totaal		157	83	79	162

11c. Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen

Dit betreft de vooruitontvangen bijdrage OHBA regeling. Hiervoor ontving de gemeente in 2016 van het COA € 530.262 ten behoeven van huisvestingsvoorzieningen voor basisonderwijs aan asielzoekers. Het restant ad € 493.123 zal in de toekomst worden aangewend voor onder andere de huur van leslokalen. Tevens betreft dit de Schuldhulpdienstverlening.

12. Niet uit de balans blijkende verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Ingevolge het bepaalde in artikel 53 van het Besluit Begroting en Verantwoording dient in de toelichting op de balans inzicht te worden gegeven in de belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente is verbonden, voor zover die verplichtingen nog niet zijn opgenomen in een balanspost. Wat belangrijk is, staat ter beoordeling van de gemeente zelf.

Op dit moment beschikt de gemeente niet over een verplichtingenadministratie. In zijn algemeenheid kan wel gezegd worden dat de grootste en belangrijkste posten reeds in de balans zijn opgenomen, hetzij als voorzieningen, reserves, claims op reserves of onder de kortlopende schulden. Hieronder volgt een beknopte toelichting op een aantal belangrijke niet uit de balans blijkende verplichtingen.

- De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende financiële verplichtingen. De volgende inkoopverplichtingen hebben betrekking op de periode na ultimo 2019. Hierbij zijn alleen de verplichtingen opgenomen met een omvang groter dan de normbedragen voor Europese aanbestedingen. De (meerjarige) financiële inkoopverplichtingen bedragen circa € 12,7 miljoen. De subsidieverplichtingen bedragen circa € 0,3 miljoen.
- Voor diverse investeringsprojecten zijn contracten met aannemers afgesloten. Een toelichting op deze projecten is opgenomen in de toelichting van de vaste activa op de balans en/of de paragraaf grote projecten.
- Verder heeft de gemeente Wageningen diverse onderhoudscontracten, die vanwege aard (bestuurlijk/politiek niet relevant) en omvang niet afzonderlijk in deze paragraaf vermeld worden.
- Aan de passiefzijde van de balans wordt buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waartoe aan natuurlijke rechtspersonen borgstellingen of garantiestellingen zijn verstrekt (artikel 50 BBV). Daarnaast is in paragraaf 7 een overzicht opgenomen van de verstrekte garanties en borgstellingen.

10d. Borgstellingen

De borgstellingen betreffen bij de Stadsbank Arnhem afgegeven borgstellingen van de afdeling Sociale Zaken voor cliënten die van de Stadsbank geldleningen hebben ontvangen.

10c. Overig

Onder de overige schulden zijn opgenomen de aangetrokken kasgeldlening (€ 8,5 mln.) en de loonheffing WSW over december € 0,5 miljoen.

11d. Kostenverhaalallocaties grondexploitatie

De kostenverhaalallocaties grondexploitatie zijn projecten die geïnitieerd zijn door derden, waarbij de gemeente enkel kaders stelt en de partijen faciliteert bij de ontwikkeling. De gemeente bezit in deze locaties dus geen gronden maar verhaalt de gemaakte kosten op de partijen middels zogenaamde anterieure contracten. Van de kostenverhaalallocaties kunnen de volgende overzichten worden weergegeven:

Bedragen x1000	Boekwaarde 01-01-19	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	(voorl.) resultaat	Boekwaarde 31-12-19	Cum. voorz lagere marktvrde	Balans- waarde 31-12-19
Totaal diverse projecten	137	747	-454	-507	-78	-496	-574

De kostenverhaalallocaties zijn geactualiseerd. Daaruit is gebleken dat voor diverse locaties gezamenlijk een bedrag op eindwaarde van circa € 496.000 (was vorig jaar € 843.000) niet terugverdiend zal worden.

Project 'Future Centre' is afgesloten, waarbij het verlies van € 481.000 is genomen en het overige nadelige resultaat van € 134.000 is t.i.v. de reserve grondexploitatie geboekt.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het Coronavirus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu niet te bepalen. Wij verwachten door de Rijksoverheid volledig voor de incidentele financiële consequenties te worden gecompenseerd. De rijksoverheid hanteert tenslotte het uitgangspunt dat medeoverheden er als gevolg van de corona-aanpak niet slechter voor komen te staan dan daarvoor. (kenmerk brief 2020-0000233674)

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Inleiding

In dit hoofdstuk is per programma een toelichting opgenomen van de financiële verschillen tussen de jaarrekening en de begroting na wijziging. Daarbij zijn tevens de reservemutaties per programma weergegeven. Per product worden de afwijkingen met een saldo groter dan € 25.000 verklaard. De opbouw bij elk product is als volgt:

- het verschil dat wordt aangegeven is het bedrag vóór bestemming (dus voor mutaties in reserves);
- vervolgens wordt dat verschil waar nodig toegelicht;
- tenslotte worden de reservemutaties voor zover nodig, toegelicht.
- kleinere verschillen worden niet toegelicht, ook niet als een totaalbedrag, zodat het totaal van de genoemde verschillen in de analyse mogelijk niet exact aansluit bij het genoemde totaalverschil.

Omdat dit mogelijk tot onduidelijkheid kan leiden geven we ten aanzien van de reservemutaties nog het volgende mee: een lagere onttrekking aan de reserve of hogere storting in de reserve is weliswaar voordelig voor die reserve, maar voor de exploitatie is dat een nadeel, omdat er een lagere inkomst op die exploitatie is. Het omgekeerde geldt uiteraard voor een hogere onttrekking of lagere storting; nadelig voor de reserve maar voordelig voor de exploitatie.

Programma 1 Bereikbaarheid

Overzicht baten en lasten programma 1

Hieronder worden de financiële verschillen toegelicht tussen de jaarrekening en de begroting na wijziging. Daarbij zijn ook de reservemutaties per programma weergegeven. Per product worden de afwijkingen met een saldo groter dan € 25.000 verklaard.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging					Realisatie 2019					Verschil 2019				
	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrek kingen	Sal do	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrek kingen	Sal do	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrek kingen	Sal do
210.00 WEGEN, STRATEN EN PLEINEN	0	-2.393	0	0	-2.393	0	-2.594	0	0	-2.594	0	-201	0	0	-201
211.00 VERKEERSMAATREGELEN	12	-792	0	0	-781	0	-763	0	0	-763	-12	29	0	0	17
214.00 PARKEERVOORZIENINGEN	1.072	-464	0	0	608	1.150	-430	0	0	720	78	34	0	0	112
223.00 VEERDIENSTEN	743	-655	0	0	88	716	-702	0	0	13	-28	-47	0	0	-75
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	1.827	-4.305	0	0	-2.478	1.866	-4.490	0	0	-2.625	39	-186	0	0	-147
210.00 WEGEN, STRATEN EN PLEINEN	0	0	-233	302	69	0	0	-284	451	166	0	0	-51	149	98
211.00 VERKEERSMAATREGELEN	0	0	-55	56	2	0	0	-55	56	2	0	0	0	0	0
214.00 PARKEERVOORZIENINGEN	0	0	0	14	14	0	0	-125	0	-125	0	0	-125	-14	-139
223.00 VEERDIENSTEN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	-288	372	84	0	0	-464	507	43	0	0	-177	135	-41
Gerealiseerd resultaat	1.827	-4.305	-288	372	-2.394	1.866	-4.490	-464	507	-2.582	39	-186	-177	135	-188

210.00 WEGEN, STRATEN EN PLEINEN

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 201.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Binnen het product wegen, straten en pleinen is sprake van lagere kosten voor onderhoud verhardingen van € 101.000. De kapitaallasten op het onderdeel verhardingen laten een overschrijding zien van € 146.000. Dit betreft grotendeels de kosten van mobiliteitsmanagement ad € 142.000, welke worden gedekt uit het voorbereidingskrediet Beter bereikbaar Wageningen conform raadsbesluit 18-12-2017. De provincie heeft aangeboden de kosten voor het projectleiderschap te betalen; voor de gemeente blijven dan beperkte kosten over voor bijvoorbeeld bijeenkomsten en communicatiemiddelen. Om deze provinciale gelden daadwerkelijk te verkrijgen, wordt er in 2020 een formele subsidieaanvraag ingediend bij de provincie. De kosten voor gladheidsbestrijding zijn als gevolg van de weersomstandigheden € 28.000 hoger uitgevallen dan begroot. Door meer noodzakelijke werkzaamheden voor uitvoering van verkeersbeleid was

extra inzet van capaciteit nodig (nadeel € 102.000); het totale nadeel op de post uitvoering verkeersbeleid bedraagt € 140.000.

Bij de reservemutaties is een voordelig resultaat van €98.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

Er is € 51.000 meer gestort in de reserve verhardingen vanwege lagere kosten bij het product wegen. De kosten van mobiliteitsmanagement ad € 142.000 zijn voorlopig gedekt uit het voorbereidingskrediet Beter bereikbaar Wageningen.

211.00 VERKEERSMAATREGELEN

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 17.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij de reservemutaties is geen significante afwijking ten opzichte van de begroting gerealiseerd.

214.00 PARKEERVOORZIENINGEN

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 112.000. Dit wordt als volgt verklaard:

In 2019 is € 72.000 meer aan opbrengsten gerealiseerd dan begroot. Er zijn zowel meer parkeervergunningen verleend, als hogere opbrengsten gegenereerd uit de parkeerautomaten. Daarnaast is er bij de begroting 2019 0,5 fte extra formatie opgenomen voor handhaving. Aangezien deze formatie pas begin 2020 is ingevuld zien we een voordeel op de salarislasten van € 35.000.

Bij de reservemutaties is een nadelig resultaat van € 139.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

Bij het samenstellen van de begroting 2019 voorzagen we een benodigde onttrekking aan de reserve parkeergelden van € 14.000. Door onder andere hogere opbrengsten hebben we vanuit het resultaat van de parkeervoorziening per saldo € 119.000 kunnen storten in de reserve parkeergelden. Daarnaast is er € 6.000 gestort voor het mobiliteitsfonds.

223.00 VEERDIENSTEN

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 75.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Het nadelig resultaat werd onder andere veroorzaakt door ernstige defecten aan de motor van het veer waardoor het budget voor onderhoud is overschreden met € 26.000. Daarnaast zijn we in 2017 overgestapt op groene brandstof waarmee we de CO2 uitstoot met 120.000 kilo per jaar reduceren. Deze brandstof is duurder dan 'reguliere' brandstof waardoor we een overschrijding zien van € 26.000.

Het lexkesveer heeft in 2019 € 19.000 minder opgebracht dan begroot. We zien echter wél een stijging van de opbrengsten ten opzichte van 2018.

Bij de reservemutaties is geen significante afwijking ten opzichte van de begroting gerealiseerd.

Programma 2 Economische ontwikkeling

Overzicht baten en lasten programma 2

Hieronder worden de financiële verschillen toegelicht tussen de jaarrekening en de begroting na wijziging. Daarbij zijn ook de reservemutaties per programma weergegeven. Per product worden de afwijkingen met een saldo groter dan € 25.000 verklaard.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging					Realisatie 2019					Verschil 2019				
	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrekk ingen	Sal do	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrekk ingen	Sal do	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrekk ingen	Sal do
221.00 RIJNHAVEN	456	-430	0	0	26	459	-399	0	0	60	3	31	0	0	34
310.00 MARKTEN	86	-95	0	0	-9	80	-103	0	0	-24	-7	-8	0	0	-15
310.10 BEVORDERING HANDEL EN AMBACHT	6	-199	0	0	-193	11	-186	0	0	-175	6	13	0	0	19
310.20 BEVORDERING BEDRIJFSVESTIGINGEN	3	-288	0	0	-285	19	-237	0	0	-219	16	51	0	0	66
830.00 GRONDEXPLOITATIE	1.452	-1.445	0	0	7	2.518	-1.697	0	0	821	1.066	-252	0	0	814
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.003	-2.457	0	0	-454	3.087	-2.623	0	0	464	1.084	-166	0	0	918
221.00 RIJNHAVEN	0	0	0	22	21	0	0	-14	0	-14	0	0	-14	-22	-35
310.00 MARKTEN	0	0	-5	0	-5	0	0	-5	0	-5	0	0	0	0	0
310.20 BEVORDERING BEDRIJFSVESTIGINGEN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
830.00 GRONDEXPLOITATIE	0	0	-52	45	-7	0	0	-885	64	-821	0	0	-833	19	-814
Mutaties reserves	0	0	-57	67	9	0	0	-904	64	-840	0	0	-846	-3	-849
Gerealiseerd resultaat	2.003	-2.457	-57	67	-445	3.087	-2.623	-904	64	-376	1.084	-166	-846	-3	69

221.00 RIJNHAVEN

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 34.000. Dit wordt als volgt verklaard:

In 2019 is minder gebruik gemaakt van gas, water en elektra, en is het onderhoudsbudget niet volledig uitgegeven. Dit heeft een voordeel opgeleverd van € 22.000. Daarnaast zijn er meer inkomsten gerealiseerd (€ 3.000) en zijn een aantal investeringskredieten, waaronder de verduurzaming van het havengebouw, in niet volledig uitgegeven. Dit heeft geleid tot een voordeel op de kapitaallasten van € 7.000

Bij de reservemutaties is een nadelig resultaat van € 35.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

Het positief resultaat op de exploitatie van de Rijnhaven bedraagt € 14.000 en zal worden gestort in de reserve onderhoud haven. Aanvankelijk was een negatief resultaat voorzien en een onttrekking aan de reserve begroot van € 22.000.

310.00 MARKTEN

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 15.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij de reservemutaties is geen significante afwijking ten opzichte van de begroting gerealiseerd.

310.10 BEVORDERING HANDEL EN AMBACHT

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 19.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

310.20 BEVORDERING BEDRIJFSVESTIGINGEN

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van €66.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Er is € 10.000 subsidie ingehouden aan de Stichting Nieuwe Bedrijvigheid vanwege het niet kunnen naleven van de subsidievoorwaarden bij de activiteiten in het kader van Back to Business. Tevens is bij deze stichting € 10.000 teruggevorderd over de periode voor 2019 wegens onterecht uitbetaalde subsidie. Aan de Stichting Ondernemersfonds is een bedrag van € 10.000 minder doorbetaald aan reclamebelasting, omdat er voor hetzelfde bedrag minder is geïnd. De geplande actualisatie van de Economische Visie Detailhandel en horeca heeft niet plaatsgevonden, omdat dit gaat gebeuren in samenhang met de ontwikkeling van de visie bebouwde kom met speciale aandacht voor de binnenstad. Dit levert een voordeel op van € 23.000.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

830.00 GRONDEXPLOITATIE

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 814.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Het resultaat wordt enerzijds veroorzaakt doordat er in project 'Costerweg 65' extra panden zijn gesloopt, waarbij de bodemkwaliteit tegenviel. Hierdoor moest meer grond worden afgevoerd en als gevolg daarvan het perceel extra worden opgehoogd. De extra kosten daarvan bedroegen circa € 50.000. Anderzijds is een voorziene bijdrage voor BoVo van € 53.000 in project 'DMP' in 2019 niet ontvangen (deze volgt in 2020).

Hier tegenover staat een aantal kleinere meevallende kostenposten (in totaal circa € 52.000) en een winstneming van € 865.000 voor project DMP.

Bij de reservemutaties is een nadelig resultaat van € 814.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

Het nadelig resultaat wordt met name veroorzaakt doordat voor het project DMP in 2019 een winstneming is gedaan van € 865.000. Daarnaast is de niet binnengekomen bijdrage BoVo van € 53.000 in project 'DMP' ook niet gestort, wat een positief effect heeft van € 53.000.

Programma 3 Ruimtelijke ontwikkeling

Overzicht baten en lasten programma 3

Hieronder worden de financiële verschillen toegelicht tussen de jaarrekening en de begroting na wijziging. Daarbij zijn ook de reservemutaties per programma weergegeven. Per product worden de afwijkingen met een saldo groter dan € 25.000 verklaard.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging					Realisatie 2019					Verschil 2019				
	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrek kingen	Sal do	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrek kingen	Sal do	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrek kingen	Sal do
210.10 NUTSBEDRIJVEN EN DERDEN	100	-140	0	0	-40	111	-110	0	0	1	1130	0	0	41	
210.50 OPENBARE VERLICHTING	4	-366	0	0	-363	339	-392	0	0	-	-1389	-25	0	-26	
541.10 CULTUURHISTORIE	0	-189	0	0	-189	0169	-169	0	0	-	0209	0	0	20	
560.00 WIJKEN BUURTBEHEER	13	-3.371	0	0	-3.358	43.323	-3.323	0	0	-	-83.318	48	0	40	
724.00 BEHEER BEGRAAFPLAATS	559	-488	0	0	71	533	-444	0	0	89	-26	44	0	17	
810.00 RUIMTELIJKE BELEID	30	-1.468	0	0	-1.438	209	-1.532	0	0	-	171.322	-649	0	115	
810.20 RUIMTELIJKE BEHEER	2	-111	0	0	-109	411	-110	0	0	-	1107	1	0	2	
810.30 BESTEMMINGSPANNEN	21	-280	0	0	-259	4826	-263	0	0	-	26215	17	0	43	
810.40 KOSTENVERHAALLOCATIES	1.764	-1.116	0	0	648	1.920	-1.134	0	0	786	156	-18	0	138	
822.30 VASTGOEDSysteem	0	-116	0	0	-116	0111	-111	0	0	-	0111	5	0	5	
825.00 OMGEVINGSVERGUNNING	1.064	-1.338	0	0	-1.274	1.321	-1.283	0	0	38	257	55	0	312	
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	3.557	-8.982	0	0	-5.425	4.153	-8.870	0	0	-	594.717	1162	0	708	
210.10 NUTSBEDRIJVEN EN DERDEN	0	0	0	0	0	0	0	-34	0	-34	0	0	-34	-34	
560.00 WIJKEN BUURTBEHEER	0	0	0	0	0	0	0	-101	0	-	0101	0	-101	-101	
724.00 BEHEER BEGRAAFPLAATS	0	0	0	20	20	0	0	0	20	20	0	0	0	0	
810.00 RUIMTELIJKE BELEID	0	0	-5	191	186	0	0	0	91	91	0	0	5	-10095	
810.30 BESTEMMINGSPANNEN	0	0	0	86	86	0	0	-9	67	58	0	0	-9	-1929	
810.40 KOSTENVERHAALLOCATIES	0	0	-769	121	-648	0	0	-920	134	-	0786	0	-151	13-138	

825.00 OMGEVINGSVER GUNNING	0	0	0	149	14 9	0	0	-192	149	-43	0	0	-192	0	- 19 2
Mutaties reserves	0	0	-774	567	- 20 7	0	0	- 1.25 6	461	- 79 5	0	0	-482	-106	- 58 8
Gerealiseerd resultaat	3.5 57	- 8.9 82	-774	567	- 5.6 32	4.1 53	- 8.8 70	- 1.25 6	461	- 5.5 13	59 6	11 2	-482	-106	11 9

210.10 NUTSBEDRIJVEN EN DERDEN

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 41.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Het voordeel is opgebouwd door € 34.000 lagere kosten voor herstel van straatwerk dan begroot en door € 7.000 meeropbrengst uit leges voor het uitgeven van vergunningen voor kabels en leidingen. Van het voordeel op dit product wordt € 38.000 gereserveerd.

Bij de reservemutaties is een nadelig resultaat van € 34.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

Lagere kosten in verband met herstel straatwerk leiden tot een storting in de reserve onderhoud verhardingen van € 34.000.

210.50 OPENBARE VERLICHTING

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 26.000. Dit wordt als volgt verklaard:

In het verslagjaar is de energie-afrekening over de periode december 2018 tot en met december 2019 van € 25.000 verantwoord, terwijl in de jaren hiervoor een dergelijke afrekenperiode in het jaar volgend op het verslagjaar werd verantwoord.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

541.10 CULTUURHISTORIE

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 20.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

560.00 WIJK- EN BUURTBEHEER

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 40.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Om te voldoen aan de zorgplicht is er extra ingezet op het onderhoud van bomen. Dit heeft geleid tot een nadeel van € 51.000 op het onderdeel bomen. Het voordeel van € 60.000 op de post Plantsoenen bestaat voor € 29.000 uit een voordeel op de kapitaallasten. Dit betreft de investering Uitvoeringsprogramma Groenbeleidsplan hoofdstructuur, waarvan de kapitaallasten volledig zijn begroot, maar doordat de investering deels heeft plaatsgevonden zijn de kapitaallasten nog laag. Verder is er een nadeel van € 74.000 op de post veroorzaakt door inhuur van derden als gevolg van het niet ingevuld krijgen van een vacature van Uitvoerder. Het voordeel op de post speelvoorzieningen bedraagt € 101.000 en zal worden gestort in de Egalisatiereserve beheer openbare ruimte en facilitaire zaken ter dekking van toekomstige kosten van onderhoud en vervanging.

Bij de reservemutaties is een nadelig resultaat van € 101.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

Om in de toekomst voldoende middelen te hebben voor onderhoud en vervanging van speelvoorzieningen wordt het overschot van € 101.000 gestort in de Egalisatiereserve beheer openbare ruimte en facilitaire zaken.

724.00 BEHEER BEGRAAFPLAATS

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 17.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Naar aanleiding van de herinrichting van de begraafplaats en de uitgifte van nieuwe diensten zien we in 2019 een piek in de opbrengsten. In totaal is er € 134.000 meer ontvangen dan begroot. Zoals gebruikelijk wordt het exploitatieresultaat van de begraafplaats gestort in de voorziening onderhoud begraafplaats.

Bij de reservemutaties is geen significante afwijking ten opzichte van de begroting gerealiseerd.

810.00 RUIMTELIJKE BELEID

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 115.000. Dit wordt als volgt verklaard:

De post Gewest RO laat een voordeel zien van € 103.000. Dit voordeel wordt verklaard door een nadeel van € 29.000 als gevolg van inhuurkosten van een ecologie-expert en een voordeel van € 133.000 in verband met de opbrengst uit aandelenverkoop bij de ARN (afvalverbrander in Weurt). Een nadeel van € 144.000 is ontstaan op de post Kennis-as Kennislandschap doordat in het verslagjaar een ombuiging van € 200.000 (nummer 2 uit de voorgestelde ombuigingen Kadernota 2019) niet correct in de begroting is verwerkt. Op de post Uitkoop en verkabeling is een voordeel ontstaan omdat Liander de werkzaamheden met betrekking tot de hoogspanningsverbindingen in de wijk De Nude nog niet heeft afgerond en nog geen factuur heeft kunnen versturen. Via de Kadernota 2019 is een extra voorbereidingsbudget beschikbaar gesteld van € 59.500 ten behoeve van het project Grebbedijk. Hiervan is € 50.000 nog niet besteed.

In het raadsbesluit bij deze jaarrekening wordt voorgesteld om € 50.000 extra voorbereidingsbudget voor de verdere realisatie van het meerjarenproject de Grebbedijk bij de resultaatbestemming in de algemene bestemmingsreserve te storten.

Bij de reservemutaties is een nadelig resultaat van €95.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

Omdat Liander de werkzaamheden met betrekking tot de hoogspanningsverbindingen in de wijk De Nude nog niet heeft afgerond en nog geen factuur heeft kunnen versturen, heeft er geen onttrekking uit de onbestemde reserve plaatsgevonden van € 100.000.

810.20 RUIMTELIJKE BEHEER

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 2.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

810.30 BESTEMMINGSPLANNEN

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 43.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Het voordeel voor het product bestemmingsplannen is met name tot stand gekomen doordat de inkomsten uit leges iets verhoogd zijn. Voor de Haven blijven de gerealiseerde kosten (€ 7.200 voordeel) van het project achter bij begroot omdat we de werkzaamheden nog niet hebben kunnen uitvoeren als gevolg van de stikstofcrisis en met betrekking tot het buitengebied (€ 33.000 voordeel) wordt er in 2020 gestart met het project. Dit komt door de vertraging in de besluitvorming.

Bij de reservemutaties is een nadelig resultaat van € 29.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

Er is in 2019 een bedrag van € 58.000 onttrokken uit de algemene bestemmingsreserves. Tegenover deze gerealiseerde onttrekking staat een raming van € 86.000. Hierdoor wordt het saldo verklaard.

810.40 KOSTENVERHAALLOCATIES

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 138.000. Dit wordt als volgt verklaard:

De bijdrage aan de bovenwijkse voorziening heeft in 2019 een voordeel van € 282.000. Dit komt voort uit de ontvangen, maar niet geraamde voorziening van de Haarweg (€ 67.000), Campus (€ 140.984) en op de Kortenoord hebben we € 74.240 meer ontvangen dan geraamd. Hier tegenover staan de geraamde maar niet ontvangen bovenwijkse voorziening van € 131.000. Pieter Pauw locatie (€ 96.000), de Dreijen (€ 35.000). Een nadeel van € 12.000 heeft betrekking op meerdere kleine kostenposten die niet geraamd waren.

In 2019 is in het BBV een stelselwijziging doorgevoerd. Dit houdt in dat alle kosten en opbrengsten uit locatie-ontwikkelingen waar de gemeente een faciliterende rol heeft uit de grondexploitaties worden gehaald en op de balans worden geplaatst en verantwoord. Dit betreft in Wageningen alle kostenverhaallicaties

Wel is in 2019 is het project 'Future Centre' afgesloten. De boekwaarde van dit complex is gedekt vanuit de daarvoor getroffen voorziening en heeft daarmee een onvoorzien voordelig effect op het product kostenverhaallicaties.

Voor de overige verschillen en de toelichting wordt verwezen naar de verantwoording van de afzonderlijke kostenverhaallicaties in het Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2019. Deze wordt gelijktijdig met de jaarrekening aangeboden aan de raad.

Bij de reservemutaties is een nadelig resultaat van € 138.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

Door een hogere ontvangst voor de bovenwijkse voorzieningen de Campus, Haarweg en Kortenoord hebben we een voordeel van € 282.000. Daar tegenover staat het niet in 2019 ontvangen van deze voorziening van de Pieter Pauw locatie en Tropische Kas de Dreijen van € 129.000 (N). Met ingang van 2019 dienen de gemeenten, via een stelselwijziging, alle boekwaarden van faciliterende kostenverhaallicaties uit de grondexploitaties te halen en verantwoord op de balans (overlopende activa). Een nadeel van € 293.000.

822.30 VASTGOEDSYSTEEM

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 5.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

825.00 OMGEVINGSVERGUNNING

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 312.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Aan leges bouwvergunningen en zonnevelden is € 192.000 meer ontvangen dan begroot. De opbrengst valt met name door een aantal grotere bouwplannen hoger uit. Als voorbeeld kunnen genoemd worden Kortenoord uitbreidingsplan (€ 356.000), WUR lesgebouw € 356.000), parkeergarage op de Campus (€ 70.000) en de locatie Geertjesweg/Nobelweg Monuta (€ 64.000). De inhuurkosten in verband met de secretariaatswerkzaamheden voor de Commissie ruimtelijke kwaliteit hebben geleid tot een nadeel van € 42.000. De begrote kosten voor de Omgevingswet zijn voor een deel niet besteed (€ 172.000). Bij de vaststelling van het projectplan is ermee rekening gehouden dat de overblijvende middelen in 2019 in 2020 ingezet kunnen worden.

In het raadsbesluit bij deze jaarrekening wordt voorgesteld om € 172.000 voor de uitvoering van het projectplan Omgevingswet bij de resultaatbestemming in de algemene bestemmingsreserve te storten.

Bij de reservemutaties is een nadelig resultaat van € 192.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

Het totaal positief saldo van de ontvangen leges bouwvergunningen en zonnevelden bedraagt € 192.000 en wordt gestort in de Reserve egalisatie bouwvergunningen.

Programma 4 Milieu

Overzicht baten en lasten programma 4

Hieronder worden de financiële verschillen toegelicht tussen de jaarrekening en de begroting na wijziging. Daarbij zijn ook de reservemutaties per programma weergegeven. Per product worden de afwijkingen met een saldo groter dan € 25.000 verklaard.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging					Realisatie 2019					Verschil 2019				
	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrek kingen	Sal do	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrek kingen	Sal do	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrek kingen	Sal do
140.00 DIERENWELZIJN	0	-62	0	0	-62	0	-68	0	0	-68	0	-6	0	0	-6
710.10 PLAAGDIERBEST IJDING	0	-64	0	0	-64	0	-101	0	0	-101	0	-38	0	0	-38
721.00 AFVALVERWIJDE RING EN - VERWERKING	4.580	-3.810	0	0	770	4.702	-4.214	0	0	488	123	-405	0	0	-282
722.00 RIOLERING EN WATERZUIVERIN G	2.582	-2.099	0	0	484	2.515	-2.045	0	0	470	-67	54	0	0	-13
722.10 WATERKERING,A FWATERING EN LANDAANWINNI NG	0	-188	0	0	-188	0	-170	0	0	-170	0	18	0	0	18
723.00 ENERGIEBEHEER	30	-993	0	0	-964	103	-954	0	0	-851	73	40	0	0	113
723.10 MILIEUBEHEER	0	-279	0	0	-279	16	-281	0	0	-265	16	-2	0	0	14
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	7.192	-7.495	0	0	-303	7.337	-7.834	0	0	-498	145	-340	0	0	-195
721.00 AFVALVERWIJDE RING EN - VERWERKING	0	0	0	156	156	0	0	0	176	176	0	0	0	19	19
722.10 WATERKERING,A FWATERING EN LANDAANWINNI NG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
723.00 ENERGIEBEHEER	0	0	0	67	67	0	0	0	140	140	0	0	0	73	73
723.10 MILIEUBEHEER	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	223	223	0	0	0	316	316	0	0	0	93	93
Gerealiseerd resultaat	7.192	-7.495	0	223	-80	7.337	-7.834	0	316	-182	145	-340	0	93	-102

140.00 DIERENWELZIJN

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 6.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

710.10 PLAAGDIERBESTIJDING

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 38.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Het nadeel wordt verklaard doordat met de bestrijding van de eikenprocessierups een bedrag van € 47.000 is gemoeid. De bestrijdingskosten van de overige plaagdieren bedroegen € 38.000. Beschikbaar in de begroting was € 47.000.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

721.00 AFVALVERWIJDERING EN -VERWERKING

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 282.000. Dit wordt als volgt verklaard:

De kosten voor afvalbeleid en voorlichting zijn € 33.000 hoger dan begroot. Dit komt door extra inzet op het gebied van zwerfafval. Deze kosten worden volledig vergoed uit het afvalfonds.

Hogere verwerkingskosten van huishoudelijk afval hebben geleid tot een nadeel van € 314.000, onder andere veroorzaakt door hogere verwerkingskosten van PMD (plastic, metaal en drankverpakkingen), meer kosten op het afvalbrengrstation (meer afval dus extra verwerkingskosten, extra inzet personeel en onderhoud), afrekening inzamelkosten en inhuurkosten voor de afwikkeling van de kwijtscheldingsverzoeken. De vergoeding voor het ingezamelde PMD heeft € 32.000 minder opgebracht door lagere sorteerpercentages. Tenslotte is de geïnde afvalstoffenheffing € 19.000 hoger uitgevallen dan begroot.

Bij de reservemutaties is een voordelig resultaat van € 19.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

In plaats van de begrote onttrekking van € 156.000 is € 176.000 onttrokken uit de egaliseringsreserve afval. Om het berekende toegestane saldo op het product afvalverwijdering en verwerking van € 1.117.000 (bestaande uit btw ad € 771.000, kwijtscheldingskosten ad € 201.000 en kosten overhead directe personeelskosten ad € 145.000) te kunnen bepalen, zou een onttrekking uit de egaliseringsreserve afval nodig zijn van € 558.000. Echter de stand van deze reserve bedraagt eind 2019 € 176.000, waardoor een bedrag van € 382.000 ten laste van het rekeningssaldo komt. Met name de hogere inzamel- en verwerkingskosten van huishoudelijk afval (€ 314.000) en de hogere kwijtscheldingskosten (€ 128.000 meer dan begroot), zijn de oorzaak van de hogere onttrekking.

722.00 RIOLERING EN WATERZUIVERING

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 13.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Bij de lasten bedraagt het voordeel € 54.000 en is opgebouwd uit de volgende verschillen; op de post Riolering - algemeen een voordeel van € 74.000 op de doorbelaste kapitaallasten, lagere kosten van regulier onderhoud en inspectie aan de riolering van € 283.000 en een voordeel op de veegkosten van € 33.000. Op deze post is tevens een nadeel van € 247.000 vanwege de niet-begrote storting in de voorziening riolering. Op de post Riolering - niet regulier beheer bedraagt het nadeel € 65.000, grotendeels veroorzaakt door meer inzet op onderhoud aan kolken. Op het onderdeel Waterloket is voor een bedrag van € 38.000 meer aan afkoppelsubsidies verstrekt dan begroot.

Bij de baten is sprake van een nadeel van € 67.000, omdat enerzijds de begrote onttrekking van € 273.000 niet heeft plaats hoeven vinden en anderzijds de opbrengst uit rioolheffing € 206.000 hoger is dan begroot, onder andere veroorzaakt door een toename van het aantal objecten, het uitvoeren van bestandscontroles en de aanpassing van contracten met Idealis.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

722.10 WATERKERING,AFWATERING EN LANDAANWINNING

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 18.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

723.00 ENERGIEBEHEER

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 113.000. Dit wordt als volgt verklaard:

De post energie en drinkwaterbeleid laat een voordeel zien van € 81.000. Dit bestaat voor € 70.000 uit een restant van de via het Uitvoeringsprogramma coalitieakkoord beschikbaar gestelde budget voor In 2030 van het gas af, voor Combinatie duurzame opwekkingsvormen en voor Sociaal klimaatneutraal. Gedurende de periode 2016-2027 loopt het project verduurzaming schoolgebouwen. Er is onderbesteding van € 107.000 op dit project. Bij de besluitvorming over het beschikbaar stellen van een jaarlijks budget hiervoor is ook bepaald dat deze budgetten naar het volgende jaar worden overgeheveld. De post warmtetransitie Benedenbuurt laat een overschrijding zien van € 73.000 aan voorbereidingskosten gedekt welke zijn gemaakt om te komen tot de aanleg van een warmtenet in de Benedenbuurt . Deze kosten worden volledig gedekt door een onttrekking uit de Reserve proeftuin aardgasvrije wijken Benedenbuurt.

In het raadsbesluit bij deze jaarrekening wordt voorgesteld om € 70.000 voor de realisatie van de volgende onderwerpen uit het Uitvoeringsprogramma coalitieakkoord, te weten In 2030 van het gas af, Combinatie duurzame opwekkingsvormen en Sociaal klimaatneutraal bij de resultaatbestemming in de algemene bestemmingsreserve te storten.

In het raadsbesluit bij deze jaarrekening wordt voorgesteld om € 107.000 voor de verdere realisatie van de verduurzaming van schoolgebouwen bij de resultaatbestemming in de algemene bestemmingsreserve te storten.

Bij de reservemutaties is een voordelig resultaat van € 73.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

Er is een bedrag van € 73.000 onttrokken uit de Reserve proeftuin aardgasvrije wijken Benedenbuurt. Hiermee worden de voorbereidingskosten gedekt welke zijn gemaakt om te komen tot de aanleg van een warmtenet in de Benedenbuurt.

723.10 MILIEUBEHEER

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 14.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

In het raadsbesluit bij deze jaarrekening wordt voorgesteld om € 16.226 voor de monitoring van het muziekgeluid op 5 mei bij de resultaatbestemming in de algemene bestemmingsreserve te storten.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

Programma 6 Maatschappelijke ondersteuning

Overzicht baten en lasten programma 6

Hieronder worden de financiële verschillen toegelicht tussen de jaarrekening en de begroting na wijziging. Daarbij zijn ook de reservemutaties per programma weergegeven. Per product worden de afwijkingen met een saldo groter dan € 25.000 verklaard.

In programma 6 komen zowel de curatieve als de preventieve acties naar voren. Dit onderscheid is niet altijd makkelijk te maken. De inzet van onze partner Welsaam is voornamelijk preventief van aard, maar ook vanuit de overige budgetten wordt volop gewerkt vanuit de preventie-gedachte. Soms heeft een curatief traject dan ook een preventieve werking: voorkomen van zwaardere problematiek.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging					Realisatie 2019					Verschil 2019				
	Bat en	Last en	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo	Bat en	Last en	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo	Bat en	Last en	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
511.10 VREDE- EN ONTWIKKELINGS SAMENWERKING	0	-526	0	0	-526	0	-481	0	0	-481	0	45	0	0	45
610.00 SAMEN WAGENINGEN	0	-4.157	0	0	-4.157	0	-4.144	0	0	-4.144	0	13	0	0	13
625.00 BELEIDSDOMEIN ONDERSTEUNEN VAN VRIJWILLIGERSWERK	0	0	0	0	0	0	-5	0	0	-5	0	-5	0	0	-5
625.20 BELEIDSDOMEIN GEHANDICAPTEN	0	-57	0	0	-57	0	-46	0	0	-46	0	10	0	0	10
625.30 BELEIDSDOMEIN VLUCHTELINGENB ELEID	0	-53	0	0	-53	0	-26	0	0	-26	0	27	0	0	27
625.50 BELEIDSDOMEIN LEEFBAARHEID/S OC. VEILIGHEID	0	-13	0	0	-13	0	-14	0	0	-14	0	-1	0	0	-1
625.80 BELEIDSDOMEIN GEZONDHEIDSBEL EID	0	-1.046	0	0	-1.046	34	-1.069	0	0	-1.035	34	-23	0	0	11
625.99 MO-PLAN ALGEMEEN	0	-5	0	0	-5	0	-1	0	0	-1	0	4	0	0	4
626.10 INTEGRALE TOEGANG EN ALGEMEEN SOCIAAL DOMEIN	0	-1.712	0	0	-1.712	96	-1.792	0	0	-1.696	96	-79	0	0	16
626.20 BURGERKRACHT EN INNOVATIE	0	-356	0	0	-356	15	-175	0	0	-160	15	181	0	0	196
626.30 WERKGELEGENHE ID	75	-2.934	0	0	-2.860	135	-3.322	0	0	-3.187	60	-387	0	0	-327
626.31 WSW	738	-4.706	0	0	-3.968	1.145	-4.688	0	0	-3.543	407	18	0	0	425
626.60 INDIVIDUELE ONDERSTEUNING	3.421	-18.073	0	0	-14.652	3.614	-19.845	0	0	-16.231	193	-1.772	0	0	-1.578
626.70 SOCIALE ZEKERHEID	11.871	-11.554	0	0	317	11.848	-11.212	0	0	636	-23	342	0	0	319
626.81 ARMOEDEBESTRIJ DING	23	-3.792	0	0	-3.768	24	-3.839	0	0	-3.816	0	-48	0	0	-47

Gerealiseerd saldo van baten en lasten	16.12	- 48.98	0	0	- 32.85	16.91	- 50.65	0	0	- 33.74	78.3	- 1.674	0	0	- 89.1
626.20 BURGERKRACHT EN INNOVATIE	0	0	0	88	88	0	0	0	0	0	0	0	0	-88	- 88
626.30 WERKGELEGENHEID	0	0	0	30	30	0	0	0	30	30	0	0	0	0	0
626.31 WSW	0	0	0	22	22	0	0	0	22	22	0	0	0	0	0
626.80 BIJZONDERE BIJSTAND	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
626.81 ARMOEDEBESTRIJDING	0	0	0	277	27	0	0	0	121	12	0	0	0	-156	- 156
Mutaties reserves	0	0	0	416	41	0	0	0	172	17	0	0	0	-244	- 244
Gerealiseerd resultaat	16.12	- 48.98	0	416	- 32.43	16.91	- 50.65	0	172	- 33.57	78.3	- 1.674	0	-244	- 1.135

511.10 VREDE- EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 45.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Het voordelig resultaat betreft hoofdzakelijk onuitgegeven budget voor het project 'toekomstbestendig herdenken, vieren en agenderen' (€ 49.000). In het raadsbesluit bij deze jaarrekening wordt voorgesteld om dit restant bij de resultaatbestemming in de algemene bestemmingsreserve te storten.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

610.00 SAMEN WAGENINGEN

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 13.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

625.00 BELEIDSDOMEIN ONDERSTEUNEN VAN VRIJWILLIGERSWERK

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 5.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

625.20 BELEIDSDOMEIN GEHANDICAPTEN

Dit product heeft een voordelig resultaat van € 10.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

625.30 BELEIDSDOMEIN VLUCHTELINGENBELEID

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 27.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Het voordelig resultaat is toe te schrijven aan de extra middelen die vanuit het Rijk in 2019 zijn ontvangen voor de implementatie van de nieuwe wet vluchtelingenbeleid en het ophogen van het taalniveau voor statushouders. In 2019 zijn er voor € 12.000,- aan kosten gemaakt ten behoeve van het project statushouders vrouwen. Deze kosten komen volledig ten laste van de extra middelen vanuit het rijk. De overige uitgaven van in totaal € 13.970,- zijn grotendeels besteed aan participatieverklaringen en komen ten laste van het opgenomen budget 2019.

In het raadsbesluit bij deze jaarrekening wordt voorgesteld om € 33.000 ten behoeve van de implementatiekosten voor de nieuwe Wet inburgering bij de resultaatbestemming in de algemene bestemmingsreserve te storten.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

625.50 BELEIDSDOMEIN LEEFBAARHEID/SOC. VEILIGHEID

Dit product heeft een nadelig resultaat van € 1.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

625.80 BELEIDSDOMEIN GEZONDHEIDSBELEID

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 11.000.

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

625.99 MO-PLAN ALGEMEEN

Dit product heeft een voordelig resultaat van € 4.000.

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

626.10 INTEGRALE TOEGANG EN ALGEMEEN SOCIAAL DOMEIN

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 16.000 . Dit wordt als volgt verklaard:

Ook dit jaar sluit Integrale toegang de boeken met een voordelig saldo ten opzichte van vorig jaar. Het voordelig saldo van € 16.000,- is door verschillende resultaten van afwijkingen van < > € 25.000,-per budget met diverse kostensoorten tot stand gekomen. De kosten van externe ondersteuning van de frontoffice waren niet apart begroot, maar maakten onderdeel uit van de algemene uitvoeringskosten van dit product (224.000 nadeel).

De onderschrijding van € 65.000 is met name tot stand gekomen door ontvangen middelen voor transformatieplan jeugd.

Het budget Clientondersteuning (MEE) laat een onderschrijding van € 83.000 zien. Dit komt omdat de inzet van MEE voor de frontoffice ook in deze begrotingspost was opgenomen.

Voor het budget Algemeen sociaal domein is in 2019, voor met name medische adviseringsuitgaven, geen budget opgenomen. Dit heeft geresulteerd in een negatief resultaat van € 20.000.

Door minimale onder en overschrijdingen op diverse kostensoorten zoals inhuur personeel, uitbesteding werken, huur en overige kosten heeft onder andere de huur opbrengsten inzake maatschappelijk opvang tot een voordelig resultaat van € 26.000 op het budget Kernteam geleid.

Het budget Maatwerkfonds is een integraal budget vanuit het sociaal domein. In 2019 zijn vanuit de posten Jeugd (begeleiding ZIN) en Participatiewet budgetten van in totaal € 100.000 overgeheveld naar het maatwerkfonds. In 2019 zien we op het Maatwerkfonds circa € 88.000 minder uitgaven dan begroot. Echter bij jeugdhulp wordt ook gebruik gemaakt van het product "maatwerk" voor uitgaven die niet binnen de Jeugdwet vallen maar wel nodig zijn.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

626.20 BURGERKRACHT EN INNOVATIE

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 108.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Het Innovatiebudget Samen Wageningen laat een voordelig resultaat zien van € 13.000,-. Ook de overige productgroepen, waaronder de specialistisch ondersteunen huisartsen € 48.000,- en een deel van het budget voor Innovatie, preventie en doorontwikkeling laten een voordelig resultaat zien van € 48.000. De gemeenteraad heeft haar budget niet volledig uitgegeven. De uitgaven vanuit het Innovatie budget zijn grotendeels besteed aan het project Innovatief handelen. In 2019 was het budget burgerkracht en innovatie dekking voor het project Innovatief handelen fase 1. Door scherp te sturen op het budget is er een voordelig resultaat ontstaan. De kosten Specialistische ondersteuning huisartsen (SOH), € 82.000, zijn in 2018 abusievelijk geboekt op dit product. Vanaf 2019 zijn deze kosten geboekt op het product Jeugdhulp algemeen omdat het reguliere hulp betreft.

In het raadsbesluit bij deze jaarrekening wordt voorgesteld om € 38.000 ten behoeve van het project "Innovatief handelen" bij de resultaatbestemming in de algemene bestemmingsreserve te storten.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

Voor het project Innovatief handelen was een onttrekking van € 88.000 begroot, maar niet benodigd. De middelen blijven beschikbaar voor dit project,

626.30 WERKGELEGENHEID

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 327.000. Dit wordt als volgt verklaard:

De oorzaak van de overschrijding zit met name in de stijgende noodzaak tot het inzetten van re-integratie instrumenten. De opbouw van het gemeentelijk bijstandsbestand kenmerkt zich door een groot aandeel inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dit betekent dat begeleiden van deze inwoners extra inspanningen van de klantmanagers en een hogere inzet van onze re-integratievoorzieningen vraagt. Dit doen we op basis van ons beleidskader Samen Wageningen en het coalitieakkoord, waarin we ons als doel hebben gesteld dat onze inwoners hun talenten ontwikkelen en werkervaring opdoen, passend bij hun mogelijkheden.

De overschrijding heeft voor € 117.000 betrekking op de uitvoeringskosten en voor € 210.000 op kosten van de re-integratietrajecten. De uitgaven voor "Accountmanagement Vertrouwen Werkt" ad € 25.000 en "Jobcoaching bouwproject 'De kleine wereld' aan de Industrieweg 27" ad € 100.000 waren niet (geheel) voorzien in de begroting. De jobcoaching bouwproject maakt onderdeel uit van

de re-integratietrajecten en leidt niet geheel tot een overschrijding maar draagt daar voor een groot deel wel aan bij.

De producten Werkgelegenheid en Sociale zekerheid zijn onderling met elkaar verbonden. Mede door in te zetten op re-integratie worden de kosten op de bijstandsuitkeringen gereduceerd. Het resultaat van beide producten samen is nihil.

Het project Vertrouwen Werkt is budgetneutraal verwerkt in deze jaarrekening. De vaststelling en afrekening van de ESF-subsidie vindt plaats in 2020. In 2019 is € 42.000 als vooruit-ontvangst geboekt.

Bij de reservemutaties is geen significante afwijking ten opzichte van de begroting gerealiseerd.

626.31 WSW

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 425.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Het voordeel van € 425.000 bestaat uit meerdere voor- en nadelen.

Een incidenteel voordeel van € 380.000 betreft de vrijval uit de voorziening Liquidatie Permar. In december 2019 is Permar Energiek geliquideerd, Permar WS naar verwachting in het tweede kwartaal 2020. De liquidatievoorziening van Permar WS is € 1.575.000 naar beneden bijgesteld ten opzichte van de jaarrekening 2018. De personele lasten waaronder loonkosten, van werk naar werk trajecten, wachtgeld, transitievergoeding, looncompensatie, pensioen, maatwerkafspraken en uitbetaling vakantiedagen zijn veel lager uitgevallen doordat meer (duurdere) medewerkers zijn uitgestroomd naar ander werk dan in 2018 was voorzien. Hierdoor konden een aantal reserveringen naar beneden worden bijgesteld. De totale liquidatiekosten voor Wageningen komen uit op € 1.898.000. Dat is € 14.000 hoger dan waarvan in het liquidatieplan uit 2016 is uitgegaan. Van de € 394.000 die in 2018 extra in de voorziening is gestort, valt in 2019 € 380.000 alsnog vrij.

Op de loonkosten van de Wsw-doelgroep is een voordeel ontstaan van € 80.000. De Wsw doelgroep is in 2019 met 5% afgenomen ten opzichte van 2018. Er was rekening gehouden met een 4% conform de afbouw van de rijksbijdrage. De CAO verhoging en de verhoging van het minimumloon was te hoog ingeschat.

Er is een incidenteel voordeel van € 53.000 door een verrekening van rijksbijdrage met de Gemeente Ede over 2018 en 2019. De bijdrage is door de Gemeente Ede ontvangen, terwijl het een medewerker van de Gemeente Wageningen betrof.

Er is in de begroting geen rekening gehouden met een compensatie van huurkosten aan BlueView. De kosten voor 2018 en 2019 hebben tot een nadeel van € 32.000 geleid.

Overige nadelen zitten op de uitvoeringslasten (€ 17.000), detacheringsofbrengsten (€ 26.000) en op de inkoop van de beschutte en vangnetwerkplekken (€ 13.000).

Bij de reservemutaties is geen significante afwijking ten opzichte van de begroting gerealiseerd.

626.60 INDIVIDUELE ONDERSTEUNING

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 1.578.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Gemeenten kampen met tekorten op de jeugdhulp, waar zij vanaf 2015 verantwoordelijk voor zijn. Naast de jeugdhulp ziet men ook tekorten ontstaan op de Wmo. De gemeente Wageningen is hier geen uitzondering op.

Het totale beschikbare budget voor Individuele ondersteuning voor alle producten was € 14.652.000. Hier was voor Jeugdhulp in totaal € 8.576.000 beschikbaar ten opzichte van de Wmo met een beschikbaar budget van € 6.076.000. Afgezien van de ophoging, naar aanleiding van de kadernota, laat de Jeugdhulp en WMO ook in 2019 weer een toename van de uitgaven zien. In totaal zien we op het product Jeugdhulp in 2019 een tekort van ca. € 1.261.000 en op Wmo een tekort van ca. € 317.000 inclusief een positief resultaat Beschermd wonen van ca. € 621.000.

In het totale resultaat zijn voor zowel de Jeugdhulp als Wmo de nog te verwachte declaraties Zorgaanbieders 2019 meegenomen. Hiervoor is een totaal bedrag van ca € 1.450.000. opgenomen. Dit bedrag is enerzijds berekend naar aanleiding van de ca. 60% ontvangen voorlopige productieverantwoordingen en anderzijds is er op de ontbrekende productieverantwoordingen een theoretisch model losgelaten. Dit model is gebaseerd op de afloop van de betalingen van de afgelopen jaren. Bovendien heeft er een tegenboeking plaatsgevonden van alle nagekomen declaraties in 2019 over 2018.

Wmo

Het totaal negatief resultaat voor het product Wmo is € 317.000.

Afwijkingen binnen dit product zijn:

- Onderschrijding van bijna € 400.000 op Hulp bij huishouden. We zien nog geen aanzuigende werking door invoering van het abonnementstarief. Dit komt waarschijnlijk omdat in 2019 de algemene voorziening huishoudelijke hulp nog niet onder het abonnementstarief viel.
- Wmo algemeen: overschrijding van € 260.000. De overschrijding is met name tot stand gekomen door inhuur personeel. Deze kosten waren niet apart begroot, maar maakten onderdeel uit van de algemene uitvoeringskosten van dit product.
- Ondersteunende begeleiding individueel nadeel van € 300.000 / Kortdurend verblijf ZIN (beschermd wonen) voordeel € 621.000. Het aantal cliënten is toegenomen. Met name bij activerend werk, begeleiding licht en begeleiding midden. Onder Begeleiding valt ambulante individuele begeleiding en groepsbegeleiding. Begeleiding en Beschermd Wonen moet in relatie tot elkaar gezien worden. Omdat we indicaties voor Beschermd Wonen (BW) hebben omgezet naar indicaties voor ambulante begeleiding levert dit een besparing op bij het (duurdere) Beschermd Wonen. Ook de dagbesteding bij BW wordt voortaan apart toegekend. En niet meer als onderdeel van de indicatie BW. Deze 'losse' indicaties voor dagbesteding 'drukken' vervolgens op het budget Begeleiding. Het is goedkoper om de zorg op deze manier te indiceren, zonder dat er afbreuk wordt gedaan aan het beantwoorden van de ondersteuningsbehoefte van de cliënt.
- Mantelzorg compliment onderschrijding van € 54.000. Het mantelzorg compliment is aan iets meer cliënten verstrekt ten opzichte van 2018. Echter afgezet tegenover de begroting laat dit een onderschrijding zien.

Jeugdhulp

Het totaal negatief resultaat voor het product Jeugdhulp is € 1.261.000.

Een afwijking tussen een groot aantal productgroepen binnen dit product is Jeugd algemeen. Jeugd algemeen heeft een overschrijding van € 430.000 waarvan € 363.000 op de algemene uitvoeringskosten van dit product.

- Voor de jeugdhulp zien we dat er in 2019 meer is uitgegeven aan geïndiceerde jeugdhulp dan in 2018. Dit heeft verschillende oorzaken:
- De indexatie van de zorgkosten van 2,9 tot 3,5 %
- Er zijn meer cliënten, in 2018 waren het 970 kinderen en jongeren met geïndiceerde jeugdhulp, in 2019 zijn dit er 998. Dit is een toename van 3%
- We zien meer indicaties met duurdere vormen van begeleiding en hulp. Deze hulp wordt voor een deel ook ingezet om te voorkomen dat kinderen uit huis geplaatst moeten worden.
- We zien een afname van kinderen en jongeren die verblijven in een instelling, de kosten van deze hulp is echter niet afgenomen. Dit heeft te maken met omvang van de hulp van deze kinderen.

Meer toelichting op de cijfers jeugdhulp en Wmo zijn te vinden in de kwartaalrapportage sociaal domein, Q4 2019.

626.70 SOCIALE ZEKERHEID

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 319.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Binnen het product Sociale zekerheid vallen de bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidie uit de Participatie-wet, de uitkeringen IOAW, IOAZ en de regeling Bbz. Het resultaat hierop bedraagt € 319.000 voordelig.

Het aantal uitkeringen is van 1 januari naar 31 december gedaald van 727 naar 686, een daling van 5%. De daling is in het laatste kwartaal ingezet. Een daling van het aantal uitkeringen betekent een daling van de uitkeringslasten. Niet alleen het aantal uitkeringen zorgt voor een verlaging van de uitkeringslast, maar ook parttime werk draagt bij aan lagere lasten. Het budget vanuit het Rijk is daarentegen met € 130.000 toegenomen ten opzichte van 2018. Dit zorgt er samen voor dat er een voordelig resultaat op dit product is ontstaan.

Mensen met een arbeidsbeperking kunnen via de gemeente een beroep doen op ondersteuning om aan het werk te gaan. Voor diegenen die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen, zet de gemeente loonkostensubsidie in. De uitgaven laten een stijging zien ten opzichte van 2018 van € 43.000 (17%).

De producten Sociale zekerheid en Werkgelegenheid zijn onderling met elkaar verbonden. Mede door in te zetten op re-integratie worden de kosten op de bijstandsuitkeringen gereduceerd. Het resultaat van beide producten samen is nihil.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

626.81 ARMOEDEBESTRIJDING

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 47.000. Dit wordt als volgt verklaard:

De grootste afwijkingen zijn toegelicht:

Compensatieregeling precariobelasting Vitens (€ 156.000 voordeel)

De verwachting was dat er € 193.000 aan compensatie zou worden uitgekeerd, terwijl er in werkelijkheid € 100.000 is verstrekt. In het raadsbesluit is uitgegaan van 2.000 te compenseren huishoudens, in de eerste 'automatische' compensatieronde zijn ongeveer 1.250 huishoudens gecompenseerd. Met name het verwijderen van dubbelingen en huishoudens zonder watermeter hebben het aantal huishoudens beperkt. Ook is in het raadsbesluit rekening gehouden met een inloop van 300 'onbekende huishoudens'. In werkelijkheid zijn ongeveer 50 huishoudens extra gecompenseerd. De uitvoering van de regeling is in eigen beheer opgezet en uitgevoerd, middels tijdelijke uitbreiding van uren. Deze keuze is gemaakt omdat bij aanvang van het proces nog onbekend was hoe groot de aanloop zou zijn. Er is uiteindelijk € 64.000 op de uitvoeringslasten bespaard.

Rijksmiddelen ter voorkoming van schulden en bestrijden van armoede (€ 27.000 voordeel)

Voor drie jaar (2018-2020) zijn middelen vanuit het Rijk beschikbaar gesteld voor het voorkomen van schulden en bestrijden van armoede (€ 43.000 voor 2018; € 27.000 voor 2019 en € 43.000 voor 2020). Besloten is deze middelen in te zetten voor het project "Herijking van het armoedebeleid" uit het coalitieakkoord. De middelen uit 2019 zijn niet uitgegeven omdat het project pas in 2020 van start gaat.

Kwijtschelding afvalstoffenheffing en rioolrecht (€ 171.000 nadeel)

De geraamde lasten van de kwijtschelding van afvalstoffenheffing en rioolrecht worden bij het opstellen van de begroting meegenomen in de berekening van de tarieven. Administratief worden deze lasten op het product Armoedebestrijding tot uitdrukking gebracht. De werkelijke lasten (niet ontvangen baten) komen ten laste van de producten Afvalverwijdering en -verwerking en Riolerings en waterzuivering, waar de afwijking op de lasten wordt betrokken bij de bepaling van de mutaties in de Egalisatiereserve afval en de Voorziening riolerings. Bij voldoende middelen in de reserve en voorziening veroorzaakt dit per saldo geen nadelig resultaat in de gemeentelijke jaarrekening. Echter, de Egalisatiereserve afval is niet toereikend om de overschrijding van € 128.000 op te kunnen vangen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar programma 4.

De overschrijding betreft voor € 128.000 kwijtschelding afvalstoffenheffing en voor € 43.000 kwijtschelding op het rioolrecht. De oorzaak ligt voor een deel in het wegwerken van achterstanden en voor een deel in een te lage inschatting bij het opstellen van de begroting. Een splitsing is niet precies aan te geven. Op het moment van afsluiten van het boekjaar 2019 stonden er nog 120 kwijtscheldingsverzoeken open uit 2019. Deze 120 betreffen zowel één- als meerpersoonshuishoudens, die voor een deel of voor het hele jaar kwijtschelding hebben aangevraagd. Een deel van deze verzoeken zal leiden tot kwijtschelding. Deze lasten komen uiteindelijk in 2020 tot uitdrukking.

Schulddienstverlening (€ 34.000 nadeel)

Om de processen van schulddienstverlening en budgetbeheer beter op elkaar aan te laten sluiten, en om de onderbezetting op te kunnen vangen is externe deskundigheid aangetrokken. Dit heeft tot een overschrijding geleid.

Individuele inkomenstoelage (€ 32.000 nadeel)

De overschrijding op de individuele inkomenstoelage wordt veroorzaakt door een toename van het aantal aanvragen (18% ten opzichte van 2018).

In het raadsbesluit bij deze jaarrekening wordt voorgesteld om € 27.000 ten behoeve van de het project "Herijking van het armoedebeleid" uit het coalitieakkoord bij de resultaatbestemming in de algemene bestemmingsreserve te storten.

Bij de reservemutaties is een nadelig resultaat van € 156.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

De benodigde onttrekking uit de reserve precariobelasting is € 156.000 lager dan geraamd.

Programma 7 Onderwijs en educatie

Overzicht baten en lasten programma 7

Hieronder worden de financiële verschillen toegelicht tussen de jaarrekening en de begroting na wijziging. Daarbij zijn ook de reservemutaties per programma weergegeven. Per product worden de afwijkingen met een saldo groter dan € 25.000 verklaard.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging					Realisatie 2019					Verschil 2019				
	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttre kingen	Sal do	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttre kingen	Sal do	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttre kingen	Sal do
420.00 OPENBAAR BASISONDERWIJS	0	-35	0	0	-35	0	-35	0	0	-35	0	0	0	0	0
421.00 BIJZONDER BASISONDERWIJS	0	-125	0	0	-125	0	-111	0	0	-111	0	14	0	0	14
430.00 OPENBAAR SPECIAAL BASISONDERWIJS	0	-13	0	0	-13	0	-13	0	0	-13	0	0	0	0	0
450.00 ONDERWIJSHUISVESTING	10	-1920	0	0	-1910	0	-1886	0	0	-1886	-10	34	0	0	24
480.00 GEMEENSCHAP P. BATEN EN LASTEN ONDERWIJS	113	-1059	0	0	-946	113	-1141	0	0	-1028	0	-82	0	0	-82
650.00 KINDEROPVANG	185	-650	0	0	-464	291	-656	0	0	-364	106	-6	0	0	100
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	309	-3803	0	0	-3494	404	-3843	0	0	-3439	95	-40	0	0	55
450.00 ONDERWIJSHUISVESTING	0	0	0	112	112	0	0	0	112	112	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	112	112	0	0	0	112	112	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	309	-3803	0	112	-3382	404	-3843	0	112	-3327	95	-40	0	0	55

420.00 OPENBAAR BASISONDERWIJS

Dit product heeft een resultaat (voor reservemutaties) van € 0. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

421.00 BIJZONDER BASISONDERWIJS

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 14.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

430.00 OPENBAAR SPECIAAL BASISONDERWIJS

Dit product heeft een resultaat (voor reservemutaties) van € 0. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

450.00 ONDERWIJSHUISVESTING

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 24.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij de reservemutaties is geen significante afwijking ten opzichte van de begroting gerealiseerd.

480.00 GEMEENSCHAPP. BATEN EN LASTEN ONDERWIJS

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 82.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Op het terrein van leerlingenvervoer is een nadeel behaald van € 102.000. Dit nadeel bestaat uit:

A. De afrekening van de Valleihopper 2018 heeft geresulteerd in een nadeel van € 25.000 op het leerlingenvervoer. Het betreft voor € 14.000 een correctie op de btw.

B. Het vervoer in 2019 heeft geleid tot een nadeel van € 77.000. Dit vanwege een aanzienlijke stijging van het aantal leerlingen dat een beroep doet op het leerlingenvervoer. Het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het rolstoel- en individueel vervoer is toegenomen. Dit vervoer is duurder dan het reguliere vervoer.

Daarnaast is op het budget van schoolbegeleiding een voordeel gerealiseerd van € 23.000. Dit budget wordt jaarlijks geïndexeerd. Het subsidiebedrag per kind, dat met dit budget wordt verleend, is echter niet aangepast.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

650.00 KINDEROPVANG

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 100.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Vooruitlopend op de verhoging van het wettelijk minimaal aantal uren VVE hebben we vanuit het rijk een hogere specifieke uitkering gekregen ten opzichte van 2018. Omdat we de beschikking hiertoe pas later in 2019 hebben ontvangen zien we een verschil tussen wat we bij de begroting aan inkomsten hebben opgenomen en wat we daadwerkelijk hebben gekregen (€ 106.000).

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

Programma 8 Wonen

Overzicht baten en lasten programma 8

Hieronder worden de financiële verschillen toegelicht tussen de jaarrekening en de begroting na wijziging. Daarbij zijn ook de reservemutaties per programma weergegeven. Per product worden de afwijkingen met een saldo groter dan € 25.000 verklaard.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging					Realisatie 2019					Verschil 2019				
	Bat en	Last en	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo	Bat en	Last en	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo	Bat en	Last en	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
820.00 VOLKSHUIS VESTING	31	-192	0	0	-161	21	-189	0	0	-168	-10	3	0	0	-8
820.10 EXPLOITATIE VERSPREID WONINGBEZIT	6	-23	0	0	-17	20	-39	0	0	-19	14	-16	0	0	-2
822.10 WOONRUIM TEZORG	2	-44	0	0	-42	2	-43	0	0	-41	-1	1	0	0	1
830.10 EXPLOITATIE VASTGOED	2.585	-2.358	0	0	227	2.621	-2.198	0	0	423	36	160	0	0	195
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.625	-2.618	0	0	7	2.663	-2.470	0	0	194	38	148	0	0	186
820.00 VOLKSHUIS VESTING	0	0	0	13	13	0	0	0	13	13	0	0	0	0	0
830.10 EXPLOITATIE VASTGOED	0	0	-698	21	-677	0	0	-724	17	-708	0	0	-26	-4	-30
Mutaties reserves	0	0	-698	34	-664	0	0	-724	30	-694	0	0	-26	-4	-30
Gerealiseerd resultaat	2.625	-2.618	-698	34	-657	2.663	-2.470	-724	30	-501	38	148	-26	-4	156

820.00 VOLKSHUISVESTING

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 8.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijking ten opzichte van de begroting.

Bij de reservemutaties is geen significante afwijking ten opzichte van de begroting gerealiseerd.

820.10 EXPLOITATIE VERSPREID WONINGBEZIT

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 2.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijking ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

822.10 WOONRUIMTEZORG

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 1.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijking ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

830.10 EXPLOITATIE VASTGOED

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 195.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Wilhelminaweg 1 (voordeel € 38.000)

Door de nieuwe, duurzame CV ketel en radiator knoppen valt de energierekening lager uit dan begroot. Het voordeel van € 10.000 wordt gestort in het Revolving Fund Verduurzaming Vastgoed. Door een lager stroomverbruik in 2018 en 2019 heeft de leverancier in 2019 in totaal € 11.000 (voordeel) teruggestort. Door de komst van nieuwe huurders zijn de huurinkomsten met € 16.000 (voordeel) gestegen. De kapitaallasten zijn € 11.000 (voordeel) lager uitgevallen dan was begroot.

Haverlanden 90 (voordeel € 2.000)

Het complex Haverlanden is gesplitst in het kinderdagverblijf (nr. 88) en de voormalige school (nr. 90). De Haverlanden 88 heeft een voordeel op het aardgasverbruik van € 13.000. De Haverlanden 90 heeft een nadeel van € 11.000 op het aardgasverbruik. Per saldo bedraagt het voordeel € 2.000.

Toren, Markt 1 (voordeel € 26.000)

Vanwege de restauratie werkzaamheden aan de Grote Kerk op de Markt is het groot onderhoud aan de toren doorgeschoven naar 2020/ 2021. Hiervoor was € 25.000 begroot.

Verkoop snippergroen (voordeel € 18.000)

Er is voor € 34.000 aan snippergroen verkocht. Dit is € 14.000 meer dan begroot. Daarnaast is € 4.000 minder uitgeven aan inhuur voor taxaties et cetera dan begroot. Dit resulteert in een voordeel van € 18.000.

Gerdestraat/Stationstraat 24 (voordeel 32.000)

Het haalbaarheidsonderzoek naar de verkoop en het bodemonderzoek zijn nog niet gestart in verband met andere prioriteiten. De kosten die zijn begroot voor advies ad. € 20.000 en bodemonderzoek ad. € 10.000 zijn daarom niet uitgegeven. Dit resulteert in een voordeel van € 32.000.

Piet Bakkerstraat 5-7 (voordeel 17.000)

De onderhoudswerkzaamheden aan dit pand zijn doorgeschoven naar 2020. Het voordeel bedraagt € 17.000.

Haarweg 14 (voordeel 14.000)

Het haalbaarheidsonderzoek naar de verkoop en het bodemonderzoek zijn nog niet gestart in verband met andere prioriteiten. De kosten die begroot zijn voor advies en bodemonderzoek zijn daarom niet uitgegeven. Dit resulteert in een voordeel van 14.000.

Olympiaplein (voordeel € 139.000)

Het stadskantoor aan het Olympiaplein 1 is in september 2019 verkocht. De nieuwe eigenaar gaat hier 28 huur- of koopappartementen realiseren inclusief zes sociale huurwoningen voor stathouders met een verblijfsvergunning. De verbouwing is volgens planning in medio 2021 gereed en levert een belangrijke bijdrage aan de revitalisering van het gebied als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Olympiaplein. De koopsom van € 1.625.000,- k.k. ligt ruimschoots boven de in 2017 door uw raad vastgestelde en daarna bijgestelde bodemprijs van € 808.520,- vanwege het stopzetten van de verkoopprocedure. Na aftrek van alle kosten is de meeropbrengst van € 706.000,- gestort in de reserve Kapitaal zonder bestemming.

Het voordelig resultaat ten opzichte van de begroting bedraagt € 139.000. Het verschil is te verklaren doordat in de begroting rekening was gehouden met af te dragen vennootschapsbelasting. Daarnaast was er een inschatting gedaan van de exploitatielasten 2019. De vennootschapsbelasting is niet verschuldigd wat een voordeel oplevert. De exploitatielasten vielen daarentegen wat hoger uit. Per saldo levert dit een voordeel op van € 139.000 ten opzichte van de begroting. Van dit voordeel komt € 80.000 ten gunste van het rekeningresultaat en wordt € 59.000 gestort in de reserve Kapitaal zonder bestemming. In de jaarrekening 2018 is namelijk opgenomen dat het exploitatietekort van Olympiaplein 1 ad € 80.000 in 2018 meegenomen zou worden bij de verkoop in 2019. In 2018 heeft dit tot een tekort in de jaarrekening geleid. In 2019 gaat dit dan voor een even groot voordeel in de jaarrekening leiden (budgetneutraliteit was uitgangspunt bij het project).

Onroerend goed Algemeen (nadeel € 110.000)

In 2019 is het onderzoek naar het verduurzamen van de overige gemeentelijke panden in fase 2 afgerond. De onderzoekskosten bedragen € 60.000. Bij de ombuigingen is besloten om de verduurzaming te temporiseren en de benodigde middelen voor de uitvoering van fase 2 pas na 2023 in de begroting op te nemen. De kosten kunnen op dit moment niet gedekt worden uit het Revolving fund. Dit resulteert in een nadeel van € 60.000.

De verduurzaming van sportzaal Tarthorst en 't Palet aan de Rooseveltweg zijn beide niet gegund. Het resultaat van beide aanbestedingen past niet binnen de beschikbare budgetten onder meer door de sterk gestegen bouwkosten. Dit betekent dat in 2020 een nieuwe aanbestedingsprocedure wordt gehouden. Dit resulteert in een nadeel van € 30.000.

In het kader van de voorbeeldfunctie als gemeente hebben we een aantal gemeentelijke gebouwen aangemeld voor het project 'Zon op bedrijfsdaken'. De advieskosten hiervoor bedragen € 10.000. Uiteindelijk bleek het om juridisch redenen toch niet mogelijk om als gemeente mee te doen in deze vorm van aanbesteding. Dit resulteert in een nadeel van € 10.000.

Bij het noodzakelijke vervanging van het luchtbehandelingsstelsel in de grote foyer van theater Junushoff hebben we onderzocht of het mogelijk is om gelijktijdig het binnenklimaat te verbeteren en te verduurzamen. De gekozen om alleen het huidige stelsel te vervangen. De onderzoekskosten bedragen € 10.000. Vanwege de hoge investeringskosten is ervoor gekozen om alleen het huidige stelsel te vervangen. Dit resulteert in een nadeel van € 10.000.

Bij de reservemutaties is een nadelig resultaat van € 30.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

De bovenwijkse voorzieningen zijn gestort in de reserve bovenwijkse voorziening. Er is € 706.000 gestort in de reserve Kapitaal zonder bestemming voor de verkoop Olympiaplein 1. Dit is € 59.000 (N) hoger dan geraamd doordat er geen vennootschapsbelasting verschuldigd is en de exploitatielasten in 2019 hoger zijn uitgevallen dan begroot. Daarnaast is nog een voordeel van per saldo 29.000 wat buiten de rapportagetolerantie valt.

Programma 9 Sport en cultuur

Overzicht baten en lasten programma 9

Hieronder worden de financiële verschillen toegelicht tussen de jaarrekening en de begroting na wijziging. Daarbij zijn ook de reservemutaties per programma weergegeven. Per product worden de afwijkingen met een saldo groter dan € 25.000 verklaard.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging					Realisatie 2019					Verschil 2019				
	Bat en	Last en	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo	Bat en	Last en	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo	Bat en	Last en	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
510.00 OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK	49	-1.112	0	0	-1.063	48	-1.101	0	0	-1.053	-1	11	0	0	10
530.00 SPORT	1.269	-3.857	0	0	-2.589	1.856	-4.456	0	0	-2.600	588	-599	0	0	-11
540.00 BEVORDERING KUNST EN CULTUUR	0	-1.553	0	0	-1.553	31	-1.342	0	0	-1.311	31	212	0	0	242
541.00 MUSEA	0	-50	0	0	-50	0	-48	0	0	-48	0	2	0	0	2
541.20 OUD ARCHIEF	8	-163	0	0	-155	0	-161	0	0	-162	-9	1	0	0	-7
580.00 MEDIABELEID	0	-26	0	0	-26	0	-26	0	0	-26	0	0	0	0	0
625.90 BELEIDSDOMEIN CULTUUR ALS MIDDEL PARTICIPATIE	0	-157	0	0	-157	0	-143	0	0	-143	0	14	0	0	14
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	1.325	-6.918	0	0	-5.593	1.935	-7.277	0	0	-5.343	609	-359	0	0	250
530.00 SPORT	0	0	-299	703	404	0	0	-299	872	573	0	0	0	169	169
540.00 BEVORDERING KUNST EN CULTUUR	0	0	-9	78	69	0	0	-9	78	69	0	0	0	0	0
625.90 BELEIDSDOMEIN CULTUUR ALS MIDDEL PARTICIPATIE	0	0	-20	0	-20	0	0	0	0	0	0	0	20	0	20
Mutaties reserves	0	0	-329	781	453	0	0	-308	950	642	0	0	20	169	189
Gerealiseerd resultaat	1.325	-6.918	-329	781	-5.140	1.935	-7.277	-308	950	-4.701	609	-359	20	169	439

510.00 OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 10.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

530.00 SPORT

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 11.000. Dit wordt als volgt verklaard:

In de begroting 2019 zijn binnen het product Sport kapitaallasten opgenomen van reguliere vervangingsinvesteringen en investeringen in de verduurzaming van sportaccommodaties. Omdat een aantal van deze investeringen pas later in het jaar heeft plaatsgevonden, en een aantal investeringen nog moet plaatsvinden, is er per saldo een voordeel op de kapitaallasten gerealiseerd van € 306.000.

Zoals bekend is eind 2018 de nieuwe sporthal 'Het Binnenveld' na enige vertraging opgeleverd. In 2019 zien we nog enkele financiële consequenties van de vertraagde oplevering en de afronding van de realisatie van de accommodatie zelf:

- A. Omdat nog niet alle zonnepanelen zijn geplaatst zijn er kosten gemaakt voor elektra. Dit heeft een nadeel opgeleverd van € 49.000.
- B. In 2019 is budget gereserveerd voor de laatste werkzaamheden voor realisatie van de sporthal. Nog niet alle uitgaven zijn gedaan waardoor we een onderbesteding zien van € 42.000. In 2020 zullen de laatste uitgaven van dit budget worden gedaan.
- C. Naar aanleiding van de vertraagde oplevering van het Binnenveld is er in de eerste maanden van 2019 nog gebruik gemaakt van de Olympiahall. De beheerskosten, en tevens het leegstandsbeheer voor de rest van het jaar, bedroeg € 53.000

Investeringen in het onderhoud van de technische installaties van het zwembad zijn ten lasten gegaan van een investeringskrediet. Dit waren echter uitgaven in het kader van het meerjarig onderhoud. Hierdoor is voor 2019 een voordeel ontstaan in de exploitatie van € 29.000. Daarnaast zijn enkele andere budgetten niet volledig uitgegeven waaronder het beheer van de Aanloop (€ 24.000) en sport in de openbare ruimte (€ 23.000).

In 2019 is de Olympiahall buiten bedrijf gesteld en begonnen met de sloop. De afwaardering van de boekwaarde van de hal bedraagt € 330.00. Deze wordt gedekt uit de reserve dekking kapitaallasten.

Bij de reservemutaties is een voordelig resultaat van € 169.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

Een deel van de investeringen binnen het product Sport wordt gedekt uit de reserve 'dekking kapitaallasten'. Omdat per saldo minder kapitaallasten zijn gerealiseerd dan begroot zal er ook minder worden onttrokken uit de reserve (€ 72.000).

Voor de sloop van de Olympiahall is € 150.000 euro begroot. Deze kosten worden gedekt uit de algemene bestemmingsreserve. Omdat nog niet alle kosten zijn gemaakt onttrekken we hiervoor € 47.000 minder aan de reserve. Naar aanleiding van de sloop is tevens de boekwaarde van de Olympiahall afgewaardeerd. De afwaardering van € 330.000 wordt gedekt uit de reserve dekking kapitaallasten.

De eerdergenoemde eenmalige kosten ten behoeven van de realisatie van het Binnenveld worden gedekt uit de algemene bestemmingsreserve. Omdat € 42.000 van dit budget nog niet is gerealiseerd zal dit bedrag niet in 2019 worden onttrokken.

540.00 BEVORDERING KUNST EN CULTUUR

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 242.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Bij het budget voor cultuureducatie (voormalige subsidie 't Venster) zien we een onderbesteding van € 141.000. Omdat het Cultuur Actieplan nog moet worden vastgesteld en er nog geen uitgaven zijn geweest buiten de bestaande afspraken over binnenschoolse educatie (het kunstmenu en cultuureducatie met kwaliteit) houden we in 2019 € 141.000 van dit budget over.

Vanuit het coalitieakkoord, en vanuit budget uit 2018, is geld beschikbaar gesteld voor het realiseren van een poppodium. De kosten voor de uitwerking van het concept en de opstart van het initiatief blijven beperkt tot enkele proceskosten en een opstartsubsidie van €40.000 waardoor er sprake is van een onderbesteding van € 94.000.

Het jaarlijkse onderhoudsbudget voor kunst in de openbare ruimte zou in 2019 uitgegeven worden aan de verplaatsing van het kunstwerk 'Blik op de Toekomst'. Omdat de verplaatsing vertraging heeft opgelopen en pas in 2020 zal gaan plaatsvinden houden we € 12.000 over op dit budget. In het raadsbesluit bij deze jaarrekening wordt voorgesteld om dit restant bij de resultaatbestemming in de algemene bestemmingsreserve te storten.

Bij de reservemutaties is geen significante afwijking ten opzichte van de begroting gerealiseerd.

541.00 MUSEA

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 2.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

541.20 OUD ARCHIEF

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 7.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

580.00 MEDIABELEID

Dit product heeft een resultaat (voor reservemutaties) van € 0. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

625.90 BELEIDSDOMEIN CULTUUR ALS MIDDEL PARTICIPATIE

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 14.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij de reservemutaties is geen significante afwijking ten opzichte van de begroting gerealiseerd.

Programma 10 Veiligheid

Overzicht baten en lasten programma 10

Hieronder worden de financiële verschillen toegelicht tussen de jaarrekening en de begroting na wijziging. Daarbij zijn ook de reservemutaties per programma weergegeven. Per product worden de afwijkingen met een saldo groter dan € 25.000 verklaard.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging					Realisatie 2019					Verschil 2019				
	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrekk ingen	Sal do	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrekk ingen	Sal do	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrekk ingen	Sal do
110.00 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	0	-81	0	0	-81	0	-99	0	0	-99	0	-18	0	0	-18
120.00 BRANDWEER ZORG	0	-1.566	0	0	-1.566	10	-1.566	0	0	-1.555	10	0	0	0	10
120.20 RAMPENBEST RIJDING	0	-133	0	0	-133	0	-122	0	0	-122	0	11	0	0	11
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	0	-1.780	0	0	-1.780	10	-1.787	0	0	-1.777	10	-7	0	0	3
Gerealiseerd resultaat	0	-1.780	0	0	-1.780	10	-1.787	0	0	-1.777	10	-7	0	0	3

110.00 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 18.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

120.00 BRANDWEERZORG

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 10.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

120.20 RAMPENBESTRIJDING

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 11.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

Programma 11 Transparante overheid

Overzicht baten en lasten

Hieronder worden de financiële verschillen toegelicht tussen de jaarrekening en de begroting na wijziging. Daarbij zijn ook de reservemutaties per programma weergegeven. Per product worden de afwijkingen met een saldo groter dan € 25.000 verklaard.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging					Realisatie 2019					Verschil 2019				
	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrek kingen	Sal do	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrek kingen	Sal do	Bat en	Las ten	Storti ngen	Onttrek kingen	Sal do
001.00 BESTUURSORGANEN (RAAD)	0	-528	0	0	-528	0	-481	0	0	-481	0	48	0	0	48
001.05 BESTUURSORGANEN (B&W)	0	-663	0	0	-663	0	-1.079	0	0	-1.079	0	-416	0	0	-416
001.20 REPRESENTATIE	0	-87	0	0	-87	0	-80	0	0	-80	0	7	0	0	7
002.00 BESTUURSONDERSTEUNING COLLEGE VAN B&W	0	-286	0	0	-286	0	-417	0	0	-417	0	-131	0	0	-131
003.00 BURGERZAKEN	3	-731	0	0	-727	23	-750	0	0	-727	20	-19	0	0	1
004.00 BATEN SECRETARIELEGES BURGERZAKEN	543	-215	0	0	328	525	-207	0	0	317	-18	8	0	0	-11
005.00 BESTUURLIJKE SAMENWERKING	0	-152	0	0	-152	0	-154	0	0	-154	0	-2	0	0	-2
006.00 BESTUURSONDERSTEUNING RAAD EN REKENKAMER FUNCTIE	0	-387	0	0	-387	0	-424	0	0	-424	0	-37	0	0	-37
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	546	-3.048	0	0	-2.502	548	-3.592	0	0	-3.044	2	-544	0	0	-543
001.00 BESTUURSORGANEN (RAAD)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
001.05 BESTUURSORGANEN (B&W)	0	0	-50	0	-50	0	0	-50	210	160	0	0	0	210	210
003.00 BURGERZAKEN	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	-50	1	-49	0	0	-50	211	161	0	0	0	210	210
Gerealiseerd resultaat	546	-3.048	-50	1	-2.550	548	-3.592	-50	211	-2.883	2	-544	0	210	-333

001.00 BESTUURSORGANEN (RAAD)

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 48.000. Dit wordt als volgt verklaard:

In 2019 was € 50.000 beschikbaar bij de raad voor uitvoering van het coalitieprogramma 2018-2022. Er is in 2019 geen gebruik gemaakt van dit budget.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

001.05 BESTUURSORGANEN (B&W)

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 416.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Op advies van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft Loyalis (pensioenuitvoerder APPA-plan) de rekenrente verlaagd van 1,577% naar 0.29%. Om het hiaat in de pensioenpot aan te vullen, was er voor de pensioenen van (voormalig) bestuurders een extra storting in de voorziening (voormalig) bestuurders nodig van € 162.000. In de voorziening wordt het verschil tussen het opgebouwde beleggingstegoed en het benodigde beleggingstegoed aangehouden. Hiervan wordt jaarlijks opgave gedaan door Loyalis.

Daarnaast zijn er door het vertrek van een wethouder in december 2019 wachtgeldverplichtingen ontstaan voor de maximale duur van 38 maanden. Door tussentijds vertrek van een wethouder dient de voorziening te worden gevuld met de maximale omvang van de wachtgeldverplichting (38 maanden). Hierdoor is een storting in de voorziening noodzakelijk van € 260.000.

Bij de reservemutaties is een voordelig resultaat van € 210.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

Voor wachtgeldverplichtingen van voormalig bestuurders die meestal ontstaan na gemeenteraadsverkiezingen, wordt per wethouder jaarlijks € 50.000 (begroot in exploitatie) in de reserve voormalig bestuurders gestort, zodat in een verkiezingsjaar uit de reserve voormalig bestuurders de voorziening voormalig bestuurders kan worden gevuld met € 200.000 voor eventuele wachtgeldverplichtingen. Door het tussentijds vertrek van een wethouder was een volledige onttrekking van € 210.000 uit de reserve noodzakelijk om aan de wachtgeldverplichting van de vertrekkende wethouder te kunnen voldoen.

001.20 REPRESENTATIE

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 7.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

002.00 BESTUURSONDERSTEUNING COLLEGE VAN B&W

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van €131.000. Dit wordt als volgt verklaard:

In 2019 is BDO gevraagd om te adviseren bij noodzakelijke ombuigingen bij de meerjarenbegroting vanaf 2020. Na een quickscan heeft BDO ook de advisering/begeleiding bij de begroting uitgevoerd. BDO heeft de advisering/begeleiding voor € 130.000 uitgevoerd. Bestuurlijk is afgesproken de kosten van BDO voor deze ombuigingsmaatregelen ten laste te brengen van het jaarrekeningresultaat 2019.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

003.00 BURGERZAKEN

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 1.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij de reservemutaties is geen significante afwijking ten opzichte van de begroting gerealiseerd.

004.00 BATEN SECRETARIELEGES BURGERZAKEN

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 11.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

005.00 BESTUURLIJKE SAMENWERKING

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 2.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij de reservemutaties is geen significante afwijking ten opzichte van de begroting gerealiseerd.

006.00 BESTUURSONDERSTEUNING RAAD EN REKENKAMER FUNCTIE

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 37.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Het nadeel op dit product wordt veroorzaakt door hogere accountantskosten voor de jaarrekening controle 2018, met name door extra controle werkzaamheden (meerwerk).

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

Programma 12 Algemene dekking en onvoorzien

Overzicht baten en lasten programma 12

Hieronder worden de financiële verschillen toegelicht tussen de jaarrekening en de begroting na wijziging. Daarbij zijn ook de reservemutaties per programma weergegeven. Per product worden de afwijkingen met een saldo groter dan € 25.000 verklaard.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging					Realisatie 2019					Verschil 2019				
	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
913.00 BELEGGINGEN EN OVERIGE FINANCIËLE MIDDELEN	275	-3	0	0	272	277	-23	0	0	253	1	-20	0	0	-19
920.00 LOKALE BELASTINGEN	12.243	-468	0	0	11.775	12.722	-474	0	0	12.248	478	-5	0	0	473
921.00 ALGEMENE UITKERING	51.613	0	0	0	51.613	55.061	-830	0	0	54.231	348	-830	0	0	2.618
922.00 ALGEMENE UITGAVEN EN INKOMSTEN	400	17	0	0	417	49	71	0	0	120	-351	54	0	0	-297
923.00 BEDRIJFSVOERING	816	-13.178	0	0	-12.363	636	-11.912	0	0	-11.276	-180	1.267	0	0	1.087
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	65.347	-13.632	0	0	51.715	68.744	-13.167	0	0	55.577	3397	465	0	0	3.862
920.00 LOKALE BELASTINGEN	0	0	-800	0	-800	0	0	-800	0	-800	0	0	0	0	0
922.00 ALGEMENE UITGAVEN EN INKOMSTEN	0	0	-5.370	6.212	842	0	0	-5.370	6.212	842	0	0	0	0	0
923.00 BEDRIJFSVOERING	0	0	-1	341	339	0	0	-4.554	4.807	254	0	0	-4.552	4.467	-86
Mutaties reserves	0	0	-6.171	6.552	381	0	0	-10.724	11.019	295	0	0	-4.552	4.467	-86
Gerealiseerd resultaat	65.347	-13.632	-6.171	6.552	52.096	68.744	-13.167	-10.724	11.019	55.872	3397	465	-4.552	4.467	3.776

913.00 BELEGGINGEN EN OVERIGE FINANCIËLE MIDDELEN

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 19.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

920.00 LOKALE BELASTINGEN

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 473.000. Dit wordt als volgt verklaard:

De opbrengst onroerendezaakbelasting is hoger dan begroot (voordeel € 499.000). Er zijn een aantal ontwikkelingen die hieraan ten grondslag liggen. Zo zijn er inhaalacties geweest om OZB over voorgaande jaren op te leggen. Daarnaast zijn er twee grote nieuwe projecten voltooid met een gezamenlijke waarde van 70 miljoen. De overige belastingopbrengsten laten kleinere afwijkingen zien, te weten: reclamebelasting (€ 22.000 negatief), toeristenbelasting (€ 11.000 positief), precariobelasting (€ 13.000 negatief) en hondenbelasting (€ 9.000 negatief).

Bij de reservemutaties is geen significante afwijking ten opzichte van de begroting gerealiseerd.

921.00 ALGEMENE UITKERING

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 2.618.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Dit voordeel komt voort uit de september- en decembercirculaires. In de raadsinformatiebrief over de septembercircularis (met kenmerk 19.0104532) is voor 2019 en eerder een voordeel van € 1.681.000 gemeld. Daarnaast heeft de decembercircularis geresulteerd in een voordeel van € 937.000 over 2019 en eerder. Hieronder worden de grootste posten benoemd.

In de septembercircularis is de tweede tranche voor Aardgasvrije wijken ter hoogte van € 1.438.000 aan het gemeentefonds toegevoegd. Daarnaast heeft het Rijk in de septembercircularis aangegeven een verdere onderuitputting van de uitgaven op Rijksniveau te verwachten voor 2019. Dit heeft ten gevolge van de trap-op-trap-af-systematiek voor gemeente Wageningen een negatief effect van € 397.000. In de septembercircularis is het onbenutte gedeelte van het BTW-compensatiefonds aan de algemene uitkering toegevoegd (€ 165.000 voordelig).

In de decembercircularis is € 637.000 toegevoegd aan het gemeentefonds voor het klimaat. Deze middelen zijn bedoeld voor het aardgasvrij maken van de Benedenbuurt (€ 410.000), het opzetten van energieloketten (€ 25.000) en het opstellen van een transitievisie voor warmte (€ 202.000). Daarnaast heeft de verlaging van de suppletieuitkering voor het sociaal domein een negatief effect van € 272.000. Deze uitkering heeft tot doel de herverdeelde effecten op te heffen die ontstonden na de overheveling van de integratieuitkeringen voor het sociaal domein naar de algemene uitkering. Daarnaast is in de decembercircularis € 182.000 toegevoegd aan het gemeentefonds ter compensatie voor statushouders die niet ingeschreven staan in de Basisregistratie Personen (BRP).

Naast deze grote voor- en nadelen hebben er in de verdeelmaatstaven voor 2016 – 2019 een aantal wijzigingen plaatsgevonden met per onderdeel een relatief klein effect. Wanneer je deze aanpassingen in de verdeling van de algemene uitkering uit de september- en decembercircularis bij elkaar optelt, vormt dit een positief effect van € 842.000.

In het raadsbesluit bij deze jaarrekening wordt voorgesteld om de bijdragen voor klimaat (gasvrije wijken, energieloketten en transitievisie warmte, totaal € 2.075.000) bij de resultaatbestemming in de reserve Proeftuin aardgasvrije wijken Benedenbuurt en de algemene bestemmingsreserve te storten.

Bij dit product hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

922.00 ALGEMENE UITGAVEN EN INKOMSTEN

Dit product heeft een nadelig resultaat (voor reservemutaties) van € 297.000. Dit wordt als volgt verklaard:

De post onvoorzien wordt wel begroot maar niet gebruikt, voordeel € 19.000.

De post overige inkomsten en uitgaven geeft een nadeel van € 74.000. De voorziening dubieuze debiteuren is met € 149.000 opgehoogd (nadeel). De omvang van de voorziening is afhankelijk van de omvang van het debiteurenbestand, de ouderdom van debiteuren en de mate van incasseerbaarheid. Op basis van de stand per eind 2019 is een extra dotatie nodig. Daartegenover is een stelpost begroot en onbenut gebleven, voordeel € 85.000. De overige € 10.000 is geen significant nadeel ten opzichte van de begroting.

De kostenplaats rente geeft per saldo een nadelig resultaat van € 242.000. In de begroting is voor de onderuitputting kapitaallasten een stelpost opgenomen van € - 400.000. Dit betreft een ombuiging waarbij geplande investeringen worden uitgesteld. Het voordeel (hier begroot als geraamd nadeel) ontstaat als tegenhanger op de overige programma's en producten en betreft € 474.465. Daarmee is de ombuiging voor 2019 incidenteel gerealiseerd. Op dit product ontstaat dus een nadeel van € 400.000. Naast het voordeel van € 287.000 op de werkelijk betaalde rente, een voordeel van € 49.000 op de ontvangen rente (a.g.v. ontvangen rente op het aantrekken van daggeld tegen negatieve rente) en een nadeel van € 178.000 op de toegerekende rente, ontstaat het nadelige resultaat van afgerond €242.000.

Bij de reservemutaties heeft geen significante afwijking ten opzichte van de begroting plaatsgevonden.

923.00 BEDRIJFSVOERING

Dit product heeft een voordelig resultaat (voor reservemutaties) van € 1.087.000. Dit wordt als volgt verklaard:

Uitvoeringskosten (voordeel € 469.000)

In 2019 hebben veel personele wijzigingen plaatsgevonden, waarvan de vacatureruimte later in het jaar of pas in 2020 met vast personeel is ingevuld. In totaal zijn er 32 vacatures uitgezet (32 intern en 31 extern). Van deze uitgezette vacatures zijn er 28 ingevuld (6 intern en 22 extern). Onze gemeente hanteert een normale selectieprocedure van ongeveer vier maanden. In prognoses van de salarisbudgetten was uitgegaan van invulling, terwijl in de realisatie vacatures niet gelijk ingevuld konden worden a.g.v. de krapte op de arbeidsmarkt en bestaande opzegtermijnen. Hierdoor en doordat vacatures eind 2019 nog niet allemaal waren ingevuld, is er een voordeel in de jaarrekening van ongeveer € 650.000 op de salarisbudgetten. In relatie tot het totale gerealiseerde salarisbudget à € 24 miljoen is dit 2,7%. Door de openstaande vacatures is ook in overleg met de ondernemingsraad tijdig ingehuurd. Door het niet tijdig invullen van de vacatures en het tijdig inhuren is er een nadeel van ongeveer € 110.000 op het inhuurbudget op de teamkostenplaatsen.

In de begroting is gerekend met een loonindexering voor geheel 2019 van 3%. Het principeakkoord CAO gemeenten 2019-2020 werd pas rond de zomer 2019 gesloten. De loonafspraken conform CAO (3,25% structureel en eenmalig € 750 per fte) ging van kracht per 1 oktober 2019. Daartegenover zijn de premiepercentages werkgeverslasten in 2019 gestegen ten opzichte van de in de begroting gehanteerde percentages met peildatum 2018. Dit levert per saldo een voordeel op van € 73.000.

Van de gemaakte apparaatskosten konden in 2019 minder uren toegerekend worden aan investeringsprojecten. Dit leidt tot minder dekking op dit project (nadeel € 243.000).

Aan grondzaken zijn juist meer uren toegeschreven en dit leidt tot een voordeel van € 72.000.

Daarnaast resteert er nog een voordeel aan overige uitvoeringskosten ad € 27.000, niet significant ten opzichte van de begroting.

Aanvullende arbeidsvoorwaarden (voordeel € 239.000)

Voor ziek personeel is meer UWV-geld ontvangen dan begroot ad € 110.000 (voordeel). Daarnaast heeft er een vrijval uit de voorziening wachtgeld voormalig personeel plaatsgevonden als gevolg

van aanpassing AOW-leeftijd van 67 jaar naar 66 jaar en 4 maanden (voordeel € 65.000). De onderschrijding op het WKR budget welke bestemd is voor het betalen van de eindheffing en sociale verzekeringen, bedraagt € 28.000. Overig resterend voordeel bedraagt € 36.000 .

Automatisering (voordeel € 335.000)

De kostenplaats automatisering laat een onderschrijding zien van € 335.000. Dit heeft hoofdzakelijk te maken met geplande investeringen die niet in 2019 plaats hebben gevonden. Het gaat met name om de grote investeringen in storage (opslag) systemen die doorgeschoven zijn naar 2020. Ook andere kleinere investeringen zijn vanwege diverse redenen doorgeschoven naar 2020.

In het raadsbesluit bij deze jaarrekening wordt voorgesteld om € 42.000 ten behoeve van de implementatie van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren bij de resultaatbestemming in de algemene bestemmingsreserve te storten.

Bij de reservemutaties is een nadelig resultaat van € 86.000 gerealiseerd. Dit wordt als volgt verklaard:

Vanuit 2018 is € 100.000 budget overgeheveld naar 2019 vanwege verwachte personele knelpunten. Deze begrote onttrekking ten laste van de Algemene Reserve is niet gerealiseerd en levert een nadeel op van € 100.000.

Aan de reserve dekking kapitaallasten investeringen zijn conform besluit 17.0210609 middelen onttrokken voor verduurzaming panden 1e fase. Hiervan is € 20.000 niet gerealiseerd (nadeel).

De implementatie Pepperflow is gerealiseerd in 2019. Deze implementatiekosten zijn conform begroting gedekt uit de reserve A-ervangingen Automatisering. De resterende gerealiseerde onttrekking ad € 52.000 is niet begroot (voordeel).

Daarnaast resteert er nog een nadeel ad € 18.000, niet significant ten opzichte van de begroting.

Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting

Per 1-1-2016 zijn overheden Vpb-plichtig voor bepaalde onderdelen. Net als bij stichtingen wordt vanaf 1-1-2016 bij gemeenten gekeken welke activiteiten structureel winstgevend zijn. Op basis van deze jaarrekeningcijfers en volgens speciale regels wordt de fiscale winst bepaald. Het onderzoek en afstemming hierover met de Belastingdienst is nog gaande. Voornamelijk is het uitgangspunt dat de gemeente Wageningen alleen voor het onderdeel parkeren Vpb-plichtig is. Eind maart is hiervoor een voorlopige aangifte gedaan. In de exploitatie 2019 is een voorlopige aanslag Vpb 2019 betaald van € 19.054,00.

Onvoorzien

Bij de begroting 2019 is een post onvoorzien opgenomen van € 19.000. Dit bedrag is in 2019 niet besteed en is derhalve vrijgevallen ten gunste van de exploitatie (in programma 12).

Overhead

Conform het BBV worden de lasten en baten voor overhead niet verantwoord op de afzonderlijke programma's. Gemeenten zijn verplicht om de lasten en baten afzonderlijk te presenteren. Op begrotingsbasis is na wijziging sprake van per saldo € 12.654.000 overhead en op rekeningbasis € 11.637.000.

Structurele stortingen en onttrekkingen reserves

De structurele stortingen en onttrekkingen reserves bedragen respectievelijk € 2.573.000 en € 2.967.000.

Incidentele baten en lasten per programma

Op grond van artikel 28 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verstrekken we een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma.

Het in artikel 28 van de BBV genoemde overzicht van toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves is per programma opgenomen in de jaarrekening bij het onderdeel baten en lasten per programma.

Prog	Programma (x € 1.000)	2019
01	Bereikbaarheid	15
02	Economische ontwikkeling	114
03	Ruimtelijke ontwikkeling	514
04	Milieu	191
06	Maatschappelijke ondersteuning	262
07	Onderwijs en educatie	40
08	Wonen	1.115
09	Sport en cultuur	1.068
10	Veiligheid	0
11	Transparante overheid	74
12	Algemene deking & voorzien	25
Totaal lasten		3.417
01	Bereikbaarheid	0
02	Economische ontwikkeling	892
03	Ruimtelijke ontwikkeling	840
04	Milieu	78
06	Maatschappelijke ondersteuning	721
07	Onderwijs en educatie	0
08	Wonen	1.687
09	Sport en cultuur	704
10	Veiligheid	0
11	Transparante overheid	9
12	Algemene deking & voorzien	20
Totaal baten		4.951

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste incidentele baten en lasten (> € 100.000) afzonderlijk gespecificeerd. Hierbij blijven incidentele verschillen binnen structurele budgetten buiten beschouwing.

Prog (x € 1.000)	Incidentele lasten > € 100.000	2019
02	Incidentele lasten grondexploitatie	114
03	Incidentele lasten kostenverhaalallocaties	217
03	Inhuur tbv Kennis-as Kennislandschap	101
06	Compensatieregeling Precario	100
08	Afwaardering Stads Kantoor	736
09	Sloop sporthal Olympiaplein	103
09	Afwaardering Olympiahallen	330
09	SPUK Sport	554
Prog (x € 1.000)	Incidentele baten > € 100.000	2019
02	Incidentele baten grondexploitatie	865
03	Aandelenverkoop ARN	133
03	Incidentele baten kostenverhaalallocaties	633
06	Onttrekking voorziening Permar	380
08	Verkoop Stads Kantoor	1.625
09	SPUK Sport	648

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Gemeente Wageningen van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT maximum. Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor Gemeente Wageningen is €194.000 Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2017 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

Bezoldiging topfunctionarissen

1a. *Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking.*

Overzicht bezoldiging Topfunctionarissen 2019

<i>Gegevens 2019</i> <i>Bedragen x € 1.000</i>	R. van der Grijp	E.J.G.A. Speet
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31-12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,00	0,89
(Fictieve) Dienstbetrekking	Ja	Ja
Beloning		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	96.983	76.247
Beloningen betaalbaar op termijn	18.034	12.919
<i>Subtotaal</i>	<i>115.017</i>	<i>89.166</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	172.444
-/- onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	115.017	89.166
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2018		
Aanvang en einde functievervulling 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2018 (in fte)	1	0,89
Dienstbetrekking	nee	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	167.537	72.607
Beloningen betaalbaar op termijn	0	12.088
<i>Subtotaal</i>	<i>167.537</i>	<i>84.695</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	196.649	168.210
Totaal beloningen 2018	167.537	84.695

1b. *Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking over de kalendermaand 1 t/m 12.*

Niet van toepassing.

2. *Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking*

Niet van toepassing.

3. *Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT*

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2019 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de

WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2018)

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Op grond van BBV-artikel 28, lid a moet in de toelichting op het overzicht van baten en lasten een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie worden gemaakt. Per programma vindt u hieronder de verklaring. Per programma wordt met name gerapporteerd op de afwijkingen die een begrotingsoverschrijding van de lasten betreffen.

Alle overschrijdingen van de begroting zijn in principe onrechtmatig, maar ze tellen niet allemaal mee bij het oordeel van de accountant inzake de financiële rechtmatigheid. Leidend hierbij is of de hogere lasten vallen binnen het bestaande beleid of dat ze worden gedekt door hogere baten. Is dat niet het geval, dan is sprake van een onrechtmatigheid die meetelt in de beoordeling van de accountant. Navolgend wordt per programma waar een overschrijding is, toegelicht waarom wel of niet sprake is van een dergelijke onrechtmatigheid.

Programma 1 Bereikbaarheid

Hier zijn hogere lasten dan begroot van €186.000. De overschrijding van de lasten op dit programma valt binnen het bestaande beleid. De hogere lasten zijn met name ontstaan doordat extra capaciteit nodig was voor uitvoering van verkeersbeleid en er voor de exploitatie van het Lexkesveer hogere lasten waren.

Programma 2 Economische ontwikkeling

Hier zijn hogere lasten van € 166.000. Deze hogere lasten worden gecompenseerd door hogere baten van € 1.084.000.

Programma 4 Milieu

Hier zijn hogere lasten van € 340.000. Deze lasten worden gedeeltelijk gedekt door hogere baten (€ 145.000). Daarnaast heeft een hogere onttrekking aan de reserves plaatsgevonden met name voor het programma aardgasvrije wijken (€ 93.000). Het restant aan hogere lasten is ontstaan binnen het product Afvalverwijdering en -verwerking door hogere verwerkingskosten van afval. Deze overschrijding valt binnen het bestaande beleid.

Programma 6 Maatschappelijke ondersteuning

Hier zijn hogere lasten van € 1.674.000. Gedeeltelijk vinden deze hogere lasten dekking in hogere baten van € 783.000. Het overige gedeelte kan verklaard worden door hogere lasten binnen het product Individuele ondersteuning (WMO en jeugdzorg); deze budgetoverschrijding is onderdeel van een openeinderegeling. Vanwege het open karakter waren de lasten niet eerder (volledig) in beeld dan bij de jaarrekening. De lasten vallen daarnaast binnen het bestaande beleid.

Programma 7 Onderwijs en educatie

In programma 7 zijn de lasten € 40.000 hoger dan geraamd. Deze hogere lasten worden gecompenseerd door hogere baten.

Programma 9 Sport en cultuur

Hier zijn hogere lasten van € 359.000. Deze hogere lasten worden ruimschoots gecompenseerd door hogere baten.

Programma 10 Veiligheid

Hier zijn hogere lasten van € 7.000. Deze hogere lasten worden gecompenseerd door hogere baten van € 10.000.

Programma 11 Transparante overheid

Hier zijn hogere lasten van € 544.000. Voor € 210.000 is voor deze hogere lasten een onttrekking gedaan aan de reserve voormalig bestuurders. De hogere lasten worden dus gedeeltelijk gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten. Daarnaast was er voor het op peil houden van de pensioenen van de voormalige bestuurders een extra storting van € 162.000 benodigd in de voorziening voor dit doel. Voor het opstellen van de ombuigingsmaatregelen die een plek hebben

gekregen in de Begroting 2020 is advies ingewonnen bij BDO. De lasten hiervoor bedroegen € 130.000. Aangezien de raad het college opdracht had gegeven bij de Begroting 2020 met een ruim pakket aan ombuigingsmaatregelen te komen, vallen deze lasten binnen het bestaande beleid.

Conclusie

Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid doordat er ofwel sprake was van compensatie door hogere baten ofwel doordat de hogere lasten binnen het bestaande beleid pasten.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 na wijziging					Realisatie 2019					Verschil 2019				
	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo	Baten	Lasten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
01 BEREIKBAARHEID	1.827	-4.305	-288	372	-2.394	1.866	-4.490	-464	507	-2.582	39	-186	-177	135	-188
02 ECONOMISCHE ONTWIKKELING	2.003	-2.457	-57	67	-445	3.087	-2.623	-904	64	-376	1.084	-166	-846	-3	69
03 RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	3.557	-8.982	-774	567	-5.632	4.153	-8.870	-	461	-5.513	596	112	-482	-106	119
04 MILIEU	7.192	-7.495	0	223	-80	7.337	-7.834	0	316	-182	145	-340	0	93	-102
06 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	16.129	-48.984	0	416	-32.439	16.912	-50.658	0	172	-33.575	783	-1.674	0	-244	-1.135
07 ONDERWIJS & EDUCATIE	309	-3.803	0	112	-3.382	404	-3.843	0	112	-3.327	95	-40	0	0	55
08 WONEN	2.625	-2.618	-698	34	-657	2.663	-2.470	-724	30	-501	38	148	-26	-4	156
09 SPORT EN CULTUUR	1.325	-6.918	-329	781	-5.140	1.935	-7.277	-308	950	-4.701	609	-359	20	169	439
10 VEILIGHEID	0	-1.780	0	0	-1.780	10	-1.787	0	0	-1.777	10	-7	0	0	3
11 TRANSPARANTE OVERHEID	546	-3.048	-50	1	-2.550	548	-3.592	-50	211	-2.883	2	-544	0	210	-333
12 ALGEMENE DEKKING & ONVOORZIENEN	65.347	-13.632	-6.171	6.552	52.096	68.744	-13.167	-	11.019	55.872	3.397	465	-4.552	4.467	3.776
Gerealiseerd resultaat	100.860	-104.021	-8.367	9.126	-2.403	107.658	-106.613	-	13.841	457	6.799	-2.591	-6.063	4.716	2.860

Bijlagen

Staat van reserves en voorzieningen

Staat van reserves en voorzieningen

Algemene reserves (x € 1.000)	Saldo 1 januari 2019	Bestemming resultaat 2018	Verminderingen	Vermindering ivm afschrijving aciva	Overige vermeerderingen	Saldo 31 december 2019
1 Kapitaal zonder Bestemming	5.093	-	0	-	912	6.005
2 Onbestemde Reserve	1.195	-950	4.644	-	4.554	153
Totaal algemene reserves	6.288	-950	4.644	-	5.466	6.158
Bestemmingsreserves (x € 1.000)	Saldo 1 januari 2019	Bestemming resultaat 2018	Verminderingen	Vermindering ivm afschrijving aciva	Overige vermeerderingen	Saldo 31 december 2019
4 Economische actiereserve	65	-	65	-	-	-
6 Reserve Bodemsanering	102	-	-	-	-	102
12 Reserve Onderhoud haven	623	-	-	-	13	636
16 Algemene reserve grondexploitatie	4.340	-	207	-	894	5.027
17 Reserve bovenwijkse voorzieningen	4.589	-	3.462	-	920	2.047
72 Algemene bestemmingsreserve	4.416	692	3.802	-	9	1.315
73 Dekking kapitaallasten investeringen	8.030	-	-	589	224	7.665
74 Reserve parkeergelden	131	-	-	-	119	250
75 Reserve ecologisch groenbeheer	158	-	-	-	-	158
81 Reserve A-ervangingen Automatisering	980	-	70	-	-	910
82 Reserve Hoofdinfrastructuur wegen	231	-	259	-	233	205
86 Reserve onderhoud verhardingen	277	-	-	-	85	362
87 Reserve kunstgrasvelden	465	-	-	-	48	513
89 Egalisatiereserve afval	176	-	176	-	-	-
91 ISV reserve bodem	274	-	-	-	-	274
92 Reserve wachtgeld huidige bestuurders	160	-	210	-	50	-
93 Reserve frictiekosten	104	-	104	-	-	-
95 Reserve egalisatie bouwleges	240	-	-	-	192	432
98 Res. revolving fund verduurz. vastgoed	32	-	-	-	13	45
99 Egalisatiereserve BOR & facilitaire zaken	745	-	75	-	105	775
102 Reserve mobiliteitsfonds	15	-	-	-	6	21
107 Reserve Precariobelasting	1.792	-	105	-	800	2.487
108 Reserve Proeftuin aardgasvrije wijken Benedenbuurt	-	3.862	73	-	-	3.789

109 Reserve Bereikbaar Wageningen	-	-	-		5.250	5.250
Totaal bestemmingsreserves	27.945	4.554	8.608	589	8.961	32.263
Totaal reserves	34.232	3.603	13.252	589	14.427	38.423

Staat van voorzieningen

Nr.	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's (x € 1.000)	Saldo 1 januari 2019	Toevoegingen	Vrijval tgv rekening van baten en lasten	Aanwendungen	Saldo 31 december 2019
59	Voorziening wachtgeld vm bestuurders	435	422	-	-	857
66	Voorziening wachtgeld ivm bezuiniging	321	11	75	118	139
104	Voorziening 't Venster1	118	-	-	-	118
106	Voorziening liquidatie Permar WS	1.086	-	380	106	600
	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.960	433	455	224	1.714
Nr.	Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting (x € 1.000)	Saldo 1 januari 2019	Toevoegingen	Vrijval tgv rekening van baten en lasten	Aanwendungen	Saldo 31 december 2019
34	Voorziening onderhoud begraafplaats	382	18	-	-	400
101	Voorziening riolering	3.469	247	-	-	3.716
	Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	3.851	265	-	-	4.116
	Totaal voorzieningen	5.811	698	455	224	5.830

1 Op de balans is per 1-1-2019 en 31-12-2019 € 90.000 van de voorziening in mindering gebracht op de lening aan 't Venster (financiële vaste activa).

Verloop reserves

Verloop reserves

gemeente **Wageningen**

Nr.	Reserve (x € 1.000)	Beginstand 2019	Mutaties 2019	Eindstand 2019	Mutaties 2020	Eindstand 2020	Mutaties 2021	Eindstand 2021	Mutaties 2022	Eindstand 2022	Mutaties 2023	Eindstand 2023
1	Kapitaal zonder Bestemming	5.093	912	6.005	20	6.025	20	6.045	20	6.065	20	6.085
2	Onbestemde Reserve	1.195	-1.041	153	1.093	1.246	0	1.246	0	1.246	0	1.246
4	Economische actiereserve	65	-65	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Reserve Bodemsanering	102	0	102	48	150	0	150	0	150	0	150
12	Reserve Onderhoud haven	623	14	636	-15	621	-211	410	2	412	6	418
16	Algemene reserve grondexploitatie	4.340	687	5.026	-88	4.938	-89	4.849	-89	4.759	-89	4.671
17	Reserve bovenwijkse voorzieningen	4.589	-2.542	2.048	37	2.084	382	2.466	133	2.599	133	2.732
72	Algemene bestemmingsreserve	4.416	-3.101	1.315	-122	1.194	22	1.216	15	1.231	-35	1.196
73	Dekking kapitaallasten investeringen	8.030	-364	7.665	-329	7.336	-329	7.007	-413	6.595	-313	6.281
74	Reserve parkeergelden	131	119	250	32	282	35	317	30	347	25	372
75	Reserve ecologisch groenbeheer	158	0	158	-40	118	0	118	0	118	0	118
81	Reserve A- vervangingen Automatisering	980	-70	910	0	910	0	910	0	910	0	910
82	Reserve Hoofdinfrastructuur wegen	231	-26	205	-11	195	-1	194	5	199	13	211
86	reserve onderhoud verhardingen	277	85	362	0	362	0	362	0	362	0	362
87	reserve kunstgrasvelden	465	48	513	49	562	49	611	50	661	51	712
89	Egalisatiereserve afval	176	-176	0	0	0	0	0	0	0	0	0
91	ISV reserve bodem	274	0	274	0	274	0	274	0	274	0	274
92	Reserve wachtgeld huidige bestuurders	160	-160	0	50	50	50	100	-150	-50	50	0

gemeente **Wageningen**

93	Reserve frictiekosten	104	-104	0	0	0	0	0	0	0	0	0
95	Reserve egalisatie bouwleges	240	192	432	0	432	0	432	0	432	0	432
98	Reserve Revolving Fund Verduurzaming vastgoed	32	13	46	0	46	0	46	0	46	0	46
99	Egalisatiereserve Beheer Openbare Ruimte	745	30	775	-109	666	-158	509	67	576	68	644
102	Reserve mobiliteitsfonds	15	6	21	0	21	0	21	0	21	0	21
107	Reserve precariobelasting	1.792	695	2.487	-1.008	1.479	501	1.979	-550	1.429	-200	1.229
108	Reserve Proeftuin aardgasvrije wijken Benedenbuurt	0	3.789	3.789	0	3.789	0	3.789	0	3.789	0	3.789
109	Reserve Bereikbaar Wageningen	0	5.250	5.250	-250	5.000	-250	4.750	-250	4.500	-250	4.250
TOTAAL RESERVES		34.232	4.191	38.423	-644	37.779	21	37.800	-1.131	36.669	-521	36.148

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Taakveld	Omschrijving taakveld BBV (bedragen in €)	Lasten Begroot 2019	Baten Begroot 2019	Saldo Begroot 2019	Lasten Rekening 2019	Baten Rekening 2019	Saldo Rekening 2019
0.1	Bestuur	1.863.217	0	1.863.217	2.262.284	0	2.262.284
0.10	Mutaties reserves	8.366.823	9.125.583	-758.760	14.429.740	13.841.269	588.472
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
0.2	Burgerzaken	860.240	546.468	313.772	878.655	548.132	330.522
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.609.934	1.931.590	-321.656	1.535.113	1.941.710	-406.597
0.4	Overhead	13.603.699	949.497	12.654.202	12.454.236	766.383	11.687.852
0.5	Treasury	-120.947	675.400	-796.347	-209.302	325.552	-534.853
0.61	OZB woningen	465.204	5.396.746	-4.931.542	470.567	5.664.682	-5.194.115
0.62	OZB niet-woningen	0	4.769.805	-4.769.805	0	5.013.761	-5.013.761
0.63	Parkeerbelasting	0	1.072.175	-1.072.175	0	1.144.050	-1.144.050
0.64	Belastingen overig	2.885	1.902.520	-1.899.635	2.988	1.858.243	-1.855.255
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	51.613.138	-51.613.138	829.763	55.060.938	-54.231.175
0.8	Overige baten en lasten	106.979	0	106.979	161.893	239	161.654
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.698.559	0	1.698.559	1.687.512	10.324	1.677.188
1.2	Openbare orde en veiligheid	546.716	19.487	527.229	572.801	33.044	539.758
2.1	Verkeer en vervoer	3.993.313	115.059	3.878.254	4.156.232	114.009	4.042.223
2.2	Parkeren	463.987	0	463.987	430.202	6.250	423.952
2.4	Economische havens en waterwegen	429.761	455.617	-25.856	398.997	458.914	-59.917
2.5	Openbaar vervoer	655.464	743.197	-87.733	702.477	715.592	-13.115
3.1	Economische ontwikkeling	287.975	2.801	285.174	237.397	18.615	218.782
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	95.225	86.337	8.888	103.339	79.688	23.651
3.4	Economische promotie	94.517	174.229	-79.712	94.620	185.100	-90.480
4.1	Openbaar basisonderwijs	173.862	0	173.862	159.985	0	159.985
4.2	Onderwijshuisvesting	1.999.840	333.984	1.665.856	1.918.600	325.466	1.593.134
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.750.690	321.200	1.429.490	1.840.969	426.886	1.414.083
5.1	Sportbeleid en activering	314.864	0	314.864	284.438	0	284.438
5.2	Sportaccommodaties	3.444.475	1.017.644	2.426.831	4.117.561	1.603.539	2.514.021
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.689.563	415.983	2.273.580	2.407.993	476.695	1.931.298
5.4	Musea	428.591	16.445	412.146	387.601	7.836	379.765
5.5	Cultureel erfgoed	79.719	5.705	74.014	37.763	4.505	33.257

gemeente **Wageningen**

5.6	Media	1.138.424	48.769	1.089.655	1.127.306	48.016	1.079.290
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.069.241	12.709	3.056.532	3.026.085	4.447	3.021.639
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.416.482	0	4.416.482	4.316.791	68.250	4.248.541
6.2	Wijkteams	3.289.542	0	3.289.542	4.141.986	30.944	4.111.042
6.3	Inkomensregelingen	14.867.838	11.984.200	2.883.638	14.494.431	12.003.592	2.490.839
6.4	Begeleide participatie	4.706.324	738.267	3.968.057	5.253.678	1.145.220	4.108.458
6.5	Arbeidsparticipatie	2.905.283	15.000	2.890.283	3.295.677	3.156	3.292.521
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	908.125	506.902	401.223	1.164.214	62.006	1.102.207
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	8.399.067	2.714.179	5.684.888	5.864.527	347.183	5.517.345
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	7.816.334	0	7.816.334	8.161.478	0	8.161.478
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	200.000	-200.000	1.879.417	3.218.147	-1.338.730
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	129.846	0	129.846	532.708	0	532.708
7.1	Volksgesondheid	1.099.854	0	1.099.854	1.160.631	33.301	1.127.330
7.2	Riolering	2.993.361	2.582.461	410.900	2.871.730	2.547.515	324.215
7.3	Afval	3.809.880	4.579.501	-769.621	4.214.432	4.702.351	-487.919
7.4	Milieubeheer	671.474	29.761	641.713	696.140	93.842	602.298
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	487.522	558.993	-71.471	443.825	532.545	-88.721
8.1	Ruimtelijke ordening	3.124.787	1.944.329	1.180.458	3.394.300	2.529.400	864.901
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.328.699	1.336.056	-7.357	1.370.394	2.179.071	-808.677
8.3	Wonen en bouwen	1.351.083	1.073.420	277.663	1.278.480	1.319.283	-40.803
Eindtotaal		112.418.321	110.015.157	2.403.164	121.042.656	121.499.693	-457.037

Overzicht van baten en lasten per programma per taakveld

Overzicht van baten en lasten per programma per taakveld

Programma / Taakveld	Omschrijving taakveld BBV (bedragen in €)	Lasten Begroot	Baten Begroot	Saldo Begroot	Lasten Rekening	Baten Rekening	Saldo Rekening
01							
BEREIKBAARHEID							
0.10	Mutaties reserves	287.595	371.842	-84.247	464.112	507.064	-42.952
0.63	Parkeerbelasting	0	1.072.175	-	0	1.144.050	-
				1.072.175			1.144.050
2.1	Verkeer en vervoer	3.185.250	11.500	3.173.750	3.357.714	0	3.357.714
2.2	Parkeren	463.987	0	463.987	430.202	6.250	423.952
2.5	Openbaar vervoer	655.464	743.197	-87.733	702.477	715.592	-13.115
Totaal Programma 01		4.592.296	2.198.714	2.393.582	4.954.505	2.372.956	2.581.549
02							
ECONOMISCHE ONTWIKKELING							
0.10	Mutaties reserves	57.440	66.648	-9.208	903.561	63.542	840.019
1.2	Openbare orde en veiligheid	104.332	5.657	98.675	91.300	11.285	80.015
2.4	Economische havens en waterwegen	429.761	455.617	-25.856	398.997	458.914	-59.917
3.1	Economische ontwikkeling	287.975	2.801	285.174	237.397	18.615	218.782
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	95.225	86.337	8.888	103.339	79.688	23.651
3.4	Economische promotie	94.517	0	94.517	94.620	0	94.620
8.1	Ruimtelijke ordening	116.418	116.417	1	326.595	339.286	-12.691
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.328.699	1.336.056	-7.357	1.370.394	2.179.071	-808.677
Totaal Programma 02		2.514.367	2.069.533	444.834	3.526.204	3.150.402	375.802
03							
RUIMTELIJKE ONTWIKKELING							
0.10	Mutaties reserves	774.044	567.245	206.799	1.256.093	460.855	795.239
1.2	Openbare orde en veiligheid	285.573	13.830	271.743	299.852	21.758	278.093
2.1	Verkeer en vervoer	808.063	103.559	704.504	798.518	114.009	684.509
5.4	Musea	188.725	0	188.725	168.671	0	168.671
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.069.241	12.709	3.056.532	3.026.085	4.447	3.021.639
7.4	Milieubeheer	105.695	0	105.695	117.689	7.040	110.649
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	487.522	558.993	-71.471	443.825	532.545	-88.721
8.1	Ruimtelijke ordening	3.008.369	1.827.912	1.180.457	3.067.706	2.190.114	877.592
8.3	Wonen en bouwen	1.028.722	1.039.780	-11.058	947.897	1.282.871	-334.974
Totaal Programma 03		9.755.954	4.124.028	5.631.926	10.126.335	4.613.639	5.512.696
04							
MILIEU							

0.10 Mutaties reserves	0	223.228	-223.228	0	316.008	-316.008
1.2 Openbare orde en veiligheid	62.049	0	62.049	68.404	0	68.404
7.1 Volksgezondheid	63.847	0	63.847	101.469	0	101.469
7.2 Riolering	2.993.361	2.582.461	410.900	2.871.730	2.547.515	324.215
7.3 Afval	3.809.880	4.579.501	-769.621	4.214.432	4.702.351	-487.919
7.4 Milieubeheer	565.779	29.761	536.018	578.451	86.802	491.649
Totaal Programma 04	7.494.916	7.414.951	79.965	7.834.486	7.652.676	181.811

06

MAATSCHAPPELI

JKE

ONDERSTEUNIN

G

0.1 Bestuur	46.573	0	46.573	44.372	0	44.372
0.10 Mutaties reserves	0	416.268	-416.268	0	172.164	-172.164
1.2 Openbare orde en veiligheid	13.298	0	13.298	13.806	0	13.806
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	479.348	0	479.348	436.252	0	436.252
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.416.482	0	4.416.482	4.316.791	68.250	4.248.541
6.2 Wijkteams	3.289.542	0	3.289.542	4.141.986	30.944	4.111.042
6.3 Inkomensregelingen	14.867.838	11.984.200	2.883.638	14.494.431	12.003.592	2.490.839
6.4 Begeleide participatie	4.706.324	738.267	3.968.057	5.253.678	1.145.220	4.108.458
6.5 Arbeidsparticipatie	2.905.283	15.000	2.890.283	3.295.677	3.156	3.292.521
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	908.125	506.902	401.223	1.164.214	62.006	1.102.207
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	8.399.067	2.714.179	5.684.888	5.864.527	347.183	5.517.345
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	7.816.334	0	7.816.334	8.161.478	0	8.161.478
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	200.000	-200.000	1.879.417	3.218.147	-1.338.730
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	129.846	0	129.846	532.708	0	532.708
7.1 Volksgezondheid	1.036.007	0	1.036.007	1.059.162	33.301	1.025.861
Totaal Programma 06	49.014.067	16.574.816	32.439.251	50.658.499	17.083.963	33.574.536

07

ONDERWIJS & EDUCATIE

0.10 Mutaties reserves	0	111.872	-111.872	0	111.892	-111.892
4.1 Openbaar basisonderwijs	173.862	0	173.862	159.985	0	159.985
4.2 Onderwijshuisvesting	1.886.877	10.384	1.876.493	1.850.347	0	1.850.347
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.742.254	298.434	1.443.820	1.832.623	404.051	1.428.572
Totaal Programma 07	3.802.993	420.690	3.382.303	3.842.955	515.943	3.327.012

08

WONEN

0.10 Mutaties reserves	697.821	33.701	664.120	724.040	29.557	694.483
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.609.934	1.931.590	-321.656	1.535.113	1.941.710	-406.597
0.4 Overhead	139.794	133.980	5.814	125.756	130.760	-5.004
4.2 Onderwijshuisvesting	14.823	72.733	-57.910	13.799	72.553	-58.753
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	8.436	22.766	-14.330	8.346	22.835	-14.489
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	500.172	415.983	84.189	487.251	446.125	41.126
5.4 Musea	27.677	8.392	19.285	9.738	8.318	1.420
5.5 Cultureel erfgoed	79.719	5.705	74.014	37.763	4.505	33.257
8.3 Wonen en bouwen	236.973	33.640	203.333	251.812	36.412	215.400

Totaal Programma 08	3.315.349	2.658.490	656.859	3.193.618	2.692.776	500.843
----------------------------	------------------	------------------	----------------	------------------	------------------	----------------

09

SPORT EN CULTUUR

0.10 Mutaties reserves	328.598	781.156	-452.558	308.197	949.949	-641.752
4.2 Onderwijshuisvesting	98.140	250.867	-152.727	54.454	252.913	-198.459
5.1 Sportbeleid en activering	314.864	0	314.864	284.438	0	284.438
5.2 Sportaccommodaties	3.444.475	1.017.644	2.426.831	4.117.561	1.603.539	2.514.021
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.710.043	0	1.710.043	1.484.490	30.570	1.453.920
5.4 Musea	212.189	8.053	204.136	209.192	-481	209.674
5.6 Media	1.138.424	48.769	1.089.655	1.127.306	48.016	1.079.290

Totaal Programma 09	7.246.733	2.106.489	5.140.244	7.585.638	2.884.506	4.701.132
----------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

10

VEILIGHEID

1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.698.559	0	1.698.559	1.687.512	10.324	1.677.188
1.2 Openbare orde en veiligheid	81.464	0	81.464	99.440	0	99.440

Totaal Programma 10	1.780.023	0	1.780.023	1.786.951	10.324	1.776.627
----------------------------	------------------	----------	------------------	------------------	---------------	------------------

11

TRANSPARANTE OVERHEID

0.1 Bestuur	1.816.644	0	1.816.644	2.217.912	0	2.217.912
0.10 Mutaties reserves	50.000	1.168	48.832	50.000	211.168	-161.168
0.2 Burgerzaken	860.240	546.468	313.772	878.655	548.132	330.522
0.4 Overhead	285.715	0	285.715	416.906	0	416.906
8.3 Wonen en bouwen	85.388	0	85.388	78.771	0	78.771

Totaal Programma 11	3.097.987	547.636	2.550.351	3.642.244	759.300	2.882.943
----------------------------	------------------	----------------	------------------	------------------	----------------	------------------

12

**ALGEMENE
DEKKING &
ONVOORZIEN**

0.10 Mutaties reserves	6.171.325	6.552.455	-381.130	10.723.737	11.019.070	-295.333
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
0.4 Overhead	13.178.190	815.517	12.362.673	11.911.573	635.623	11.275.950
0.5 Treasury	-120.947	675.400	-796.347	-209.302	325.552	-534.853
0.61 OZB woningen	465.204	5.396.746	-4.931.542	470.567	5.664.682	-5.194.115
0.62 OZB niet-woningen	0	4.769.805	-4.769.805	0	5.013.761	-5.013.761
0.64 Belastingen overig	2.885	1.902.520	-1.899.635	2.988	1.858.243	-1.855.255
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	51.613.138	-51.613.138	829.763	55.060.938	-54.231.175
0.8 Overige baten en lasten	106.979	0	106.979	161.893	239	161.654
3.4 Economische promotie	0	174.229	-174.229	0	185.100	-185.100
Totaal Programma 12	19.803.636	71.899.810	-52.096.174	-23.891.220	79.763.209	-55.871.989
Eindtotaal	112.418.321	110.015.157	2.403.164	121.042.656	121.499.693	-457.037

Grote projecten

Algemeen

De stand van zaken van de grote projecten is als volgt, per programma. Voorgesteld wordt de projecten die kunnen worden afgesloten af te sluiten.

Projecten programma 1 Bereikbaarheid

Geformuleerde projecten	Afsluiten?
1.5.1 Voorbereidingskrediet BBW (2016)	nee
1.5.2 Snelfietsroute Arnhem Wageningen	ja
1.5.3 Fietsverbetering Tarthorst	nee
1.5.4 Fietsoversteek Kortenoord	ja
1.5.5 Voorbereiding en aanleg snelfietsroute Ede Wageningen	nee
1.5.6 Mobiliteitsconvenant (WB 2018-2022)	nee
1.5.7 CA-MJB 2019-2022 Veiligheid fietsers in de stad	nee
1.5.8 CA-MJB 19-22 Veilige logische aantr. fietsroutes	nee

Van bovengenoemde projecten wordt per project als volgt gerapporteerd:

Naam project: **1.5.1 Voorbereidingskrediet BBW**

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering	€	budget prognose V of N		resultaat
gepland	prognose lasten	2.850.000	2.850.000	
2016	2023 baten	3.150.000	3.150.000	

Voortgang van het project

Van begin 2016 tot medio 2017 heeft de gemeente voorzien in het projectmanagement. In juli 2017 heeft besluit-vorming in de gemeenteraad plaatsgevonden voor een (nader te onderzoeken en uit te werken) route over de Campus. Vanaf medio 2017 heeft de provincie de regie overgenomen. De gemeente maakt deel uit van de projectorganisatie. Nieuwe inzichten in het verkeersmodel hebben er in 2019 toe geleid dat in het onderzoek ook het alternatief over de bestaande infrastructuur wordt meegenomen.

Naam project: 1.5.2 Snelfietsroute Arnhem Wageningen

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering		€	budget		prognose V of N	resultaat
gepland		prognose lasten	225.000	1.200.000	N	975.000
2017	2019	baten		800.000	V	800.000

Voortgang van het project

De werkzaamheden zijn in 2018 afgerond. De financiële afronding hebben in 2019 plaats gevonden. De lasten voor de gemeente bedroeg uiteindelijk 400.000. Het effect in de begroting is een hogere kapitaallast van ca €8.500 in het eerste jaar. De hoogte van de overschrijding is voornamelijk toe te schrijven naar bestuurlijke kostenverhogende toezeggingen in het participatieve traject met omwonenden door het vorige college.

Naam project: 1.5.3 Fietsverbetering Tarthorst

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering		€	budget		prognose V of N	resultaat
gepland		prognose lasten	350.000	600.000	N	250.000
2017	2020	baten	175.000	242.000	V	67.000

Voortgang van het project

De werkzaamheden zijn in 2017 voorbereid en in 2018 aanbesteed. De uitvoering is na de zomer van 2018 gestart in maart 2019 zijn afgerond. Medio 2019 is een technisch gebrek in de aangebrachte coating op het deel Jumbo - Churchillweg aan het licht gekomen. De aannemer is hiervoor aansprakelijk gesteld. De verwachting is echter dat niet alle kosten verhaald kunnen gaan worden. Het is nog onduidelijk wat de financiële gevolgen zijn ten tijde van het schrijven van deze verantwoording. De vermelde bedragen zijn een daarom 'zacht'.

Naam project: 1.5.4 Fietsoversteek Kortenoord

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering		€	Budget		prognose V of N	resultaat
gepland		prognose lasten	310.000	360.000	N	50.000
2017	2019	baten				

Voortgang van het project

De werkzaamheden zijn in 2018 voorbereid. De uitvoering is gestart in maart 2019 en zijn juni 2019 zijn afgerond. In de voorbereiding is besloten de fietsstraat Binnenhaven af te waarderen naar een fietspad. Dit ook met het oog op de toename van fietsers door alle ontwikkelingen aan de westzijde van de stad. Om het bedrijf Eurofins bereikbaar te houden is een nieuwe uitrit hiervoor op de Kortenoord Allee gemaakt. Door het aantrekken van de economie was de inschrijfprijs hoger dan geraamd. Tevens vielen de kosten voor circulair inkopen hoger uit dan begroot. Tezamen met enkele kleine tegenvaller in de uitvoering heeft dit geleid tot een overschrijding van het budget. Dit leidt tot een hogere kapitaallast in de begroting dan geraamd van ca. €3.750 in het eerste jaar.

Naam project: 1.5.5 Voorbereiding en aanleg snelfietsroute Ede Wageningen

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering		€	budget prognose V of N resultaat		
gepland	prognose	lasten	1.221.000	1.221.000	0
2017	2025	baten			

Voortgang van het project

De gemeente Wageningen heeft via de kadernota 2017 in de begroting van 2017 een voorbereidingskrediet van € 250.000,- opgenomen (kapitaalslast 2017 € 21.250,-). Vanaf het begrotingsjaar 2020 is een realisatiebudget van € 500.000,- beschikbaar (kapitaalslast 2020 € 31.250,-).

Op basis van de VO-raming en de dekkingsmogelijkheden is in bestuurlijke overleg op 5 maart 2018 toegezegd dat Wageningen zich gaat zich inspannen voor een extra reservering van € 721.000 voor deze route (kapitaalslast eerste jaar € 45.063,-). Daarmee komt de bijdrage die van de gemeente Wageningen wordt gevraagd op € 1.221.000,-.

Naam project: 1.5.6 Mobiliteitsconvenant (WB 2018-2022)

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering		€	budget prognose V of N resultaat		
gepland	prognose	lasten	270.000	270.000	0
2018	2021	baten	120.000	120.000	0

Voortgang van het project

Het mobiliteitsconvenant is voor de Gemeente Wageningen in 2019 afgerond, de voortgang vindt nu plaats vanuit de regio Foodvalley. Er hebben 26 partijen (overheden en bedrijfsleven) aangegeven gezamenlijk te willen werken aan het verminderen van de autokilometers. Dit gebeurt onder meer door het werknemers aanbieden van gunstige fiets- en openbaar vervoerregelingen.

Naam project: 1.5.7 CA-MJB 2019-2022 Veiligheid fietsers in de stad

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering		€	budget prognose V of N resultaat		
gepland	prognose	lasten	525.000	525.000	0
2019	2023	baten			

Voortgang van het project

Dit budget bestaat uit een aantal projecten ter verbetering van de fietsveiligheid met name rondom scholen in de stad en is in de begroting van 2019 zijn toegekend. Het eerste project wat hiervoor is uitgevoerd is de verbetering van de Nobelweg (€90.000) in de omgeving van de St. Jozefschool. Een deel van de veiligheid wordt gevonden in verkeersgedrag. Veilig Verkeer Nederland heeft hiervoor in de omgeving Nobelweg diverse acties uitgevoerd. Samen met school en omwonenden zijn de diverse fysieke maatregelen uitgewerkt. De voorbereiding en de realisatie hebben in 2019

plaatsgevonden. Voor 2020 staat de schoolomgeving van de Johan Frisoschool in de Weiden gepland.

Naam project: 1.5.8 CA-MJB 19-22 Veilige logische aantr. fietsroutes

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering		€	budget prognose V of N resultaat		
gepland	prognose	lasten	1.945.000	1.945.000	0
2019	2023	baten			

Voortgang van het project

Dit budget bestaat uit een aantal fietsprojecten die in de begroting van 2019 zijn toegekend. De eerste twee projecten, te weten de Rotonde Marijkeweg - Kortenoord Allee (€350.000) en de Fietsstraat v Uvenweg (€550.000) zijn in voorbereiding gegaan in 2019 en tevens aanbesteed. De realisatie vindt in 2020 plaats.

Projecten programma 3 Ruimtelijke ontwikkeling

Geformuleerde projecten	Afsluiten?
3.5.1 Groenbeleid pilot Tarthorst (2016)	nee
3.5.2 Aanpak binnenstad	nee
3.5.3 KennisAs investeringen Fysieke spoor (KN2015)	nee
3.5.4 Uitvoeringsprogramma Groenbeleidsplan hoofdstructuur (KN 2017)	nee

Van bovengenoemde projecten wordt per project als volgt gerapporteerd:

Naam project: 3.5.1 Groenbeleid pilot Tarthorst

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering		€	budget prognose V of N resultaat			
gepland	prognose	lasten	315.000	390.000	N	75.000
2016	2020	baten				

Voortgang van het project

Samen met de bewoners van de wijk Tarthorst, wijkpanel en de groene verenigingen is een breed gedragen groenrenovatieplan tot stand gekomen. Hierbij hebben ook veel inwoners zich aangemeld om een deel van het groen in onderhoud te nemen, door middel van buurtbeheerprojecten.

Om dit plan toekomstgericht tot uitvoering te brengen is het noodzakelijk om bomen te kappen, maar ook voor herplant zorg te dragen. Voor het kappen van de bomen is een omgevingsvergunning aangevraagd. Hierop is door enkele bewoners bezwaar gemaakt. Op dit moment is dit bezwaar in behandeling. Als gevolg hiervan moest het plan gefaseerd uitgevoerd worden. Ten behoeve van het draagvlak voor het plan is in het voorjaar 2018 een 1e fase uitgevoerd. Eind 2018 is gestart met de uitvoering van fase 2. De laatste fase zal niet eerder dan najaar 2019 kunnen worden uitgevoerd. Als gevolg ontstaan extra kosten voor aanpassing van de

uitvoeringsplannen en communicatie. Daarnaast zijn door de extreme droogte extra kosten gemaakt voor het water geven. Conform afspraak is voor de voorbereidingsfase een evaluatie in uitvoering. Begin 2019 is fase 3 uitgevoerd. In oktober 2019 is de rechtszaak bezwaren kap bomen beëindigd. In januari 2020 zijn de bomen waar een kapvergunning voor verleend is gekapt. In februari-maart 2020 zijn alle bomen ten behoeve van herplantplicht en planten ten behoeve van inboet geplant door onze eigen dienst. De laatste plantwerkzaamheden worden naar verwachting eind maart afgerond. Conform afspraak is er medio 2019 een evaluatie opgesteld over de voorbereiding. April-mei 2020 zal ter afronding van het project een afsluitende evaluatie op basis van de uitvoering en het uiteindelijke resultaat opgesteld worden

Naam project: 3.5.2 Aanpak binnenstad

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering		€	budget prognose V of N resultaat		
gepland	prognose	lasten	350.000	350.000	0
2018	2020	baten			

Voortgang van het project

Vanwege het feit dat de raad de binnenstad nadrukkelijk op de politieke agenda heeft gezet en het feit dat er meer dan voldoende aanwas van nieuwe ideeën is bij de samenwerkende partijen in de binnenstad, is besloten het programma 'aan de slag met de binnenstad' te verlengen met een jaar, tot 2020. Dit biedt tevens de mogelijkheid om na te denken over een mogelijk vervolg na 2020. Er is nog voldoende budget beschikbaar, van de oorspronkelijke €350.000 is nog € 150.000 over.

Naam project: 3.5.3 KennisAs investeringen Fysieke spoor (KN2015)

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering		€	budget prognose V of N resultaat		
gepland	prognose	lasten	850.000	850.000	0
2018	2026	baten			

Voortgang van het project

De uitvoering van de kennisas is door de ontwikkelingen in het kader van Beter Bereikbaar Wageningen ernstig vertraagd. Gekeken is of er vooruitlopend op onderdelen al stappen te maken zijn. Hierbij zijn door de provincie erlemijers geplaatst op diverse locaties in Ede en Wageningen. Deze investeringen zijn voor kosten van de provincie uitgevoerd.

Gekeken wordt of er in 2020 mogelijkheden zijn. Mogelijk in relatie tot de ontwikkeling van het BSPW.

Naam project: 3.5.4 Uitvoeringsprogramma Groenbeleidsplan hoofdstructuur (KN 2017)

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering		€	budget prognose V of N resultaat		
gepland	prognose	lasten	390.000	390.000	0
2018	2023	baten			

Voortgang van het project

De projecten in dit uitvoeringsprogramma bestaan uit vele kleinere projectjes. Vorig jaar zijn er de volgende projecten gerealiseerd voor in totaal €24.000:

1. 3 keer subsidie vergroening schoolpleinen
2. Aantal kleinere subsidie's voor nest- en bijenkasten
3. Website wageningen duurzaamgroen
4. Dataset ecologische structuur

Projecten programma 4 Milieu

Geformuleerde projecten	Afsluiten?
4.5.1 Relinen riolering	nee
4.5.2 Vervanging riolering Gerdestraat (KN 2016)	nee

Van bovengenoemde projecten wordt per project als volgt gerapporteerd:

Naam project: 4.5.1 Relinen riolering

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering	€	budget	prognose	V of N	resultaat
gepland	prognose	lasten	1.400.000	1.400.000	0
2009	2020	baten			

Voortgang van het project

Voor 2020 staan er nog wat kleine relining werkzaamheden op de planning

Naam project: 4.5.2 Vervanging riolering Gerdestraat (KN 2016)

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering	€	budget	prognose	V of N	resultaat
gepland	prognose	lasten	300.000	300.000	0
2019	2020	baten			

Voortgang van het project

Project volop in voorbereiding en uitvoering in 2020

Projecten programma 8 Wonen

Geformuleerde projecten	Afsluiten?
8.5.1 Verduurzaming 1e fase	nee
8.5.1 Verduurzaming 2e fase	nee

Van bovengenoemde projecten wordt per project als volgt gerapporteerd:

Naam project: 8.5.1 Verduurzaming 1e fase

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering		€	budget prognose V of N resultaat		
gepland	prognose	lasten	2.471.000	PM	PM
2018	2021	batens	PM	PM	PM

oortgang van het project

We hebben op de daken van de Stadswerf (Nudepark 85), sportzaal Tarthorst en sporthal De Aanloop PV panelen geïnstalleerd. Het totale vermogen dat deze panelen theoretisch opwekken bedraagt 327 kWp (kilowattpiek) per jaar. Door het verder optimaliseren van isolatie, CV installaties en verlichting (LED) in 2019 is het cumulatieve effect van de verduurzaming sinds 2018 als volgt. De besparing op het stroomverbruik bedraagt 122.560 kWh en op het gasverbruik 9.028 m³ per jaar. De vermindering van de CO₂ uitstoot vanaf 2018 bedraagt 81,4 ton.

Het verduurzamen van sportzaal Tarthorst en 't Palet aan de Rooseveltweg zijn beide niet gegund. Het resultaat van beide aanbestedingen passen niet binnen het beschikbare budget. Dit komt onder meer door de sterk gestegen bouwkosten. Op basis van een aangepaste uitvraag worden beide panden opnieuw aanbesteed.

Naam project: 8.5.2 Verduurzaming 2e fase

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering		€	budget prognose V of N resultaat		
gepland	prognose	lasten	-	0	0
2023	2030	batens	0	0	0

Voortgang van het project

Het onderzoek verduurzaming fase 2 is afgerond. In het kader van de ombuigingen is de besluitvorming tijdelijk opgeschort. Bij de programmabegroting 2020-2023 heeft u besloten om fase 1 eerst in zijn geheel af te ronden en pas na 2023 de benodigde middelen voor fase 2 op te nemen in de begroting. Doordat we tot en met 2023 nog een aantal gemeentelijke panden verkopen gaat het aantal te verduurzamen panden in fase 2 omlaag en daarmee ook de benodigde investeringen. De onderzoekskosten tot dusver bedragen €60.000.

Projecten programma 9 Sport en cultuur

Geformuleerde projecten	Afsluiten?
9.5.1 Sporthal Marijkeweg	Ja

Van bovengenoemde projecten wordt per project als volgt gerapporteerd:

Naam project: 9.5.1 Sporthal Marijkeweg (Sporthal Het Binnenveld)

Prognose (cijfermatig)

datum oplevering		€	budget prognose		V of N	resultaat
gepland	prognose	lasten	4.883.500	5.361.676	N	-478.176
2018	2019	batens		1.117.400	V	1.117.400

Voortgang van het project

Sporthal Marijkeweg heet nu Sportcomplex Het Binnenveld

De bouw van het sportcomplex Het Binnenveld is in Uitgevoerd. KV Wageningen heeft de sportvelden voor eigen rekening en risico aangelegd en de gemeente was opdrachtgever voor de realisatie van de sporthal en de inrichting van het terrein (m.u.v. de sportvelden). Op de sporthal worden zonnepanelen aangebracht waardoor de sporthal in haar eigen energiebehoefte voorziet hetgeen past binnen de duurzaamheid- en klimaatdoelstellingen zoals vastgesteld door de gemeenteraad. De financiële afhandeling heeft in 2019 plaatsgevonden. Per saldo zijn de lasten voor de gemeente ca €640.000 lager dan het budget. Dit levert een voordeel in de kapitaalslast op van ca 40.000 in het eerste jaar

SISA bijlage

SISA bijlage

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020

OC W	D 8	Onderwijsachterstanden beleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	
		Gemeenten				
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D8 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D8 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D8 / 03</i>	
			€ 434.623	€ 57.262	€ 0	
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen		Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstanden beleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstanden beleid
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: D8 / 04</i>	Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D8 / 05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: D8 / 06</i>	Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D8 / 07</i>
		1				

OC W	D 9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB)				
		Gemeenten	Correctie besteding 2018 aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO). Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 01</i>	Correctie besteding 2018 aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO). Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 02</i>	Correctie besteding 2018 aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO). Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 03</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 04</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Correctie besteding 2018 aan andere gemeenten overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstanden beleid. Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. Bedrag <i>Aard controle n.v.t.</i>	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Correctie besteding 2018 aan andere gemeenten overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstanden beleid. Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. Bedrag <i>Aard controle R</i>

		Indicatornummer: D9 / 05	Indicatornummer: D9 / 06	Indicatornummer: D9 / 07	Indicatornummer: D9 / 08		
EZK	F	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding					
	1	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: F1 / 01</i>	Projectnaam /UWHS-nummer <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: F1 / 02</i>	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: F1 / 03</i>	Is de bestemming gewijzigd Ja/Nee <i>Aard controle D1</i> <i>Indicatornummer: F1 / 04</i>	Indien woning verplaatst: conform de ingediende perceelschets Ja/Nee <i>Aard controle D1</i> <i>Indicatornummer: F1 / 05</i>	Eindverantwoording Ja/Nee <i>Aard controle D1</i> <i>Indicatornummer: F1 / 06</i>
	1	€ 0	Nude 25 / UWJS170079	€ 0	Nee		Nee
	2		Nude 27 / UWHS18078	€ 0	Nee		Nee
		Kopie Projectnaam / UWHS-nummer <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: F1 / 07</i>	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot en met (Jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: F1 / 08</i>	Indien (een deel van) de uitkering voor het standaardbedrag voor gemeentelijke uitvoeringskosten is verantwoord als onderdeel van de cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot met (jaar T): Vermeld bedrag € 3.500, € 6.500 of € 10.000. <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: F1 / 09</i>			
	1	Nude 25 / UWJS170079	€ 405.844	€ 0			
	2	Nude 27 / UWHS18078	€ 425.475	€ 0			

SZ W	G 2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeen tedeel 2019 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 06</i>
			€ 9.221.881	€ 379.592	€ 543.819	€ 6.004	€ 20.182	€ 594
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	
	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 12</i>		
	€ 54.132	€ 11.414	€ 0	€ 232.657	€ 0	Ja		

	<i>Aard controle R. Indicatornummer: H4/ 01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: H4 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornumme r: H4 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornumme r: H4 / 06</i>
1	€ 647.677	SPUK-Sport18-633026	€ 116.550	€ 66.318	€ 50.223	€ 0
	Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld	
	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: H4 / 08</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: H4 / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornumme r: H4 / 11</i>	
1	SPUK-Sport18- 633026	116541	18,00%		€ 531.136	

Monitor Welsaam 2019

Monitor Welsaam 2019

Welsaam geeft per 1 januari 2018 uitvoering aan de preventieve hulp en ondersteuning binnen het beleid Samen Wageningen. Onderstaand de resultaten van de monitor over 2019. Dit betreft de percentages van mensen die bevestigend antwoordden op de vragen. Dat betekent niet dat anderen met nee geantwoord hebben. Anderen hebben met nee of niet van toepassing geantwoord.

Doelen Samen Wageningen	Resultaat Samen Wageningen	Te meten rubriek	Te stellen vraag: "Door deze activiteit..."	activiteiten	Gemiddeld in %
Gezondheid 1. Inwoners die ziek zijn of een beperking hebben, hebben - net als andere inwoners - kansen en mogelijkheden om mee te doen in de samenleving; 2. Inwoners met een lage sociaaleconomische status (SES) leven langer en leven langer in gezondheid in vergelijking met de huidige situatie 3. Iedere inwoner is in staat om met de uitdagingen in zijn leven om te gaan (volgens het begrip positieve gezondheid)	1. inwoners ervaren dat ze mee kunnen doen, in het bijzonder chronisch zieken, mensen met een beperking en mensen met een lage SES	meedoen	Kan ik meedoen aan activiteiten die ik leuk vindt	dagbesteding	73
			ervaar ik meer dat ik 'erbij' hoor in mijn omgeving	Mantelzorgondersteuning, Helpende Hand, St. Present	59
	2. inwoners, in het bijzonder chronisch zieken, mensen met een beperking en mensen met een lage SES, ervaren hun kwaliteit van leven gemiddeld als goed	leven	Ben ik tevreden met wat het leven mij biedt.	Ouderenwerk, Odensehuis, Mantelzorgondersteuning, informele hulp, Buurtmaatschappelijk werk, Bemoeizorg, Kind aan Huis, Buurtgezinnen, voorlichting op vindplaatsen, jongerenwerk, enz	77
	3. inwoners, in het bijzonder mensen met een lage SES, ervaren hun gezondheid gemiddeld als goed	welbevinden	Voel ik mij goed.	Ouderenwerk, Odensehuis, Mantelzorgondersteuning, informele hulp, Buurtmaatschappelijk werk, Bemoeizorg, Kind aan Huis, Buurtgezinnen, Kinderwerk, Sportbuurtwerk, jongerenwerk, enz	88
Leefbaarheid 1. Inwoners voeren de regie over de sociale leefbaarheid in de stad; 2. Inwoners voelen zich veilig en prettig in hun leefomgeving; 3. Nieuwe inwoners voelen zich welkom; 4. Inwoners in een gebied voelen zich meer verantwoordelijk voor elkaar	4. er zijn laagdrempelige mogelijkheden voor informatie, advies en ondersteuning bij vragen over leefbaarheid en burgerinitiatieven die de leefbaarheid versterken (ook sterke relatie met categorie 1: in het uitvoeringsplan aandacht aan te besteden)	meedoen	Via Welsaam jaarverslag 2019	Ondersteuning initiatievenfonds door THUIS Wageningen en de buurtinformatiepunten in de Huizen van de Wijk	
	5. er bestaat inzicht in initiatieven voor leefbaarheid	leven	Via Welsaam jaarverslag 2019	Ondersteuning initiatievenfonds door THUIS Wageningen en de buurtinformatiepunten in de Huizen van de Wijk	

en voor hun omgeving; 5. Verhoging van de leefbaarheid van de kwetsbare gebieden.	6. inwoners kennen elkaar en hebben interactie met elkaar in hun gebied, waarbij de invulling van gebied maatwerk is	meedoen	Heb ik meer/beter contact met andere mensen.	Diverse activiteiten in de Huizen van de Wijk en bij THUIS Wageningen, ouderenwerk, Odensehuis, Autismecafe IBASS, Markt 17	92
	7. initiatieven die zich richten op opbouwen en versterken van netwerken in de wijk en/of buurt worden ondersteund	meedoen	Heb ik mensen die mij helpen/steunen als dat nodig is	Diverse activiteiten in de Huizen van de Wijk en bij THUIS Wageningen, activiteiten gericht op meedoen, DACT, vrijwilligersondersteuning, sportbuurtwerk, Markt 17	57
	8. indien nodig worden (kwetsbare) inwoners door de gemeente ondersteund bij het nemen van initiatieven in hun gebied	meedoen	Weet ik hoe of waar ik ondersteuning kan krijgen als ik zelf een initiatief heb	Ondersteuning initiatievenfonds door THUIS Wageningen en de buurtinformatiepunten in de Huizen van de Wijk, vrijwilligersvacaturebank VCW, Markt 17	71

Doelen Samen Wageningen	Resultaat Samen Wageningen	Te meten rubriek	Te stellen vraag: "Door deze activiteit..."	activiteiten	Gemiddeld in %
werk 1. Inwoners ontwikkelen hun talenten en doen werkervaring op, passend bij hun mogelijkheden 2. Inwoners hebben een vorm van werk of dagbesteding, passend bij hun mogelijkheden 3. Inwoners met een minimuminkomen benutten de mogelijkheden voor financiële ondersteuning optimaal (dit resultaat staat wat betreft ondersteunen in categorie 3, en wat betreft informatievoorziening in categorie 2; nadere invulling per categorie in de uitvoeringsplannen)	9. er zijn verschillende vormen van werk en participeren beschikbaar	meedoen	Heb ik werk en/of andere bezigheden die passen bij mijn mogelijkheden	Vrijwilligersvacaturebank, DACT, Vluchtelingenwerk, talentontwikkeling Jongerenwerk, Sportbuurtwerk,	50
	10. de gemeente ondersteunt en stimuleert initiatieven van ondernemers, inwoners en maatschappelijke partners (thema werk) hoog	meedoen	GEEN TAAK VAN WELSAAM		
	11. Bij het bieden van hulp en ondersteuning irt werk worden dwarsverbanden gelegd tussen bedrijven, dagbesteding, vrijwilligerswerk en scholen	meedoen/ initiatieven	Via Welsaam jaarverslag 2019	DACT, Werkplaatsen, vrijwilligerswerk VCW	
	12. iedere uitkeringsgerechtigde krijgt een ondersteuningstraject van de gemeente dat uitgaat van zijn mogelijkheden en leidt naar een vorm van werk of dagbesteding	meedoen	heb ik werk en/of andere bezigheden die passen bij mijn mogelijkheden	DACT, Werkplaatsen, vrijwilligerswerk VCW	39
armoede 1. Maatschappelijke betrokkenheid bij armoede vergroten 2. Vermindere n van het negatieve effect van armoede op gezondheid, sociale contacten en mogelijkheden om mee te doen in de samenleving; 3. Positieve gedragsverandering bij	13. de gemeente ondersteunt initiatieven die gericht zijn op armoedebestrijding	meedoen	Weet ik beter hoe ik hulp/ondersteuning kan krijgen voor mijn situatie	Sociaal Raadslieden, Thuisadministratie, Langdurige thuisadministratie, Schuldhulpmaatjes, Voedsel- en kledingbank, training budgetbeheer	58
	14. inwoners met een minimuminkomen benutten de mogelijkheden voor financiële ondersteuning optimaal (dit resultaat staat wat betreft ondersteunen in categorie 3, en wat betreft informatievoorziening in categorie 2; nadere invulling per categorie in de uitvoeringsplannen)	meedoen	Weet ik beter hoe ik zondig hulp kan krijgen van officiële instanties weet ik voor welke voorzieningen ik in aanmerking kom	Sociaal Raadslieden, Thuisadministratie, Langdurige thuisadministratie, Schuldhulpmaatjes, Voedsel- en kledingbank, training budgetbeheer, ambulante jongerenwerk, JIP	85 86

inwoners die financiële problemen hebben of dreigen te krijgen	15. er wordt maatwerk verleend bij financiële problemen als regels tekort schieten	meedoen	heb of krijg ik meer controle over mijn leven	Sociaal Raadslieden, Schuldhulpmaatjes, Voedsel- en kledingbank	77
		welbevinden	heb ik meer vertrouwen in mijn toekomst		75
	16. financieel kwetsbare inwoners (jongeren en volwassenen) krijgen ondersteuning om anders met geld te leren omgaan en hun lasten te verlagen	meedoen	kom ik beter uit met mijn geld	Sociaal Raadslieden, Schuldhulpmaatjes, Voedsel- en kledingbank	86
			heb ik meer rust		88
	17. in samenwerking met formele en informele netwerken worden problematische schuldensituaties gesignaleerd, waar mogelijk voorkomen en waar nodig opgelost (dit resultaat staat wat betreft voorkomen/oplossen in categorie 3, en wat betreft signaleren in categorie 2; nadere invulling per categorie in de uitvoeringsplannen)	meedoen	weet ik wat ik moet doen om mijn geldzaken te organiseren	Sociaal Raadslieden, Thuisadministratie, Langdurige thuisadministratie, Schuldhulpmaatjes, Voedsel- en kledingbank, training budgetbeheer, JIP, Ambulant jongerenwerk	58
			kan ik financiële problemen voorkomen		67

Doelen Samen Wageningen	Resultaat Samen Wageningen	Te meten rubriek	Te stellen vraag: " Door deze activiteit..."	activiteiten	Gemiddeld in %
mantelzorg 1. Brede maatschappelijke ondersteuning, (h)erkenning en respect voor mantelzorgers realiseren 2. Meer mantelzorgers (dan in de huidige situatie) ervaren evenwicht tussen hun zorgtaken en hun eigen leven.	18. er is een professioneel aanspreekpunt voor ondersteuning aan mantelzorgers (dit resultaat staat wat betreft ondersteunen in categorie 3, en wat betreft informatievoorziening in categorie 2; nadere invulling per categorie in de uitvoeringsplannen)	leven	weet ik waar en van wie ik ondersteuning kan krijgen voor mijn situatie	Mantelzorg expertise centrum, Respijt Vrijwilligers (BOS, Maatje op Maat en Netwerkcoach), gespreksgroepen, Loket informele hulp (informeel punt), vrijwillige klushulp helpende Hand, Tandem en Contact Houden (maatjes Humanitas)	96
	19. mantelzorgers en professionele hulpverleners stemmen de zorgverlening met elkaar af	welbevinden	Heb of krijg ik meer controle over mijn leven.	Mantelzorg expertise centrum, Respijt Vrijwilligers (BOS, Maatje op Maat en Netwerkcoach), gespreksgroepen, Loket informele hulp (informeel punt), vrijwillige klushulp helpende Hand, Tandem en Contact Houden (maatjes Humanitas)	83
	20. mantelzorgers worden door de gemeente gewaardeerd	leven	ontvang ik waardering voor mijn mantelzorgtaken	Mantelzorg expertisecentrum	zie toelichting
	21. mantelzorgers worden door de gemeente en zorgaanbieders minder belast door regels en voorwaarden om hun mantelzorgtaken uit te kunnen voeren	welbevinden	ervaar ik minder obstakels in de uitvoering van mijn mantelzorgtaken	Mantelzorg expertisecentrum	zie toelichting
	22. mantelzorgers die ondersteuning nodig hebben, krijgen informele en/of formele hulp op maat	welbevinden	voel ik me gesteund in de uitvoering van mijn mantelzorgtaken	Mantelzorg expertise centrum, Respijt Vrijwilligers (BOS, Maatje op Maat en Netwerkcoach), gespreksgroepen, Loket informele hulp (informeel punt)	zie toelichting
vrijwilligerswerk 1. Vrijwilligers voelen zich erkend en gewaardeerd 2. Meer mensen doen vrijwilligerswerk in eigen stad of wijk	23. er zijn ondersteuningsmogelijkheden voor vrijwilligers in de vorm van scholing, begeleiding, verzekering etc	meedoen	Kan ik werken of vrijwilligerswerk doen	Vrijwilligersvacaturebank, DACT, buurtteams, Vluchtelingenwerk, talentontwikkeling Jongerenwerk, Sportbuurtwerk, Markt 17	50
	24. vrijwilligerswerk is toegankelijk (financieel, regels, ondersteuning) voor iedereen die vrijwilligerswerk wil doen	meedoen	Kan ik werken of vrijwilligerswerk doen	Vrijwilligersvacaturebank, DACT, buurtteams, Vluchtelingenwerk, talentontwikkeling Jongerenwerk, Sportbuurtwerk, Markt 17	50
	25 er zijn diverse mogelijkheden voor het verbinden van vraag en aanbod van inwoners	meedoen	Via Welsaam jaarverslag 2019		

Doelen Samen Wageningen	Resultaat Samen Wageningen	Te meten rubriek	Te stellen vraag: " Door deze activiteit..."	activiteiten	Gemiddeld in %
Vrijtijdsbesteding Iedere inwoner heeft mogelijkheden om aan vrijetijdsbesteding te doen	26. er is een aanbod voor vrijetijdsbesteding voor mensen met beperkte eigen middelen	meedoen	kan ik meedoen aan activiteiten die ik leuk vind	Kinder- en tienerparticipatie, Sportbuurtwerk, Diverse activiteiten THUIS Wageningen, ondersteuning van activiteiten in Huizen van de wijk	87
	27. er is financiële ondersteuning voor inwoners die geen middelen hebben om mee te doen aan vrijetijdsbesteding	meedoen	GEEN TAAK VAN WELSAAM		
	28. er is een divers, breed, toegankelijk aanbod van activiteiten en voorzieningen voor vrijetijdsbesteding, ook in de buitenruimte, waaruit inwoners kunnen kiezen afhankelijk van hun mogelijkheden en behoefte.	meedoen	kan ik meedoen aan activiteiten die ik leuk vind	Kinder- en tienerparticipatie, Spprtbuurtwerk, Diverse activiteiten THUIS Wageningen, ondersteuning van activiteiten in Huizen van de wijk	87
jeugd 1. Mensen ondernemen actie als zij zich zorgen maken over kinderen 2. Kinderen en ouders vinden op tijd hulp om problemen in de opvoeding en bij het opgroeien te voorkomen en op te lossen	29. de wettelijke taken uit de Jeugdwet worden uitgevoerd (dit resultaat komt in elke categorie terug, en moet per categorie in de uitvoeringsplannen nader worden ingevuld; in categorie 1 betreft het de inzet op het versterken van het opvoedklimaat en het netwerk)		GEEN TAAK VAN WELSAAM		
	30. er wordt informele of formele hulp aangeboden en er is ondersteuning door professionals, vrijwilligers en mensen uit het eigen netwerk (thema jeugd)	welbevinden	heb ik mensen die mij helpen/steunen als dat nodig is	Mantelzorg en informele hulp, Helpende Hand, Kind aan Huis, buurtgezinnen, relatiehulp Buro Nij, Voorleesexpress	96
	31. ouders en kinderen zijn volwaardige gesprekspartners; hulpverleners praten niet over maar met hen vanuit een respectvolle bejegening en rekening houdend met de heersende normen en waarden in het gezin en in hun omgeving	welbevinden	voel ik mij serieus genomen	Kind aan Huis, buurtgezinnen, relatiehulp Buro Nij, Voorleesexpress	94

	32. er zijn netwerken voor kinderen en ouders waar zij lotgenoten en ervaringsdeskundigen kunnen ontmoeten	meedoen	Heb ik mensen die mij helpen/steunen als dat nodig is	Kind aan Huis, buurtgezinnen, relatiehulp Buro Nij, Voorleesexpress, gespreksgroepen	84
	33 als mensen zich zorgen maken over de kinderen van anderen, weten zij waar zij terecht kunnen voor informatie en advies en weten hoe te handelen als de veiligheid van het kind in het geding is	leven	Dit is niet in de monitor opgenomen. Er zijn cusussen geweest op dit vlak.		
	34 kinderen en hun ouders kunnen makkelijk informatie vinden en advies krijgen, zowel over het oplossen als over het voorkomen van problemen	leven	Weet ik beter hoe ik zonodig hulp kan krijgen van officiële instanties	Voorlichting op gebied van ouderschap, relaties, echtscheidingen, etc.	77
	35. kinderen zijn actief betrokken bij het beleid dat betrekking op hen heeft	meedoen	Via Welsaam jaarverslag 2019	Jongerenraad, kinder- en tienerparticipatie	
	36. er wordt preventief hulp en ondersteuning aangeboden aan ouders en kinderen in geval van echtscheidingen	welbevinden	heb ik meer vertrouwen in mijn toekomst (bij echtscheiding!)	Maatschappelijk werk, inloop en workshops rouw en verlies, hulp bij echtscheiding, ouderondersteuning, opvoedondersteuning Kind aan Huis	76

Doelen Samen Wageningen	Resultaat Samen Wageningen	Te meten rubriek	Te stellen vraag: "Door deze activiteit..."	activiteiten	Gemiddeld in %
ouderen 1. Ouderen zijn zo lang mogelijk zelfstandig actief en doen mee in de samenleving 2. Oudere inwoners kunnen zoveel mogelijk mogelijk eigen regie houden over hun leven, ook als zij beperkingen hebben 3. Eenzaamheid bij oudere inwoners neemt af	37. oudere inwoners ontvangen waar nodig ondersteuning op maat en passende mogelijkheden om zelfstandig actief te blijven	meedoen	kan ik meedoen aan activiteiten die ik leuk vind.	Samen ouder in de buurt en actief zelfstandig blijven: ouderenwerk, wandelclubs, ontmoetings- en beweegactiviteiten, gespreksgroepen (zingeving), Odensehuis, enz. Buurtmaatschappelijk werk, specialistisch maatschappelijk werk	79
	38. oudere inwoners kunnen elkaar en andere generaties ontmoeten en gezamenlijk activiteiten organiseren en worden daarin waar nodig gefaciliteerd	meedoen	Heb ik mensen met wie ik leuke dingen kan doen	Samen ouder in de buurt en actief zelfstandig blijven: ouderenwerk, wandelclubs, ontmoetings- en beweegactiviteiten, gespreksgroepen (zingeving), Odensehuis	47
	39. voor oudere inwoners met beperkingen is passende zorg beschikbaar	welbevinden	heb ik mensen die mij helpen/steunen als dat nodig is	Samen ouder in de buurt en actief zelfstandig blijven: ouderenwerk, wandelclubs, ontmoetings- en beweegactiviteiten, gespreksgroepen (zingeving), Odensehuis	80
	40. eenzaamheid bij oudere inwoners wordt gesignaleerd en waar gewenst wordt op maat ondersteuning geboden bij maatschappelijke participatie/opbouwen van een netwerk	meedoen/leven	Heb ik beter/meer contact met andere mensen.	Ondersteuning bij activiteiten in de Huizen van de Wijk (bijv. ouderenlunch en diverse klaart-, lees, wandel, sjoel, -biljart clubjes), ouderenwerk, ontmoetings- en beweegactiviteiten, gespreksgroepen (zingeving), Odensehuis, Markt 17	92
mensen met een beperking 1. Mensen met een beperking worden gezien en gehoord 2. Mensen met een beperking kunnen samen met mensen	41. mensen met een beperking worden actief betrokken bij vormgeving, invulling en evaluatie van beleid en uitvoering dat betrekking op hen heeft	meedoen	Via Welsaam jaarverslag 2019	Werkgroep wageningen inclusief, Klankbordgroep GGZ	
	42. bedrijven en organisaties creëren passende functies voor mensen met een beperking	meedoen	Via Welsaam jaarverslag 2019		
		meedoen			

zonder beperking naar vermogen meedoen in de maatschappij door een vorm van werk, vrijwilligerswerk, dagbesteding en vrijetijdsbesteding

43. het openbaar vervoer, aanvullend vervoer en openbare voorzieningen zijn toegankelijk voor mensen met een beperking

Is een feit, geen vraag

De werkgroep Wageningen inclusief toetst de toegankelijkheid van voorzieningen en brengt hierover advies uit.

Doelen Samen Wageningen	Resultaat Samen Wageningen	Te meten rubriek	Te stellen vraag: "Door deze activiteit ..."	activiteiten	Gemiddeld in %
statushouders en vluchtelingen 1. Iedere statushouder/vluchteling doet mee in de Wageningse samenleving 2. Iedere statushouder/vluchteling respecteert de basiswaarden van de Grondwet en de Mensen- en Kinderrechten	44. iedere statushouder die in Wageningen komt wonen, beheerst (naar eigen kunnen) de Nederlandse taal	welbevinden	kan ik de Nederlandse taal beter lezen, spreken en begrijpen.	Vluchtelingenwerk, digitaalhuis	78
	45. iedere statushouder wordt - zsm nadat hij in Wageningen is komen wonen - actief gestimuleerd om een vorm van werk of studie te gaan doen en wordt daarin ondersteund	meedoen	ben ik geholpen op weg naar werk of studie.	Vluchtelingenwerk, werkplaatsen, Vrijwilligerswerk (VCW), Markt 17	27
	46. alle statushouders/vluchtelingen zijn op de hoogte van de Nederlandse normen en waarden, waaronder de basiswaarden van de Grondwet en de mensen- en kinderrechten; ouders worden in staat gesteld hun kinderen daarin te ondersteunen	meedoen	ben ik op de hoogte van de rechten en plichten, normen en waarden in Nederland	Vluchtelingenwerk, Vluchtelingen onder Dak, Markt 17	90
	47 statushouders/vluchtelingen en inwoners ontmoeten elkaar in de buurt, op (vrijwilligers)werk of tijdens vrijetijdsbesteding	meedoen / leven	Heb ik beter/meer contact met andere mensen.	Vluchtelingenwerk, Huisen van de wijk (intercultureel eten, vrijwilligerswerk, etc), Markt 17, THUIS	91
	48 statushouders/vluchtelingen worden door de gemeente ondersteund bij het opbouwen van een eigen netwerk	meedoen/leven	Heb ik mensen die mij steunen als dat nodig is Heb ik meer het gevoel dat ik 'erbij' hoor in mijn omgeving	Vluchtelingenwerk, Huisen van de wijk (intercultureel eten, vrijwilligerswerk, etc), Markt 17, THUIS	78 73

	49. er is ondersteuning voor uitgeprocedeerde vluchtelingen die buiten hun schuld niet in aanmerking komen voor opvang en die voldoen aan de daartoe door de gemeenteraad vastgestelde criteria	welbevinden	Via Welsaam jaarverslag 2019	Vluchtelingen onder Dak	
aanvullend leefbaarheid	aanv. Op grond van par. 6.2 beleidskader: De gemeente wil aanvullend op de resultaten onder leefbaarheid het volgende bereiken. De gemeente wil voorkomen dat er gebieden zijn waar de leefbaarheid achterblijft, omdat inwoners het daar zelf niet lukt om er verandering in te brengen. De gemeente wil er ook voor zorgen dat lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender inwoners zich gerespecteert en prettig voelen in Wageningen. Daar waar nodig voert de gemeente de regie en werkt hierin samen met partners.	leven	Via Welsaam jaarverslag 2019	Buurtbemiddeling, SHOUT	
			Via Welsaam jaarverslag 2019	Buurtbemiddeling, SHOUT, activiteiten in kader van herstructurering buurt Patrimonium	

Doelen Samen Wageningen	Resultaat Samen Wageningen	Te meten rubriek	Te stellen vraag: "Door deze activiteit..."	activiteiten	Gemiddeld in %
aanvullend jeugd	aanv. Op grond van par. 7.1 beleidskader, wordt bij activiteiten om de resultaten voor het thema jeugd te bereiken onderscheid gemaakt tussen inzet voor kinderen van - 9 maanden tot 13 jaar en inzet voor jongeren van 13 tot 27 jaar.		Via Welsaam jaarverslag 2019	Integrale vroeghulp, Kind in gezin, buurtgezinne n, kinder- en tienerparticipatie, jongerenwerk, talentontwikkeling	
aanvullend mantelzorg en vrijwilligerswerk	aanv. Op grond van par. 6.5 beleidskader, wil de gemeente de consequenties van mantelzorg (en vrijwilligerswerk) voor vrouwen en mannen afzonderlijk in beeld brengen en monitoren.		onderzoek door gemeente		
aanvullend statushouders	aanv. Op grond van par. 7.4 beleidskader, moet invulling worden gegeven aan de wettelijke taak om statushouders die in Wageningen (komen) wonen te ondersteunen om mee te kunnen doen in de samenleving. Daarbij gaat het om taalondersteuning en maatschappelijke begeleiding en begeleiding naar een vorm van werk of studie.	meedoen	Kan ik meedoen in de maatschappij	digitaalhuis, Gilde Samenspraak	66
			Ik ben geholpen om weer zelfstandig verder te gaan		82
	gemiddeld				74
	aantal				1229
	tevredenheid		De activiteit heeft me gebracht wat ik ervan verwachtte		8,3
	kwaliteit		Hoe beoordeelt u de kwaliteit van de activiteit?		8,5

TOELICHTING EN KANTTEKENINGEN

In de laatste kolom hebben we gewogen gemiddelden per resultaat weergegeven, op basis van het aantal respondenten. Het gemiddelde over alle resultaten is 74%. Dat wil zeggen van 74% van alle respondenten zegt dat een activiteit of dienst heeft bijgedragen aan meer welbevinden, kwaliteit van leven of meedoen aan de samenleving.

Een aantal beoogde resultaten zijn niet meetbaar via een klant-effectmonitor. Het gaat om zaken die er wel of niet moeten zijn. Dit feit zal meegenomen worden in de inhoudelijke rapportages van de deelplannen. Soms gaat het om zaken die niet tot de verantwoordelijkheid van Welsaam gerekend kan worden, maar op het bordje van de gemeente ligt. Dit geldt bijvoorbeeld voor resultaten 21, 27 en 29.

De percentages in dit overzicht betreffen de mensen die bevestigend antwoorden op de vraag of de activiteit heeft bijgedragen aan een beter welzijn, kwaliteit van leven of meedoen aan de samenleving. Wanneer het genoemde doel niet aan de orde is, wordt veelal geantwoord met n.v.t.

dat maakt dat de percentages soms laag zijn. Bij Mantelzorg en informele hulp zijn maar heel weinig monitors ingevuld door mantelzorg en veel door informele hulp. Vragen die over mantelzorg gaan zijn met n.v.t. beantwoord. Om hierdoor het totaalresultaat niet te laten beïnvloeden hebben we ervoor gekozen om de antwoorden voor resultaat 20, 21 en 22 buiten beschouwing te laten.

We rekenen met gemiddelden over de verschillende activiteiten per deelplan. En over de verschillende deelplannen. Dat betekent dat iedere ingevulde monitor hetzelfde gewicht krijgt. In de praktijk is het echter zo, dat er onderscheid is tussen iemand die voor een eenmalige activiteit is geweest of iemand die een heel traject van hulp heeft afgerond. Dat blijkt niet uit deze monitor. Het vraagt dat we dieper inzoomen in de monitor per activiteit. We zullen de uitslag van de monitor per activiteit of deelplan zoveel mogelijk meenemen in de inhoudelijke rapportages van Welsaam.

Subsidieregister 2019

Subsidieregister 2019

Enmalig vanaf
€ 1.000,-

Case code	Klant naam	Keuze beleidsregels	Subsidiebedrag	Onderwerp
SUB18.0149	Stichting Zora	Subsidieregeling cultuur	€ 1.400,00	Tentoonstelling
SUB18.0120	Culturele ronde	Subsidieregeling cultuur	€ 2.500,00	Tentoonstelling
SUB18.0156	Maakfabriek	Subsidieregeling cultuur	€ 2.200,00	Tentoonstelling
SUB19.0010	Kunst in Wageningen	Subsidieregeling cultuur	€ 1.050,00	Tentoonstelling
SUB19.0003	St. MIR project	Subsidieregeling cultuur	€ 2.043,00	Tentoonstelling
SUB18.0027	Musical Kids	Subsidieregeling cultuur	€ 1.870,00	Enmalige culturele activiteit
SUB18.0068	Leeffestival	Subsidieregeling cultuur	€ 4.000,00	Enmalige culturele activiteit
SUB18.0132	Musica Vocale	Subsidieregeling cultuur	€ 2.000,00	Enmalige culturele activiteit
SUB18.0144	HWSO/HAK	Subsidieregeling cultuur	€ 2.625,00	Enmalige culturele activiteit
SUB18.0145	Koorschool (zomerconcert)	Subsidieregeling cultuur	€ 1.500,00	Enmalige culturele activiteit
SUB18.0151	Toonkunstkoor	Subsidieregeling cultuur	€ 3.000,00	Enmalige culturele activiteit
SUB18.0153	Sempre Sereno	Subsidieregeling cultuur	€ 6.000,00	Enmalige culturele activiteit
SUB18.0154	Jazz in Wageningen	Subsidieregeling cultuur	€ 2.250,00	Enmalige culturele activiteit
SUB18.0158	Stichting Lens (levensloop)	Subsidieregeling cultuur	€ 1.400,00	Enmalige culturele activiteit
SUB18.0159	OLAH	Subsidieregeling cultuur	€ 1.545,00	Enmalige culturele activiteit
SUB19.0020	AID	Subsidieregeling cultuur	€ 4.800,00	Enmalige culturele activiteit
SUB19.0026	Balfolk	Subsidieregeling cultuur	€ 1.832,00	Enmalige culturele activiteit
SUB19.0031	De Kunstfactorij	Subsidieregeling cultuur	€ 4.750,00	Enmalige culturele activiteit
SUB19.0028	De Molenmarkt	Subsidieregeling cultuur	€ 2.000,00	Enmalige culturele activiteit
SUB19.0037	Cantatekoor	Subsidieregeling cultuur	€ 1.000,00	Enmalige culturele activiteit
SUB19.0038	Toonkunstkoor	Subsidieregeling cultuur	€ 2.820,00	Enmalige culturele activiteit
SUB19.0063	Jazz in Wageningen	Subsidieregeling cultuur	€ 2.250,00	Enmalige culturele activiteit
SUB18.0112	St. Cultuur in Wageningen	Subsidieregeling cultuur	€ 2.545,00	Onderhoud website
SUB19.0056	Brinkschool	Subsidieregeling cultuur	€ 1.525,00	Zaalhuur Junushoff
SUB18.0161	Montessorischool	Subsidieregeling cultuur	€ 1.525,00	Zaalhuur Junushoff
SUB18.0164	Stichting Balfolk	Subsidieregeling cultuur	€ 1.593,00	Zaalhuur Junushoff
SUB18.0171	Ontzetting	Subsidieregeling cultuur	€ 1.525,00	Zaalhuur Junushoff
SUB18.0172	Sempre Sereno	Subsidieregeling cultuur	€ 4.547,00	Zaalhuur Junushoff

SUB18.0179	Openbare Basisschool de Nijenoord	Subsidieregeling cultuur	€ 1.525,00	Zaalhuur Junushoff
SUB18.0181	De Veetelers	Subsidieregeling cultuur	€ 1.951,00	Zaalhuur Junushoff
SUB18.0196	Toonkunstkoor	Subsidieregeling cultuur	€ 3.049,00	Zaalhuur Junushoff
SUB19.0017	Harmonie	Subsidieregeling cultuur	€ 1.525,00	Zaalhuur Junushoff
SUB19.0023	WSKOV	Subsidieregeling cultuur	€ 1.180,00	Zaalhuur Junushoff
SUB19.0029	Ontzetting	Subsidieregeling cultuur	€ 1.933,00	Zaalhuur Junushoff
SUB18.0020	Jazz at the Rhine Town Club	Subsidieregeling cultuur	€ 2.000,00	Amateurkunst
SUB18.0026	Gelders Palet	Subsidieregeling cultuur	€ 2.000,00	Amateurkunst
SUB18.0032	WDT toneelvereniging	Subsidieregeling cultuur	€ 1.000,00	Amateurkunst
SUB18.0038	Jolly Singers	Subsidieregeling cultuur	€ 1.500,00	Amateurkunst
SUB18.0047	Cantatekoor	Subsidieregeling cultuur	€ 1.500,00	Amateurkunst
SUB18.0057	Koorschool Wageningen	Subsidieregeling cultuur	€ 1.000,00	Amateurkunst
SUB18.0064	De Harmonie	Subsidieregeling cultuur	€ 2.000,00	Amateurkunst
SUB18.0077	De Ontzetting	Subsidieregeling cultuur	€ 2.000,00	Amateurkunst
SUB18.0078	Wielerdansers	Subsidieregeling cultuur	€ 1.000,00	Amateurkunst
SUB18.0083	Zanggroep Dames & Heren	Subsidieregeling cultuur	€ 1.000,00	Amateurkunst
SUB18.0087	In Motion Dance Traces	Subsidieregeling cultuur	€ 1.000,00	Amateurkunst
SUB18.0088	Wagenings Volkooren	Subsidieregeling cultuur	€ 1.500,00	Amateurkunst
SUB18.0097	SMET	Subsidieregeling cultuur	€ 1.000,00	Amateurkunst
SUB18.0098	Vocal Group Echo	Subsidieregeling cultuur	€ 1.000,00	Amateurkunst
SUB18.0100	Sempre Sereno	Subsidieregeling cultuur	€ 1.500,00	Amateurkunst
SUB18.0101	Pierrot & Colombine	Subsidieregeling cultuur	€ 2.000,00	Amateurkunst
SUB18.0107	Wagenings Kleinkoor	Subsidieregeling cultuur	€ 1.000,00	Amateurkunst
SUB18.0108	Kids 4 Musical	Subsidieregeling cultuur	€ 1.000,00	Amateurkunst
SUB18.0109	Punt Uit	Subsidieregeling cultuur	€ 1.000,00	Amateurkunst
SUB18.0111	Camera Club	Subsidieregeling cultuur	€ 2.000,00	Amateurkunst
SUB18.0113	Liever Veul Bloemen	Subsidieregeling cultuur	€ 1.500,00	Amateurkunst
SUB18.0086	Oranjevereniging	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 2.884,00	Viering Koningsdag
SUB18.0157	Popronde	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 3.250,00	Popcultuur
SUB18.0189	Stichting Popcultuur	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 1.000,00	Popcultuur
SUB18.0190	Stichting Popcultuur	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 1.000,00	Popcultuur
SUB18.0061	Stichting Cultureel Café	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 1.740,00	Talentontwikkeling
SUB18.0137	Wagenings Internationaal Koor	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 1.000,00	Talentontwikkeling

SUB18.0099	Sempre Sereno	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 1.800,00	Atelier-, opslag en oefenruimte
SUB18.0068	Leeffestival	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 1.500,00	Atelier-, opslag en oefenruimte
SUB18.0180	Stichting SFW	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 4.350,00	Subsidie vast kosten pand
SUB19.0104	SOW	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 3.500,00	Sinterklaasintocht
SUB18.0168	BSPW parkmanagement	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 12.000,00	Pilot Parkmanagement
SUB18.0194	St. Vrienden van safarischip de Blauwe Bever	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 1.000,00	Vaarseizoen 2019
SUB19.0073	Stichting Wageningen werkt Duurzaam	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 8.750,00	Energie Quickscans 2019
SUB19.0014	Pantarijn	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 2.500,00	Uitwisselingen Pantarijn met Gödöllo
SUB19.0158	Stichting oude Gelderse kerken	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 49.950,00	Duurzame lichtinstallatie Grote Kerk
SUB19.0159	Speeltuin Tuindorp	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 25.000,00	Renovatie zwembad Speeltuin Tuindorp
SUB19.0162	St. Ondersteuning Livemuziek	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 40.000,00	Opstarten van Popup in 2019
SUB19.0128	Kardinaal Alfrinkschool	Regeling subsidiëring vergroening schoolpleinen 2019 e.v.	€ 4.999,00	Vergroenen schoolplein
SUB19.0129	Johan Frisoschool	Regeling subsidiëring vergroening schoolpleinen 2019 e.v.	€ 4.999,00	Vergroenen schoolplein
SUB19.0147	Margrietschool	Regeling subsidiëring vergroening schoolpleinen 2019 e.v.	€ 4.925,00	Vergroenen schoolplein
SUB18.0142	PPO de Link	Aanvullende voorziening verordening materiële en financiële gelijkstelling Subsidieregeling Energiebesparing Basisonderwijs Wageningen 2016-2025 .	€ 43.923,00	Decentrale ventilatie de Overloop
Totaal			€ 328.828,00	

Jaarlijks vanaf € 1.000,-

Case code	Klant naam	Keuze beleidsregels	Subsidiebedrag	Onderwerp
SUB18.0084	St. Historisch Museum de Casteelse Poort	Cultuur	€ 40.988,00	Museumactiviteiten
SUB18.0104	De Bibliotheek	Cultuur	€ 1.052.456,70	Culturele activiteiten en onderhoud
SUB18.0191	Junushoff	Cultuur	€ 1.025.575,00	Culturele activiteiten en onderhoud

SUB18.0054	Stichting Slachtofferhulp	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 9.979,00	Uitvoering activiteiten Werkgebied Oost
SUB18.0044	PPO De Link	Nadere regels Subsidie Schoolbegeleiding Wageningen	€ 8.568,00	Subsidie schoolbegeleiding De Montessorischool
SUB18.0080	Schoolvereniging voor basisonderwijs Wageningen	Nadere regels Subsidie Schoolbegeleiding Wageningen	€ 8.784,00	Subsidie schoolbegeleiding Piekschool
SUB18.0035	SKOVV	Nadere regels Subsidie Schoolbegeleiding Wageningen	€ 7.488,00	Subsidie schoolbegeleiding Kardinaal Alfrinkschool
SUB18.0034	PPO De Link	Nadere regels Subsidie Schoolbegeleiding Wageningen	€ 3.708,00	Subsidie schoolbegeleiding OBS de Wereld
SUB18.0056	PPO De Link	Nadere regels Subsidie Schoolbegeleiding Wageningen	€ 11.700,00	Subsidie schoolbegeleiding OBS de Nijenoord
SUB18.0090	SKOVV	Nadere regels Subsidie Schoolbegeleiding Wageningen	€ 7.020,00	Subsidie schoolbegeleiding St Jozefschool
SUB18.0042	Stichting PPO De Link	Nadere regels Subsidie Schoolbegeleiding Wageningen	€ 5.796,00	Subsidie schoolbegeleiding OBS de Tarthorst
SUB18.0081	Stichting PPO De Link	Nadere regels Subsidie Schoolbegeleiding Wageningen	€ 3.276,00	Subsidie schoolbegeleiding SBO de Dijk
SUB18.0067	Stichting Trivium	Nadere regels Subsidie Schoolbegeleiding Wageningen	€ 3.131,00	Subsidie schoolbegeleiding Ireneschool
SUB18.0050	Stichting Trivium	Nadere regels Subsidie Schoolbegeleiding Wageningen	€ 6.948,00	Subsidie schoolbegeleiding Margrietschool
SUB18.0105	Stichting Trivium	Nadere regels Subsidie Schoolbegeleiding Wageningen	€ 10.800,00	Subsidie schoolbegeleiding Johan Frisoschool
SUB18.0106	Wageningse schoolvereniging	Nadere regels Subsidie Schoolbegeleiding Wageningen	€ 7.992,00	Subsidie schoolbegeleiding Brinkschool
SUB18.0121	IVN	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 207.635,00	Natuur-en milieueducatie het Groene Wiel
SUB18.0041	Halt	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 10.620,00	Voorlichtingsactiviteiten
SUB18.0193	VGGM	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 33.620,00	Huisvestingskosten consultatiebureau voor de JGZ 0-4 jaar
BB19.0073	St.. NCHC 1945 Wageningen	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 151.106,00	Organisatie van activiteiten op 4/5 mei, educatieve activiteiten en personele kosten.
SUB19.0012	Stichting Belmonte Arboretum	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 19.000,00	Onderhoud bomen
SUB18.0182	Solidez	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 125.165,00	VVE coördinatie
SUB18.0170	Solidez	Samen Wageningen	€ 27.800,00	Mantelzorgcompliment

SUB19.0088	Comité Open Monumentendag	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 2.500,00	Open Monumentendag
SUB18.0076	Woon Advies Commissie	Verleend op basis van gemeentelijke begroting	€ 1.778,00	Activiteiten WAC
SUB19.0048	Hospice Wageningen Renkum	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 24.449,00	Subsidie huishoudelijke hulp
SUB18.0177	St. Radio en televisie omroep Wageningen	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 26.000,00	Activiteiten Omroep 2019
SUB18.0039	G.M.H. Mason B.V.	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 71.348,50	Subsidie Opheusdense Veer
SUB18.0062	Basketbalvereniging Pluto	Subsidieregeling verenigingen/hoofdgebruikers Gemeentelijke zaalsportaccommodaties	€ 16.600,00	Beheer sportzaal de Tarthorst
SUB18.0114	Sportvereniging de Waag	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 12.476,00	Sportactiviteiten De Waag
SUB18.0192	Wageningse Watervrienden	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 25.294,00	Huur zwembad de Bongerd
SUB18.0060	Wageningse Zwemen Poloclub de Rijn	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 86.059,00	Huur zwembad de Bongerd
SUB18.0166	KV Wageningen	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 13.641,00	Beheer sporthal het Binnenveld
SUB18.0093	Gymnastiekvereniging Impuls	Subsidieregeling verenigingen/hoofdgebruikers Gemeentelijke zaalsportaccommodaties	€ 17.440,80	Gebruik zaalsportaccommodatie de Vlinder
SUB18.0094	Volleybalvereniging Invicta	Subsidieregeling verenigingen/hoofdgebruikers Gemeentelijke zaalsportaccommodaties	€ 13.080,60	Gebruik zaalsportaccommodatie de Vlinder
SUB18.0096	Volleybalvereniging Scylla	Subsidieregeling verenigingen/hoofdgebruikers Gemeentelijke zaalsportaccommodaties	€ 39.241,80	Gebruik zaalsportaccommodatie de Vlinder
SUB18.0095	Badmintonvereniging de Kantjils	Subsidieregeling verenigingen/hoofdgebruikers Gemeentelijke zaalsportaccommodaties	€ 17.440,80	Gebruik zaalsportaccommodatie de Vlinder
SUB19.0160	Stg. Sponsoring en Fondswerving Wageningen	Verleend op basis van gemeentelijke begroting	€ 2.471,00	Sportverkiezingen 2019
SUB18.0115	Atletiekvereniging Pallas	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 16.221,00	Gebruik atletiekbaan de Bongerd
SUB18.0091	Stichting PPO de Link	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 57.261,50	Subsidie onderwijsachterstanden OBS de Wereld 2019
SUB17.0027	Stichting Liberation Route Europe	Programmakaarten voor economische ontwikkeling	€ 5.000,00	Participatie st. Liberation Route Europe 2019

SUB18.0178	Stichting MEE Veluwe	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 147.760,80	Uitvoering onafhankelijke cliëntondsteuning
Totaal			€ 3.385.219,50	

Subsidie bevoorschotting vanaf € 1.000

Case code	Klant naam	Keuze beleidsregels	Subsidiebedrag	Onderwerp
SUB15.0268	Stichting BEA	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 6.598,00	Onderhoud kunstgrasveld (B-veld)
SUB15.0067	Stichting Rood-Groen	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 3.299,00	Onderhoud kunstgrasveld
SUB15.0072	Stichting Ketwich Verschuur	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 3.299,00	Onderhoud kunstgrasveld
SUB15.0161	Stichting BEA	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 6.598,00	Onderhoud kunstgrasveld (A-veld)
SUB15.0171	Stichting SEHB	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 8.135,00	Onderhoud kunstgrasveld
SUB15.0172	Stichting WVV	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 6.598,00	Onderhoud kunstgrasveld
SUB16.0267	Sportservice Ede	Nadere regels	€ 127.484,00	Buurtsportcoaches
SUB15.0295	Stichting PPO de Link	Subsidie op basis van gemeentelijke begroting	€ 57.261,50	Subsidie onderwijsachterstanden OBS de Tarthorst 2019
SUB16.0305	Stichting Ondernemersfonds Wageningen	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 96.000,00	Subsidie reclamebelasting 2019
SUB16.0307	Stichting Food Valley	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 35.000,00	Stimuleren economische ontwikkeling 2019
SUB17.0294	St. Regionaal bureau voor Toerisme	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 27.740,88	Marketing en promotie activiteiten voor Wageningen
SUB17.0104	Stichting Wageningen werkt Duurzaam	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 20.000,00	Stimulering energiebesparing en duurzame energie bij bedrijven en instellingen in Wageningen
SUB18.0133	Wageningse Uitdaging	Geen beleid/nadere regels van toepassing	€ 10.000,00	Diverse activiteiten
Totaal			€ 408.013,38	

Begrippenlijst

Begrippenlijst

In onderstaande tabel is voor een aantal begrippen in de jaarstukken een omschrijving van dat begrip opgenomen.

Begrip	Omschrijving
Activa	De activa geven de bezittingen van een gemeente weer en staan op de balans.
Afschrijving	De uitgaven aan activa worden over meer jaren verdeeld en niet in één keer in de exploitatie opgenomen. De afschrijvingen betreffen de jaarlijkse waardevermindering van de investering.
Balans	De balans toont een overzicht van de bezittingen, de schulden en het eigen vermogen van de gemeente op een bepaald moment.
Baten en Lasten (stelsel van)	Een begrotingssysteem van baten en lasten houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben.
BBV	Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere de begroting van een gemeente aan moet voldoen.
Deelneming	Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.
Dividend	Periodieke uitkering van winst aan de aandeelhouders van een onderneming.
EMU-saldo	Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid voor de unie van landen die de euro als betaalmiddel hebben (Economische en Monetaire Unie).
Gemeentefonds (algemene uitkering)	Uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden. Dit ter onderscheid van doeluitkeringen met een gebonden besteding.
Grondexploitatie	Een grondexploitatie bevat een berekening van de kosten en opbrengsten van gemeentelijke grondontwikkelingsplannen.
Jaarrekening	De jaarrekening is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit de balans, het overzicht van baten en lasten en toelichtingen daarop.
Jaarstukken	De jaarstukken is de totale verantwoording die over een boekjaar wordt afgelegd en bestaat uit een jaarverslag, een jaarrekening en overige informatie.
Jaarverslag	Het jaarverslag is de tegenhanger van de beleidsbegroting en gaat met name in op de uitkomsten van de programma's over het afgelopen jaar. Het jaarverslag is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen.
Kapitaallasten	Investeringen in vaste activa (zoals de aanschaf van een gebouw) leiden tot afschrijvingen en rentekosten. Samen vormen de afschrijvingen en de rentekosten de kapitaallasten. De afschrijvingen betreffen de jaarlijkse waardevermindering van de investering. Door middel van de afschrijving worden lasten van de investering uitgespreid over de jaren dat er van de investering gebruik wordt gemaakt. De rente betreft het geleende geld dat bestemd wordt om de investering te financieren. Gemeente Wageningen gebruikt hiervoor integrale financiering waardoor voor iedere investering hetzelfde rentepercentage (de omslagrente) wordt gebruikt.
Kengetal: Belastingcapaciteit	Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van belastingcapaciteit is hier: woonlasten van een meerpersoonshuishouden, opgebouwd uit OZB, afvalstoffen- en rioolheffing.
Kengetal: Grondexploitatie	Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten.
Kengetal: Kapitaallastenratio	De kapitaallastenratio is de verhouding van de kapitaallasten ten opzichte van de totale exploitatielasten.
Kengetal: Netto schuldquote	De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen.
Kengetal: Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen geeft inzicht in de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen, waarbij de verstrekte leningen niet mee worden genomen in de schuldenlast.

Kengetal: Solvabiliteitsratio	De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal.
Kengetal: Structurele exploitatieruimte	De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten.
Leges	Betaling voor een gemeentelijk goed of een dienst op publiekrechtelijke grondslag (bijv. leges paspoort, leges rijbewijs). Leges zijn retributies maar worden wettelijk tot de belastingen gerekend. Leges mogen maximaal kostendekkend zijn.
Overhead	De kosten van werkzaamheden of faciliteiten die een indirecte relatie vertonen met de prestaties (v.b. leidinggeven, afdelingsadministratie of huisvesting).
Passiva	De bronnen waarmee de activa gefinancierd zijn, zoals vreemd vermogen of eigen vermogen.
Planning- en controlcyclus	De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken en verifiëren van budgetten. Hiervoor wordt ook wel de term begrotingscyclus gebruikt.
Product	Eenheid waarin de programma's in gemeente Wageningen zijn onderverdeeld.
Programma	Een samenhangende verzameling van doelen, activiteiten en middelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten.
Reserve	Een reserve is onderdeel van het eigen vermogen van de gemeente. Reserves worden onderverdeeld in algemene reserves en reserves met een specifieke bestemming (bestemmingsreserves).
Specifieke uitkering	Rechtstreekse uitkering van het Rijk aan een lagere overheid te besteden aan een specifiek doel.
Stelsel van baten en lasten	Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Bij een kasstelsel, wat de Rijksoverheid bijvoorbeeld hanteert, dienen inkomsten en uitgaven worden toegerekend aan het jaar waarin de betalingen zijn gedaan.
Verbonden partij	Een verbonden partij is een derde rechtspersoon waarbij de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.
Voorziening	Een voorziening is een reservering voor toekomstige verplichtingen. Voorzieningen worden als vreemd vermogen gezien omdat de middelen niet vrij beschikbaar zijn, maar gebonden aan specifieke voorschriften.
Weerstandscapaciteit	De middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken.
Weerstandsvermogen	Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen enerzijds de weerstandscapaciteit en anderzijds de aangegeven risico's